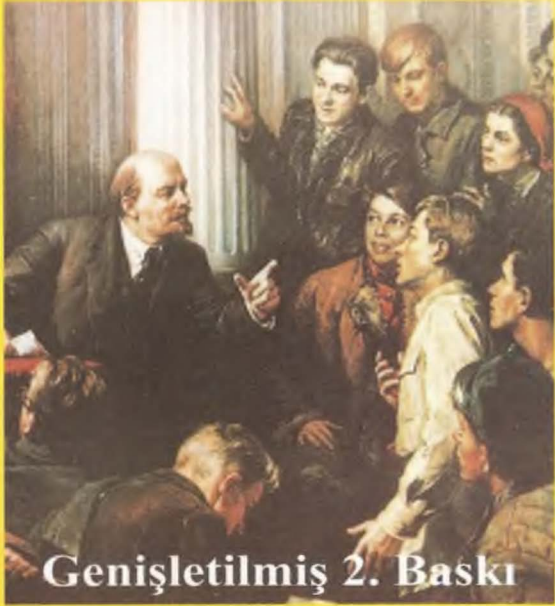

Devrimci Gençlik Hareketi

Genişletilmiş 2. Baskı

Devrimci Gençlik Hareketi

E K S E N Y A Y I N C I L I K

Devrimci Gençlik Hareketi

(Genişletilmiş 2. Baskı)

EKSEN

YAYINCILIK

Laleli Cad. No:52 im Apt. 5. KAT

Aksaray / İstanbul

Tel/Fax: 0 212 638 28 83

Devrimci Gençlik Hareketi

Devrimci Gençlik Hareketi

**Baskı: Ceylan Matbaacılık ● Ocak 1996 ● İkinci Baskı
(Birinci Baskı: Nisan 1994 / ISBN-975-7271-01-2)**

ISBN-975-7271-09-8

İÇİNDEKİLER

- 7 Birinci Baskıya Önsöz
9 İkinci Baskıya Önsöz
13 **Devrimci Gençlik Hareketi**
15 I- Yakın Dönem Devrimci Gençlik Hareketi
34 II- Yeni Dönem Devrimci Gençlik Hareketi
59 **Gençlik Hareketinin Sorunları**
61 Gençlik Hareketinin Bazı Sorunları
69 Öğrenci Örgütleri Üzerine
76 EKİM I. Genel Konferansı/Değerlendirme ve Kararlar
Devrimci Gençlik Hareketi
85 EKİM I. Genel Konferansı Tutanaklarından
Gençlik Sorunu ve Çalışması Üzerine
93 Gençlik Hareketi: Sorunlar ve İmkanlar
102 Liseli Gençlik Hareketi ve Öğretim Sorunları
106 Anlık Çözümler Değil Sabırlı Siyasal Çalışma
111 Gençlik Hareketinin Sorunları
116 Gençlik Çalışması ve Görevler
123 Çalkantılı Dönem ve Gençlik
127 İşçi Gençliği Kazanalım:
Saflarımıza Daha Fazla Genç İşçi
135 Doğru Perspektif, Kararlı ve Militan Tutum

- 139 **Mücadele ve Örgütlenme Sorunları**
(İkinci Baskı İçin Genişletilmiş Bölüm)
- 141 Bugünkü Gençlik Hareketi ve İmkanlar
- 152 Gençliği Kazanmak Devrimi Kazanmaktır
- 157 Demokrasi Mücadelesi ve "Özerk-Demokratik
Üniversite" Şiarı
- 165 Öğrenci Gençlik Hareketinde Yeni Bir Olgu:
Otonom Örgütlenmeler
- 177 Gençlik Hareketi ve Görevlerimiz
- 182 Örgütlenme Sorunu Tartışmaları
- 187 Liseli Öğrenci Birlikleri Üzerine
- 194 İşçi Gençlik Çalışması ve Görevlerimiz
- 198 Burjuva Eğitim Sistemi ve Din
- 204 Öğretim Görevlilerinin Eylemi Üzerine:
Eylemin Nedenleri, Anlamları ve Sınırları
- 211 Yeni Dönem Hareketliliği ve Üniversiteler
- 216 Sermaye Sivil Faşist Terör Çetelerini Yeniden Piyasaya
Saldı: Faşist Saldırıları ve Devrimci Perspektif
- 222 Gençlik Hareketinin Sorunları
- 229 Birleşik-Politik Bir Gençlik Hareketi İçin:
Olanaklar ve Dinamikler
- 235 EKİM 3. Genel Konferans Tutanaklarından
- 237 EKİM 3. Genel Konferans Tutanaklarından:
Gençlik Sorunu

Birinci Baskıya Önsöz

'60'lara kadar gençlik hareketi hep düzen içi olmuş, egemen sınıfların güdümünde kalmış, rejimin resmi ideolojisinin çerçevesini aşamamıştır. Bu durum '60'lı yıllardan itibaren değişmeye başlamıştır. Alt sınıflarda sosyal hareketliliğin başladığı bu yılların gençlik hareketinin devrimcileşmesi süreciyle üst üste gelmesi dikkate değer bir olgudur.

'60'lı yılların ikinci yarısı, Türkiye'de gençlik hareketi için yeni bir dönemin başlangıcıdır. Bu tarihten itibaren ve 12 Eylül darbesine kadar, gençlik devrimci mücadelenin önemli bir dayanağı, tersinden olarak, düzenin önemli bir baş ağrısı oldu.

12 Eylül, öteki şeyler yanında, "gençlik sorunu"nu çözmek gibi temel bir hedefe sahipti. Bu doğrultuda siyasi, idari, iktisadi, ideolojik, kültürel, sözün kısası yaşamın tüm temel alanlarını kapsayan bilinçli politikalar izledi. Salt siyasal alanda yapılanları değerlendirebilmek için, tutuklanan ve işkenceden geçirilen yüz binlerce insanın ezici çoğunluğuyla gençlerden oluştuğunu hatırlamak bile yeter.

Bugünkü sonuçların ışığında bakıldığında, düzen "sorun"u bir anlamda ve belli sınırlar içerisinde çözmüş görünüyor. Hangi anlamda ve hangi sınırlar içinde? Bu sorunun yanıtına burada girmiyoruz. Zira elinizdeki kitapta, bu yanıt, az çok ayrıntılı olarak ve kendi karmaşıklığı içerisinde ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Burada şu kadarını söyleyebiliriz. Düzen gençliği kazanarak değil fakat onu politik yaşamın dışına itmeyi başararak yalnızca zaman kazanmıştır. Geçmişte güçlü bir gençlik hareketini yaratan tüm sorunlar, bugün geçmişle kıyas kabul etmez ölçüde ağırlaşarak yerli yerinde durmaktadır. Bu genel bir işçi ve emekçi hareketi için olduğu kadar bu alt sınıflara mensup ya da yakın

gençlik yığınlarının yeni bir devrimci hareketlenişi için de uygun bir maddi zemindir. Gençlik düzenin başını yeniden ağrıtabacaktır, birçok veri bunu ortaya koymaktadır. Kürt gençliğinin ise sözünü bile etmiyoruz. Zira o bugünkü özgürlük mücadelesinin asıl yükünü çekmektedir ve Kürt halkının onuru olduğunu çoktan kanıtlamış bulunmaktadır.

*

“Ekimci komünistler siyasal mücadele sahnesine sınırlı güçlerle çıktılar ve bu sınırlı güçlerini öncelikle sınıf çalışması içinde değerlendirme yoluna gittiler. Fakat onlar daha en başından itibaren gençliğe ve gençlik hareketinin sorunlarına da belli sınırlar içerisinde bir ilgi gösterdiler. Görüşlerini ortaya koymanın ilk safhasında ve Ekim’in daha ilk sayılarında gençlik hareketi üzerine değerlendirmelerini de ortaya koymaları, bu ilginin bir parçası ve bir göstergesiydi.”

Bunları yeni yılda yayın yaşamına başlayan aylık *Ekim Gençliği* dergisinden aktarıyoruz. Elinizdeki derleme incelendiğinde bu sözlerin fazla alçakgönüllü kaldığı görülmektedir. Komünistler gençlik içerisindeki somut pratik çalışmaya öncelik tanımamış, bu alanda özel bir yoğunlaşma yaşamamış olabilirler. Fakat elinizdeki kitap onların yeni dönem gençlik hareketinin gerçek ve can alıcı sorunlarını daha en başından isabetle ele aldıklarını göstermektedir. Soruna başarılı bir müdahale için onun doğru bir tarzda ele alınmasının önemi tartışılmaz. Yıllardır gençlik içerisinde özel bir yoğunlaşmayla çalışan, fakat hala da gençlik hareketini bir adım ileriye çekemeyen çok sayıda grubun yeterince açık olan başarısızlığına, bu gerçeğin ışığında da bakılabilmelidir.

Gençlik hareketi bugün hala belirgin bir durgunluk yaşamakta, devrimci gençlik hareketi küçük devrimci gençlik çevrelerinin dar etkinlikleriyle sınırlı kalmaktadır. Sorunlar yıllardır tartışılan aynı sorunlardır. Bu nedenle elinizdeki kitapta yer alan yazıların elbette ayrıntılarda değil ama temel içerikleri bakımından güncelliğinden bir şey kaybetmediği inancındayız.

İkinci Baskıya Önsöz

Bugüne kadarki toplumsal mücadele tarihi gençliğin, özelde de öğrenci gençliğin son derece önemli bir mücadele dinamiği taşıdığını yeteri açıklıkta ortaya koymaktadır. Mücadele isteği ve dinamizm açısından, atılacak ve sonuna kadar gitme kararlılığı açısından alt sınıfların en diri kesimleri onun genç unsurlarıdır. Zira genç olmak demek güzel bir gelecek ütopyasına en kuvvetli tarzda sahip olmak demektir. Bu temel üzerinde her şeyi, yerleşik değerleri, içinde bulunulan toplum yapısını en yoğun biçimde sorgulamaya tabi tutmak demektir.

Şu içinde yaşadığımız dönemin olgularına baktığımızda da bu saptamaları doğrulayan bir dizi veriyle karşılaşmak mümkün. Büyük kentlerin emekçi varoşlarında yılların biriktirdiği öfke bir patlamaya dönüştüğünde, barikatların en başında yoksul semt gençliği yer almaktadır. İşçi sınıfı kesikli dalgalanmalar halinde de olsa yıllardır bir eylemlilik içinde; ve bu eylemliliğin en ön saflarına baktığımızda yine işçi sınıfının genç unsurlarını görüyoruz. Kürt gençliği ise, ulusal kurtuluş mücadelesinin yükünü omuzlayan en temel güçtür. Komünistler gençlik çalışmasına her şeyden önce bu nedenle özel bir önem verirler ve sınıfın genç unsurlarını örgütlemeyi kritik önemde bir sorun olarak görürler. “Saflarımıza daha fazla genç işçi!” parolası komünistlerin gençlik çalışmasının ve örgütlenmesinin ana doğrultusunu oluşturur.

Öğrenci gençlik açısından da, gençliğin sahip olduğu tüm bu özellikler mevcuttur. Ayrıca öğrenci gençlik söz konusu olduğunda bu özelliklere biri olumlu, diğeri de olumsuz olmak üzere iki özellik daha eklenir. Öğrenim süreci içerisinde yer almanın getirdiği yarı-aydın olma özelliği öğrenci gençliğe toplumu

daha bütünsel olarak sorgulama olanaklarını sunar. Bu yarı-aydın karakter özellikle alt sınıftan gelen öğrencilerin düzenden kopuşması için önemli bir avantaja dönüşür. Ne var ki, bu yarı-aydın karakterin ve bununla bağlantılı olarak üretim süreci içerisinde yer almıyor olmanın getirdiği küçümsenmemesi gereken olumsuz özellikler de söz konusudur. Öğrenim işiyle uğraşmak olmak, şu ya da bu ölçüde sınıf atlama olanağı anlamına da geliyor. Bu durum ise, öğrenci gençlik içinde burjuva yaşam düşlerini ve kişisel kurtuluş eğilimini besleyerek, öğrenci gençliği politik olarak tutarsızlaştırıyor.

Bütün bu temel sınıfsal/politik gerçekler yerli yerine otur-tulmak kaydıyla öğrenci gençliğin bir toplumsal muhalefet odağı ve devrimci dinamizm olduğunu söylemek fazla abartılı bir değerlendirme olmaz. Öğrenci gençliğin bir örgütlenmesi olan Dev-Genç, aynı zamanda burjuva sosyalizminden devrimci demok-rasiye doğru gerçekleşen kopuşun da bir simgesidir. Daha sonraki yıllarda ise öğrenci gençlik, döneme damgasını vurmuş olan devrimci demokrat akımların temel kitlesel tabanı ve kadro kaynağı durumundadır. Bu somut gelişme süreci, öğrenci gençliğin taşıdığı devrimci potansiyel hakkında, yerini daha sonraki süreç-lerde kaçınılmaz biçimde hayal kırıklıklarına bırakacak olan yanılmalı, abartılı değerlendirmeleri besledi.

“12 Eylül, öteki şeyler yanında, gençlik sorununu çözmek gibi temel bir hedefe sahipti. Bu doğrultuda siyasi, idari, iktisadi, ideolojik, kültürel sözün kısası yaşamın tüm temel alanlarını kapsayan bilinçli politikalar izledi.” Başka temel faktörlerle birlikte, düzenin bu bilinçli politikalarının da bir sonucu olarak, 80’li yıllar öğrenci gençlik hareketi açısından yeni ve zorlu bir dönem oldu. ‘86-‘90 arasında görülen nispi canlılığa karşın, ‘80’lerin başlangıcından bugüne kadar öğrenci gençlik hareketine hakim olan tablo durgunluktur.

Bu dönemde devrimci demokrat hareketin, öğrenci gençlik alanında subjektif beklentilerle hayal kırıklıkları arasında savrulan bir pratik içerisinde olduğunu görmekteyiz. Bu savruluşun arkasında ise, öğrenci gençlik hareketini ve 12 Eylül’le açılan yeni süreci

sınıfsal-politik planda doğru bir yere oturtmamak gibi, devrimci demokrasi açısından yapısal bir zaaf alanı vardır. Elinizdeki broşür, komünistlerin sahip olduğu farklı ideolojik/sınıfsal platformun ve yaklaşımın, gençlik alanındaki somutlanmasıdır. Bu yaklaşım farklılığı, komünistlere süreci anlamak, açıklamak ve doğru bir temelde müdahale imkanları sağlamıştır. Devrimci Gençlik Hareketi broşürünün iddiası ve en temel işlevi bu noktada somutlanmaktadır.

Devrimci Gençlik Hareketi broşürünü oluşturan yazılar yalnızca öğrenci gençlik hareketindeki durgunluğun nedenlerini değil, biriken mücadele dinamiklerini de çözümlmeyi hedeflemektedir. Sahip olunan politik yaklaşımla dolaysızca bağlantılı olarak bu dinamiklere işaret etmeyi özel bir kaygı saymaktadır.

Broşürün ilk baskısının yayınladığı tarihten bugüne, öğrenci gençlik hareketi açısından tablonun esasa ilişkin olarak değiştiğini söyleyebilmek, en azından bugün için mümkün değildir. Ne var ki bugün öğrenci gençlik hareketi içerisindeki mücadele dinamikleri, aynı anlama gelmek üzere kitlesel bir öğrenci gençlik hareketliliğinin olanakları, düne göre çok daha olgunlaşmış durumdadır. Kapitalist ekonominin derinleşen krizi alt sınıfların sorunlarını çoğaltmakta, yer yer bu sorunlar en ileri örneği Gazi direnişinde görüldüğü gibi kitlesel sayılabilecek patlamalara yol açmaktadır. Kürt emekçi halkı zaten uzun süredir bir mücadele ve politizasyon yaşamaktadır. Kriz koşullarındaki derinleşme faşist hareketin ve dinsel gericiğin yükselişini beslemekte, bu gerici odaklara karşı tepkilerin yaygınlaşmasını da birlikte getirmektedir vb. Toplumun genelinde yaşanan tüm bu gelişmelerin gençlik alanında da yansımaları bulmaması mümkün değildir. Bu faktörler işçi sınıfının unsurlarının yoğunlaştığı sektörlerde huzursuzluğun ve eylem isteğinin artışı koşulladığı gibi, yoksul semtlerdeki genç unsurların devrimci mücadeleye ilgisini yeniden kuvvetlendirmekte, tüm bunlarla beraber öğrenci gençlik içerisinde de politizasyonu artırıcı etkiler yaratmaktadır. Elinizdeki broşürün ikinci baskısı, -bugünkü gelişmeleri, bu yeni gelişmelerin ortaya çıkardığı olanakları ve görevleri irdeleyen yazılarla genişleterek, kendi amaçları

açısından daha işlevsel hale getirilmeye çalışılmıştır.

Yaşanan süreç öğrenci gençlik hareketi içerisinde liseli gençlik hareketinin giderek daha özel bir önem kazanmaya başladığını ortaya koymaktadır. Liseli gençlik hareketinin özel bir önem kazanmaya başlamasının ardında, anlaşılması önem taşıyan bir dizi nesnel faktör bulunmaktadır. Liseler kendi içlerinde daha homojen bir sınıfsal bileşime sahiptirler. Emekçi semtlerdeki liselerde okuyan öğrenciler hemen bütünüyle emekçi kökenlidir. Bunlar emekçi semtlerinde yaşanan politizasyondan dolaysız olarak etkilenmekte, buralarda patlak veren eylemliliklerde en ön saflarda mücadele etmektedirler. Sınıf atlama olanakları da, düşleri de üniversite öğrencilerine göre son derece zayıftır. Meslek lisesinde okuyanları başta olmak üzere pekçoğu yakın gelecekte işçi sınıfının saflarına katılacaktır vb. Tüm bu faktörler lise çalışmasının taşıdığı önemin gelip geçici olmadığı tersine son derece kalıcı olduğunu ortaya koymaktadır. Komünistler, işte bu nedenlerden dolayı bir süreden bu yana dikkatleri lise çalışmasına, bu çalışmanın taşıdığı öneme çekmeye çalışmaktadırlar. Elinizdeki broşürün bu ikinci baskısı, bu yaklaşımla bağlantılı olarak lise çalışmasını konu alan çeşitli yazılarla da desteklenmiş, bu açıdan da daha işlevsel hale getirilmeye çalışılmıştır.

Devrimci gençlik hareketi

H. FIRAT

I- Yakın dönem devrimci gençlik hareketi

Türkiye’de gençlik son 30 yıllık dönemde genel toplumsal ve siyasal sorunlarla yakından ilgilenmiş, gençlik hareketi hep politik bir nitelik taşımıştır. Özellikle ‘65 sonrası dönemde gençlik düzenden köklü bir kopuş sürecine girmiş, gençlik hareketi devrimci bir temele oturarak düzen içi bir unsur olmaktan çıkmıştır. Gençliğin en ileri, en diri ve en politik kesimleri marksist dünya görüşüne yönelmiş, devrim ve sosyalizm idealini benimsemiştir. Bu aynı dönem süresince gençliğin kurulu düzen açısından güvenilir ve suçlu sayılması, “sorun” olarak görülmesi, burjuvazinin baskı ve terörüne sürekli hedef olması bundandır.

Son 30 yılda Türkiye’de iki devrimci yükseliş ve bunları izleyen iki de karşı-devrim dönemi yaşandı. Devrimci yükselişlerin içinde aktif, militan ve kitlesel olarak yer alan gençlik, karşı-devrim dönemlerinde baskının, terörün, zulmün en ağırlıyla karşı karşıya kaldı.

12 Eylül karşı-devrim döneminde gençlik, gerek içeride, zindanlarda, gerekse dışarda, özellikle üniversitelerde, tam bir “rehabilitasyon”a tabi tutuldu. Sermayenin faşist diktatörlüğü, “gençlik sorunu”nu çözmek için, çökyönlü ve olağanüstü bir çaba harcadı.

Sonuç ne oldu? Bugün Türkiye üçüncü bir devrimci yükselişin ilk evrelerini yaşıyor ve gençlik yine mücadelenin en hareketli birliklerinden birini oluşturuyor. Bu, bazı kısmi ve geçici başarılar sağlamış olsa bile “rehabilitasyon” çabalarının esasta başarısız kaldığını, sermaye düzeninin “gençlik sorunu”nu çözemediğini gösterir.

Sermaye düzeni, kendisi için temel sorunlardan biri saydığı “gençlik sorunu”nu çözemedi, çözemez de. Düzen gençliğe olumlu ve ileriye dönük hiçbir şey vermiyor, inandırıcı hiçbir şey vaat etmiyor. Üstelik ona güvenmediğini, suçlu ve tehlikeli saydığını, her vesileyle ortaya koyuyor. Kendisini ağır baskı ve sömürüye, maddi ve mânevi açılara mahkum eden, her türlü haktan yoksun bırakan, bugününü ve geleceğini karartan sermaye düzenine karşı mücadele etmek, gençliğin tutacağı biricik doğru yoldu. Gençlik bu yolu tuttu ve bu yolda yürümeye kararlı görünüyor.

Geçmişin temsilcisi burjuvazi, gençliğe karşı güvensizdir, Bu onun kendi geleceği konusundaki güvensizliğini anlatır aynı zamanda. Geleceğin temsilcisi devrimci proletarya, gençliğe güvenir; gençliğin gelecek, geleceğin sosyalizm demek olduğu bilinciyle hareket eder.

*

12 Mart dönemi sonrasında ilk hareketlenmeler işçiler ve öğrenciler arasında yaşanmıhtı. 12 Eylül dönemi sonrasında da ilk harekete geçenler yine işçiler ve öğrenciler oldu.

Yüksek öğrenim gençliği içinde yaşanan ve gençliğin diğer kesimlerine yayılması kaçınılmaz görünen hareketlenme, beraberinde bir dizi sorun ve bu sorunlar etrafında yoğun bir tartışma getirdi. Bu tartışmalar öğrenci tabanından çok, gençlik dergileri

sayfalarında sürüyor.

Devrimci gençlik hareketinin bugün artık 20 yılı aşkın bir geçmişi var. Gençlik iki devrimci yükselişi ve iki karşı-devrim dönemini yaşadı. Üçüncü bir yükselişin eşiğinde, devrimci gençlik hareketinin mücadele ve örgütlenme sorunlarını, geçmiş 20 yılın deneyleri ve dersleri ışığında tartışmak gerekir. Oysa mevcut tartışmalar bunun çok uzağında. Daha çok öğrenci hareketinin bazı güncel sorunları etrafında odaklaşıyor.

Dergiler platformuna yansıyan ve bir bakıma genelin bir bilançosu sayılabilecek tartışmalar, sığ, kısır, düzeysiz, kimi zaman spekülatif özellikler taşıyor, gerçek sorunların ve ihtiyaçların uzağında bulunuyor. Mevcut tartışmaların devrimci gençlik hareketini ilerletmesi olanaklı görünmüyor. Ama yazık ki, halihazırda öğrenci gençlik içinde etkin olanlar da yine bu dergi çevreleri. Devrimci militan bir öğrenci hareketinden kendileri açısından haklı nedenlere dayalı bir korku duyan revizyonistler, bu geri, sığ ve güncel bazı sorunlarla sınırlı tartışmayı bilerek körüklüyorlar, devrimci gençlerin geçmiş gençlik hareketinden olumlu ve ilerletici sonuçlar çıkarmasını bilinçli olarak engelliyorlar.

1965-1971 dönemi: Bazı sonuçlar

1960'lar Türkiye'si genel bir sosyal-siyasal hareketliliğe sahne oldu. İlk harekete geçen işçilerdi. 1960'ların ikinci yarısında buna bazı köylü hareketleri ve yaygın gençlik hareketleri eşlik etti.

Türkiye'de toplum ölçüsünde yankılanan kitlesel öğrenci hareketleri, Bayar-Menderes yönetiminin son döneminde, 27 Mayıs darbesinin hemen öncesinde de görülmüştü. Fakat bunlar Kema-lizm'in izinde, egemen ideolojiye bağlı, burjuva muhalefetin etkisinde düzen içi hareketlerdi.

Oysa 1960'ların ikinci yarısında (özellikle 1968 sonrasında) yaşanan öğrenci hareketleri, resmi ideolojiden ve düzenden belirgin bir kopuşu ifade eder. Son 20 yılın devrimci gençlik hareketi bu kopuşun temelleri üzerinde yükselir. Gençlik hareketi tarihinde

gerçek bir dönüm noktasıdır bu. Artık gençlik hareketi düzen içi mücadelelerin bir uzantısı, bir eklentisi olmaktan çıkmış, düzene karşı bir güç, devrimci bir kuvvet haline gelmiştir. Gençliğin öncü ileri kesimleri Marksizme yönelmiş, sosyalizme güçlü bir eğilim duymuş, gençlik hareketi kurulu toplumsal ve siyasal düzen aleyhtarı devrimci militan bir karakter kazanmıştır.

Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) çatısı altında örgütlenen öğrenci hareketi, başlangıçta nispeten ağır bir tempoda gelişti. Fakat 1968 yılında gerçek bir sıçrama yaşadı. Bu yıl içinde gerçekleşen yaygın üniversite boykotları ve işgal hareketleri, öğrenci gençliğin kendi demokratik hakları için kitlesel bir başkaldırısıydı. Mücadelenin önünde marksist eğilimli devrimci gençler vardı. Gençlik, kendi sorunları, demokratik talepleri için harekete geçtiği bu aynı dönemde, genel toplumsal ve siyasal sorunlarla da yakından ilgiliydi. Hareket dar akademik alanın çok ötesinde, güçlü bir politik nitelik taşıyordu. Nitekim boykot ve işgal hareketlerini, 1969-1970 yıllarının yaygın anti-emperyalist kitlesel gösterileri izledi. Gençlik hareketi hızla büyüdü ve devrimcileşti. Üç büyük kentten taşraya yayıldı. Yüksek öğrenim gençliğiyle sınırlı olmaktan çıktı, diğer gençlik kesimlerini de kapsadı. FKF adını DEV-GENÇ olarak değiştirdi. Bu değişime, mücadelenin önünü kesen, onu sınırlayan yönetim değişimi de eşlik etmişti. DEV-GENÇ, gençlik hareketine paralel olarak, sürekli güç kazandı ve dönemin tek kitlesel politik gençlik örgütü oldu. Gericilerin ve reformistlerin elindeki gençlik örgütleri (MTTB, TMTF vb.) hızla tecrit oldular.

Fakat bütün bu olumlu özellikleri taşıyan gençlik hareketi, öte yandan temel bir zaafı da karşı karşıyaydı ve bu zaaf yalnızca o dönemki gençlik hareketini değil, sonraki dönemleri de derinden etkiledi. Etkileri hala ve üstelik şu dönem için oldukça güçlü bir şekilde yaşanıyor.

Gençlik hareketi resmi ideolojiden ve düzenden kopmuştu. Bu kopuş boşluğa değil, devrime ve sosyalizme doğruydı. Gençlik hareketinin en dinamik kesimi, önder ve sürükleyici unsurları, işçi sınıfı davasına, sosyalizme ve marksist-leninist teoriye içten,

samimi ve güçlü bir eğilim duyuyorlardı. Gençliğin mücadele içindeki kesimi proletaryanın devrimci siyasal önderliğine muhtaçtı ve böyle bir önderliğe yatkındı. 1965'de oluşan ve giderek devrimci gençliği bünyesinde toplayan FKF'nin, aynı dönemde kendini "işçi sınıfının sosyalist partisi" olarak niteleyen ve bunu ilan eden TİP'i desteklemesi bu gerçeği dile getirir. Ne var ki, sosyalizmin bir şiar olarak gençlik içinde de yaygınlaşmasında bir dönem olumlu bir rol oynamasına karşın TİP, gerçekte reformist-parlamentarist bir çizgideydi. O Marksizm-Leninizm'i değil modern revizyonizmi temel alıyordu ve savunduğu sosyalizm bir tür burjuva sosyalizmiydi. Devrimci gençliği tutarlı bir dünya görüşüyle eğitmek, devrimci gençlik hareketiyle devrimci işçi hareketi arasında gerekli köprüyü kurmak bir yana, TİP gençliğin alttan gelen devrimci eyleminin bile karşısına dikildi. 20 yıl sonra bugün bugünkü uzantılarının yapmaya çalıştığı gibi, gençlik hareketini dizginlemeye, onu yasal sınırlar içinde tutmaya, akademik sorunlarla sınırlamaya çalıştı.

Fakat bu gerici reformist çizgi bugün olduğu gibi o gün de hızla tecrit olmaya başladı. TİP önüne dikildiği devrimci gençlik hareketi tarafından aşılıp geçildi. Fakat genç ve deneyimsiz devrimcilerin başını çektiği hareket, kendi başına yolunu bulamaz, sağlıklı bir çizgiye oturamazdı. Sağlıklı ve tutarlı bir devrimci gençlik hareketinin teminatı proletaryanın sosyalist sınıf önderliği'dir. Oysa proleter hareketin kendisi o dönem böyle bir önderlikten yoksundu ve revizyonist-reformist sendika bürokratları tarafından düzen sınırları içinde ve iktisadi mücadele zemininde tutulmaya çalışılıyordu. Bu koşullarda TİP'in reformist-parlamentarist barikatını aşan devrimci gençlik hareketi, keskin sloganlarla gençlik hareketinin militan niteliğine uyum sağlamaya çalışan MDD'ci akımın etkisine girdi. Bu akım, gençlik hareketini kendi reformist-darbeci hesaplarına dönük kullanmaya çabalamanın yanı sıra, gençlik içindeki sosyalist potansiyeli de salt yurtsever bir çizgide eritmeye çalıştı. Kemalizmden kopup Marksizme yönelen genç devrimcileri, "ikinci milli kurtuluş savaşı" şiarlarıyla yeniden kemalist ideolojik etkiye soktu. "Ordu, gençlik el ele" türünden

gerici sloganlarla devrimci gençliğin bilincini bulandırarak hayaller yaydı. Sosyalizm şiarını gençlik saflarından adeta sildi. Gençlik hareketini “demokrasi ve bağımsızlık” şiarlarıyla sınırladı. Milliyetçi bir ideolojik içerikle “Bağımsız Türkiye” şiarını dönemin temel sloganı yaptı. O dönem şehir küçük-burjuvazisi, özellikle de öğrenci gençlik içindeki kabarışlara denk düşen bu sloganlar (“Demokrasi ve Bağımsızlık”), öte yandan gençliğin marksist eğilimli önder kadrolarının ideolojik şekillenişini belirledi. Gençlik önderleri daha sonraları MDD teorisyenlerinin reformist-darbeci çizgisinden koştular ama, onun ideolojik özünü (halkçılık, burjuva demokratik ufuk) ve temel şiarlarını (demokrasi ve bağımsızlık) korudular.

Bu olgunun önemi şuradadır: Bu gençlik önderleri, 1970’lerin başında, TİP ve MDD’ci akım tarafından temsil edilen burjuva sosyalizminden kopuşun ve düzene karşı ihtilalci bir yönelişin unsurları oldular. Çizgileri sonraki genç kuşakları derinden etkiledi. Sonraki dönemlerde bu çizgiyi belirli değişikliklerle sürdüren akımlar, 1974-1980 dönemi gençlik hareketinin en etkin güçleri oldular. Ve gençlik hareketine aynı halkçı perspektif ve aynı sloganlarla önderlik ettiler. 1965-1971 dönemine göre çok çok daha güçlü ve daha yaygın bir marksist potansiyel ve sosyalizm eğilimi olduğu halde, bu potansiyel halkçı muhteva içinde eritilip zayıflatıldı. Sonuçları şimdiki gençlik hareketi üzerinde de aynı etkiyi sürdürdüğü için, bu soruna daha sonra yeniden döneceğiz.

Devrimci gençlik hareketinin demokrat-yurtsever bir çizgiyle sınırlanması, marksist eğilimli gençliğin bilincinin yurtsever-halkçı bir ideolojik şekillenişle bozulması- proletaryanın devrimci siyasal önderliğinden yoksunluğunun yarattığı olumsuz sonuçlar bunlarla da sınırlı kalmadı.

Bu sonuçlarla doğrudan ilintili olan ve 1965-1971 dönemi gençlik hareketinden sonraki dönemlere miras kalan, bugün gençlik hareketi içinde etkinliği genişleyen bir grubun şahsında belirgin bir şekilde hala yaşayan bir diğer olumsuz sonuç (daha doğrusu sapma) da diğerleri kadar önemlidir. Bu, “gençlik partisi” eğilimi, bunun daha da bozulmuş bir şekli olarak da, öğrenci hareketinden

sözde proletarya partisi çıkarma eğilimidir. Bu eğilimin etkinliği, yalnızca Türkiye işçi sınıfının gerçek marksist-leninist partisini yaratma çabalarını engelleyip sakatlamakla kalmamış, gençlik hareketinin kendisini de kaldıramayacağı yüklerle karşı karşıya bırakmış, sakatlayıp güçten düşürmüştür.

DEV-GENÇ içinde gençlik partisi eğilimi, giderek de gençlik hareketinden proletarya partisi çıkarma eğilimi, belirli tarih-sel-siyasal koşullarda kendiliğinden, bir bakıma kaçınılmaz olarak doğdu.

Öğrenci gençlik hareketindeki değişim ve düzenden kopuş, doğal olarak öncelikle onun dar, fakat politik olarak en gelişmiş ileri kesiminde yaşandı. Kendisini sosyalist olarak gören ve başlangıçta FKF çatısı altında örgütlenen bu kesim, sosyalist eğilimin bir yansıması olarak, işçi sınıfına ve işçi hareketlerine içten bir yakınlık duydu. Daha 1965 Martı'nda sosyalizm eğilimi gençlik içinde henüz çok zayıfken, Zonguldak-Kozlu'da binlerce kömür işçisinin iki ölü ve onlarca yaralı vererek gerçekleştirdiği direnişe verilen destek, öğrenci hareketinin işçi hareketine duyduğu sempatinin ilk örneklerinden biridir.

İşçi ve emekçi mücadelelerine yakın ilgi, derin sempati ve aktif destek, devrimci gençlik hareketinin son yıllara ve bugüne kalan en iyi özelliklerindedir. 1965-1971 döneminden Kozlu'ya destekle başlayan gelenek 15-16 Haziran işçi direnişine aktif ve militan katılımı doruğuna vardı. Bu yıllar boyunca, gerçekleşen birçok işçi direnişine, toprak işgaline, küçük-üretici direnişlerine DEV-GENÇ'liler aktif olarak katıldılar, desteklediler.

Fakat bu olumlu özellik, DEV-GENÇ'i aşan nedenlerden dolayı, içten içe de yanlış bir eğilimi, siyasal parti eğilimini besledi.

TİP, 1968'den itibaren hızla gelişen, kitlesellenen ve militanlaşan gençlik hareketini dizginlemeye çalışmakla kalmadı, genel devrimci kabarışın çok çok gerisine, bir bakıma dışına düştü. O dönem yaşanan işçi direnişlerine, köylülerin toprak işgallerine, küçük-üretici mitinglerine ve diğer kitle eylemlerine önderlik edemedi. Bu koşullar, MDD çizgisinin egemenliğine girmiş bulu-

nan ve bünyesinde çok güçlü ve dinamik bir gençlik potansiyelini barındıran DEV-GENÇ'i, TİP'e karşı alternatif bir siyasal örgüt haline getirdi. DEV-GENÇ, gençliğin o dönemki devrimci dinamizmine cevap vermekle, onu başarılarıyla kucaklamakla kalmıyor, üyeleri aracılığıyla kendi dışındaki kitle mücadelelerine aktif destek veriyordu. TİP'in dolduramadığı, doldurmaya niyetli de olmadığı önderlik boşluğu, DEV-GENÇ'i bu boşluğu doldurmaya itti. Öte yandan komünist bir sınıf partisinin, militan bir öncü partinin yokluğunun yarattığı boşluk, militan mücadeleler içindeki emekçileri, özellikle köylüleri, DEV-GENÇ'ten yardım ve destek aramaya itti.

TİP'e karşı DEV-GENÇ içinde mevzilenmiş bulunan ve kitlesel gençlik hareketini kendi cuntacı hesapları için bir güç olarak kullanmaya çalışan MDD teorisyenleri de, DEV-GENÇ'in alternatif siyasal parti eğilimini körükledi. Nitekim, 1969 Ekimi'nde yapılan 4. Kurultay'da DEV-GENÇ tüzüğü değiştiriliyor, MDD akımının stratejik ve taktik çizgisi, adeta bir parti üslubuyla yeni tüzükte ifade ediliyordu.

DEV-GENÇ'in, dönemin en canlı ideolojik fikir tartışmalarına ve en sert siyasal çekişmelerine sahne olması da, yine bu bir tür siyasal parti olma özelliğinden kaynaklanıyordu. Bazı cuntacı-reformist akımların yanı sıra, THKP-C ve THKO gibi devrimci demokrasinin temsilcisi siyasal örgütlerin DEV-GENÇ içi ayrışmalardan çıkması, bu gerçeğin bir başka yansımasıdır. 1965-1971 döneminin özgün tarihsel siyasal koşullarının ürünü bu gençlik partisi ve gençlik içinden sözde marksist-leninist örgütler çıkarma eğilimi, sonraki döneme güçlü bir miras olarak kaldı.

1965-1971 dönemi gençlik hareketi açısından belirtilmesi önem taşıyan bir başka önemli nokta, devrimci gençlik hareketiyle işçi hareketi arasına dikilen engellerdir. Revizyonist-reformist sendika bürokratları bu tutumu 1974-1980 döneminde de sürdürdükleri için, değinilmesi özellikle önem taşıyor.

Revizyonist-parlamentarist TİP yönetimi, gençliğe güvensizliğini, yalnızca onun mücadelesini engelleyerek ya da ona ilgisiz kalarak değil, sendika bürokratlarının yardımıyla devrimci gençliği

işçilerden uzak tutmaya çalışarak da gösterdi. Bu, işçileri gençliğin militan desteği ve yardımından yoksun bıraktığı gibi, gençlik hareketini de toplumumuzun bu en devrimci sınıfının yardımından ve desteğinden yoksun bırakmaya, onu yalnızlığa itmeye de yol açan bir tutumdur. Başarılı olduğu ölçüde, devrimci gençliği işçi hareketinin desteğinden ve olumlu etkilerinden yoksun kılıyordu.

Fakat sendika bürokratları çabalarında çok da başarılı olamadılar. Devrimci öğrenciler grevlere, fabrika işgallerine, toplu direnişlere katıldılar. tabandaki işçilerle yararlı diyaloglar kurdular.

15-16 Haziran direnişi öncesinde, eylem hazırlıkları sırasında, DEV-GENÇ'in yardım önerileri DİSK yöneticileri tarafından reddedilmişti. DEV-GENÇ kendi inisiyatifi ile eyleme katıldı. Böylece hem eyleme güç kattı, hem de bu görkemli işçi eyleminden derinden etkilendi. Bu eylem devrimci gençlik hareketinin önder kadrolarının MDD. teorisyenlerinin darbeci yolundan kopmalarını hızlandırdı.

Son olarak 1965-1971 döneminde devrimci gençlik hareketine karşı gündeme getirilen, 1974-1980 dönemi boyunca sürekli ve yaygın olarak kullanılan, sivil faşist terör çetelerine ve bunun gençlik hareketi için yarattığı sonuçlara değinmek gerekiyor.

Gençlik üzerinde ideolojik denetimini kaybeden ve onun devrimci siyasal eylemini durduramayan burjuvazi, sivil terör çeteleri örgütledi ve bu faşist çeteleri planlı olarak devrimci gençliğe saldırttı. Bu sistemli saldırıların, 1974-80 dönemindeki kadar olmasa bile, devrimci gençlik hareketine önemli zararları oldu. Terör çetelerine karşı meşru savunma çabaları, mücadelenin yönelimini saptırıcı, hedeflerini daraltıcı bir rol oynadı. Zamanla devrimci gençliğin ileri kesimi ile taban kitlesi ilişkilerinin zayıflamasına yol açtı.

1974-1980 dönemi: Bazı sonuçlar

1960'larda yaşanan devrimci yükselişte ilk harekete geçen kesim işçiler olmuştur. Öğrencilerin, topraksız köylülerin, küçük üreticilerin ve şehir küçük-burjuvazisinin bazı kesimlerinin devrimci

kabarışı daha sonra, ancak 1960'ların ikinci yarısında baş göstermişti.

1970'lerde yaşanan devrimci yükselişte işçiler ve öğrenciler, ilk olarak ve eşzamanlı harekete geçen kesimler oldular. 12 Mart karşı-devrim döneminde uygulanan yoğun baskı ve teröre, sindirme çabalarına rağmen, öğrencilere militan bir mücadele havası hakimdi.

12 Mart döneminin baskı ve teröründen hiç kuşkusuz en büyük payı gençlik aldı. Gençliğin kurulu düzenden ve egemen ideolojiden bu radikal kopuşu, devrimci ideallere, işçi sınıfı davasına ve devrimci dünya görüşüne bu kitlesel yönelişi, onu burjuvazinin gözünde baş suçlu yapmıştı. Sermaye, 12 Eylül döneminde olduğu gibi 12 Mart döneminde de gençliğe acımasızca davrandı. Gençlik örgütleri kapatıldı, çok sayıda üyesi ve yöneticisi tutuklanıp, yargılandı. 1968-70 dönemi devrimci gençlik önderlerinin büyük çoğunluğu ya katledildi, ya da ağır hapis cezalarıyla zindanlara dolduruldu. Üniversite ve yüksek okullar polis ve jandarma denetimine alındı.

Fakat çok geçmeden, bütün bu çabaların gençlik içinde atılmış mücadele tohumlarının yeşermesini engelleyemediğini herkes açıklıkla gördü.

1974'ten itibaren gençlik hareketi gerçek bir kitlesel kabarış yaşadı. Daha ilk andan itibaren hareket güçlü bir politik niteliğe sahipti ve 1965-71 döneminin derinden etkisini yaşıyor, onun devrimci geleneklerini sürdürmeye kararlı görünüyordu. O dönem toplum ölçüsünde estirilen ve revizyonist akımlar tarafından gençliğe aktarılmaya çalışılan reformizm rüzgarı, en az yankıyı gençlik saflarında buldu. Gençlik hareketinin ileri kesimi hemen bütünüyle marksist eğilimliydi. Sonradan değişik nedenlerle zayıflamış olsa bile, başlangıç döneminde marksist-leninist eserler çok yaygın olarak devrimci öğrenciler arasında okunuyor, inceleniyor, tartışılıyordu.

Yüksek öğrenim gençliği içinde başlayan kitlesel gençlik mücadeleleri, 1975 yılı sonrasında, şaşırtıcı bir hız ve genişlikle liseli gençliğe yayıldı. On binlerce liseli genç gerici-faşist eğitim

sistemine baş kaldırdı. Devrimci gençlik hareketi dönem boyunca Anadolu'nun dört bir yanına yayıldı. En ücra kasabalarda bile devrimci gençlik çevreleri ve örgütlenmeleri ortaya çıktı. Dönemin ortalarına doğru, mücadele ve örgütlenmelerde, emekçi ve köylü gençlik zayıf da olsa belirli bir yer tutmaya başladı.

Bu dönemin gençlik hareketi, izlerini ve etkilerini derinden taşıdığı 1965-71 dönemi gençlik hareketinden bazı bakımlardan daha ileriydi. Her şeyden önce daha yaygın ve daha kitleseldi. (Bu özelliği, devrimci hareketin genelindeki genişlemeye de uygun düşünüyordu.) Egemen düşünce ve ideolojilerin etkisinden daha çok arınmışlık anlamında daha bilinçliydi. 1965-1971 döneminin devrimci gençliği uzun yıllar burjuva sosyalizminin değişik temsilcilerinin ideolojik etkisinde kalmıştı. Devrimci kitle mücadeleleri karşısında aldığı gerici-pasifist tutumun uyarıcı etkisiyle TİP'in reformist-parlamentarist etkisinden kurtulmuş, fakat ardından keskin şiarların arkasına gizlenen MDD teorisyenlerinin milliyetçi-cuntacı düşüncelerinin etkisini uzun süre yaşamıştı. Bundan ancak dönemin sonunda kurtulabilmiş ve zaten bu, gençlik hareketi bünyesinde yeşeren devrimci demokrasinin (küçük-burjuva sosyalizminin) ortaya çıkışında ifadesini de bulmuştu.

Bu ilerleme, 1974-80 dönemine olumlu bir kazanç olarak kaldı. Kendi içinde küçük-burjuva sosyalizminin yaşadığı -bir ölçüde abartılmış- ideolojik bölünmüşlüğü derinden yaşasa da, artık devrimci gençlik hareketi örneğin Kemalizm, ordu, Kürt ulusal sorunu vb. konularda daha ileri bir devrimci düşünce çizgisindeydi. Yine, küçük-burjuva sosyalizminin değişik temsilcileri etrafında kümelenmiş olsa da, yaygın olarak marksist bir eğilim taşıyan, yalnızca demokratik değil, aynı zamanda sosyalist idciller peşinde olan devrimci gençlik hareketi saflarında, modern revizyonizm konusunda daha ileri bir tutum vardı. Kruşçev'in kişiliğine ve düşüncelerine duyulan nefret, öte yandan Stalin'in kişiliğine, eserlerine ve düşüncelerine duyulan yaygın sempati -ki modern revizyonistlerin etkisindeki dar bir kesim hariç, genelde durum buydu- bunun açık bir kanıtıdır.

Söylenenlerle çelişkili gibi görünecek ama, düşünce çizgisinde-

ki bu ileri konuma rağmen, devrimci gençlik saflarında, onun ileri kadrolarında, ideolojik düzey dönemin sonlarına doğru hızla düştü. Dönem boyunca gençlik içinde tam bir hakimiyet kuran devrimci demokrat akımlar arasındaki kısır çekişme ve rekabet, ideolojik tartışma ve mücadele ortamını yok etti. Buna alabildiğine yoğun, kimi durumda amaçsız ve kısır pratik uğraşlar da eklenince, mücadele uğruna büyük fedakarlıklara hazır olan, bunu her vesileyle gösteren binlerce genç devrimci bilgi ve kavrayış düzeyini geliştirme olanağı bulamadı. Militan genç devrimciler çoğu içeriksiz, yüzeysel, sınıf mücadelesinin gerçek ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak, tutarlı bir dünya görüşü oluşturmaktan yoksun grup gazetelerini okumaktan ileri gidemediler. Bu açıdan bakıldığında, 1974-1980 döneminin devrimci gençlik önderlerinin, 1965-1971 döneminin gençlik önderlerinin gerisine düştüğü kolaylıkla belirtilebilir. Kuşkusuz bu bir önderlik sorunuydu. Oysa gençlik bu ihtiyaca cevap verebilecek bir önderlikten yoksundu.

12 Mart döneminin hemen ardından ilk harekete geçen, tıpkı 12 Eylül sonrasında olduğu gibi, legal yayın imkanlarından yararlanarak gençlik içinde güç olmaya çalışanlar revizyonistler oldular (TSİP, PDA vb.). İlk dönemlerde sağladıkları sınırlı başarı, gençlik mücadelesinin hızlı gelişmesi ve militanlaşmasıyla yok oldu. 12 Eylül sonrası dönemde öğrenci gençlik hareketindeki canlanmanın Gökyüzü çevresini silmesi, Yarın çevresini ise hızlı bir tecrit sürecine sokması gibi. Bu benzerlikte şaşırtıcı bir yan yoktur. 1965-1971 döneminde olan da buydu; gençlik hareketindeki yükselişe ayak uyduramayan TİP hızla aşılış, tecrit edilmişti.

İki devrimci yükseliş döneminin açıklıkla gösterdiği, bugün üçüncü bir kez açıklıkla gözlenen olgu şudur: Revizyonist-reformist akımlar, devrimci gençliğin militan mücadelesine, devrimci dinamizmine, coşkusuna ve istemlerine ayak uyduramamakta, bu durum, **gençlik mücadelesindeki gelişmeyle orantılı olarak onları tecrit etmektedir.**

1974 başlarında yaşanan buydu. Gençlik hareketini geriye çekmek isteyenler, bugün olduğu gibi onu reformcu, yasal çerçeve-

ye sığdırmaya kalkanlar çok geçmeden yalnız bırakıldılar. Bunlardan PDA diye bilineni gençlikten elini eteğini çekti. Ötekiler ise ya ayrı küçük parti-gençlik örgütleriyle yetinmek durumunda kaldılar. Ya da İGD örneğinde olduğu gibi, ancak DİSK'in sendika bürokratlarının sunduğu geniş imkanlarla, DİSK'in gölgesinde sınırlı bir yaşam ortamı bulabildiler.

1974-1975 yılları devrimci gençlik hareketinde güçlü bir kendiliğinden kabarışa sahne oldu. Bir çok kitlesel öğrenci eyleminin yanı sıra, dönemin ilk faşist cinayetlerine karşı en büyük kitlesel protestolar da bu dönemde yapıldı. Mücadele beraberinde kitlesel örgütlerini de çıkardı. İYÖKD, AYÖD vb. bu ilk yılların etkili gençlik örgütleri oldular. Gençlik önderlikten yoksundu ama, mücadelenin ileri unsurları arasında, 1965-1971 döneminin gençlik mücadelesini sürüklemiş ve sonradan, THKP-C, THKO ve TKP-ML/TİKKO gibi örgütleri yaratarak kurulu düzene karşı ihtilalci bir başkaldırının simgesi haline gelmiş devrimcilere büyük bir sempati vardı.

Bu güçlü ve yaygın sempati, geçmişin mirasçısı ya da sürdürücüsü iddiasındaki çeşitli akımların gençlik hareketi üzerinde kolayca hakimiyet kurmasını sağladı. Bu hakimiyet, bütün bir 1974-1980 dönemi boyunca sürdü.

1971'de üç örgütün şahsında ortaya çıkan devrimci demokrasi akımı, 1974 sonrasında irili ufaklı çok sayıda gruba bölündü. En hareketli, en verimli ve mevcut sempatiyle de en hazır kesim öğrenci gençlik olduğu için, bu grupların tümü bu kesime koşuştular. İçlerinden proletaryanın devrimci sınıf partisini yaratmada en iddialı olanlar dahil istisnasız tümü, yıllarca öğrenci gençliğe dayandılar. Devrimci gençlik hareketi, devrimci demokrasinin bu bir ölçüde yapay ya da abartılmış bölünmüşlüğü temelinde, görülmedik bir bölünmüşlikle yüz yüze kaldı. Kısır çekişmeler ve rekabet, mücadelede güç ve eylem birliğini zaafa uğrattı. Ortak merkezi kitlesel örgütlenmeler döneminin son bulması bir yana, şimdilerde günah çıkartmakta olan bazı grupların akıl almaz tekelci ve hükmedici davranışlarından dolayı, birim örgütlerinde birlikte çalışmak bile bir çok yerde güçleşti.

Aralarındaki gerçek ya da yapay nedenlere dayalı bölünmürlük ne olursa olsun, özünde tümü de devrimci demokrasinin unsurları olan çehitli grupların, gençlik hareketine katkıları yanında, ciddi zararları da oldu. 1974-1980 dönemi devrimci gençlik hareketinin temel çıkarları ve gerçek ihtiyaçları açısından genel bir bilanço çıkarılacak olsa, görülen odur ki, bu gruplar gençlik hareketine verdiklerinden fazlasını kaybettirmihlerdir.

Bu dönemde devrimci gençlik ihçi sınıfına ve sosyalizm davasına her zamankinden çok daha fazla yakınlık duyuyordu. Tümü de kendini en tutarlı marksist-leninist örgütler olarak gören çehitli akımları içtenlikle izlemesi bundandı. Fakat bu akımlar gerçekte proleter sosyalizminin değil, sosyalist idealleri içerse de özünde devrimci demokrasinin, küçük-burjuva sosyalizminin temsilcileriydi. Proletarya hareketine yönelme, sosyalist bir sınıf hareketini gelihirmeyi siyasal çalıhmanın odasına koyma kavrayış ve pratiginden uzaktılar. Bahından itibaren, öğrenci gençlik hareketi içindeki güç ve desteklerini, kendi siyasal varlıkla-rının temel dayanağı yaptılar. Genel devrimci mücadelenin genihle-mesine bağılı olarak, daha sonraları, etkileri ve ilihkileri tiehir ve kır küçük-burjuvazisinin belirli kesimlerine, 1978 sonrasında ise, ihçi sınıfının çok dar bir kesimine yayıl-sa bile, öğrenci gençlik bu grupların özel ağırlıklı bir çalıhma alanı olarak kaldı. Gençlik çalıhması genel siyasal çalıhmalarının odası oldu. Bu, gençlik hareketini güçlendirmekten çok, onu tahıyamayacağı yükler-le, çehitli anormallikler ve bu arada, etkinlik mücadelesi veren çehitli akımların kısır ama alabildigine sert çekihme ve rekabetle-riyle yüz yüze bıraktı.

1965-1971 döneminde, belirli tarihsel kohullarda kendiliginden dogan bir egilim, “gençlik partisi” ve daha sonraları “gençlikten parti çıkarma”da ifadesini bulan egilim, yeni dönemde bir çehit politikaya dönühtü. Bazıları gençlik partisi havasına girerken, geçmihi ahma iddiasındaki diğeri bazıları ise yıllarca sürdürdükleri “ihçi sınıfı partisi inhası”nı yine büyük ölçüde öğrenci gençlikten kazanılma güçlere dayandırdılar.

İşçi sınıfı revizyonist-reformist akımlara ve sendika bürokrat-

larına terkedildiği için, devrimci gençlik hareketinin, devrimci işçi sınıfının aktif ve bilinçli desteğinden, sürekli yardımından yoksun kaldığını da önemle belirtmek gerek. Gençlik hareketiyle işçi hareketi, gençliğe küçük-burjuva demokrasisinin ve sınıfa ise sendikalar aracılığı ile revizyonist-reformist hareketin hakimiyeti temelinde büyük ölçüde birbirlerinden kopuk kaldı. Oysa dönemin başında (1974-1975) ve özellikle İstanbul'da, işçiler ve öğrenciler çeşitli büyük gösterilerde omuz omuza olmuşlardı. Sonraki yıllarda bu ancak 1 Mayıs vb. özel günlerde olabildi. Reformist sendika yönetimleri ancak 16 Mart türünden büyük katliamlar vesilesiyle işçileri öğrencileri desteklemeye çağırabildiler. Mücadelenin normal dönemlerinde gençlik hareketiyle işçi hareketinin yakınlaşmasını engellediler. Denetime sahip oldukları yerlerde, grev ziyaretlerini yalnızca revizyonist gençlik örgütlerinin bir ayrıcalığı haline getirdiler. Küçük-burjuva önderlerin işçi hareketiyle gençlik hareketi arasındaki kopukluğa gözlerini yummaları ise revizyonistlerin işlerini doğal olarak kolaylaştırdı.

Reformist-parlamentarist TİP'in etkisinden kurtulan 1970 öncesi gençlik hareketi, cuntacı MDD hareketinin etkisi altına girmiş, "milli cephe"yi bölmeme adına, devrimci gençliğe sosyalizm şiarı yasaklanmıştı. MDD teorisyenlerinin cuntacı-reformist çizgisi aşılmasına rağmen popülist ufku korundu ve "demokrasi ve bağımsızlık"la sınırlı ideolojik-siyasal çerçeve, sonraki döneme ideolojik bir miras olarak kaldı. '71 hareketinin maceracı mücadele ve örgütlenme çizgisini en sert eleştirenler dahi, onun demokrasiyle sınırlı ufkunu özenle korudular. 1974 yılında kendiliğinden kabaran devrimci gençlik hareketi, "kendiliğinden" bir şekilde geçmişin "demokrasi ve bağımsızlık" şiarını devraldı. Sonradan gençlik içinde örgütlenen tüm akımlar bu duruma uyum sağladılar. Birçok meselede birbirlerini en sert şekilde eleştirdiler ama, gençlik hareketinin "demokrasi ve bağımsızlık" çizgisinde tutulma-sında tümü de hemfikirdiler. Yalnızca, 1965-1971 döneminden farklı olarak, "bağımsızlık" şiarı geri plana düşmüş, "demokrasi" şiarı öne çıkmıştı. Sosyalizm şiarı ise devrimci gençlik saflarında hemen hiç kullanılmadı. Bu temel şiar, adeta gönüllü olarak,

onu **burjuva bir içerikle** kullanan revizyonistlerin tekeline bırakıldı.

Gençlik hareketinin ileri, diri ve sürükleyici kesimi tarafından temsil edilen güçlü **sosyalist** gençlik potansiyeli, demokratik eğilimli geri kesimler içinde eritildi. Marksist-leninist bir önderlik koşullarında, gençlik hareketini, proletaryanın burjuvaziye karşı iktidar mücadelesinin etkili bir yedeği haline getirmede güçlü dayanak olabilecek bu gençlik kesiminin bilinci, **demokrat-halkçı** bir çizgide köreltildi. Sosyalist eğilimli gençlik tutarlı bir dünya görüşüyle eğitilmekten, gençlik yığınları sosyalizmin propaganda-sından yoksun kaldı.

Özellikle ileri kesiminin taşıdığı güçlü sosyalizm potansiyeline rağmen hareketin salt demokrasi istemiyle sınırlanması, 1974-1980 dönemi devrimci gençlik hareketinin en temel zaafiydi. Bu, gençlik hareketine, marksist iddia taşıyan ama gerçekte devrimci demokrat olan akımların hakimiyetinin kaçınılmaz sonucuydu.

Küçük-burjuva demokrasisi devrimci gençliğin ufkunu demokrasiyle sınırlamakla kalmadı, ideolojik tutarsızlıklarının bir sonucu olarak, gençlik mücadelesine reformist etkiler taşıdı.

Modern revizyonizme ve CHP'nin temsil ettiği burjuva reformizmine net ve kesin bir tavır alamayan bazı gruplar, gençlik hareketini pratikte kimi zaman reformist ya da revizyonist hareketin kuyruğuna taktılar.

Revizyonist harekete belirli bir açık tavır alan kesim ise, revizyonizmin reformist özünü etkili bir ideolojik mücadele ve teşhirle sergileyeceğine, "sosyal-faşizm" edebiyatıyla ileri tavrını gölgeleyip zayıflattı. Bu yanlış tutum, küçük-burjuva demokrasisinin revizyonizme teslimiyetçi kesimine yaramakla kalmadı, bizzat revizyonizmin teşhirini ve tecritini güçleştirdi. "Sosyal-faşizm" tezinin devrimci gruplararası ilişkileri de etkileyerek kargaşaya yol açtığını, devrimci gençlik hareketine ciddi zararlar verdiğini de açıklıkla belirtmek gerekiyor.

1965-1971 döneminde Dev-Genç, devrimci gençlik hareketinin merkezi kitlese tek örgütü olmuş, başarılı bir örgütlenme

pratiği sergilemişti. Dev-Genç, birimlerde şubeleri olmakla birlikte, asıl gücünü bu şubelerin yanı sıra var olan ve bu şubeler aracılığıyla etkin olduğu öğrenci birliklerinden alıyordu. Öğrenci birlikleri, birim kitlesini kucaklayan meşru öğrenci örgütleriydi. Dev-Genç, kendi örgütlenmesiyle bu birim örgütlerini başarıyla bağdaştırabilmişti.

1974-1980 döneminde Dev-Genç örgütlenme pratiği sergilene-
medi. Bir dizi başka etken bir yana, gençliğin küçük-burjuva
demokrasisinin değişik temsilcileri arasındaki ahırı bölünmüşlüğü,
demokratik ortam ve ilişkilerin zayıflığı, fikri tartışma ve ideolojik
mücadelenin yerini alan yoğun ama o ölçüde de kısır çekişme
ve rekabet, bunu olanaksızlaştırdı.

İller düzeyinde birleşik merkezi örgütler, dönemin ilk bir-
iki yılında görülebildi. Daha sonraları ise, devrimci gençliğin
değişik gruplar etrafında toplanmasına ve gruplararası ilişkilerinin
sertleşmesine paralel olarak, iller düzeyinde ayrı örgütler, giderek
bunların federasyonlaşması yaşandı.

Bu örgütsel bölünmüşlük, gerçekte eylemdeki bölünmüşlüğün
bir yansımasıydı. Denilebilir ki, gençlik hareketi, devrimci demok-
rasinin iç bölünmelerini en derin ve sonuçlarını en ağır yaşayan
kesimdi.

1974-1980 döneminin tüm merkezi gençlik örgütleri (Dev-
Genç, YDGF, DEV-GÖR vb.), açık bir siyasal kimliğe sahipti-
ler. Bu, gençlik hareketinde yaşanan yoğun politikleşmeye uygun-
du. Sıkıyönetime rağmen, örgütlenme ve çalışmalarını yeni koşul-
lara uyarlamaya çalışarak, 12 Eylül'ün ilk aylarına kadar aktif
bir politik faaliyet gösterdiler. Bu örgütler yalnızca öğrenci gençliği
değil, özellikle taşrada diğer gençlik kesimlerini de kucaklamak
çabasındaydılar. Ülke çapında yaygın bir örgütlenme ağına sahip
olan bu örgütler, öte yandan, mücadelenin düzeyi ve kitlesel
potansiyeli ile kıyaslandığında gerçekte dar örgütlerdi. Kitlesel
tabandan çok, şu veya bu grubun en çok politize olmuş sempatizan
çeperini kucaklıyorlardı. Dahası gençliğin dinamizmine,
girişkenliğine uygun bir yapı ve işleyişe sahip olmaktan uzaktılar.
Bürokratik yapı ve ihleyiş, içlerinden bazılarının belirgin bir

zaafiydi.

Dönemin gençlik örgütlenmesinde en büyük zaaf okul birim örgütlerinde yaşandı. Başarılı Öğrenci Birliği örnekleri fazlaca görülmedi. 1974-1980 dönemi boyunca birim örgütleri hayli güçsüz ve etkisiz kaldı. ODTÜ-ÖTK ve bazı liselerdeki Öğrenci Birliği olumlu örnekleri hariç tutulursa, birim kitlesinin küçük bir bölümünü kucaklayan derneklerle birim örgütü ihtiyacına cevap verilmeye çalışıldı.

Birim örgütlerinin darlığı ve zayıflığı, birimlere dayalı çalışmadaki zayıflamanın da ifadesiydi. Genel plandaki politik çatışma sertleştikçe, birimlerdeki geniş kitlenin çeşitli sorunları ve somut istemleriyle ilgilenme eğilimi zayıfladı. Bu sektör eğilim geri öğrenci kitlesini kucaklamayı güçleştirdi. Öte yandan, faşist terör çetelerine karşı, öğrenci kitlelerinin tepkisini örgütlemekten çok, çoğu zaman ve yerde düello mantığının, maceracı eğilimlerin öne çıkması, kopukluğu ayrıca besledi. Daha önce sözü edilen bölünmüşlük, demokratik ortam ve ilişkilerin yokluğu, çeşitli devrimci siyasal grupların birim örgütlerine birlikte sahip çıkıp güçlendirilmesini engelleyen bir başka etkendi. Bu olumsuz etken, her merkezi gençlik örgütünün birimlerde kendi kollarını yaratma ve bunu birim örgütü yerine geçirme eğilimini de körükledi.

Bütün bunlara, özellikle son yıllarda dozu artan, kanlı katliamlara dönüşen faşist terörün, geri öğrenci kitlelerinde yarattığı yılgınlığı ve geri durma eğilimini de eklemek gerekiyor. Büyük kentlerin öğrenci hareketi son yıllarda belirgin bir gerileme yaşamaktaydı. Bu, birim örgütlerinin tabanını da daraltıyordu.

Devletin tam desteğine sahip sivil faşist terör çeteleri, gençlik hareketine karşı 1965-1971 döneminin son yıllarında kullanılmaya başlanmışlardı. O dönem bunlar daha çok gençlik önderlerini hedef alıyorlardı. Oysa 1974-1980 döneminde başından itibaren kullanıldılar ve kanlı terör eylemleriyle, yalnızca gençlik önderlerini ya da devrimci öğrencileri değil, doğrudan öğrenci kitlelerini hedef aldılar. Öğrenci kitlelerini terörle yıldırma, mücadeleden alıkoyma amacı güdüyorlardı. 12 Mart döneminde polis desteğinde birçok öğrenci yurdunu işgal ederek saldırı karargahı haline

getirmişlerdi. Buna özellikle faşist MC hükümeti döneminde okulları işgal etme ve öğrenimi engelleme çabaları eklendi. Başlangıç yıllarında geniş öğrenci kitlelerinin açık nefreti ve büyük kitlesel tepkileriyle karşılaştılar. Bir çok yerde hızla tecrit edildiler ve işgal altında tuttukları okullardan başarılı mücadelelerle kovuldular.

Fakat bu sistemli, planlı ve bilinçli bir faşist terör hareketiydi, polisin ve jandarmanın tam desteğine sahipti, bu nedenle kcsilmedi, dozu artarak sürdü. Nitekim zamanla mücadeleyi zayıflatıcı etkilerini göstermeye başladı. Terör öğrenci kitlesinin geni kesimlerinde yılgınlık ve mücadeleden geri durma eğilimleri yarattı. Bazı grupların “sol”, düelloocu eğilimleri bu süreci hızlandırdı.

Faşist diktatörlük, gençlik hareketine karşı terör çetelerini kullanırken, bununla, gençlik kitlelerinin düzene yönelik mücadelelerini gölgelemek “sağ-sol çatışması” görüntüsü yaratmak istiyordu. Ara sınıflar nezdinde ve son yıllara doğru geri öğrenci kitlelerinde bu görüntüyü kısmen de olsa yaratmayı başardı. Bu arada devrimci öğrenci hareketi esas hedefinden şaştı. Dikkatler büyük ölçüde terör çeteleriyle mücadelede odaklaştı. Bu beraberinde bilinç kaymaları da yarattı. Faşizme karşı mücadele, sivil terör çetelerine karşı mücadeleye indirgendi. Bu çetelerin atıldığı bölgeler “kurtarılmış bölgeler” olarak sunuldu vb.

Sivil terör çetelerinin çabaları, küçük-burjuva demokrasisinin bazı temsilcilerinin yanlış eğilimlerini de körükleyerek, 1974-1980 döneminde devrimci gençlik hareketine büyük zarar veren, hedeflerini saptıran, kapsamını daraltan, kitleselliğini zayıflatan temel etkenlerden biri oldu.

II- Yeni dönem gençlik hareketi

Yeni dönemde bir kez daha ilk hareketlenenler işçiler ve öğrenciler oldu. Mücadele sahnesinde öncelikle saf tutanlar yine onlar oldular. Fakat geçmişle benzerlik bu noktadan sonra yerini açık bazı farklılıklara bırakıyor.

Yeni bir hareketlenmenin **ilk evreleri sınırları içinde düşünüldüğünde** ve geçmişle -12 Mart dönemi sonrası ile kıyaslama **yalnızca bu sınırlar içinde** yapıldığında; işçi hareketi bugün geçmişten ileridir ve onun sonraki gelişimini genişlemesine ve derinlemesine açacak belirgin bir potansiyel sergilemektedir. Oysa öğrenci hareketi, halihazırda, geçmiş dönemin ilk yıllarındaki (1974-1975) düzeyiyle kıyas kabul etmez ölçüde geridir ve yakın gelecekte o düzeye ulaşıp ulaşamayacağı, o düzeyi aşip aşamayacağı, hiç değilse şimdilik, tartışmalıdır. Bunu ancak zaman gösterecektir.

Burada kıyaslamanın, işçi hareketi ile öğrenci hareketi arasında değil, **bu her bir hareketin**, 12 Mart dönemi sonrası ilk devrimci kitle hareketlenmeleri dönemindeki düzeyi ile bugünkü

düzeyi arasında yapıldığına özellikle dikkat edilmelidir. İşçi hareketi ile öğrenci hareketi arasında bir kıyaslama yapmaya kalkmak anlamsız bir girişim olur. Sistemli bir baskı ve yoğun bir sömürüyle karakterize olan bir karşıdevrim döneminden, işçi sınıfı ile kendi başına asla bir sınıf oluşturmayan, toplumdaki genel çıkar farklılaşmasını ve siyasal gruplaşmayı yansıtacak çeşitlilikte bir sosyal-siyasal bileşime sahip olan, aydın olmanın avantajlarının yanı sıra zayıflıklarını ve tutarsızlıklarını da yansıtan bir kesimin, öğrenci gençliğin, etkilenme biçim ve düzeyleri, nitelik ve içerik olarak elbette temelden farklı olacaktır.

Burjuvazinin 12 Eylül sonrası politika ve uygulamaları, işçi sınıfı saflarında büyük ve yaygın bir hoşnutsuzluğu içten içe mayaladı, mücadele potansiyeli ve isteğini besledi, gelecekte sermayeye karşı sert çatışmalara dönüşecek güçlü patlayıcı madde öğeleri biriktirdi. Oysa burjuvazinin eğitim kurumlarına ve öğrenci gençliğe yönelik yoğun siyasal ve idari baskıları, ideolojik saldırıları, öğrencileri sosyal ve politik yaşamdan koparmaya dönük çökyönlü akademik düzenlemeleri -özellikle YÖK- vb., öğrenci hareketinde büyük bir gerileme ve tahribata yol açtı. "Rehabilitasyon" çabaları elbette "gençlik sorunu"nu çözemedi, ama geçici olmaya mahkum olsa da, belli bir başarı sağladı.

Öğrenci hareketinin 1984 sonrası seyri ve genel görünümü bunun açık kanıtıdır.

Son bir kaç yıldaki hareketlenmeyi olumlu saksak ve umut verici bulsak bile, bugün öğrencilerin mücadele sahnesinde işçilerden sonra en hareketli kesim olduğu gerçeğini göz önüne alsak bile, 12 Eylül'ün öğrenci hareketinde yarattığı ciddi tahribat ve gerilemenin kanıtlarını, yine bizzat bugünkü hareketlenmenin kendi somut görünümünden bulup çıkarabiliriz.

12 Mart sonrasında öğrenci hareketi daha başından kendini büyük kitlesel protesto gösterileri ve boykotlarla ortaya koymuştu. Başından itibaren politik bir nitelik taşıyor, anti-faşist, anti-empyalist şiarlar öğrenci kitleleri saflarında militan ve coşkulu bir destek buluyordu. Akademik nitelikte şiarlar ve eylemler politik hareketin gölgesinde ve gerisinde kalıyordu.

Oysa 12 Eylül dönemi sonrasında hareket çok ağır, çok sancılı, kitlesel açıdan oldukça sınırlı, revizyonistlerin de çabasıyla hemen bütünüyle akademik bir zeminde gelişti. Politik niteliği ve kitlesel gücü genellikle zayıf kaldı. En haklı ve sıradan akademik ve demokratik istemler uğruna gerçekleşen protesto eylemleri geri ve pasif biçimler aldı. Bazen “alkış eylemi” adı verilen türden ciddiyetsiz, geçmişin ciddi ve militan mücadele geleneğini adeta rencide eden biçimlere başvuruldu.

Öğrenci hareketi 1984 sonrasında iki önemli atılım yaşadı. Birincisi, devrimci öğrenci çevrelerinin “Nisan Direnişleri” diye adlandırdıkları “tek tip öğrenci derneği” yasa tasarısına karşı gelişen eylemler, ki bu başarılı atılımın ardından öğrenci hareketi yeniden durgunlaştı. İkincisi, polisin bir kız öğrenciye lafla sataşmasıyla aniden ve kendiliğinden gelişen, yeni dönemin en militan eylem biçimi niteliği kazanan ve öğrenci hareketinin geneli üzerindeki etkisinin boyutları henüz belli olmamakla birlikte, onu ciddi ölçülerde etkileyeceğinden kuşku duyulmaması gereken, son üniversite işgali ve polisle çatışma eylemi.

Burada devrimci gençler tarafından zaman zaman -örneğin 16 Mart katliamının yıldönümünde- gerçekleştirilen bütünüyle politik nitelikte yasadışı gösterileri görmezlikten geldiğimiz sanılmasın. Hayır, yalnızca bunların, en ileri unsurlarının katılımıyla gerçekleşiyor olsalar da devrimci öğrenci hareketinin düzeyini değil, fakat onun en ileri unsurlarının mücadele isteği ve kararlılığının göstergeleri olduğunu düşünüyoruz. Fakat biz ileri devrimci kesimi değil, kitlesel öğrenci hareketinin kendisini tartışıyoruz.

Öğrenci hareketinin iki ayrı karşıdevrim döneminden, 12 Mart’tan ve 12 Eylül’den, hayli farklı sonuçlarla çıkması, bu ikincisinin, 12 Eylül’ün, gençliğe dönük özel, yoğun, çokyönlü, ısrarlı ve sistemli bir baskı, sindirme ve politika dışı tutma çabasının sonucudur. Ayrıca genel ekonomik ve politik zorunlulukların gereği ve 12 Mart sonrasıyla ilgili tecrübelerin de etkisiyle, 12 Eylül dönemi sonrasında, diktatörlük geri çekilmemiş, diğer tüm alanlarda olduğu gibi, öğrenci gençlik alanında da, baskı ve saldırılarını sistemli olarak sürdürmüştür. Örgütlenme çabalarının

her yolla engellenmeye çalışılması, devrimci öğrencilerin sürekli izlenmesi, sık sık gözaltına alınması, işkencelere tabi tutulması, tutuklanması, polis ve okul yönetimlerinin tam bir işbirliği ve uyum içinde çalışması ve yoğun bir siyasal ve idari baskının hep gündemde tutulması vb., bunun göstergeleridir.

Bütün bunlar öğrenci hareketinin gelişme temposunu yavaşlatmış ve zayıflatmıştır. Öte yandan bu aynı olgular ve bundan kaynaklanan gerilik, revizyonistlerin etki olanaklarını genişletmiş, bu etkinin kendisi de, öğrenci hareketinin silkinmesini, militan kitlesel bir nitelik kazanmasını geciktirip güçleştirmiştir.

Politik açıdan geriliği bir yana akademik açıdan bile henüz hayli zayıf ve kitlesel açıdan sınırlı olan öğrenci hareketinin bugünkü geriliği, öğrenci hareketinin geleceği konusunda karamsar değerlendirmelerin nedeni olmamalıdır.

İki nedenden dolayı.

Birincisi; öğrencilerin sorunları ve ihtiyaçları azalmamış, tersine burjuvazinin 12 Eylül dönemi düzenleme ve uygulamalarıyla kat kat artmıştır. Bu olgunun kendisi kitlesel bir hareketin nesnel zeminini oluşturuyor. Örneğin, henüz mücadeleciler kitlesel bir karşı koyuşa yol açmamış olsa da, YÖK'ten, onun çok yönlü politika ve uygulamalarından geniş öğrenci yığınlarının şikayetçi ve hoşnutsuz olduğu biliniyor. Öte yandan sermaye düzeninin genel gidişatı, sömürü ve yoksullaşma, alt tabakalara mensup öğrenci kesiminin yaşam ve öğrenim koşullarını iyice zorlaştırıyor ve mezuniyet sonrası yaşama ilişkin umutlarını zayıflatıyor.

İkincisi; toplumdaki genel sosyopolitik gelişmeler, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi, emek-sermaye çatışmasının sertleşmesi, işçi hareketinin canlanması, öğrenci kesiminde, Lenin'in sözleriyle, "toplumun geri kalan kısmından ayrı olmayan", "aydınların bu en duyarlı kesimi"nde, kaçınılmaz olarak etkilerini ve sonuçlarını gösterecek, devrimci öğrenci hareketini besleyecektir. Öğrenci hareketinin geçmiş birikimi ve gelenekleri, böyle bir gelişmenin olanaklarını artırmaktadır. Bir kez daha öğrenci gençlik hareketinin en ön safını marksist eğilimli gençlerin tutuyor olması -ki şimdiki

durum budur- bunun açık kanıtlarını sunuyor.

Öğrenci hareketi henüz zayıf ve politik açıdan geri ama, daha şimdiden bu alanda etkinlik kurmaya çalışan yarım düzine politik gençlik dergisi var. Bunu gençlik hareketindeki politik hareketlilik ve fikri canlılığın bir göstergesi sayanlar var ise de, biz bu kanıda değiliz. Bu daha çok, geçmiş “tecrübe”nin etkisiyle, geçmişin bu “çok verimli” alanında öncelikle yer tutmak kaygısından kaynaklanan sağlıksız bir üşüşmenin göstergesidir. Geçmişte hareketin kitleselliği ve politik canlılığı, gençlik dergilerini bir ihtiyaç haline getirmişti. Oysa şimdiki dergiler daha çok “önden” hazırlığın bir ifadesi.

Bu dergiler gerçekten devrimci gençlik hareketinin temel politik sorunlarını, talep ve hedeflerini, geçmişin temel politik ve örgütsel tecrübelerini tartışıyor olsalardı, onları yine de, gençlik hareketindeki politik canlanmanın ilk belirtileri, habercileri saymak olanaklı olurdu. Oysa genellikle böyle bir içerik ve nitelikten yoksunlar. Kaldı ki, revizyonistlere ait olanları, öğrenci gençliği devrimci politik mücadeleden alıkoymak, onu yasal akademik mücadelenin dar çerçevesine hapsedmek, politik ilgiyi “en üstün otorite” ilan ettikleri parlamentonun burjuva eksenine sınırlamak çabası içindeler.

Devrimci demokrasinin değişik temsilcilerine gelince, en keskin şiarlarla hareket edenler bile, gerçekte, devrimci öğrenci hareketine, “demokratik-özerk üniversite” burjuva-demokratik şiarının ötesinde bir şey önermiyorlar. İçerik ve gerekçeleri ile gerçekleştirme biçimleri farklı sunulsa da, aslında bu şiar, tüm gençlik dergilerinin devrimci öğrenci hareketine sundukları ortak program durumundadır...

Revizyonizm ve bugünkü gençlik hareketi

Yazımızın geçen bölümünde şunlar söylenmişti:

“İki devrimci yükseliş döneminin açıklıkla gösterdiği, bugün

üçüncü bir kez açıklıkla gözlenen olgu şudur: Revizyonist-reformist akımlar, devrimci gençliğin militan mücadelesine, devrimci dinamizmine, coşkusuna ve istemlerine ayak uyduramamakta, bu durum gençlik mücadelesindeki gelişmeyle orantılı olarak onları tecrit etmektedir.”

Bu değerlendirme, aynı zamanda, revizyonist akımların ancak gençlik hareketinin geri ve durgun aşamalarında, bu hareket içinde güç ve etkinlik kazanabildiğini anlatıyor. Revizyonistlere bu zemini bizzat karşıdevrim hazırlıyor. Karşıdevrim yığın hareketini bastırarak, baskıyla, terörle, yasaklarla, sürekli ve sistemli ideolojik saldırıyla yığınları politik yaşamın dışına iterek; düzene karşı devrimci-ihtilalci bir mücadele yolunu seçmiş parti ve gruplara ağır darbeler indirerek; yılgınlık, teslimiyet, devrimden yüzgeri etme, yasalılık, icazet vb. düşünce ve eğilimleri güçlendirerek, böylece revizyonist-reformist akımların meyvelerini devşirecekleri elverişli bir zemin hazırlar. 12 Mart'tan, fakat özellikle 12 Eylül'den sonra, bu açıklıkla gözlenebildi. Buna, revizyonist akımların, belli bir pay alsalar bile, genel reformist konumları ve teslimiyetçi tutumları sayesinde, bu dönemleri belirli ölçüde kazasız belasız atlatabildiklerini de eklemek gerekiyor. Hatta onlar belli bir müsamahayla bile karşılaşabiliyorlar. Bugün gençlik hareketini gerici-burjuva parlamentonun yedeği ve uzantısı haline getirmeyi temel görev olarak üstlenmiş *Yarın* dergisinin, devrimci gençliğe kan kusturulduğu bu aynı dönemde kazasız belasız yayınlanabilmiş olması, buna yalnızca bir örnek. Burada söz konusu olan, hiç de bu aynı çevrelerin yutturmaya çalıştıkları gibi “politik esneklik” ve “koşullara uyum yeteneği” değil, karşıdevrimin açık müsamahasıdır. Elbette, onlar bunu karşıdevrime boyun eğişleri ve genel reformist konumlarına borçlular.

12 Mart sonrasında olduğu gibi 12 Eylül sonrasında da, karşıdevrimin kendileri için hazırladığı uygun zeminden yararlanmak üzere revizyonist-reformist akımlar harekete geçtiler. 12 Mart sonrasında PDA ve TSİP'in yaptığını, 12 Eylül sonrasında PDA ve TİP yaptı. 12 Mart sonrasında kısa bir şaşkınlık ve dağınıklık döneminin ardından gençlik hareketi hızla politik ve

militan bir nitelik kazandı, kitleselleşti. Bu gelişme revizyonizmin kısa süreli etkinliğinin sonu oldu. 12 Eylül sonrasında, öğrenci hareketi, oldukça ağır denebilecek bir gelişme seyri izledi. Bu olgunun kendisi, sürekli bir güç ve etkinlik kaybetme süreci yaşasa da, revizyonizmin bugünkü kısmi etkinliğini açıklıyor. Fakat buna rağmen, öğrenci hareketindeki ilk canlanmanın Gökyüzü (PDA) çevresini sildiğini, “Nisan Direnişleri” diye bilinen devrimci öğrenci hareketinin bu ilk büyük atılımının ise, Yarın çevresinin etkinliğine büyük bir darbe vurduğunu, onu hızlanan bir tecrit sürecine soktuğunu unutmamak gerekir. Son üniversite işgali ve polisle çatışma eylemi genel öğrenci hareketini etkilediği ölçüde, Yarın çizgisini tecrit etmenin zemini daha da güçlenecektir. Türkiye'nin son 20-25 yıllık siyasal deneyimi, devrimci gençlik hareketindeki her gerçek ilerlemenin, revizyonist etkinliğin ölüm çanı olduğunu hep göstermiştir. Bugün üçüncü kez gösteriyor.

Burada söz konusu olan yalnızca gelişen, devrimci politik bir nitelik kazanan gençlik hareketine ayak uyduramamak, gerisinde kalmak değildir. Hayır, onlar bundan da öte, gençlik hareketinin önüne açık engeller dikerek ve barikatlar kurarak onu dizginlemeye de çalıştılar, çalışıyorlar.

Bu revizyonistlerin eski bir geleneğidir. 1960'ların ikinci yarısında, devrimci öğrenci hareketi canlanıp “sokağa” taşıldığında, reformist TİP yönetimi açıkça gerici karşı bir tavır almış, gençliği “Türkiye'nin kaderini Kızılay ve Beyazıt meydanlarından tayin çabasında olan öğrenci gruplarıyla aynı paralele düşmemek konusunda dikkatli davranmaya” çağırılmıştı.*

Hiçbir şey, “sokak”tan, “meydanlar”dan bu aşağılık korku kadar revizyonizmin hain, gerici, reformist özünü ve niteliğini ortaya koyamaz. Revizyonistler gençliği sokaktan, meydanlardan alıkoymaya, onu, “Türkiye'nin kaderi”nin sözde tayin edildiği gerici burjuva parlamentosuna saygılı olmaya, onun edilgen bir yedeği ve uzantısı kalmaya çağırıyorlardı. Her türden gerici-

*Rasih Nuri İleri, *Türkiye İşçi Partisi'nde Oportünist Merkezîyetçilik (1966-1968)*, Yalçın Yayınları, s.396.

burjuva partinin gençliğe önerdiği ve ögütlediği bundan başka nedir ki? Devrimci öğrenci hareketi, TİP yönetiminin bu hain ögütlerini dinlemedi, sokaklara ve meydanlara daha kararlı, daha militan, daha kitlesel inmeyi sürdürdü. Reformist TİP yönetimi bu kez önüne barikatlar kurarak ve arkadan hançerleyerek devrimci öğrenci hareketini dizginlemeye çalışmıştı, fakat aşıp geçilmişti.

“Sol içinde yeni bir politik kültür yaratmak” demagojisiyle revizyonizmin unutturmaya çalıştığı bu gerçekleri, bugün özellikle hatırlamak ve hatırlatmak gerekiyor. Zira 1970’li yıllarda “sosyalizm” demagojisiyle kendini gizleme çabalarının ardından, revizyonizm bugün, 1960’lar TİP’inin o kaba ve bayağı reformist-parlamentarist konumuna açıkça dönmüş bulunuyor. Devrimci öğrenci hareketi karşısındaki konumu ve tutumu da artık 1960’lardan farklı değildir, olmayacaktır.

Bilindiği gibi, revizyonistlerin “yeni açılımlar”ı yalnızca “solda” değil, genel olarak burjuva politika sahnesinde “yeni bir politik kültür yaratmayı” öngörüyor. Bunun için “devrim”i artık kağıt üzerinde bile savunmamak gerekiyordu; gereğini yaptılar, onu programdan çıkardılar. Faşist diktatörlüğün asma yaprağı parlamentoyu “en üstün kurum” ilan ettiler. Temel siyasal sorun olarak “demokrasi sorunu”nu saptadılar. Ve bu temel siyasal hedefe ulaşmak için ANAP dışındaki tüm gerici-reformist güçleri birliğe çağırdılar ve bugün bunun “mücadele”sini veriyorlar.

Revizyonistlerin bugün, öğrenci hareketine nasıl baktıklarını, onu nereye kanalize etmek istediklerini, hangi hedeflere yönelmek istediklerini görüp anlamak için, bu genel “açılım”ı göz önünde bulundurmak gerekir. Bu anlaşıldığı ölçüde, sözde örgütlenme sorunlarını tartışmak adına revizyonistlerle girilmiş yararsız ve kısır tartışmaların anlamsızlığı çıkar ortaya. Onlarla tartışılacaksa, devrimci öğrenci hareketini hangi temel siyasal hedeflerin bir bileşeni olarak gördükleri, nasıl bir çizgide geliştirmek istedikleri tartışılmalıdır.

Revizyonizmin gençlik içindeki kürsüsü *Yarın* dergisi, genel görüşleri ne kadar inceltmeye, reformist niteliğini gizlemeye çalışarak gençliğe sunmaya çalışsa da, başyazılarında aşağıdakileri

açıkça yazmaktan geri duramıyor.

Parlamento bir kez daha "toplumun en üst kurumu" ilan edildikten sonra, şöyle devam ediliyor: "*Türkiye'de demokratikleşmenin iki temel gerekli şartı vardır: Birincisi, yasaksız politik örgütlenme ve bütün siyasal toplumsal eğilimlerin temsilini sağlayacak, ulusal artık 'milli bakiye'ye dayalı, seçim sistemi ile oluşmuş, üstünde hiçbir kişi ve kurumun olmadığı, ordu dahil bütün devlet işlerinin denetiminde olduğu bir parlamento*".

"Demokratikleşmenin" birinci şartı diye sunulan bu gerici-liberal ütopya, gerçekte yalnızca TBKP'nin yasallaşması anlamına geliyor. "Milli bakiye'ye dayalı seçim sistemi" ise, TBKP'ye parlamentoda birkaç milletvekili ile temsil edilme olanağı sağlamak için "önem" taşıyor. (1965 seçimleri sonrasında "milli bakiye" sistemi kaldırılınca, oy oranında belli bir değişme olmadığı halde, T.K.P.'in milletvekili sayısı 15'ten 2'ye düşmüştü.)

Şimdi de ikinci temel şart: "*İkincisi, parlamento dışında yığınların örgütlendiği, yığınların doğrudan katılımını sağlayan temsili demokratik kurumların yaratılıp, güçlendirilmesidir.*"

Bu, ikincisi özellikle önemlidir. Zira öğrenci hareketine tanınan rol, onun akıtılmak istendiği kanal, bu ikinci şartta gizlidir. Devamında şunlar söyleniyor:

"*Bu yığın örgütlerinin, sendikalar, dernekler, girişimler, klüpler, çevreler vs., parlamento çalışmalarına doğrudan katılmasının önü açılmalıdır. Böylelikle kitle katılımı denetim yolları açılmış olacaktır. Bu, parlamentonun askeri darbelerle kesintiye uğramaması, otoriter rejimlerin yerleşmesinin önlenmesi için temel dayanaktır. Parlamento böylelikle tabanda etkin yürütücülerine kavuşmuş, kitlelerin korunmasına kavuşmuş olacaktır.*"

Bugün, Demirel, Ecevit, İnönü vb. gerici burjuva politikacıların yığınları aldatmak, devrim yolundan alıkoymak, yığınların hoşnutsuzluğunu parlamenter kanallara akıtmak için söyledikleri yalanlar, yukarıdaki gerici-liberal vaazlardan farksızdır. Bunu revizyonistler de biliyor ve onları bu aynı programın müttefikleri olarak görüyor ve gösteriyorlar.

Yarın, yukarıdaki sözlerini sürdürüyor:

“Ülkemizde bu yönde girişimler için zengin deneyler birikmiştir -şimdi dikkat!- Salt 1980 sonrası öğrencilerin yığınsal sendikal temelde örgütlenmeleri, öğrenci dernekleri, bunların ulusal düzeyde ifadeleniş biçimleri bile bir örnekleme oluşturmuştur.” (Tüm aktarmalar: *Yarın*, sayı:74, Ekim '87, Başyazı)

Bugün, öğrenci hareketi ve örgütlenmesi, burjuva parlamentonun yedeği filan olmuş değil ama, yukarıdaki sözler, revizyonizmin “tabandan etkin yürütücüler” vb. parlak laflarla süsleyerek devrimci öğrenci hareketini hangi hedeflere ve kanallara çekmek istediğinin, bu aşâğılık niyetin ifadesidirler.

Revizyonistler gençliğe devrimi, yani, ordusu, bürokrasisi, parlamentosu ve tüm diğer kurumlarıyla, mevcut sermaye egemenliğini yıkma mücadelesi değil; reformu, yani, sermayenin gerici parlamentosunu, sermayenin ordusuna karşı “korumak” sözde mücadelesi öneriyorlar. Gençlik hareketini, parlamento içi gerici burjuva muhalefetinin yedeği haline getirmek istiyorlar.

Revizyonist *Gün* dergisi, Şubat 1988 tarihli başyazısında şunları söylüyor: *“Önümüzdeki dönem temel sorunlardan birisi politik mücadelenin gündemini belirlemek, alternatifler üretmek ve depolitizasyonu kırmaktır. Meclis içi ve dışı muhalefetin etkileşimi, diyalogu ve işbirliği olmadan bunu başarmak zordur, hatta olanaksızdır... Yarının demokratik işleyişinin temellerini, bugünden, parlamento içi ve dışı muhalefet güçleri arasındaki etkileşim ve işbirliğini yaratarak atmak zorunda olduğumuza işaret etmek istiyoruz.”* (sayı:36, Başyazı, siyahlar bize ait.)

Genel yığın muhalefetini, parlamento içi gerici burjuva muhalefetinin -ki bu muhalefete ANAP hariç tüm partilerin dahil olduğu bir sonraki başyazıda açıklanıyor- hizmetine verme niyetini anlatan ve bunu yalnızca bugün için değil, yarın için de vurgulayan bu gerici görüşler, *Yarın*'ın aynı tarihli sayısında şöyle yankılanıyor: *“Yığın örgütleri parlamenter demokrasinin katılımcı niteliğinin sağlanmasının olduğu kadar, yığınların desteğinin elde edilmesinin de önemli araçlarıdır. Aynı zamanda parlamento dışı muhalefetin bir kürsüsü ve etkin parlamento içi muhalefetin dayanak noktalarından biridir. Parlamento içi muhalefetin, yığın*

örgütlerinin toplumsal alternatif programlarına kulaklarını tıkamaları ise ancak kendi güçlerini sınırlama sonucunu doğurur.” (sayı:77-78, Başyazı)

Bu son cümleyle, SHP ve DYP'ye, İnönüler'e ve Demireller'e sesleniliyor. Sözü edilen “toplumsal alternatif programları”nın, revizyonistlere göre, örneğin öğrenci örgütü özelinde neyi içermesi gerektiğini gördüğümüz zaman, Demirel ve İnönü'nün böyle bir programa “kulaklarını tıkamaları” için bir neden olmadığını da görmüş olacağız.

Toparlarsak; bugünün revizyonistleri, tıpkı 1960'lardaki öncelleri gibi, -ki bunlar, B. Boranlar, Nihat Sargınlar'dan, yani şimdiki TBKP'nin mimarlarından başkaları değildi- gençlik hareketini “sokak”lardan, “meydanlardan” alıkoymaya ve onu “en üstün irade” ve “en üstün kurum” olan gerici parlamentonun yedeğine vermek gayretindedirler. Tutum ve konumlarındaki bu benzerlik, akbetlerinde de benzerliğe yol açacaktır. Bizim hiç kuşku duymadığımız bu sonuç, daha şimdiden bir çok belirtisini sunmaktadır.

Genel siyasal perspektif bu olunca, öğrenci hareketini bu reformist-parlamentarist çerçeveye sığdırabilmek ve yalnızca onunla sınırlamak, ancak öğrenci hareketini akademik bir düzeyde tutmak, uygun gerekçelerle bunun teorisini yapmak ve kabul ettirmek ölçüsünde mümkündür. Revizyonistlerin hummalı bir çabayla yapmaya çalıştıkları da budur. Bunun için, öğrencilerin birliği, öğrenci hareketinin en geniş birliği vb. liberal vaazların yanı sıra, “mesleki-sendikal örgütlenmenin niteliği” türünden demagojik gerekçelerin arkasına sığınmaktalar.

1960 sonrası öğrenci hareketinin en temel ve en iyi özelliklerinden biri, ülke ve dünya sorunlarına, temel toplumsal ve politik sorunlara yakın ilgiydi. Bu, işçi sınıfının bilimsel dünya görüşüne, devrim ve sosyalizm davasına ilgiyle de birleşince, gençliğin politikaya ilgisi sermaye düzeni için en temel sorunlardan biri haline geldi. 12 Eylül, genel siyasal baskı ve yasaklarının yanı sıra, YÖK düzenleme ve uygulamalarıyla da her şeyden çok, gençliğin toplumsal ve politik sorunlara ilgisini kırmak istiyordu. Diktatörlük bunda belirli bir başarı sağlamış olsa bile, bir dönemdir

bizzat öğrenci hareketinin kendi bünyesinden, “apolitik bir gençlik” yaratma çabalarına karşı bir tepki ve mücadele geliyor.

İşte böyle bir dönemde, revizyonistler “akademik-demokratik mücadele”, “sendikal örgütlenme”, “öğrencilerin öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunları”, “demokratik öğrenci hareketinin sendikal düzlemde birliği” vb. düşüncelerle ortaya çıkıyorlar. Toplumun önemli bir aydın potansiyelini oluşturan üniversite gençliğine çocuk muamelesi yapıyorlar. Onu temel toplumsal ve siyasal sorunlardan uzak tutmaya çalışarak, “akademik-demokratik istemler”le sınırlıyorlar.

Revizyonistler bu görüş ve konumlarıyla, burjuvazinin gençliği devrimci politik mücadelenin dışında tutma çabalarına omuz veriyorlar. Ancak burjuva politik muhalefetin yedeği ve uzantısı, “parlamento dışı dayanağı” olabilecek bir gençlik hareketi düşünüyorlar.

Onlar, *Yeni Çözüm* dergisinin keskinlik adına çanak tuttuğu, öğrenci örgütlerine “üyelik kıstasları” üzerine sahte bir tartışmayı, ince bir hileyle öğrenci örgütlerini akademik mücadele ile sınırlandırmanın gerekçesi yapmaya çalışıyorlar.

Revizyonistlere göre, “*Öğrenci örgütlerinin çalışmalarını yönelteceği sorunlar öğrencilerin öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunlardır.*” “*Öğrenci gençliğin akademik-mesleki örgütlenmeleri, öğrencilerin güncel, kısmi hak ve çıkarlarını korumak, geliştirmek görevini üstlenirler.*” (*Yarın*, sayı:76, s.14-15)

En bayağı ekonomizm bile, burjuva sınırlar içinde belirli bir politik çabayı tümüyle dışlamaz, tersine içerir. *Yarın* dergisi de bu aynı yazısında, öğrenci örgütlerine belirli bir politik misyon yüklüyor. Okuyoruz: “*Öğrenci örgütlenmeleri, gençlik haklarının vazgeçilmez bir parçasını oluşturan politik hakların kazanılması için çalışmalar yaparak, 18 yaşa oy hakkı, 21 yaşa seçilme hakkının kazanılması, öğrencilerin benimsedikleri siyasi partilere üye olabilmeleri ve sadece kendi alanlarına ilişkin değil, tüm politik gelişmeler üzerine açıklamada bulunma, görüş belirtme hakları için savaşımlar yürütür.*”

Bu sunulan politik mücadele çerçevesinin, revizyonistlerin

yeni “politik açılımlar”ına, TBKP programına, onun reformist-parlamentarist politik çizgisine nasıl denk düştüğüne, onun “gençlik özgülü”ne nasıl bir uyarlaması olduğuna özellikle dikkat edilmelidir.

Devrimci grupları, öğrenci hareketine devrimci siyasal ilkeler dayatarak onun birliğini engelliyorsunuz, öğrenci örgütlerinin “mesleki-sendikal örgütler” olduğunu unutuyorsunuz, “demokratik öğrenci hareketinin birliğini sendikal düzlem yerine, politik ilkelere anlaşılmakta arıyorsunuz” diyerek, suçla. Fakat öte yandan, kendi reformist politik hedeflerini, öğrenci örgütlerinin olağan görevleri arasında çaktırmadan sırala. İşte bu siyasal kaçakçılıktır! Öğrenci örgütlerine temel devrimci talepler ve hedefler uğruna mücadele yasak; ama, TBKP’nin reformist hedefleri uğruna mücadele serbest!

Bu siyasal kaçakçılığa, bu modası geçmiş, bayatlamış hileye, revizyonist baylarımızınkiyle aynı olan gerekçelerle -öğrenci örgütlerinin mesleki niteliği- başvuranlara, Lenin’in yüzyılın başında (1903) verdiği cevabı dinlemek aydınlatıcı olacaktır:

”Uygar ülkelerde, en geniş ve en sağlam biçimde kurulmuş öğrenim ve meslek birliklerinin muazzam değerini kavramayan hiçbir parti yoktur. Ama partilerin her biri bu birliklerde kendi etkisinin hakim olmasına çalışır. Şu ya da bu kurumun partisiz oluşu hakkında konuşmanın, genellikle, mevcut kurumların, yüzde doksan dokuzunun zaten, çok belirli bir siyasal ruhla doldurulmuş olduğu gerçeğini örtmek isteyen hakim sınıfların hilesinden başka bir şey olmadığını kim bilmez?” (“Devrimci Gençliğin Görevleri”, *Marksizm ve Gençlik*, Koral Yayınları, s.105)

Ama bizim revizyonistlerimiz, “herkesi kör, alemi serser” sanırlar! Bu bayatlamış hakim sınıf hilesini, 1980’lerin Türkiye-si’nde cüretle kullanırlar. Akademik nitelikte bir hareket kendilerinin liberal-reformist çizgilerine zaten uygun bir temeldir. Bunu bir de burjuva parlamento sahnesinin ihtiyaçlarına cevap veren siyasal hak istemleriyle (18 yaşa oy hakkı, 21 yaşa seçilme hakkı, siyasal partilere, elbette yasal partilere üye olmak hakkı vb.) birleştirdin mi, ötesindeki siyasal eğilimlere, devrimci parti ve gruplara politik çalışmayı yasaklayabilirsin artık. Elbette “sendi-

kal düzlem”, “mesleki-sendikal örgütlenmenin niteliği” vb. yalanların arkasına gizlenerek...

Yığın örgütlerini “parlamento içi muhalefetin dayanak noktaları” olarak tanımladıktan sonra, şöyle devam ediyordu *Yarın*’ın başyazısı: “*Parlamento içi muhalefetin, yığın örgütlerinin toplumsal alternatif programlarına kulaklarını tıkamaları ise ancak kendi güçlerini sınırlama sonucunu doğurur.*”

Gençlik örgütlerinin *Yarın*’ın çizdiği sınırlar içinde kalacağından emin olsalar, *Yarın*’ın düşündüğü ve önerdiği “toplumsal alternatif program”la yetineceğine gerçekten inansalar, “kulak tıkamaları” için elbette bir sebep kalmaz. Buna inansa ve bundan emin olsa ANAP iktidarı bile “kulak tıkamayı” bir yana bırakır. Neyleyelim ki şu son 30 yıllık “yerli” tecrübe bile, gençlik örgütlerinin nasıl bir rol oynayabileceklerini onlara yeterli açıklıkta göstermiştir.

Onların korkusu, revizyonist baylarımızınkiyle aynıdır: Gençlik hareketinin ve örgütlenmesinin devrimci politik bir çizgiye kayması!

Sonuç: Revizyonistler devrimci bir öğrenci hareketinin itfaiyecileridir. Tıpkı genelde devrimci kitle hareketinin de itfaiyecileri oldukları gibi. Her şey bir yana, gelişecek bir devrimci öğrenci yangınının kendilerinin bugün halen var olan sınırlı etkinliğini de silip süpüreceğini en iyi onlar biliyor. Akademik öğrenci hareketi ve “mesleki-sendikal örgütlenme” üzerine bunca mürekkep harcamaları boşuna değil. Revizyonistler öğrenci hareketinin liberalleridir; komünistlerden, devrimci demokratlardan ve devrimci Kürt yurtseverlerinden oluşacak devrimci öğrenci hareketi içinde onların yeri yoktur, olmamalıdır. Zira onlar artık, sıradan bir yurtseverin savunduğu temel anti-faşist, anti-emperyalist istemleri bile savunmuyorlar; ki, gelenekselleşmiş bu istemleri olmadan, devrimci öğrenci hareketi hiçbir şeydir. Onların yeri, SHP, DYP ve RP’den oluşan parlamenter burjuva politik muhalefetin yanındır. Devrim kampıyla bu gerici burjuva kampı arasında köprü olmaya çalışarak, onlar, gerçekte bu ikinci kamptan yana tutum almış oluyorlar.

Herkes kendi kampına!

Devrimci demokrasi ve bugünkü gençlik hareketi

Devrimci gençlik hareketinin son yirmi yılına tartışmasız bir şekilde sosyalizm adına devrimci demokrasi -küçük-burjuva sosyalizmi- egemen oldu. Damgasını vurdu ve önderlik etti. '60'ların devrimci gençlik hareketi, temel bir siyasal akım olarak devrimci demokrasiyi doğuran esas zemin olmuştu. Devrimci demokrasi, nesnel ve öznel bir dizi nedene bağlı olarak çok sayıda gruba bölünmüş ve temel bir siyasal akım kimliği kazanmasıyla orantılı olarak tüm diğer toplum katları içinde de kendine güç ve etki alanı sağlamış olsa da, bir blok olarak gençlik içindeki etkinliğini hep sürdürdü. Devrimci gençlik hareketi, devrimci demokrasinin doğduğu, yeşerdiği ve yaşamını sürdürdüğü temel alanlardan biri olma özelliğini bugüne kadar korudu.

Devrimci demokrasi, kuşkusuz çeşitli tutarsızlıklar, zaaf lar ve nesnel yetersizliklerle iç içe olarak, gençlik hareketi saflarında burjuva-reformist ve revizyonist etkinliğe karşı hep mücadele etti. Bu mücadele ve çabasıyla gençlik hareketinin düzen içi sınırlarda tutulması çabalarını gerilettiler, hareketi ileri ittiler. Ama öte yandan, kendi tutarsızlıklarını, zaaf larını ve küçük-burjuva ideolojik-siyasal yetersizliklerini devrimci gençlik hareketine egemen kıldılar. Bizzat taşıdığı revizyonist ve reformist ideolojik etkiyi, gençlik hareketine de yansıttılar.

Devrimci demokrasi, genel bir devrimci gençlik hareketinin gelişmesinde önemli bir rol oynadı. Ama aynı zamanda, bu hareketin; demokratik ve sosyalist eğilim ve ideallerin belirsiz bir birliği olmasına, demokratik eğilimin sosyalist eğilime egemen olduğu, onu halkçı bir bozulmaya uğrattığı bir karmaşaya dönüşmesine neden oldu.

Kısaca, son yirmi yıldır Türkiye'de, devrimci demokrat ve sosyalist öge ve eğilimleri organik olarak iç içe barındıran güçlü bir devrimci gençlik hareketi vardır. Bünyesindeki bu devrimci demokrasi öğeleri ile proleter sosyalizmi öğelerinin ideolojik politik ve örgütsel açıdan saflaşmamış olması, bu hareketin

onu zayıflatan temel zaaflarından biridir.

Kuşkusuz bu durum devrimci gençlik hareketinin kendisinden kaynaklanan değil, genel devrimci hareketten ona yansıyan, aslında Türkiye devrimci hareketinden kaynaklanan bir zaaftır.

Marksist-leninist önderliğe dayalı sosyalist bir işçi hareketinin olmayışı, genel devrimci hareket üzerinde küçük-burjuva sosyalizminin egemenliğine yol açmış, küçük-burjuva sosyalizmi, demokratik ve sosyalist düşünce ve idealleri yıllarca iç içe temsil etmiştir. Ve elbette, sosyalist düşünce ve idealleri kendi temelde küçük-burjuva ideolojik-sınıfsal konumuna uygun bir bozulmaya uğratarak.

Öğrenci hareketi, Lenin'in o hep vurguladığı aydın duyarlılığıyla, devrimci hareketin bu genel durumunu kendi özgülünde yansıtmıştır yalnızca.

Modern revizyonizmin ve çağdaş popülizmin marksist-leninist teoride yarattığı bulanıklık ve kargaşanın aşılması ve gelişecek bir devrimci işçi hareketinin yarattığı elverişli zeminden en iyi şekilde yararlanılması ölçüsünde, Türkiye devrimci hareketi kendi bünyesindeki demokrasi ve sosyalizm öğelerini kaçınılmaz olarak ayırıştıracaktır. Bu süreç başlamıştır bile. Fakat gerçekte proleter sosyalizmi bayrağı altında kendi gerçek yerini ve kimliğini bulacak olan önemli bir potansiyel hala çeşitli devrimci grupların bünyesinde dağılmış olarak duruyor. Ayrışma süreci zamana yayılarak sürecektir ve bunun sonuçları da kaçınılmaz olarak devrimci gençlik hareketi bünyesinde yansıyacaktır.

Burada, ayrışma sürecinin öteki yönüne de işaret etmek gerekiyor. Bu, liberalleşmedir. Devrimci demokrasinin ayrışması, ideolojik-sınıfsal doğasına uygun ve onun kaçınılmaz sonucu olarak, yalnızca ileriye dönük değil, geriye dönük eğilimi, liberal-reformist eğilimi de içermektedir. Daha şimdiden bunun hayli güçlü belirtileri ve bazı belirginleşmiş sonuçları var. Dev-Yol, Kurtuluş ve TDKP'nin 12 Eylül sonrası süreçlerine bakılırsa, bu belirti ve sonuçlar açıklıkla görülebilir. Devrimci hareket bünyesindeki liberal-reformist eğilimin sonuçları da, devrimci gençlik hareketinde yankı ve yansısını bulmaktadır, bulacaktır.

Ne var ki, devrimci demokrasi, yaşamakta olduğu ve yaşayacağı iki yönlü ayrışmaya rağmen, devrimci hareketin genelinde ve dolayısıyla da devrimci öğrenci hareketi bünyesinde militan-mücadeleci temsilcileriyle var olmaya devam edecektir. Türkiye devriminin özgünlüğü (geride tamamlanmamış bazı demokratik görevlerin varlığı) devrimci demokrasiye hep bir varlık, yaşam ve etki alanı sağlayacaktır.

“Özerk-demokratik üniversite” şiarı üzerine

Bugün, revizyonistlerin 12 Eylül’e borçlu oldukları geçici etkinlikleri önemli ölçüde aşmış, öğrenci hareketi, yeniden devrimci-demokrasinin değişik temsilcilerinin etkinliğine girmiş bulunuyor.

Bu olgu, öğrenci hareketinde kesin bir ilerlemenin etkeni ve ifadesidir. Fakat öte yandan, devrimci öğrenci hareketine önderlik çizgisinde, geçmişin bile gerisine düşüldüğünün kanıtlarını ortaya çıkarmıştır. Söz konusu ettiğimiz yalnızca önderlik yeteneğindeki gerileme değil -ki bu da bir gerçek-, daha da önemli olarak, devrimci öğrenci hareketi için sunulan perspektiflerdeki, temel siyasi hedefler ve görevlerdeki ciddi gerilemedir.

Bugün öğrenci hareketinin geriliği bir olgudur. O halihazırda, YÖK uygulamalarına, üniversite üzerindeki siyasal baskılara ve örgütlenme çabalarının engellenmesine karşı mücadele zemini üzerinde gelişiyor yalnızca. Kitleysel ve politik açıdan henüz hayli zayıftır.

Fakat bu geriliği bir **teori düzeyine çıkarmak**, devrimci öğrenci hareketinin temel gelişme eksenini olarak “özerk-demokratik üniversite” talebini ileri sürmek, bunu “program”laştırarak, öğrenci hareketinin temel siyasal talebi ve hedefi haline getirmek, açık bir gerilemedir. Bunda, küçük-burjuva sosyalizminin genel ideolojik-siyasal tutarsızlığının yanı sıra, 12 Eylül’ün beslediği ideolojik erozyonun ve öğrenci hareketini bir dönem hayli etkileyen revizyonistlerin ideolojik etkinliğinin payı büyüktür.

Devrimci öğrenci hareketini “özerk-demokratik üniversite”

eksenine oturtmaya kalkmak, bu iş hangi keskin gerekçeler ve sözde “devrimci” çözümler adına yapılırsa yapılsın, reformcu bir platforma indirgemek demektir. Reformizmin göbeğine oturmuş revizyonistlerin bunu devrimci öğrenci hareketinin temel talebi olarak sunması da, birçokları için uyarıcı olamamıştır.

Kuşkusuz sorun öğrenci yığınlarının üniversiteye dönük somut akademik ve demokratik istemlerine, **bütün bu istemlerin en genel ve ideal ifadesi demek olan** “özerk-demokratik üniversite” şiarına sahip çıkıp çıkmamak değildir. Bütün bu istemlere ve bu akademik ve demokratik istemlerin eksenini olan “özerk-demokratik üniversite” şiarına elbette sahip çıkılmalıdır. Bunu reddetmek ya da küçümsemek, öğrenci hareketinin kitlesel temelini geliştirmenin, daha geniş kesimleri mücadeleye çekmenin önemli olanaklarını bir kenara itmek olur. Geçmişte politik çatışmanın düzeyi, bu istemlere gösterilmesi gereken ilgiyi zayıflatmış ve bu ise hiç de iyi sonuçlar doğurmamıştır.

Fakat bugün tersten bir savrulma var. Öğrenci hareketinin geriliğinin de etkisiyle bütün çabalar bu istemler etrafında odaklaşıyor.

Oysa temel devrimci görev, öğrenci hareketinin politik niteliğini geliştirmek, temel devrimci şiarları öğrenci hareketi içinde yaymak, öğrenci hareketini sermaye egemenliğine karşı mücadele ve devrim ufkuyla donatmaktır. Bu yoğun bir politik propaganda ve ajitasyon demektir. Ve kuşkusuz bu faaliyet, Türkiye'nin gündemindeki tüm temel toplumsal ve siyasal sorunlar temeli üzerinde yükselmelidir. Bırakalım, öğrenci hareketini “öğrencilerin öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunları” reformcu eksenine oturtma çabalarını revizyonistler sürdürsün!

Biz bu sorunlardan yalnızca sermaye egemenliğine karşı özgürlük ve sosyalizm mücadelesinde proletaryadan yana saf tutacak devrimci bir öğrenci hareketi geliştirmek için yararlanacağız. Özgürlük bilincini her yolla öğrenci hareketi içinde yayacağız. Ama asla bununla da yetinmeyerek, özgürlük istemlerinin sermaye tarafından boğulduğunu, çıplak bir olgu olan sermaye egemenliği yıkılmadan, onun faşist iktidarı devrilmeden özgürlük istemlerinin

gerçekleşemeyeceğini de döne döne vurgulayacağız.

”Özerk-demokratik üniversite” istemine ve mücadelesine sahip çıkıp geliştireceğiz. Ama bilimin ve üniversitelerin gerçek özgürlüğünün de ancak sosyalizmde mümkün olduğunu, kapitalizmin egemenliği, sermayenin köleci iktidarı devam ettiği sürece, paranın gücünün en “özerk-demokratik üniversite”de bile özgürlüğü boğup biçimsel hale getireceğini söyleyeceğiz. Bu nedenle de, yapılması gereken şeyin, toplumdaki temel çatışmada emekten yana, proletaryadan yana saf tutmak ve sosyalizm için mücadele etmek olduğunu her zaman ve döne döne anlatacağız.

Devrimci demokrasi geçmişte devrimci öğrenci hareketini sosyalizm ufkundan yoksun bırakmış, onu demokrasi ve bağımsızlık şiarlarıyla sınırlamıştı. Bugün ise, daha geri bir konumdadır. Demokrasi ve bağımsızlık mücadelesinin bir parçası görerek, ancak devrimle **gerçekleşebilir** türünden vurgular yaparak ve böylece güya sorunu devrim sorununa bağlayarak, “özerk-demokratik üniversite” talebi ve şiarını devrimci öğrenci hareketinin **ekseni** haline getiriyor. Burada “özerk-demokratik üniversite” isteminin tarihsel anlamı, toplumsal-siyasal içeriği ve koşulları hakkında, demokratik-halkçı ufuktan gelen tam bir kafa karışıklığı var.

”Özerk-demokratik üniversite” istemi, burjuva demokratik bir siyasal reform istemidir. Siyasal reform istemlerini de elbette devrimci bir tarzda ele almak ve devrim mücadelesine bağlamak gerekir. Burası açık. Fakat bu bize bu istemin, “özerk-demokratik üniversite” isteminin, ancak ve yalnızca **devrim öncesi için** bir anlam taşıdığını bir an bile unutturmamalıdır. Bu istemin kendi tarihsel-toplumsal anlamını unutturup, sözde ona farklı bir içerik kazandırma saçma girişimlerine itmemelidir. Bu istemin kendi doğası, **burjuvazinin egemenliğini varsaymaktadır**. “Özerklik” istemi burjuvaziye karşı, onun kaba, keyfi müdahalelerine karşı bir anlam taşır. Burjuva egemenliği devrildiği andan itibaren, bu istem bütün tarihsel-toplumsal ve siyasal anlamını yitirir. “Özerk-demokratik üniversite” yerini, özgür ve sosyalist üniversiteye bırakır ki, bu ikincisi birincisinden **nitelik olarak**

bütünüyle farklıdır. Birincisi, özerk-demokratik üniversite, **sermaye egemenliği koşullarında**, üniversitenin burjuva anlamda olabileceği en ideal demokratik biçim iken; ikincisi, proletaryanın iktidarını ve sosyalist bir düzeni **önkoşar**.

Burjuva demokrasisi hayranı modern revizyonistlerin yarattığı çürültünün, özellikle *Yeni Çözüm*'ü konuyla ilgili bir kargaşaya ve bulanıklığa ittiğini belirtmek gerekiyor. Şöyle diyorlar: "*Devrimci gençlik, akademik-demokratik mücadeleyi yürütürken, önüne özerk-demokratik üniversite hedefini koymaktadır.*" Revizyonistlerle farklarını vurgulamak için devam ediyorlar: "*Toplumsal devrim; işte sorunun biricik gerçek çözüm yolu. Bu düzende gerçek anlamda özerk-demokratik üniversitelerin gerçekleştirilebilirlik yanı yok*" (sayı:10, Şubat 1988, s.13). Bu sözler ve ayrıca devamında söylenenler, devrimle birlikte bizim "gerçek anlamda" özerk(!) demokratik üniversitelere kavuşacağımızı anlatıyor. Eğer sözü edilen devrimle burjuva-demokratik bir cumhuriyet hedeflenmiyorsa -ki bugünkü sermaye egemenliği koşullarında bu yalnızca burjuva-demokratik bir ufku ifade eden liberal bir görüştür-, bu sözler yalnızca, "özerk-demokratik üniversite" isteminin doğası konusunda tam bir kavrayışsızlığı dile getirir.*

Toparlarsak, "akademik-demokratik mücadeleyi geliştirerek", öğrenci hareketini "özerk-demokratik üniversite hedefine" yönleltmek, böylece onu sözde politik bir zemine oturtmak anlayışı, "sorun devrimle çözülür" gibi lafazanlıklarla birleştirilse de, burjuva-demokratik ufku aşamamayı ifade eder. Sorunun tek doğru sosyalist konuluşu şudur: "Özerk, demokratik üniversite" şiarı etrafında akademik hareketi geliştirmek; ama öğrenci yığınlarına, burjuvazinin egemenliği yıkılmadığı sürece en "özerk"

* Bu arkadaşların konuyla ilgili 44 sayfalık bir broşürü var elimizde. *Özerk-Demokratik Üniversite Programı*: Bu broşürde, "demokratik halk devrimi", "demokratik halk iktidarı", "demokratik halk üniversiteleri", "halk için eğitim" vb. vb. her şey var, ama proletarya iktidarı ve sosyalizm üzerine **tek** kelime yok. Demek ki 10. sayıdan itibaren gazetenin alt başlığına "sosyalizm" sözcüğünü eklemek, demokratik-halkçı ufku gidermeye hiç de yetmiyor.

ve en “demokratik” üniversitelerin bile özgür olamayacağı gerçeğini hep anlatmak; ve bunu, sürekli bir politik propaganda ve ajitasyonla birleştirerek, sosyalist proletarya hareketinin yedeği devrimci bir politik öğrenci hareketi geliştirmek.**

Dernekler ve “kitleleşme” sorunu

Öğrenci gençliğin kendi özgül sorunlarının yanı sıra toplumda-ki -ve elbet dünyadaki- temel ve güncel toplumsal siyasal sorunlar temeli üzerinde yükselen sistemli bir propaganda-ajitasyon faaliyetinin olmaması, kitlesel devrimci bir öğrenci hareketinin gelişmesini yavaşlatmaktadır.

Bunun, temel eksikliklerden biri olduğunu birçok devrimci grup yeterince anlamış değil. Derneklerle ilgili şu hep gündemde olan “kitleleşme” sorunu etrafında koparılan gürültü, yürütülen tartışmalar bunun kanıtıdır.

“Dernekler niye kitleleşmiyor?” diye soruluyor; ve yanıt, “Dernekler nasıl kitleleşir?” sorusuyla birlikte yürüyen bir sürü boş, anlamsız, kısır tartışmayla aranıyor. Böylece her şey tepetaklak ediliyor, tam bir çıkmaz ve kargaşaya düşülüyor. Öğrenci hareketi canlandırılmadan, bunun için yoğun, sürekli, sistemli bir propaganda-ajitasyon sürdürülmeden öğrenci örgütlenmesinin genişleyemeyeceği basit gerçeğinden uzak duruluyor. Sendikalar, gelenekselleşmiş ve yerleşmiş mesleki örgütler vb. hariç, kitle örgütlerinin “kitleleşme”sinin ancak kitle mücadelesinin gelişmesiyle sağlanabileceği basit gerçeği çoğu kimsenin aklına gelmiyor.

** Devrimci öğrenci hareketine yaklaşımdaki gerilemeye örnek bir de, “akademik alanın temel çelişkisi” fantezisiyle süslenmiş, “akademik alanda sosyalist perspektif” parlak iddiasıyla sunulan liberal-reformist ütopya var. *Yeni Aşama* dergisi tarafından yayınlanan ve “iki kuşak” mensuplarınca (Ahmet Ural, Hasan Zeki) kaleme alınmış *Gençliğin Akademik ve Siyasi Mücadelesi* isimli kitaptan söz ediyoruz. Bu kitabın “temel tezler”i üzerinde bir başka yerde durmak yararlı olacaktır.

Dernekler etrafında odaklaştırılan bu tartışmayı revizyonistler bilerek hep gündemde tutuyor, körüklüyorlar. Derneklerin niteliği, yapısı, işleyişi, federasyondur vb. konuları öne çıkararak, öğrenci hareketinin temel politik hedefleri ve sorunları etrafında gelişecek ve böylece de kendi reformist konularını sergileyecek bir tartışmadan bilerek kaçınıyorlar.

”Derneklere kimler üye olabilir?” sorusu etrafında yürütülen hummalı tartışma, sözde çok devrimci, gerçekte şeker ve dar kapıcı “ilkeler”iyle *Yeni Çözüm*’ün çanak tuttuğu, revizyonistlerin de doğrusu iyi yararlandığı sahte bir tartışmadır. Akademik istemler düzeyinde bile olsa mücadeleye ilgi duyan her öğrenciyi, öğrenci örgütlerinin kapısı elbette açık olmalıdır. Ve zaten gelenek-selleşmiş öğrenci ve meslek birliklerinin olmadığı bir ülkede, biz kapılarını ardına kadar açsak bile, mevcut örgütlere ancak mücadele eğilimi taşıyan öğrenciler gelecektir. Onların bile tümü değil. Kaldı ki, bu durum, mücadelenin seyrine bağlı olarak, kaçınılmaz olarak değişir. Hareketin canlanması ilgiyi çoğaltır, durgunlaşması zayıflatır.

Bütün bu sorunları, gençlik hareketinin birikmiş tecrübeleri, bugünkü somut gerçekliği temelinde tartışmak yerine; işçi sendikalarına denk sözde “öğrenci meslek örgütleri” ya da, sözde “devrime kadar yaşayacak DKÖ’ler” üzerine fantastik ve ütopyik, kitle mücadelesinin durumu ve düzeyi ile kitle örgütlenmesi arasındaki ilişkiye gözlerini kapayan bir tartışma yürütmek, öğrenci hareketinde ve örgütlenmesinde hiçbir gerçek ilerleme yaratamaz. *Yeni Çözüm* vb. gruplar, revizyonistlerin gençliği parlamentonun bir dış dayanağı yapmayı hedefleyen reformist konumuna saldıracağına, tartışmayı burada yoğunlaştıracağına, “dernek ilkeleri” üzerine ikincil bir tartışmaya alet oluyor.

Dernekleri kurmak, yaşatmak ve “kiteselleştirmek” vb. kendi içinde bir amaç olamaz, olmamalıdır. Örgüt yalnızca bir araçtır; sorun, mücadeledir. Mücadele geliştirilebildiği ölçüde örgütlenme gerçek yerine, anlamına ve işlevine kavuşacaktır. O zaman bugün çok tartışılan “kiteselleşme” de gerçekten sağlanacaktır.

Öte yandan, birim esasına ve temsilciler sistemine dayalı

fiili öğrenci birlikleri sorununun neden tartışılmadığı, neden yalnızca derneklerle yetinildiği de ayrı bir sorun. Oysa örgütlenmenin önüne dikilen bin türlü engeli aşmanın bir yolu da budur. Bu, yasal örgütlenme hak ve olanaklarına sahip çıkışla çelişmez de. Dernekler olsa da olmasa da, öğrenci örgütlenmesi bu temele oturmak zorundadır.

Proleter sosyalizmi ve gençlik

Türkiye kapitalist bir ülkedir. İktidar burjuvazinin elindedir. Toplum yaşamının tüm temel alanlarında sermaye egemenliği hüküm sürmektedir. Toplumun yaşamına en geri bir görüş açısıyla yaklaşanlar bile, uzun yıllar süren bir ayak diremenin ardından, hiç kuşkusuz görüş açısındaki ilerlemeden çok maddi olguların kendini dayatmasıyla, gelinen yerde Türkiye'nin kapitalist gerçekliğini kabul etmek zorunda kalmışlardır.

Fakat ideolojik tutarsızlığın ve küçük-burjuva sınıf konumunun doğası gereği, burjuva-demokratik devrim ufkunu bir türlü aşamamakta, kapitalist bir ülkede "siyasal demokrasi"yi stratejik bir hedef ve aşama olarak ele almaya devam etmektedirler.

Bunun geçmişte, devrimci gençlik hareketi açısından iki önemli sonucu oldu; birincisi, bu hareketin ön safını tutan önemli bir sosyalist gençlik potansiyeli kendi eğilimine uygun bir ideolojik-siyasal kimlik ve örgütsel yapıya kavuşturulacağına, demokratik-halkçı bir çizgide ve örgütsel ortamda erimeye ve bozulmaya uğratıldı. İkincisi; özgürlük ve bağımsızlık istemiyle ayağa kalkan gençlik, Türkiye'nin mevcut tarihsel-toplumsal koşullarında, gerçek özgürlüğü ve bağımsızlığı gerçekten sağlayabilecek biricik çözüm olan sosyalizm mücadelesine yöneltileceğine, demokrasi mücadelesiyle sınırlandırıldı.

Evet gençlik yirmi yıldır özgürlük ve bağımsızlık istiyor. Fakat Türkiye'nin bugünkü sınıf ilişkileri ve egemenliği koşullarında, özgürlük ve bağımsızlık istemlerini elde etmenin, mevcut sermaye egemenliğini devirmenin ötesinde hangi yolu var? Özgürlüğü sermaye boğuyor; demek oluyor ki o devrilerek

elde edilebilir ancak. Emperyalist bağımlılığın temeli, temelini ya da temel dayanağını bazılarının bir dönem iddia etme gülünçlüğünü gösterdikleri gibi feodaller değil, fakat burjuvazinin ta kendisi oluşturuyor; demek oluyor ki, ancak burjuva sınıf iktidarı devrilerek gerçek bir bağımsızlığa kavuşulabilir. Gerçek bir bağımsızlığı elde etmenin, aynı şey demek olan uluslararası emperyalist sermaye cephesini yarıp dışına çıkmanın, Türkiye'deki burjuva sınıf iktidarını yıkıp parçalama dışında bir yolu olduğunu, tarihsel-toplumsal koşullardan kopmaksızın, kim iddia edebilir?

Bizde, Türkiye'de, özgürlük ve bağımsızlık somut ve pratik olarak proleter devrimine bağlanmış, onun bir parçası olmuş, sosyalizm sorunundan ayrılmaz hale gelmiştir.

Yerleşmiş demokratik-halkçı önyargılara, saplantılara al-dırmayarak, bu gerçeği açıklıkla devrimci öğrenci kitlelerine anlatmak, devrimci öğrenci hareketini proletaryanın sosyalist bayrağı altında savaşa çekmek gerçek komünistlerin şaşmaz görevidir. Son yirmi yıldır devrimci gençlik hareketinin hep ön saflarını tutmuş olan ve hala da tutan sosyalist eğilimli gençlik, demokrat-halkçı ideolojik bozulmuşluğun yarattığı gerilik olmasa, sözü edilen görevin gerçekleştirilmesinde müthiş bir dayanak olabilecektir.

Sosyalist eğilimli bu önemli gençlik kesimine sosyalizm adına son yirmi yıldır hep küçük-burjuva sosyalizmi egemen oldu. Fakat bu yirmi yılın kendisi, bu akımın, devrimci gençliğe tutarlı bir dünya görüşü sunmak, onun devrimci siyasal eylemini doğru bir çizgide yönetmek ve doğru hedeflere yöneltmek konusundaki yetersizliğini, tutarsızlığını ve yeteneksizliğini göstermiştir.

Bugün Türkiye'de işçi hareketi belirgin bir şekilde öne çıkıyor. İşçi hareketinin tarihsel ve güncel sorunları ve ihtiyaçları kendini teorik ve pratik açıdan dayatıyor. Bu gelişmenin, bu olgunun kendisi, küçük-burjuva sosyalizminin teorik zayıflığını ve tutarsızlığını, işçi hareketinin ön saflarını tutmadaki teorik ve pratik yetersizlik ve yeteneksizliğini daha açık hale getirecektir. Onun bilimsel sosyalizmi temsil etme iddiasının dayanaksızlığını görmek ve göstermek zemini genişleyecektir. Ve elbette, bir

kere daha, o her zamanki duyarlılığı ile devrimci öğrenci hareketi, bunun sonuçlarını kendi bünyesinde yaşayacaktır.

İşçi sınıfı toplumumuzun en diri, en devrimci, en tutarlı sınıfıdır. Burjuvaziye karşı muzaffer bir devrimin başını çekebilecek, önünü tutabilecek nitelikte ve yetenekte biricik sınıf odur. İşçi sınıfı kendi ideolojik ve örgütsel sınıf kimliğine kavuşabildiği ölçüde, devrimci gençlik hareketi de bugüne kadarki bir çok temel zaafından kurtulma olanağına kavuşacaktır.

Gençliğin temel devrimci özlemlerine ve istemlerine ancak sosyalist proletarya cevap verebilir. Gençliğin devrimci eylemini doğru bir çizgide başarıyla ancak sosyalist proletarya yönetip yönlendirebilir.

Devrimci gençliğin sonu gelmez bir ısrarla sürdürdüğü tutarlı bir dünya görüşü arayışını ancak proletaryanın dünya görüşü, Marksizm-Leninizm, karşılayabilir. Devrimci gençliği tutarlı bir dünya görüşüyle ancak proletaryanın komünist sınıf partisi eğitip donatabilir.

Komünistler, küçük-burjuva sosyalizminin gençlik hareketi üzerindeki bugünkü egemenliğinden umutsuzluğa kapılmıyorlar. Küçük-burjuva sosyalizmi o etkinliği kendi bayrağıyla değil, proletaryanın bayrağını kullanarak, onun ardına saklanarak sağlamış bulunuyor. Komünistler ve sınıf bilinçli işçiler proleter sosyalizminin gerçek sınıf bayrağını yükseltebildikleri ölçüde, gençliğin ön saflarından bu bayrağın altına akacak önemli güçler bulacaklardır.

Nisan-Mayıs '88

Gençlik hareketinin sorunları

Gençlik hareketinin bazı sorunları

12 Eylül'ün baskısına, terörüne, gençliğe yönelik tüm politika ve uygulamalarına rağmen gençlik hareketinde yaşanan canlanma, özellikle de 14 Nisan eylemleri ile 28 Nisan üniversite işgali ve sonrası eylemler, gençliğin devrimci potansiyelini ortaya koymuştur. Ancak '60'lı yıllardan bu yana siyasal mücadelede etkin bir yer tutan geçmiş devrimci gençlik hareketiyle kıyaslandığında, kitleliliği ve politik düzeyi ile geçmiş mücadelenin çok gerisinde olduğu, son derece yavaş bir gelişme gösterdiği görülüyor.

Gençlik hareketindeki bu geriliğin aşılabilmesi; gençlik mücadelesinin sorunlarına, taşıdığı zaafılara doğru yaklaşılabilmesi ve 20 yılı aşkın geçmiş birikimin irdelenerek bugünkü mücadelenin önünü açabilecek sonuçlar çıkarılabilmesiyle mümkündür.

Ancak bugünkü gençlik hareketinin mevcut durumuna ilişkin değerlendirmeler, mücadele ve örgütlenme sorunlarına ilişkin tartışmalar, gençlik hareketindeki gelişmeleri kavrayıp

ilerletebilecek düzeyde görünmüyor. Mevcut duruma ilişkin değerlendirmelerde, darlıktan, kitleselleşememekten, eylemsizlikten vb.den yakınıyor. Bunun nedenlerine ilişkin pek çok etken sıralanıyor. Bu durumun nasıl aşılacağı tartışılırken de, mevcut gerilik veri alınıyor; gençliğe bu çerçevede mücadele programları sunuluyor, hedefler gösteriliyor. Gençlik dergilerinde tartışılan ise, gençlik hareketinin temel sorunları ve gençlik mücadelesinin nasıl geliştirileceği değil, derneklerin örgütlenmesi, üye sayısının nasıl artırılacağı, derneklerin nasıl yaşatılacağı, merkezi örgütlenme, tüzük, ilkeler, muhteva vb. oluyor daha çok. Tüm bu tartışmalar geçmiş devrimci gençlik hareketinin kavranmadığını ortaya koyuyor.

Tek tip öğrenci derneği yasa tasarısının gündeme gelmesiyle gelişen eylemler ve üniversite işgal olayı, yasal sınırları ve pasif direniş biçimlerini aşan bu eylemler, gençliğin mücadelesindeki canlanmanın ifadesiydi. Fakat bu kısmi ve dönemsel gelişmeleri doğru değerlendirebilmek için, hareketin henüz çok dar bir kesimi kapsadığını, genel gelişme çizgisinin akademik-demokratik zeminde ve kendiliğinden olduğunu unutmamak gerekiyor. 14 ve 28 Nisan eylemlerine ilişkin değerlendirmelerde bu gerçek yeterince gözetilemediğinden, ardından yaşanan hareketsiz dönem, “kriz”, “açmaz”, “tıkanıklık” vb. biçimlerde tanımlanıyor. Neye göre gelişme, neye göre “tıkanıklık” ve “kriz” yeterince anlaşılamiyor. Eylemlilik varsa “gelişme” var, yoksa “tıkanıklık” ve “kriz”!!

Gençlik hareketinin bugünkü geriliği, belirli bir gelişme ve yükselme göstermiş, belirli bir düzeye gelmiş bir hareketin gerilemesini ifade etmiyor gerçekte. Bir hareketlenme bir canlanma söz konusu olsa da, ‘80’lerin ortasından beri gelişen öğrenci hareketinin başından beri sınırlı bir kitleyi kapsadığı, akademik bakımdan bile çok zayıf olduğu ve kendiliğinden geliştiği herkesin kabul ettiği bir gerçek. Bu eylemlerde gençliğin diktatörlükle karşı karşıya gelmesi, mücadelenin kendiliğinden bir ölçüde politikleşmesi, bu gerçeği değiştirmiyor. Bu nedenle de, gençlik hareketinin bugünkü geri düzeyine “kriz”, “tıkanıklık” vb.

tanımlarla yaklaşılamayacağı gibi, gelişme göstermiş bir kitle hareketinin dahi düz bir çizgi izlemeyeceği açıktır.

“Kriz”in, “tıkanıklık”ın en belirgin görünümü olarak ortaya konulan “kitleselleşememe”, bugünün en ağırlıklı tartışma konusu. Bu noktada da tartışmalar, öğrenci dernekleri ve derneklerin kitleselleşmesi çerçevesine sıkışıp kalmış durumda. Kitle mücadelesi ile örgütlenme arasındaki ilişki konusunda bir sığılık ve kavrayışsızlık sergileniyor. Mücadelenin kendisinden çok araçları tartışılıyor. Sorunlar öylesine tersten konuyor ki, bugünkü darlığı aşmanın bir yolu olarak “merkezi” örgütlenmelerin yaratılması bile savunulabiliyor. Ya da “demokratik işleyiş mekanizmalarının hayata geçirilemeyişi”, “en geniş katılımı sağlayıcı araçların yaratılamamış olması”, “öğrencilerin gündeminden uzaklaşmış olması” türünden son derece yüzeysel ve tümüyle tali nedenler kitleselleşememede önemli etkenler olarak sayılabiliyor.

Bir “kriz”in ve “tıkanıklık”ın yaşandığı bir gerçek. Gençlik hareketinin önünün açılmaması, gelişmesinin hızlandırılmaması, mevcut durumun ve gelişme yönünün kavranamaması noktasında yaşanan bir kriz ve tıkanıklık bu. Bu aşılmadığı sürece de doğru bir mücadele çizgisi belirleyip, buna uygun yöntem ve araçlar geliştirmek mümkün olmayacaktır. 12 Eylül’ün yarattığı tahribat ve depolitizasyon uygulamaları, bugünkü hareketin geriliği noktasında önemli bir etken olarak herkesin üzerinde birleştiği bir konu. Ancak bu da genellikle mevcut geriliği gerekçelendirmeye yönelik olarak ele alınıyor ve bu doğrultuda geçmişin de gerisine düşülerek, gençliğe geri mücadele hedefleri sunuluyor.

1980 sonrasında gençliğe yönelik politika ve uygulamaların önemi, gençliğin bilincinde yarattığı tahribat yadsınmaz. Özellikle gençlik, diktatörlüğün fiziki saldırılarının yanısıra yoğun ve sistemli bir ideolojik saldırıyla karşı karşıya kaldı. Bu uygulamaların hayli etkili olduğu bir gerçek. Bugün gençlik kitlesinin mücadeleye çekilebilmesi için, yalnızca siyasal mücadeleye de değil, akademik hakları uğruna dahi harekete geçirilebilmesi

için, öncelikle 12 Eylül'ün yarattığı tahribatın giderilmesi, depolitizasyon uygulamalarının etkisiz hale getirilmesi, diktatörlüğün siyasal ve psikolojik etkisinin kırılabilmesi gerekiyor. Bu ise her şeyden önce sürekli ve sistemli bir **politik** propaganda, **politik** bir ajitasyon ve teşhir faaliyeti gerektirir. Dikkatleri ve çabaları burada yoğunlaştırmak gerekir. Bu akademik hareketin gelişmesini de kolaylaştıracaktır. Oysa bu hayati nokta kavranmıyor, soruna tam tersten yaklaşılabilir. Kimileri gençliğin kendi sorunlarının farkında olmadığından, bunun bilince çıkarılması gerektiğinden ve "önümüzdeki sorun"un "geniş öğrenci kitlesini kendi sorunlarına sahip çıkacakları ve akademik-demokratik haklarını savunacakları bir konuma getirmek" olduğundan sözediyorlar. Devamla, sorunun kısaca "kitlesellik sorunu" olduğunu söyleyerek, kitleleşmeye nasıl, hangi temelde baktıklarını ortaya koyuyorlar. Oysa ki, Türkiye'nin bugünkü koşullarında, gençliğin bu sorunlara, yani "akademik-demokratik çerçevedeki" sorunlarına sahip çıkabilmesi, onun bunlar için harekete geçirilebilmesi bile, yaşayacağı politik canlanmaya bağlı büyük ölçüde. Zira bu çerçevedeki mücadele dahi gençliği yasalar, yasaklar, kısaca diktatörlükle yüzyüze getiriyor. Ve gençlik bugünkü durumuyla bunu göğüsleyemiyor. Bugün gençliğin mücadeleden geri durmasının, hareketin akademik mücadele planında dahi zayıf olmasının, yavaş ve sancılı gelişmesinin en önemli nedenidir bu. Gençliğin diktatörlüğün bu saldırılarına karşı durabilmesi ve yaşadığı ürkekliği aşabilmesi, depolitizasyonun etkisiz hale getirilmesiyle, burjuvazinin ideolojik-siyasal baskı ve etkinliğinin kırılabilmesiyle mümkün. Bu ise akademik mücadele çerçevesinde dolanmaktan, bu mücadelenin imkanları konusunda aldatıcı saplantılara gömülüp kalmaktan, öğrenci kitlesinin aslında zaten farkında olduğu akademik istemleri bıktırıcı tarzda tekrarlayıp durmaktan değil; toplumsal yaşamımızın tüm temel sorunlarını da içeren yoğun bir siyasal propaganda, ajitasyon ve teşhir faaliyetiyle başarılabilir. Akademik çerçeveye sınırlı bir "bilinç"le diktatörlüğün saldırılarına karşı durulamayacağı, tutarlı bir akademik-demokratik hak ve özgürlükler mücadelesinin

de aslında gençlik hareketinin politikleşmesinden geçtiği, teorik kavrayış ve evrensel tecrübe bir yana, kendi geçmiş gençlik mücadelesi deneyimimizin bile ortaya koyduğu basit bir gerçektir. Bugün aslolan akademik ajitasyondur türünden yaklaşımlar, bu gerçeğin hala kavranamadığını gösteriyor.

'60'lı yıllardan bu yana gençlik hareketi hep politik bir nitelik taşımıştır. Kitleleşememeye ilişkin tartışmalarda özellikle DEV-GENÇ örneği olumlu bir deneyim olarak anılıyor. Evet, DEV-GENÇ kitlesele bir örgüttü, ama politikleşmiş bir gençlik hareketine dayanan, onun yarattığı bir örgütlenme idi. Gücünü buradan alıyordu. Bugünün koşullarında politikleşme çok daha büyük bir önem taşıyor.

* Akademik mücadelenin, hareketin önünü açtığı, ona itilim kazandırdığı belli koşullar olabilir. Ama bugün yaşananlar bunun böyle olmadığını, akademik çizgide gelişecek bir mücadelenin itici, sürükleyici bir etkisi olamayacağını ortaya koyuyor. Bu zeminde kalındığı sürece de hareket gerçek bir ilerleme göstere-meyecektir.

Burada söz konusu olan akademik mücadelenin ve akademik ajitasyonun küçümsenmesi, önemsenmemesi değildir. Yanlış olan, gençlik mücadelesinin bugünkü geriliği veri alınarak akademik mücadelenin öne çıkarılması, temel faaliyet ve ajitasyonun bununla sınırlanmasıdır. Mücadelenin seyri içinde zaman zaman politik talepler, zaman zaman da akademik talepler öne çıkabilir. Bu başka bir şeydir. Ama gariptir, politik mücadelenin akademik mücadeleyi izleyeceği türünden ilkel-ekonomist aşamalı bir bakış ortaya konabilmekte, mevcut gerilik de buna dayanak yapılmaya çalışılmaktadır.

Kitlelerin bilinci akademik-ekonomik mücadelenin sınırları içinde geliştirilemez. Bu çerçeveye sanıldığı kadar tersine çok dardır. Genellikle "akademik-demokratik zemin" gençliğin harekete geçirilebileceği en geniş alan olarak görülüyor. Ancak siyasal mücadelenin yerine "akademik-demokratik zeminde" bir gelişme çizgisi izlemeye kalkışmak mücadeleyi aşamalara bölmek anlamına gelecektir ki, bunun en kabasından bir ekonomizm olduğu

biliniyor.

Mücadelenin geri ve durgun olduğu dönemlerde başlayan bir akademik harekete katılmak gerektiğini, bunun zorunluluk olduğunu ifade eden Lenin şöyle devam eder: *“Böyle bir hareketin içinde, ilk siyasi çatışmalarını yaşayan yığınların üzerinde ideolojik ve örgütlendirici bir etki yaratılmalıdır. Akademik bir hareket de olsa böylesi bir hareket, buna katılan yığınlar anlasa da anlamasa da politik bir çatışmanın başlangıcı olacaktır... Devrimcilerin görevi bu akademist protestocu yığınına çatışmanın nesnel olarak önemini açıklamaktır. Bu çatışmayı bilinçli bir politik çatışmaya dönüştürmektir. Bu yoğun bir siyasal ajitasyonu gerektirir. Ve siyasal ajitasyon hiçbir zaman boşa gitmez. Ve bu ajitasyonun başarısı da derhal çoğunluğun politik bir eyleme çekilip çekilmemesiyle ölçülemez. Hareket ne kadar geri, zayıf da olsa sorun ondan yararlanmak sorunudur.”*

Burada sorun oldukça açık ve özlü bir biçimde konmuştur. Lenin'in burada söyledikleri, mücadelenin “akademik-demokratik çizgide” gelişebileceğini savunanlara olduğu kadar, suni eylemliliklerle, “iradi müdahaleler”le kitle hareketinin canlandırılabilceğini savunanlara da iyi bir cevap durumunda.

Devrimcilerin başlıca ve temel görevi, gençlik hareketinin politik gelişimini hızlandırmak, gençliği politik olarak eğitmek, politik bilinç vermek, düzen karşıtı bir gençlik hareketi yaratmaktır. Diğer tüm görevler -akademik mücadele vb.- buna tabi olmak durumundadır. Bugün tartışılması gereken de, gençliğin genel devrim mücadelesi içindeki yeri ve önemi, bu amaca yönelik olarak gençlik içinde nasıl bir faaliyet sürdürüleceği, geniş gençlik kesimlerinin militan ve örgütlü bir devrimci mücadeleye nasıl çekileceği, akademik mücadeleden bu doğrultuda nasıl yararlanılacağı, akademik ve demokratik istemlerin kendi programımıza ve hedeflerimize nasıl bağlanacağı vb. olmalıdır.

Bugün en radikal kesimlerce bile akademik talepler uğruna mücadele temel siyasi hedeflere değil, “özerk-demokratik üniversite” hedefine bağlanıyor.

“Özerk-demokratik üniversite” hedefiyle sınırlı bir mücadele,

burjuva-demokratik zeminde bir öğrenci hareketi demektir. Bu, burjuva demokratik hak ve özgürlükler mücadelesiyle, aynı anlama gelmek üzere reformlar uğruna bir mücadeleyle sınırlanmanın ifadesidir. Öğrenci hareketinin bugünkü geri düzeyine uygun politika yapmayı da anlatır ki, böyle bir mücadele programının reformlar uğruna mücadeleyi aşamayacağı açıktır.

“Akademik-demokratik çerçeve” sanıldığı gibi tersine, oldukça dar olan bir alandır. Oysa gençliğin harekete geçirilebileceği en geniş zemin olarak yaklaşılmaktadır buna. Gençliğin daha geniş, özellikle de geri kesimlerini mücadeleye çekmede sağladığı olanaklar bu yanılgıyı yaratıyor. Biz gençliği bu dar alana değil, çok daha geniş bir alana, siyasal mücadele alanına çekmeyi ve politikleşmiş bir gençlik hareketi geliştirmeyi hedefliyoruz. Bu nedenle gençliğin dikkatini öncelikle yönelteceğimiz sorunlar, akademik sorunlar değil, toplumsal ve siyasal sorunlar olmalıdır. Bu da yoğun, canlı ve sistemli bir propaganda ve siyasal ajitasyon faaliyetini gerektirir.

Gençlik hareketinin bugün içinde bulunduğu koşullarda akademik ajitasyonun önemi göz ardı edilemez. Gençliğin biriken ve çözümlenmesi de uzun bir mücadele sürecini kapsayacak olan pek çok somut sorununun önemini dikkate almamak, hareketi geliştirmenin bu alandaki olanaklarına sırt çevirmek olur. Bütün sorun bunu siyasal ajitasyonla birleştirebilmek, doğru bir biçimde temel hedeflerimize bağlayabilmek sorunudur. Akademik mücadele siyasal ajitasyon için pek çok olanak sunar kuşkusuz. Akademik istemler etkin bir tarzda savunulmalı ve bundan siyasal ajitasyon için yararlanılmalıdır. Ancak hiçbir zaman gençlik yığınlarını mücadeleye çekmenin en uygun zemini olarak görülmemelidir. Bu, dar akademik alana sıkışmayı, temel siyasi faaliyetin sınırlanmasını getirir, siyasal ajitasyonun kapsamını daraltır. Akademik mücadele ile doğrudan ilişkisi olmayan, ancak siyasal ajitasyon için, gençlik yığınlarını siyasal mücadeleye çekebilmek için akademik alanın dışında son derece geniş olanaklar içeren bir alan vardır. Siyasal propaganda ve ajitasyon faaliyetimiz, bu geniş alanı kapsayan ve akademik sorunlarla bir-

leştirilebilen sürekli, sistemli ve canlı bir faaliyet olmalıdır. Gençliği mücadeleye çekmenin en etkili yolu budur.

Sonuç olarak; gençlik mücadelesinin gelişmesi, moda tabirle “eylemliliğinin yükselmesi”, çarpık “iradi müdahale”lerle ya da suni eylemliliklerle değil, ancak böyle bir temelde, akademik alanla sınırlı olmayan, en geniş temelde sürdürülen siyasal ajitasyon ve siyasal teşhir faaliyetiyle mümkün olacaktır.

Nilgün EREN
Şubat '89

Öğrenci örgütleri üzerine

Kitle örgütlerine ve kitle çalışmasına yaklaşımda siyasal perspektif yoksunluğu özellikle öğrenci derneklerine ilişkin tartışmalarda kendini ortaya koyuyor.

Sorun daha çok “demokratik kitle örgütleri”nin ne olup ne olmadığı, “sendikal-mesleki örgüt” mü, “siyasal örgüt” mü kısır ikilemi içinde tartışılıyor. Gençlik mücadelesinin örgütlenmesi derneklerin örgütlenmesine indirgenmiş durumda. Öğrenci dernekleri ise kitlesel örgüt olma işlevini yerine getiremiyor. Yaşadığı darlığı aşmada olumlu bir gelişme de vaat etmiyorlar mevcut halleriyle. İşleyiş, muhteva, ilkeler vb. noktalardaki içi boşaltılmış kavram tartışmaları, gençlik mücadelesinin sorunlarının ve gerçek ihtiyaçlarının kavranamadığını gösteriyor. Bu geri ve kısır tartışma zemini çözüm bekleyen sorunları hepten karmaşıklaştırıyor. Mücadelenin gerçek sorunlarından ve hedeflerinden uzaklaşılmasına neden oluyor.

12 Eylül sonrasında ilk dernekleşme faaliyeti 1984-85 yıllarında yaşandı. Kendiliğinden gelişen bu faaliyet öğrenci hareketindeki genel bir canlanmanın, gelişmenin ifadesi olmaktan çok, sınırlı bir ileri kesimin çabasını ifade etmekteydi. Bugüne kadar da önemli bir gelişme gösteremedi. Derneklerin bu durumu, yükselen bir mücadelenin ve gelişen bir hareketin ihtiyaçlarının ortaya çıkarttığı bir örgütlenme biçimi olmayışından gelmektedir. Elbette, bu öğrenci derneklerinin gereksizliğini anlatmıyor. Asıl vurgulamak istediğimiz, sürekli tartışılan ve “kitleleşememe” olarak ifade edilen olgunun temelinde yatan gerçeğin doğru anlaşılmasıdır. “Kitleleşememe” tartışılırken, kitle örgütlenmesi ile mücadelesi arasındaki karşılıklı yakın ilişkinin göz ardı edilmemesi gerektiğidir. Öğrenci hareketinin temel sorunlarına derneklerin dar çerçevesinden bakılması, kitle mücadelesinin gelişmesiyle kitle örgütlenmesi arasındaki ilişki konusundaki kavrayışsızlık, bu gerçeğin kararmasına, geri, kısır ve yararsız bir tartışmayla vakit kaybedilmesine neden oluyor.

Tüm bu tartışmalarda dikkatler mücadelenin sorunlarından, öğrenci hareketinin taşıdığı zaafardan, mücadelenin araçlarına -derneklere- yöneltiyor. Kitle örgütleri, ve özelde öğrenci dernekleri ise, bu örgütlerden geniş gençlik kesimlerini mücadeleye çekmede nasıl yararlanılacağı, bu tür örgütlerde nasıl bir anlayışla, nasıl bir perspektifle çalışılacağından çok, “mesleki örgüt”, “siyasi örgüt”, ilkeler, işleyiş vb. noktalardan tartışılıyor.

Kitle örgütlerinin ne olduğu ve öğrenci dernekleri konusunu bazı yönleriyle tartışmak gerekse bile, her şeyden önce bu, reformist ve revizyonistlerin çekmeye çalıştıkları zeminde olmamalıydı ve olmamalıdır. Dernekler konusunda en bayağısından ekonomizmi savunan ve öğrencilerin birliğini “sendikal düzlem”le sınırlamaya çalışan revizyonistler, geçmişin olumsuz bir mirası olan “dernekçilik” anlayışını çok daha kaba bir biçimde yaşatmaya, tartışmaları bu platformda sürdürmeye çalışmışlardır. 12 Eylül’ün yarattığı koşullar da bir dönem buna olanak sağlamıştır. “Dernekçilik” diktatörlüğün çizdiği ve izin verdiği sınırlar içinde hareket etme anlayışı, yani yasal-icazetçi anlayıştır. Reformist-legalist mücadele anlayışının örgütsel alandaki uzantısıdır.

Bizim açımızdan sorun açıktır. Kitle örgütlerini, kitleleri sistemli ve etkili bir biçimde mücadeleye çekmenin, devrime yöneltmenin araçları olarak ele alıyoruz. Bu nedenle, bu örgütlerde yürüteceğimiz faaliyet burjuvazinin çizdiği sınırlara sığmaz. Dernekleri ve tüm kitle örgütlerini icazetçi bir anlayışın ürünü olarak değil, temel hedefimize uygun olarak, devrimci kitle örgütleri perspektifine göre örgütlemeliyiz. Bunlar düzeniçi örgütlenmeler değil, mücadeleci örgütler olmalıdır. Ancak bu kitle örgütlerine kendi programımızı ve ilkelerimizi dayatmamızı getirmez. Yalnızca sürekli ve sistemli bir faaliyeti, uzun ve sabırlı bir mücadele sürecini gerektirir.

Faaliyetimizin yasal alana sığmaması, dernek kurma biçimindeki demokratik hakların, yasal olanakların küçümsenmesi anlamına gelmez. Sorun gerçekten devrimci bir kitle örgütünün kendisini yasal alanla sınırlayamayacağı, yasal-icazetçi bir çizgide faaliyet gösteremeyeceğidir. Yasal haklar daha geniş bir kesime ulaşmada daha rahat ve etkili hareket etme olanağı sunar. Kitlelerin eylem alanını genişletir. Kitleleri kucaklayabilmenin, eğitebilmenin ve harekete geçirebilmenin vazgeçilmez araçlarıdır.

Bu nedenle derneklere siyasal faaliyetin yürütülüp yürütülemeyeceğine ilişkin bir tartışma anlamsızdır. Revizyonistlerin çekmeye çalıştıkları bu sahte tartışma platformu, revizyonistlerin ideolojik etkisine açık kesimlerde de yankısını bulabilmektedir. Kitle örgütlerine (derneklere) ilişkin tartışmalarda, bu tür örgütlenmelerin mesleki-sendikal örgütlenmeler olduğu, eyleminin içeriğinin de bununla sınırlı olacağı söylenebilmektedir. Öğrenci dernekleri, *“öğrenci kitlesinin akademik-demokratik haklarını korumak ve geliştirmek, acil istemler ve çözümleri karşısında sistem içi çözümler sunması için kurulması gereken örgütlenmeler”* (Yeni Aşama) olarak tanımlanabilmektedir. Siyasal faaliyet mi? Onu sosyalistler ayrıca yürütürler! Sorun bu denli kabalaştırılmakta, mekanik ayrımlara gidilmektedir. Akademik-ekonomik mücadele “sosyal çalışma şartlarını düzeltme” mücadelesidir! Böyle düşünölebilmektedir.

Devrimciler güncel istemler uğruna mücadele ederler, ama bir burjuva demokratının bakışıyla değil. Onlar bu mücadeleyi

hiçbir zaman “yaşam koşullarını iyileştirme”, “düzen içi çözüm”ler bulma mücadelesi olarak ele almazlar. Güncel talepler ve reformlar uğruna mücadeleyi ihmal etmemekle birlikte, temel hedeflerini bir an için olsun gözden kaçırmazlar, düzen içi “çözümler”in hiç de çözüm olmadığını göstermeye çalışırlar. Kitle örgütlerinin var olma temeli ne olursa olsun, bu örgütlerde yalnızca kitlelerin yaşam koşullarını düzeltmek için faaliyet yürütülemeyeceği gerçeği, devrimci bakış açısı korunduğu sürece yeterince açık olsa gerek.

Temel sorunumuz gençliği siyasal mücadeleye, devrime ve sosyalizme kazanmaktır. Bu kitlelerin içinde olmaktan, onların hareketlerini geliştirmekten, ilerletmekten geçer. Biz komünistler, temel amaçlarımızı hep göz önünde tutar, derneklere, kitle örgütlerine, burada yürüteceğimiz faaliyete bu perspektifle yaklaşıyoruz.

Kitle örgütlerine, özellikle mesleki örgütlenmelerin ne olduğuna ilişkin tartışmalarda genellikle Lenin’in, “Bir örgütün niteliğini doğal ve kaçınılmaz olarak belirleyen şey”in, “o örgütün eyleminin içeriği” olduğuna ilişkin sözleri üzerinde durulmakta, bu sözler mesleki örgütlerdeki çalışmaya ekonomist-reformist bir yaklaşımın dayanakları yapılmak istenmektedir. Meslek örgütlerinin farklı işlevleri ve konumları olduğu tartışılmayacak bir gerçektir. Devrimci bir siyasal örgütle, mesleki bir kitle örgütü arasında temel nitelikte farklılıklar vardır. Mesleki örgütler buldukları alanda en geniş kesimi bağrında toplamaya çalışan, geniş, nispeten gevşek, esnek örgütlenmelerdir. Esas itibarıyla de mesleki-ölgül sorunlar temelinde, bu ihtiyacın ürünü olarak ortaya çıkmışlardır. Ancak, açık ki, bu örgütlerin bizim açımızdan önemi, geniş kitleleri devrime kazanmanın, siyasi olarak eğitmenin, mücadeleye çekmenin araçları olmalarıdır. Mesleki-akademik vb. zeminde kurulmuş olması, hiçbir zaman faaliyetimizin bununla sınırlanmasını getirmeyeceği gibi, “anti-faşizm, anti-emperyalizm” türünden “ilkeler”in dayatılmasını da gerektirmez. Akademik-demokratik sorunlar temelinde de olsa, bir birimdeki kitlenin örgütlü birliği önemlidir. Bizim görevimiz burada kendi çizgimizi etkin kılabilmek, bunu devrimci-mücadeleci bir birliğe dönüştürebilmektir.

Ekonomik ya da akademik mücadele ile siyasal mücadelenin

iki farklı nitelikte mücadele olması, bunların mekanik bir biçimde birbirinden koparılmasını getirmemelidir. Birimlerin özgün-somut sorunları ihmal edilerek, kitleler siyasal mücadeleye geniş ve etkili bir biçimde çekilemezler. Birimleri temel alan somut bir faaliyeti yürütebilmek, akademik sorunları konu alan ajitasyonu, genel politik propaganda ve ajitasyon faaliyeti ile başarılı bir biçimde birleştirebilmektir önemli olan.

Bir kez daha vurgulayalım; mesleki kitle örgütlerinin komünistler için taşıdığı temel önem, bunların, geniş yığınları birleştirme, eğitme ve düzene karşı devrimci politik mücadeleye çekmede elverişli ve etkili araçlar, dayanaklar olmalarındandır. Bunun bir öğrenci örgütlenmesi ya da herhangi bir başka meslek örgütü olması, yürüteceği faaliyeti kuşkusuz farklılaştırır. Ancak gözden kaçırılmaması ve karartılmaması gereken en önemli nokta, bu örgütlerde komünistlerin varolma nedeninin siyasal faaliyet yürütmek, kitleleri siyasi olarak eğitmek ve örgütlemek olduğu gerçeğidir. Burada faaliyetin biçimi, araçları değişebilir, talepleri farklılaşabilir, ama komünistlerin varolma nedeni değişmez. Mesleki-özgül sorunlar temelinde farklılaşan bir faaliyeti ihmal etmemek, ama bunun devrimcilerin o örgütlerdeki varlığı açısından ikincil bir sorun olduğunu da unutmamak gerekir.

Öğrenci birliği modeli

Bugüne kadar öğrenci gençliğin örgütlenme sorunu daha çok “dernekler” çerçevesinde tartışıldı. Yasal bir mevzi olarak derneklerin yaşatılmasını öğrenci örgütlenmesinin yaşatılmasına özdeş tutanlar bile oldu. Bu çok dar bir bakıştır. Biz daha önce de ifade ettiğimiz bir görüşümüzü yineliyoruz: Dernekler olsa da olmasa da öğrenci örgütlenmesi **Öğrenci Birliği** temeli üzerinde yükselmelidir. Bu model geçmiş dönemde uygulanmış, en geniş öğrenci kitlesini en iyi kucaklamanın ve harekete geçirmenin çok elverişli bir aracı olduğu da görülmüştür. Geçmişin bu olumlu deneyiminin bugüne kadar yeterli ilgi görmemesi ve gereğince tartışılmaması şaşırtıcıdır. Kuşkusuz bunda revizyo-

nistlerin körüklediği “dernekçilik” anlayışı, bunun da temeli olan yasal-icazetçi anlayış önemli bir etken olmuştur. Bazı devrimci çevreler bir yandan “en geniş katılımı sağlayıcı araçların yara-tılamamış” olmasından, ya da, “demokratik işleyiş mekanizmalarının hayata geçirilememesinden” yakınıyorlar; ama öte yandan öğrenci örgütlenmesinin “dernek” düzeyinde görmeye de devam ediyorlar.

Öğrenci Birliği modeli derneğe bir alternatif değil, onun örgüt gövdesi olarak ele alınmalıdır. Dernek kendi başına, yasal bir olanak, bir yönetim kurulu ve şekilsiz bir üye tabanından ibaret kalır. Pratikte de genellikle böyle ele alınıyor. Bunu bir örgütlenme saymak olanaksızdır. Örgütlenme birimler temelinde oluşan, en alt birimden en üste doğru şekillenen, dernek yönetimiyle çatısı çatılan bir organizma olmalıdır. Geçmişte örneğin ODTÜ’de örgütlenme modeli olarak başarılı bir uygulaması görülen **Öğrenci Birliği** bundan başka bir şey değildir. ODTÜ-Der’in ÖTK’ya (Öğrenci Temsilciler Konseyi) dönüşmesi bu yolla, bu temelde olmuştur.

Öğrenci Birliği modeli temelinde örgütlenme gizli-kapaklı değil, tersine açık ve son derece demokratik olmalıdır. Bu, yasal çerçeveye elbet sığmaz, ama fiilen hayata geçirilmesini de, kararlı davranıldığı sürece, kimse engelleyemez. Böyle bir girişim yasaların tanıdığı sözde örgütlenme hakkının sınırlılığını ve ikiyüzlülüğünü sergilemenin, örgütlenme hak ve olanaklarını genişletmenin de aracı olur aynı zamanda. Daha önemlisi de şudur: Dernek örgütlenmesi **Öğrenci Birliği** modeli üzerine oturtulduğu sürece, şu veya bu birimde dernek kapatılsa ya da kuruluşu yasal açıdan engellense bile, fiilen işleyen bir örgütlenme varolacaktır. Yaygın ve ısrarlı bir uygulama olarak gündeme getirildiği sürece de hiçbir karşı çaba bu örgütlenmeyi engelleyemez. Belki yasalara uygun olmaz, ama fiilen var olur ve öğrenci kitleleri tarafından meşru görülür.

Dernekler bugüne dek yasal, idari, fiili pek çok engel aşarak oluşturuldu. Polisin, idarenin, dahası bizzat hükümet aracılığı ile parlamentonun gündeme aldığı bir çok saldırı

karşısında savunulup, yaşatıldı. Devrimci öğrenci hareketi bu uğurda büyük fedakarlıklara katlandı. Mücadeleyle kazanılmış ve mücadeleyle yaşatılmış önemli yasal mevziler ve dayanaklar olarak öğrenci derneklerini mutlaka korumalı ve yaşatmalıyız. Ama artık onları gerçek bir örgütlenme tabanına oturtmanın zamanı gelmiştir. **Öğrenci Birliği** sorunu bu bakımdan önemlidir. Bu aynı zamanda dernekleri gerçekten var etmenin de en etkili yoludur. Ve dahası, derneklere rağmen örgütlü kalmanın da biricik yolu..

En alt birimlere dayalı, alttan seçilen temsilciler temelinde üste doğru şekillenen **Öğrenci Birliği** örgütlenme modelinden söz edildiğinde, gündeme “genel üyelik” sorunu ve tartışması getirilebilmektedir. Bu sahte bir tartışmadır ve aslında yine revizyonistlerce körükleniyor. Peşinen söyleyelim, “genel üyelik” düşüncesi bakış açısı olarak apolitizmi, örgütlenme planında ise şekilsizliği anlatır. Öğrenci örgütlenmesi, öğrenci yığınlarının çeşitli özgül ve genel sorunları ve istemleri uğruna mücadelenin aracı, dayanağı olarak gündeme geliyorsa eğer, ki başka türlü düşünülmez, o zaman bunun **tüm** öğrenci kitlesini kucaklaması düşünülemez. Tersini iddia etmek politik bakış yoksunluğu olur. Mesleki zeminde kalınsa bile, ki bu marksistlerin işi değildir, bu olanaksızdır. Zira gericiler bir yana, öğrenciler arasında her halükarda önemli bir “ilgisizler” kesimi olacaktır. Dolayısıyla “genel üyelik” bu yönüyle de sahte bir tartışmadır. Öte yandan şu ya da bu devrimci akımın politik-pratik faaliyetiyle, şu ya da bu kitle örgütüne hakim kılacağı genel politik ilkeleri başkadır. Ama bu ilkeleri peşinen dayatmak, hele hele üyelik esasları haline getirmek ise başka şey. Bu ikincisi sekte olduğu kadar aptalcadır da. Mesleki istemler temelinde de olsa mücadeleye ve örgütlenmeye eğilimli önemli bir kitleden kendini peşinen koparmaktır. Kaldı ki, bu “ilkeler”i gazete sayfalarında çok katı bir şekilde dayatanların katılımını, gerçek yaşam kaçınılmaz olarak yumuşatmakta, bir bakıma düzeltmektedir.

Nilgün EREN
Mart '89

EKİM I. Genel Konferansı

Değerlendirme ve Kararlar

Devrimci gençlik hareketi

Marksist-leninistler “Gençlik gelecektir” şiarını bayrak yapmıştır ve gençlik kesimi içerisinde öğrenci gençliğe “aydın kesimin en tutarlı temsilcisi” olarak özel bir önem atfetmiştir. Çünkü o, özverili ve mücadeleci özellikleriyle aydınların mücadeleyi sonuna dek götürmeye en kararlı olan kesimdir de.

Genel olarak gençlik, özel olarak “öğrenci gençlik” bir sınıf değil ama toplumun çeşitli sınıflarını, eğilimlerini içinde barındıran bir toplumsal kategoridir. İşçi gençlikten, köylü gençlikten vb. farklı olarak, öğrenci gençlik henüz maddi üretim sürecinin dışındadır ve onu “yarı-aydın” olarak nitelememize neden olan “öğrenim” işiyle uğraşmaktadır. Demek ki öğrenci gençliği karakterize eden unsurlar, henüz nispeten pasif olarak da olsa toplumun “entellektüel üretim sürecinde” yer alması, yaşından gelen atılganlık ve ailesinin ona kazandırdığı sınıfsal davranış kültürüdür.

Henüz toplumsal üretim sürecinin dışında yer alan gençlik, toplumda kendine ait olmasını istediği özgür, ve güzel bir gelecek arar. Bu arayış onu mevcut düzenle karşı karşıya getirir. Eğitim alt sınıflara yayıldığı ölçüde, toplumun ezilen sınıflarının çocukları düşünsel araçlara ulaşma imkanına sahip olurlar, bu onlara toplumu daha bilimsel ve eleştirel gözle inceleme imkanı sağlar.

İşte öğrenci gençliği proletaryaya yakınlaştıran da bu gerçektir, öyle ki, gençliğin aradığı geleceği yalnızca proletarya verebilir ve öğrenci gençliğin kendisi de yarı-aydın özelliği nedeniyle bu gerçeği bilimsel olarak kavrama şansına sahiptir.

Öğrenci gençliğin devrimin yedek bir gücü olarak tanımlanması sahip olduğu bu özelliklerle doğrudan ilgilidir. Bu nedenle proletarya, atılganlığı, cesareti ve fedakarlığıyla devrimci mücadelede aktif rol oynayan toplumun bu kesimini kazanma sorununa özel bir önem verir.

Burjuvazi de kendi düzeninin bekası açısından gençliğin taşıdığı potansiyel tehdidin farkındadır ve kuşkusuz proletaryanın gençliği yedeklemesini önlemek için çeşitli politikalar ve araçlar geliştirmeye çalışır. Gençliğin özgürlük, eşitlik vb. arayışı nedeniyle burjuvazinin gençliği tamamen kazanabilmesi imkansızdır; bu nedenle o, gençliğin bu arayışlarını çarpıtır. Tıpkı 1930'larda faşizmin ve bugünün Türkiye'sinde islamın devreye sokulması örneklerinde görüldüğü gibi. Kapitalist düzen, uyguladığı sürekli baskının yanısıra, yaydığı bireycilik, kadercilik, uyuşturucu, cinsel sapkınlık vb. araçlarla da gençliği denetlemeye çalışır.

* * *

Türkiye'deki toplumsal mücadele tarihi öğrenci gençliğin sahip olduğu toplumsal duyarlılığın ve mücadeledeki atılganlığın sayısız örnekleriyle doludur.

Jön-Türk hareketi ve kemalist burjuva devriminde gençlik önemli roller üstlenmiş, 1950'li yıllarda ise DP'ye karşı gelişen toplumsal muhalefet hareketinde, 28-29 Nisan eylemleri vb. ile etkin bir yere sahip olmuştur.

1960'lı yılların ortalarına dek gelişen gençlik hareketi burjuva ideolojisinin, somutta Kemalizmin önemli ölçüde etkisi altındaydı. Bu tarihlerden sonra, marksist klasiklerin Türkçeye kazandırılmış olmasının da olumlu etkisiyle, gençlik hareketi içinde sosyalizme sempati hızla arttı. TMTF, MTTB gibi gerici ve reformist resmi gençlik örgütlerinin yanısıra, FKF ortaya çıktı. FKF'nin TİP ile yakın bir ilişkisi vardı.

Bütün dünyayı saran gençlik eylemleri dalgasının yaşandığı 1968'lere gelinirken, Türkiye'deki gençlik hareketi de gittikçe daha radikal bir çizgi kazanmaya başlıyordu. Aynı tarih Türkiye'de kitlesel öğrenci boykot ve işgallerinin yaşandığı bir dönemi simgelemektedir. Avrupa'da gençlik hareketinin kısa sürede geri çekilmesine karşın, Türkiye'de gençliğin mücadelesi, Latin Amerika devrimlerinin etkilerini daha derinden solumaya başlayarak ve siyasallaşmasını gittikçe arttırarak gelişmeye devam etti.

1960'lardan sonra gelişen gençlik hareketinin anti-emperyalist karakteri daha baskındı. Dönem sonuna doğru buna anti-faşist mücadele de eklenmeye başladı. Bu hareket aynı zamanda toplumun geniş emekçi kesimleri tarafından sempatiyle karşılanıyor ve destekleniyordu. Gençlik hareketi TİP'in reformizmini aşiyor ve kendi içinden küçük-burjuva popülizminin temsilcilerini çıkarıyordu.

Örgütsel açıdan Dev-Genç ve DÖB gibi gençlik kitlelerini kucaklayabilen ve kitle inisiyatifi temelinde yükselen örgütlülükler, bu dönemin gençlik hareketini karakterize ediyorlardı. Dev-Genç ve DÖB, gençliğin kitlesel mücadelesinin bir ürünü olarak oluşmuşlardı. Daha sonraki gençlik örgütlülükleri ise daha ziyade yukarıdan ve gruplararası rekabetin bir ürünü olarak doğmuşlar ve gençlik mücadelesine olumsuz etkilerde bulunmuşlardır.

Sonuç olarak 1960'lı yılların gençlik hareketleri belirgin biçimde düzensiz bir karakter kazanmaya başlamış, devrimcileşme süreci ile reformizmin etkinliğine ciddi darbeler vurmuş ve dahası kendinden sonraki devrimci demokrat akımların içinde yeşerdiği bir alan olmuştur. Bu açılarından '60'lı yılların gençlik hareketi

kendinden önceki hareketlerden belirgin bir kopuşun ifadesi olurken, diğer yandan da, '70'li yılların kitlesel ve militan gençlik hareketinin öncülü durumundadır.

* * *

1980 yenilgisinin ardından gelişen gençlik hareketi ile 1971 yenilgisini izleyen gençlik hareketi arasında belirgin bir farklılık vardır.

1974'de yeniden yükselen gençlik hareketi, yenilgiye karşın bir özgüveni ve morali temsil ediyordu. Henüz daha 1974'ün ilk aylarında faşist saldırıları protesto amacıyla kitlesel boykotlar düzenleyebiliyor, faşistlerce katledilen devrimci öğrenciler Şahin Aydın ve Kerim Yaman'ın cenazelerine on binlerce öğrenci katılıyordu.

1974-80 döneminde gençlik hareketi sürekli bir genişleme çizgisi izleyerek, orta öğrenim kurumlarındaki öğrencileri de kapsayan bir kitleselliğe ulaştı. Dahası devrimci-demokrat akımların temel örgütlenme alanı ve kadro kaynağı haline geldi.

1980 sonrası öğrenci hareketi ise henüz bu kitleselliğe sahip olmaktan çok uzak olduğu gibi, bu alanda belirgin bir kısır döngü yaşandığı da söylenebilir.

12 Eylül rejimi, geçmiş yıllarda öğrenci gençlik hareketinin toplumun emekçi kesimlerinde yaratmış olduğu saygınlığı yok etmek için özel bir çaba sarfetti. Kitle iletişim araçları sürekli öğrenci gençliğin "masum taleplerle" başlayan hareketinin ardında "vatan haini" amaçların bulunduğu propagandasını yaptı. Böylece daha ilk öğrenci hareketini terörle ezmenin koşulları yaratılmaya çalışıldı. 1981-82 vb. yıllarda okula dilekçe veren öğrenciler dahi gözaltı ve işkenceyle yüz yüze kaldılar.

Bugün üniversite öğrencisi olan kuşak, bütün öğrenim hayatını 12 Eylül rejiminde gerçekleştirmiş bulunmaktadır. Bu yoğun bir baskı ve depolitizasyon altında geçirilmiş bir öğrenim hayatı demektir. Bu dönemde öğrenciler gerici bir müfredata uygun olarak ve gerici öğretim kadrosu tarafından yetiştirilmiştir. 12

Eylül, 1402 sayılı yasa ile tüm ilerici memur kadrosunu, özellikle de öğretmenleri, görevden uzaklaştırmış ve yerine dinci-faşist kadroları yerleştirmiştir.

Ayrıca, bu dönem içerisinde imam hatip okulları yaygınlaştırılmış, bu okul mezunlarının bütün fakültelere girebilmesi sağlanmış, dahası mesleklerinde nispeten başarılı öğretmenler bu okullara kaydırılarak, imam-hatip mezunlarının üniversitelere akışı kolaylaştırılmaya çalışılmıştır. 12 Eylül rejiminin bu amacında oldukça başarı kazandığı ise kuşkusuzdur. Geçmişte devrimci öğrenci hareketinin merkezleri sayılan ODTÜ, İTÜ, SBF vb.. öğretim kurumlarında, bugün öğrenciler arasında dinsel gericilik oldukça önemli bir güce ulaşmış bulunmaktadır.

Gençliğin depolitizasyonunun sağlanmasında YÖK sistemi özel bir önem taşımaktadır. YÖK sistemi, bir yandan üniversitelerdeki nispi demokratik ortamı ortadan kaldırmış, diğer yandan üniversite ve fakülte yönetimlerine faşist-gerici unsurları atayarak, hem baskıyı yoğunlaştırmanın ve hem de böylece üniversite yönetimlerinin polis ve MİT'le işbirliği içinde çalışmasının imkanlarını arttırmıştır.

ODTÜ'den devrimci öğrenciler tarafından kovulan CIA ajanı Commer, ODTÜ'nün kuruluş gerekçelerini açıklarken; yoğun bir teknik müfredat aracılığıyla politikayla uğraşmaya vakti kalmayacak bir öğrenci gençlik yetiştirmek istediklerini ifade etmiştir. Fakat söz konusu tarihlere öğrenci hareketinin kazanmış olduğu ivme bu amacı boşa çıkarmıştı.

12 Eylül rejiminde ise, YÖK, öğrenci hareketinin baskı ve terörle bastırılmış olmasının verdiği imkanlardan da yararlanarak, bu planı, tüm üniversitelerde gerçekleştirmeye çalıştı. Artan ders sayıları ve zorunlu vize uygulamaları ile öğrenci gençlik yalnızca okuyan ve okuduğunu aynen aktaran robotlara dönüştürülmeye çalışıldı. Sınav çokluğu ve atılma korkusu aracılığıyla toplumsal sorunlara karşı duyarlılığı törpülenmek istendi.

Kontenjan sayılarındaki artış ve hızla çoğalan "gecekondu" üniversitelerinin de öğrenci hareketi üzerinde olumsuz etkileri olmuştur. Kontenjan sayısındaki artışın, mezuniyet sonrası iş

imkanlarının azlığı nedeniyle öğrenciler arasında bir “rekabet” yaratması bekleniyordu. Öyle oldu. Ayrıca disiplin cezalarının arttırılması ve “güvenlik soruşturması” adı altında düzene muhalefet eden öğrencilere iş imkanlarının kapanması, öğrencilerin politik mücadeleye kayıtsızlıklarını daha da pekiştirdi. “Gecekondu üniversiteleri” ise bir yandan kontenjan sayısının artmasına imkan verirken, diğer yandan da geçmişte öğrenci gençliğin politize olmaya en yetkin kesimi olan yoksul ve Kürt öğrencilerin büyük şehirlere akışını sınırladı ve onları kendi bölgelerinde tutabildi. Ne ki, aynı politika, üniversite mezunu işsizlerin sayısını her geçen gün arttırarak öğrenci gençlik içerisinde hoşnutsuzluğu mayalamakta, dolayısıyla her geçen gün bir kitlesel eylemliliğin potansiyel nedenine dönüşmektedir.

1974-80 döneminde orta sınıf ailelerinin çocukları öğrenci gençlik mücadelesi içerisinde aktif bir rol oynamaktaydılar. 12 Eylül döneminde toplumun bu kesimlerinin çok çabuk depolitize olduğu ve düzenle birleştiği görülmektedir. Bugünkü öğrenci hareketi içerisinde bu tabakalardan gelen gençlik kitlesinin yer almadığı ve dolayısıyla bu durumun öğrenci hareketinin daralmasında belirli bir etkide bulunduğu söylenebilir.

YÖK sistemi aynı zamanda “paralı eğitim” uygulamasını gündeme getirerek, özellikle büyük şehirlerdeki üniversitelere ailesi alt sınıflara mensup öğrencilerin girişlerini ve girseler dahi öğrenime devam etmelerini zorlaştırdı. Bu uygulamanın üniversite öğrencilerinin sınıfsal bileşimlerinde üst ve orta sınıf mensubu öğrenciler lehine yarattığı değişiklik, öğrenci hareketinin geri düzeyinin nedenlerinden biri olmaktadır.

Bütün bu, uygulamalar aynı zamanda gençlik kitlesinde önemli bir “değer erozyonu” yaratma gayretiyle el ele yürüdü. Öğrenci gençliğe yönelik ideolojik kampanya yalnızca dinsel gericiliğin arttırılması değildi. Aynı zamanda “faydacı” ve “köşe dönmeye” hevesli bireyci bir gençlik yaratmak, 12 Eylül rejiminin gençlik politikasının temellerinden birini oluşturuyordu.

Kuşkusuz burjuvazinin planlarının başarısının da bir sınırı vardır. Türkiye'nin toplumsal-siyasal ortamı gençliğin, uzun süre

toplumsal mücadele karşısında duyarsız kalmasına izin vermez.

Nitekim tüm baskı-terör ve ideolojik saldırı, hareketin kitleselliğinde belirgin bir daralma yaratmasına karşın, gençliğin mücadelesini durdurmaya yetmedi. Gençliğin en politik kesimleri elde edilmiş mevzileri bugün militan bir tarzda korumaya ve genişletmeye çalışıyorlar. Üstelik öğrenci gençlik mücadelesi 1980'den sonra karşısına açıkça devlet güçlerini alıyor ve sık sık mücadelesi sokak savaşımına dönüşüyor. Öğrenci gençliğin açıktan devlet güçlerine karşı savaşım yürütmesi nispeten yeni ve önemli bir gelişmedir. '80 öncesi gençlik hareketinin esas karakteri, anti-faşist mücadeleydi ve devletin resmi güçleri, ancak faşistlerle açıktan ortak bir saldırıya geçtiği zaman devrimci öğrenci gençlik hareketinin hedefi haline geliyordu. Dolayısıyla anti-faşist mücadele devlete yönelmediği ölçüde gençlik hareketini de daha dar bir perspektife mahkum ediyordu.

Öte yandan, gençliğin bu militan eylemlerinin hareketin belirli zaafı üzerine yükseldiği de tespit edilmelidir. Bugünkü öğrenci hareketi, ancak devrimci öğrencilerin dar tabanı ile dönem dönem ortaya koydukları eylemlerle kendini üretebilmektedir. Devrimci öğrenciler kitle bağlarını genişletme çabasına yeterince ilgi göstermemekte, kendi içlerinde dar-rekabetçi ve kısırlaştırıcı bir ilişki sürdürmektedirler.

İşçilerin, memurların ve Kürt halkının düzene tepkilerinin arttığı ve bu tepkilerini sokaklarda eylemlerle ifade ettiği bir dönemde, öğrenci hareketinin dar bir çerçevede kalması, baskı ve terörün yanı sıra, gençliğin ideolojik bir karmaşa ile yüz yüze olmasından da kaynaklanmaktadır.

Öğrenci hareketindeki bu kısırlık kendini derneklerin işlevselleştirilmesi tartışmalarının dönem boyunca ağırlığını hiç yitirmeksizin sürdürmesinde de göstermektedir. Derneklerin kitleselleşmesi ve işlevselleşmesi amacı bugünkü öğrenci hareketini hem dar bir alana sıkıştırmakta, hem de bu dar alana sıkışmışlığın da bir sonucu olarak, geniş öğrenci kitlesinin sorunlarından bir uzaklaşmayı ve grupçu bir kör dövüşünü gündeme getirmektedir.

Sonuç olarak, derneklerin merkezileşmesi tartışmaları, bir

yandan kitleselleşme ve işlevselleşme amacına ulaşmak için bir çare olarak sürekli gündemde kalırken, daha da önemlisi ise, bu çabaların öğrenci hareketini geliştirmek amacından koparılması ve grupların inisiyatif sağlama araçlarına dönüştürülüyor olmasıdır.

Kuşkusuz, derneklerin merkezileşmesi kendi başına bir olumluluktur. Fakat bu yolla kitle hareketinin geliştirileceğini sanmak bir yanılgı olacaktır. Öğrenci hareketinin belirli bir gelişmişlik düzeyinin üzerine, taban hareketliliğine dayanmayan merkezileştirme çabaları, kitleselleşmeyi sağlamak bir yana, bu yapıları kitleden kopuk, grupların rekabet alanları olan bürokratik mekanizmalar haline dönüştüreceklerdir.

Sorunun daha önemli olan yanı ise, bütün bu tartışmaların devrimci öğrenci hareketinin dar bir “dernekçilik” sınırları içerisinde sıkışmış olduğunu göstermesidir. Akademik mücadele mi, yoksa siyasi mücadele mi tartışmaları dahi dernekler çerçevesinin içinde yürütülmektedir. Bu durum geçmiş öğrenci hareketine göre belirgin bir gerilemeyi göstermektedir.

Yapılması gereken öğrenci hareketinin politikleştirilmesidir. Öğrenci hareketinin politikleştirilmesi, kuşkusuz devrimci öğrencilerin sürekli bir politik eylemlilik içinde olmalarıyla aynı anlama gelmemektedir. Aksine bu tip bir çaba devrimci öğrenci hareketini kendi içinde kapalı devre bir militanlığa sürüklemekte, bu ise gelişmeyi sağlamak bir yana, öğrenci hareketinde bir kan kaybına neden olmaktadır. Sorun geniş öğrenci kitlesindeki ideolojik karmaşaya uygun araçlarla müdahale edebilmek ve kitlenin toplumsal sorunlara duyarlılığını arttıracak ortak tartışma ve eylem platformları yaratabilmektir. Öğrenci hareketi bu anlamda geçmişin FKF, DEV-GENÇ vb. deneyimlerine eleştirel ve ders çıkarıcı bir gözle bakabilmelidir.

Tüm bunlara karşın öğrenci hareketini sarsacak ve kitlesel bir eylemlilik sürecine sokacak temel unsur, her şeyden önce gelişen genel toplumsal mücadelenin kendisi olacaktır.

İşçi sınıfının ve Kürt halkının mücadelesinin alacağı daha radikal biçimlerin öğrenci hareketini etkilememesini ve harekete geçirmemesini düşünmek, işin doğasına aykırıdır. Görünen o

ki, geçmiş dönemlerde mücadeleciliği ve aktivitesiyle toplumun emekçi kesimlerini sarsabilen öğrenci hareketinin, bugün dışarıdan, yani emekçi kesimlerin mücadelesi ve aktivitesi tarafından sarsılmaya ihtiyacı vardır.

Nitekim gelişen Kürt ulusal hareketinin özellikle Kürt kökenli öğrenciler üzerinde benzer bir etkiyi daha şimdiden yarattığı söylenebilir. Kürt kökenli öğrencilerin Newroz vb. dışında öğrenci hareketine aktif destek vermemek gibi olumsuz özellikleri aşılabilirdiği ölçüde, öğrenci hareketinin belirli bir canlılık kazanması muhtemeldir. Komünist öğrenci hareketi, bu olumsuz özelliğin aşılabilmesinin her şeyden önce Kürt halkının mücadelesini desteklemekten, ayrılma hakkını tutarlı bir biçimde savunmaktan geçtiğinin bilinciyle hareket eder.

Komünist öğrenci hareketi, özerk-demokratik üniversite talebi başta olmak üzere, gençliğin akademik-demokratik taleplerine sahip çıkabilmeli, bu talepleri öğrenci hareketinin politikleşmesi ve proletaryanın sınıf savaşımının yedek gücü haline getirebilmesi amacı doğrultusunda kanalize edebilmelidir. Özerk-demokratik üniversite istemini program haline dönüştürmekle, bu talebe sahip çıkmak birbirlerinden farklı iki tutumdur.

Üniversitelerdeki öğrenci hareketi açısından '80 sonrası ortaya çıkan bir değişiklik de, liselerdeki mücadelenin gerilemesinin bir sonucu olarak üniversitelere politikleşmiş bir kitlesel akışın artık söz konusu olmamasıydı. Son dönemlerde bu durumun nispeten değiştiği ve liselerde belirli bir politik canlanmanın başladığı görülmektedir. Anadolu liseleri, kolejler vb. dışta bırakılacak olursa, diğer liselerde alt sınıflara mensup öğrencilerin eğitim görüyor olması bu politikleşmenin süreç içinde artarak devam edeceğinin göstergesi sayılabilir. Özellikle meslek lisesi mezunlarının geleceğin işçileri olması bu gelişmeleri daha da önemli kılmaktadır.

Mart '91

Gençlik sorunu ve çalışması üzerine

C: Gençlik hareketi başlı başına bir sorun. Bugün ciddi bir gençlik hareketi olduğunu düşünmüyorum. 12 Eylül döneminde gençlik hareketi büyük bir tahribata uğramış görülebildiği kadarıyla. Aslında 12 Eylül sonrasında, '80'lerin ortasında ilk hareketlenen kesim oldu. Belli imkanlar ve belli bir potansiyel vardı, 12 Eylül'ün biriktirdiği. Ama bu alanda çalışan devrimci gruplar bu potansiyeli iyi değerlendiremediler. Bugünün gerçekleri ışığında, 12 Eylül'ün öğrenci gençlik üzerinde yarattığı tahribatın gerçekten çok büyük olduğu açığa çıkıyor. İstanbul'da 4-5 yıldır, bütün gruplar öğrenci gençlik içerisinde siyasal çalışma yürütüyorlar. Bugün Türkiye'de 7-8 tane öğrenci dergisi çıkıyor ve bunlar daha çok da İstanbul öğrenci gençliğine hitap eden dergilerdir. Ama ona rağmen, birkaç bin kişilik bir kitlenin ötesinde bir siyasal etki alanı yaratamıyorlar. Bu bir kısırlık yaratıyor. Henüz ciddi bir öğrenci hareketi gerçekleşmiş değil.

Öğrencilerin ciddi bir kitle eylemi gerçekleştirebilmiş değil. En büyüğü 1500-2000 kişiyi aşmış değil. Bu bir darlığı anlatıyor.

Aslında geçmiş dönemler göz önünde bulundurulduğunda, toplum düzeyinde etki yaratabilen önemli bir mücadele alanıydı. Öğrenci gençlik bir dönem mücadelenin yükünü taşıdı. Mücadeleye epeyce bir kadro verdi. Dolayısıyla ortaya çıkan durumu bir kayıp saymak gerekiyor. Bugünkü kısırlık nasıl giderilebilir? Bir dönem yalnızca akademik istemlerden, akademik sorunlardan giderek kırmaya çalıştılar. Bu bir çıkmazdı. Bundan kurtuldular. Şimdi ise kendilerini tümüyle politik propagandaya vermiş bulunuyorlar. Bu başka bir türlü, tersten bir kayışı da gösteriyor. Ama sorun somut olarak irdelenmedikçe, buradaki kısırlığın nedenleri konusunda kesin şeyler söylenemez.

Bugünkü durum bana çok mantıklı, kolay anlaşılır görünmüyor. Şöyle ki, toplumda genel bir hoşnutsuzluk var ve birikim var. Kitleler tepkilerini ortaya koyuyorlar. İşçi sınıfında bir hareketlilik var. Memur kesiminde bir hareketlilik var. Kürtlerde bir hareketlilik, bir eylemlilik var. Toplumun çok değişik kesimlerine bakıyorsun, yığınlarda bir hoşnutsuzluk, belli bir mücadele eğilimi var. Üniversite gençliği sosyal bileşim bakımından, 12 Eylül döneminde paralı eğitim vb. etkenlere bağlı olarak belli bir değişime uğramış olsa bile, en nihayet alt sınıflardan da buraya akan hayli öğrencinin olduğunu düşünmek gerekiyor. Bunlar kendi ailelerinin, ya da içinden geldikleri sosyal katmanların canlılığından, ya da mücadele eğiliminden nasıl etkilenemiyorlar? Benim için anlamak biraz güç oluyor. Düzen ne yaparsa yapsın, Kürt gençliğini kazanamaz örneğin. Düzen ne yaparsa yapsın, işçi sınıfına mensup öğrenci kitlesini kazanamaz. Yani annelerinin, babalarının bir mücadele içerisinde olduğu bir dönemde, bunların düzen tarafından kazanılabileceğini ummak ya da düşünmek zordur.

Bir Zonguldak eylemi örneğin, tüm Zonguldaklı öğrencileri derinden etkilemiştir. Böyle düşünmek gerekiyor. Dolayısıyla ben bugünkü durumdan kalkarak bir takım kesin sonuçlara varmanın doğru bir tavır olamayacağını, ihtiyatlı bir tavır

olamayacağını düşünüyorum. Öğrenci gençlik, işçi hareketindeki gelişmenin de etkisiyle, kendini yeniden ortaya koyabilir. Bu mümkündür. Ama bugünkü durumu da iyi anlamak gerekiyor. Bugün gerçekten devrimci öğrenci hareketi genel öğrenci kitlesi içerisinde yalnızca marjinalliği ifade ediyor. Gençlik delegesi yoldaşla yaptığım konuşmalardan çıkardığım sonuç da bu. Bir takım verilerin ve rakamların gösterdiği gerçek de bu. 20 tane hareket birleşiyor, ortak dernek seçimleri yapıyorlar. 800-900 kişi bu seçimlere ancak katılabiliyor. Bu bir göstergedir. Bu seçimler okulların içinde yapılıyor. Yani geniş bir katılım için aslında son derece uygun olan bir ortamda. Bu da çok önemli bir noktadır.

Gençlik politikamız genel sınırlar içerisinde doğrudur. Yaklaşım olarak doğrudur. Öğrenci dernekleri etrafında oluşan kısırlığa biz saldırdık. Öğrenci derneklerini biz nasıl iyileştirebiliriz de bunu öğrenci hareketini geliştirmenin dayanağı yapabiliriz, şeklinde anlamsız tartışmalar vardı. Buna biz işaret ettik ve eleştirdik. Zira öğrenci hareketinin kendisini canlandıramadan, öğrenci derneklerini kitleselleştirmek, öğrenci örgütlerini geliştirmek mümkün de değildi. Yani biraz atı arabanın arkasına koşuyorlardı. Kitlesellik yaratmadan, politik bir canlılık yaratmadan, derneklerin kitleselleşmesini istiyorlardı. Bunu bekliyorlardı. Ve zaten sonuçlar da gösteriyor ki, bir çıkmazdı.

Mahalli örgütlerimizin öğrenci kesimine yönelik olarak bugün yapabileceği çok bir şey de yoktur diye düşünüyorum. Belli bir ilgi, asgari bir ilgi yeterlidir. Bu alanda belli güçler, belli ilişkiler vardır. Sorun özellikle, gazetede de doğru işlendiği ölçüde, buradaki yoldaşlarımızın inisiyatifli davranacaklarını ve kendi imkanlarıyla bir şeyler yapmak yeteneği gösterebileceklerini zannediyorum. Özellikle bugünkü durumun ihtiyaçlarına cevap veren değerlendirmeler yapılabildiği ve buna ilişkin bazı politikalar sunulabildiği ölçüde, geriye şu kalıyor: Genç yoldaşlarımıza inisiyatif vermek, onları teşvik etmek. Bunun mahalli örgütlerin dikkatini fazla dağıtacağını zannetmiyorum. Ama bu sınırlar içerisinde bir ilgiyi de göstermemiz gerekiyor. Çünkü

her Şeye rağmen, belli imkanları barındıran bir alandır.

Ö: Yüksek öğrenim gençliğinin mücadelesi açısından soruna bakıldığında, aslında Şöyle bir manzarayla karşılaşıyoruz. Bu gençlik 12 Eylül rejiminin siyasi ve ideolojik baskısını yoğun bir tarzda hissetmiş ve eğitimini bu koşullarda gerçekleştirmiştir. Bu dönemde liselerde çok yoğun bir baskı vardır. Kişisizleştirme politikası vardır. Bir ikincisi, yüksek öğrenim gençliğinin mücadele-si açısından, geçmiş dönemden farklı olarak paralı eğitimin getirdiği bir dezavantaj vardır. Bugün üniversitelere gelir düzeyi nispeten daha yüksek olan ailelerin çocukları girebiliyor. Bunun etkisi var. Bir diğeri, polis baskısı öğrenci gençlik üzerinde çok yoğun. Polis en küçük öğrenci eylemi karşısında yoğun bir terör estiriyor. Ayrıca cunta sonrası dönemde gençliğin apolitikleştirilmesinin, yozlaştırılmasının ve duyarlılığının köreltilmesinin gençlik mücadelesi üzerinde önemli etkileri olmuştur. (...)

Ben gençlik alanında faaliyetimizin liselere kaydırılması gerektiğini düşünüyorum. Gerçekten bugün yüksek öğrenim gençliği mücadele açısından önemli bir potansiyeli ifade etmiyor. Aslında toplumun alt kesimlerindeki huzursuzluk önemli ölçüde liselere yansıyor; ama bu huzursuzluğu biraz politikleştirecek, biraz duyarlı hale getirebilecek çabalar ise çok az. Bu çabaların olduğu yerlerde ise aslında liseli gençliğin bir hayli duyarlı olduğu görülüyor. Birinci olarak bu açıdan önemli. Liselerde daha çok toplumun alt katmanlarında yer alan, gelir düzeyi nispeten düşük ailelerin çocukları okuyor. Yüksek ve orta gelir düzeyli aileler ise kendi çocuklarını zaten özel okullara veriyorlar.

Bir diğer alan, özellikle teknik liselerdir. Teknik liselerde eğitim görenler, 3 yıllık liseyi bitirdikten sonra, çok büyük olasılıkla işçidirler. Ayrıca bunlar eğitilmiş ve teknik eleman statüsünde oldukları için de çalıştıkları alanda çok çabuk öne çıkabilmektedirler. Önderlik konumları ve hareketin önüne geçme imkanları da var bu açıdan. Gençlik çalışması sorununu biraz bu açılardan da düşünmek gerekiyor. Genel olarak gençlik mücadelesi ele alındığında ise, gerçekten bugün çok büyük bir

dezavantaj var. Apolitikleşme, yozlaşma, ahlaki çöküntü vb. Ama toplumdaki hareketlilik kuşkusuz bunları da önemli ölçüde etkiliyor. Özellikle de liseleri... Tüm bu nedenlerle, ben imkanlarımız ölçüsünde gençlik faaliyetini bu alana, özellikle teknik liselere kaydırmak gerektiğini düşünüyorum. (...)

Y: Yoldaşın söylediği lise sorunu aslında bir noktada önemli. Geçmişte liselerde belli bir politikleşme vardı ve herhangi bir liseye gittiğinizde, politikleşmiş belirli bir kitleyle karşılaşırdınız. Bu insanlar üniversitelere gelip, hiçbir kesinti olmadan politik yaşama devam ediyorlardı. Bugün, üniversitelere gelen 100 öğrencinin en az 90'ının politikayla hiç ilgisi yok, artı büyük oranda da yozlaşmış durumdadır. Bu bir tespit! Ne ki, bizim liseliler için özel bir çaba harcamamız gibi bir durum söz konusu olamaz. Böyle bir çalışma yaptıracak gücümüz de yok. Bizim için sorun üniversite gençliğidir. Üniversite gençliği de, liseli gençlikten daha duyarlıdır. Bugün üniversite gençliği de dahil olmak üzere gençlik hareketi belli bir tıkanıklık içinde. Yani '80'den beri çok yoğun bir depolitizasyon, çok yoğun bir baskı yaşandı, yaşanıyor. En ufak bir tepki olduğunda, öğrenciler hemen okulların kapısından alınıp götürülüyorlar. Gözaltına alınıyorlar. Yurtlardan istedikleri zaman atılıyorlar, vb. vb.

Gençliğin '80'le '87 arasında birikmiş bir öfkesi ve mücadele isteği vardı. Bu öfke kendini '87'de çeşitli eylemlilikler biçiminde ifade etti. Gençlik hareketi dernekleşme hareketini yarattı. Belli bir noktaya geldi. Tam da bu noktada bütün devrimci demokrat akımlar, bütün siyasi akımlar, bu mücadeleye yön vermeye, ona önderlik etmeye gayret ettiler. Bir hareket var, belli bir noktaya geliyor. Hareket o noktadan itibaren kendisine akacak bir dere bulamazsa, başka bir noktaya gider. Başka türlü olamaz. Bu hareketin önü açılacak ki, bu hareket ilerleyebilsin. Hareketin önü açılmadığı noktada, hareket elindeki sabit güçlerle kalır. (...) Ama aynı şekilde, biraz önce C yoldaşın belirttiği gibi, bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin Kürt gençliğini kazanma şansı yoktur. Bugün okullardaki Kürt gençleri büyük oranda PKK'ye

sempati duymaktadır. Ama bu gençler bugüne kadar öğrenci gençlik hareketine de katılmıyorlardı. Bizim kendi sorunlarımız var, diyorlardı. Ama bugün yeni yeni katılmaya da başladılar. Geçen yılın Newroz, Halepçe katliamları vb. eylemliliklerinden itibaren belli bir katılma da oldu. Bugün bu, gençlik hareketini ileriye götürebilecek belli bir dinamiği ifade ediyor.

Yine aynı konuda C yoldaşın belirttiği bir nokta daha var. Gençlik bu toplumun içinde yaşıyor ve yükselen işçi sınıfı hareketinden direk etkileniyor. Bunlar *Ekim*'de gençlik hareketini ileriye götürecektir dinamikler olarak tespit edilmişti. Bu noktada önderlik sorunu var. Bugün gençlik hareketine sağlıklı bir önderlik yapılmadığını düşünüyoruz ve iddia ediyoruz. Ne yapılmalı? Nasıl faaliyet yürütülmeli? Bir dönem gruplar, insanlar, akademik çalışma yapılsın dediler. Önce akademik çalışma belirli bir noktaya gelir, ardından da politik çalışma yapmak gerekir, diyorlardı. Kendi sorunlarına sahip çıkamayan insanları, yani sırf öğrenci olmaktan kaynaklanan sorunlarına sahip çıkamayan insanları ileriye götüremezsiniz, deniliyordu. Bu hiç de onların dediği gibi ileri bir noktayı ifade etmedi. Bir dönem böyle yapmaya çalıştılar. Biz pratikte gördük ki, politik eylemliliklere akademik eylemliliklerden daha çok insan geliyor. Bir cezaevlerindeki açlık grevlerine ilişkin direniş eylemine çok daha fazla insan katılıyor. Bu gerçek, gençlik içinde çalışan ve ona fiilen önderlik de eden çeşitli akımlarda dar politik eylemleri fetişleştirmeyi getirdi. Biz yaparız, gençlik peşimizden gelir anlayışıyla birlikte sadece dar politik eylem! Bu da bir yanılsamaydı. Bugünkü tartışmalarda işçi hareketi için vurguladığımız olgu, yani herhangi bir hareketin demokratik istemlerine sahip çıkmadan o hareketin ileri götürülemediği gerçeği gençlik hareketi için de geçerli. Bugün gençliğin bir takım istemleri var. Bunlara sahip çıkmak zorundayız. Ama yalnız başına bu da yetmiyor hiçbir şekilde. Bizim için hedef geniş gençlik yığınlarını politikleştirmek olmalı. Ve bu hareketliliğin kendi içerisinde ileriye çıkacak unsurlarını sosyalizme kazanmak, örgüte, partiye kazanmak olmalı.

Bugün mücadelesi verilen özerk-demokratik üniversite örneği

var. Önemlidir. Bugünkü gençlik çalışmasında amfiye ya da sı-nıfa girilip, şu eylem var deniliyor ve çekip gidiliyor. Bu doğru değil. Bu biçimde ne politik çalışma yürütülür, ne akademik çalışma yürütülür. Bu çalışmanın kitlelerin içinde yürütülmesi lazım. Yalnızca eylem zamanı değil, sürekli kitlelerin içinde olunması lazım. Bu üniversite öğrencisidir, bu tanım belli bir aydın özelliğini de ifade ediyor. Buraya yönelik faaliyetin belli bir ciddiyet içermesi gerekiyor. Bugün bu ciddiyet dernek faaliyetlerinde yok.

Bugün biz, öğrencilerin içinde, onların her türlü demokratik taleplerini de formüle ederek; ama o talepleri sadece akademik mantıkla değil, bu düzene karşı, sorunların kaynağının bu düzen olduğunu göstererek, düzenli ve sistemli bir faaliyet yürütmek zorundayız. Gençlere sosyalizmi anlatmak zorundayız. Sloganlarla değil, onlarla tartışarak, aydın olma özelliklerinden de hareket ederek, düzenli ve sistemli bir faaliyet yürütmenin harekete büyük bir güç kazandıracığını ve gençlik hareketini ileri bir noktaya götüreceğini düşünüyorum. Kuşkusuz ki, biraz önce de ifade ettiğim gibi, işçi hareketinin gelişimi, Kürt ulusal hareketinin gelişimi vb. etkenlerin de yardımıyla. (...)

I: Ö yoldaşın söylediklerine tamamen katılıyorum. Onun söylediklerine birkaç sözcük ekleyeceğim yalnızca. Aslında devrimci hareketlerin bir bölümü böyle de bir yönelim içerisindedir ve çok çabuk da ürünlerini alıyorlar. Özellikle DS'nin liseli öğrenciler içerisinde etkinliği hızla artmakta. Yasal sol basına baktığımızda, çok değişik liselerden değişik mektuplar da geliyor. Bir örnek daha vereceğim. Mitinglerde olsun, işçi gecelerinde olsun, kitlesel eylemlerde olsun, bol miktarda liseli öğrencilere rastlanıyor ve bunlar babalarının, ağabeylerinin yanlarında yer alabiliyorlar. Bir noktaya daha değineceğim. Teknik liseler '80'-den sonra yeni bir uygulamaya geçtiler. Öğrencilerini belli bir sınıftan sonra bizzat fabrikalara yolluyorlar. Özellikle büyük fabrikalara yolluyorlar. Yani hareketin ilerlediği fabrikalara yolluyorlar. O fabrikalarda bu öğrencilerle işçiler arasında kendiliğinden olumlu yönde bir ilişki kuruluyor. Bu ilişkiye

dikkat çekmek istiyorum.

Ş: (...) Bu teknik lise olayı eskiden beri uygulanan bir olay. İkinci sınıfa geçerken, stajyerlik uygulaması var. Yoldaşın söylediklerine tepki geliyor, ama Y yoldaş bugünkü gücümüz itibariyle liselere yönelemeyiz, dedi. Bu saptama da kendi içinde doğru. Biz eğer bir ilişki yakalarsak, liselere gitmemenin bir nedeni yok. C yoldaşın biraz önce federasyonlaşmayla ilgili seçimlere katılan öğrenci sayısı ile ilgili verdiği bir örnek vardı. Yalnız bu sayının birkaç katı da bu seçimlere katılmadı. Demek ki sadece sorun gençlik potansiyelinin olmamasından kaynaklanmıyor. Gençlik tümüyle dumura uğramış değil. Ne ki örgütlü mücadeleye büyük bir güvensizlik var. Bu nedenle aslında hayli önemli bir demokrat potansiyel olmasına karşın, harekete geçirilemiyor. Aynı zamanda dernekçiliğe güvensizlik ve bununla bağlantılı olarak dernek olayı dışında farklı çabalar da var. Belki de bu çabalar dernek faaliyetinden daha fazla etkili olabiliyor. Bizim hareket olarak dezavantajımız şuydu: Bu dernek dışı çabalara açık alandan müdahale edebilseydik, muhtemelen önemli bir kesimi harekete geçirebilirdik. Ama konumumuz gereği, açık alanın araçlarıyla harekete müdahale etmek, şu anki durumumuzda mümkün olmuyor. Dolayısıyla gençlik hareketine istediğimiz gibi müdahale edemiyoruz. Ama kesinlikle bu alanda bir potansiyel var. Yalnız bu noktada bir önemli konuya da değinmek gerekir. Bir gelenek meselesi de var. Öyle bir şey ki, gençlik hareketinde on yıllık bir kesinti var. Liselerden hazır potansiyel gelmiyor. Bu henüz yeni yeni başladı.

Bir diğer nokta olarak şunu özellikle belirtmek istiyorum: Legal alanda kullanabileceğimiz bir araç olmalı diyorum. Çünkü gençlik faaliyetini sürekli EKİM imzasıyla götürmek bir anlamda darlığı ifade ediyor. Bizim de gençlik faaliyetinde bir isim kullanma-bilmemiz gerekli, diyorum. Bu bizim duvar gazeteleri türü araçları da daha etkin kullanmamızın yolunu açacaktır. Yoksa merkezi afişler, pullar, bildiriler vs. tek faaliyet biçimi olursa, biz gene tek tek, bire bir ilişkilerle insan kazanmaya çalışırız ki, bu da bizim gençlik içinde gelişmemizin önünde bir doğal engel haline gelir. (...)

Gençlik hareketi: Sorunlar ve imkanlar

Gençlik sahip olduğu kararlılık, fedakarlık ve atılganlıkla, özellikle de devrimci atılım dönemlerinde, cephenin ön saflarında yürüyerek devrim mücadelesinde önemli bir rol oynar. Lenin'in partisi gençlerin partisiydi ve Lenin partinin "gençliğe ve özellikle de işçi sınıfının genç unsurlarına" dayanması gerektiğini ısrarla vurguluyordu. Adeta bir "yaşlılar partisi" olan Menşevikler karşıtında Bolşeviklerin, devrimci atılım dönemlerindeki cesaret ve üstünlüğü (elbette ki temel belirleyici unsurların yanında) partinin genç olmasıyla da doğrudan ilgiliydi.

Bolşevikler, gençliğin "genç" olmasından kaynaklanan özelliklerini her zaman göz önünde bulundurmakla beraber, hiç kuşkusuz ki soruna yaklaşımda sınıfsal özellikleri temel alıyorlardı. Komünistler, toplumsal gelişmenin motoru olarak kuşaklar arası özgüllük ve çelişkileri değil sınıfsal çelişkileri alırlar. Bu nedenledir ki, Lenin, partimiz her şeyden önce "en ileri sınıfın gençliğinin

partisi olmalıdır” diyordu.

Rus devrim deneyi, bize, Bolşeviklerin öğrenci gençliğe de militan, kararlı ve yarı-aydın nitelikleri nedeniyle değer verdiklerini, ama çoğunluğu orta sınıf kökenli ve üretim dışı olan bu toplumsal kategoriye aynı derecede de “güvensiz” yaklaşıklarını göstermektedir. Bu güvensizlik, 1900-1905 dönemi bir yana bırakılacak olursa, Bolşeviklerin öğrenci faaliyetlerine etkin müdahalede bulunmayışları ile de pratikte ifadesini buluyordu.

Rus devrimi boyunca öğrenci gençlik 1900’lü yılların başındaki eylemliliği bir yana bırakılacak olursa, hiçbir zaman Türkiye’deki gibi bir teorik-pratik aksiyon göstermedi, devrimci sürece damgasını ağırlıkla vuramadı. Narodnizm’den kuvvetle etkilendiği dönemlerde dahi, kendi dışındaki yetişmiş aydın kuşağının ve onların oluşturduğu siyasal odakların yörüngesinde yer aldı.

Oysa Türkiye’de, öğrenci gençlik “marksist aydınlanma” sürecinin bizzat odağındaydı. Bu “aydınlanma” süreci, bu nedenlerin de etkisiyle, teorik açıdan kısır ve eklektik bir yapıya yol açarken, pratik açıdan da bu gençlik kuşağını hızla ve belirgin bir biçimde düzen dışına doğru itti.

Türkiye ve Rus devrim süreçleri tarihsel gelişmenin farklı duraklarında yaşandı. Rusya’da o tarihlerde, henüz sayı olarak son derece sınırlı ve özellikle orta sınıf kökenli (üniversite öğrencileri) bir öğrenci kitlesi mevcuttu. Bunun yanı sıra teorik etkinlik ve siyasal militanlık düzeyi son derece gelişmiş, çarlık rejiminin ilgasını hedefleyen ve kendisini özellikle Narodnizmle ifade eden bir yetişkin aydın kuşağı vardı.

Türkiye’de ise durum daha farklıydı. Üniversite öğrencilerinin sayısal yoğunluğu daha fazlaydı. Sayısal yoğunluğun daha fazla olması, her şeyden önce üniversite öğrencilerinin sınıfsal bileşimlerinde toplumun alt kesimlerine doğru bir genişleme anlamı taşır. Bu, öğrenci gençliğin devrimci politizasyonunu artıran, düzensiz konuma kayışı kolaylaştıran bir faktördür.

Türkiye’nin yetişmiş aydın kuşağı ise resmi ideolojinin derin etkisi altında ve köklü değişim taleplerinden ise oldukça

uzaktır. En “radikal” aydınların dahi istedikleri anayasal düzen, 27 Mayıs Anayasası; bunu gerçekleştirecek olanlar ise (ordu ya da parlamento), yine mevcut düzenin kurumlarıdır.

Türkiye ve Rusya’daki devrimci süreçler arasındaki üçüncü bir önemli farklılık ise, Rusya’da, yığınsal ve toplumu sarsan türden öğrenci hareketlerinin, işçi hareketinin belirli bir gelişmişlik düzeyinin ve marksist hareketle işçi hareketinin birleşmesi yönündeki ilk ciddi adımların arkasından gündeme gelmiş olmasıdır. Türkiye’de ise ilk kıpırdanışlar bir yana bırakılacak olursa, işçi sınıfı, 1968 ve izleyen yıllarda kendi toplumsal gücünü sergileyebilmiştir. Aynı tarihler öğrenci hareketi açısından da hem bir doruğun yaşandığı, hem de siyasal yol ayrımlarının az çok şekillendiği yıllardır.

Tüm bu nedenler, Türkiye’de öğrenci gençlik hareketinin siyasal önemini artırırken, aynı zamanda onun bünyesinde taşıdığı ideolojik karmaşa ve siyasal istikrarsızlık öğelerinin herhangi bir dış dizginlemeye uğramadan devrimci hareketin bünyesine akmasını kolaylaştırmıştır.

1974-1980 dönemi, öğrenci gençliğin yetiştirdiği kadroların yönettiği, kitle tabanını ağırlıkla öğrenci gençlikte bulan, kitlesel açıdan gelişkin, teorik-politik açıdan ise oldukça yetersiz ve eklektik devrimci hareketlerin gündemi belirlediği bir dönem olmuştur.

Bu tarihsel gelişme (yer yer hatırlanan sınıfsal bakışa karşın), öğrenci gençliğin devrimci rolü konusunda hayli yaygın ve etkili illüzyonların doğmasının da kaynağı oldu.

1980 yenilgisi, bu illüzyona pratikte en büyük darbeyi vurdu. Ne ki “o şanlı günlerin bir gün yeniden geleceği” beklentisi özellikle devrimci-demokrat akımlarda hala canlılığını korumaktadır.

* * *

Bugün kuşkusuz ki, öğrenci hareketini dizginleyen pek çok nesnel ve öznel etken bulunmaktadır. Fakat tüm bunlardan daha da önemlisi; tüm toplumda bugün daha da belirgin bir hal alan

düzen-devrim kutuplaşmasının öğrenci hareketinin kendi içinde de yaşandığını saptamaktır.

Dün, gençlik hareketinde etkin ve hatta yönlendirici bir rolle yer alan orta sınıf kökenli gençlik kesimi, bugün büyük ölçüde düzene entegre olmuştur. Bu değişiklik özellikle öğrenci hareketinin “önder” tiplerinde çok daha çarpıcı bir biçimde görülmektedir.

Bu noktada, sol çevrelerde öğrenci hareketi üzerine geliştirilen “tıkanıklık teorileri” üzerinde durmak gerekli. Öğrenci hareketindeki “tıkanıklığın” doğru kavranabilmesi, her şeyden önce sözü edilen “illüzyon”dan kurtulabilmekle olasıdır. Öğrenci hareketindeki gerilemenin durdurulabilmesi ve hareketin daha ileri noktalara çekilebilmesi, hiç kuşkusuz ki, bir takım öznel zaafların giderilebilmesiyle de ilgilidir. Ne ki, bu gerilemeyi dizginleyebilecek müdahalelerin yapılabilmesi için dahi, ilk önce, öğrenci hareketindeki tıkanıklığın temel nedenini doğru anlamak; üretimden kopuk bu toplumsal kategorinin, sınıfsal açıdan son derece heterojen olan ve bu heterojenliği politik planda da yansıtan bir yapı olduğunu net bir biçimde bilince çıkarmak gereklidir. Öğrenci gençlik tam da bu özellikleri nedeniyle ideolojik açıdan tutarsız, siyasal açıdan ise istikrarsız bir toplumsal kesimdir.

Öğrenci gençlik hareketindeki tıkanıklık, ancak bu temel gerçek unutulmadan ve diğer etkenler bu temel etkenle birlikte düşünölmek kaydıyla doğru anlaşılabilir.

* * *

Gençlik hareketi, uzun bir dönemdir, devrimci öğrencilerin dar-militan eylemsellikleri düzeyini aşamamış, hareket, militan-kitlesele bir politik hareket seviyesine ulaşamamıştır. Gençlik hareketindeki temel problem budur ve tartışmaların odağında da bu “darlığın” nasıl aşılacağı sorusu yer almaktadır.

‘80’li yılların ortalarında ve özellikle dernekleşme faaliyetlerine bağlı olarak, bir kıpırdanma ve giderek nispi bir yükseliş yaşayan hareket, ‘87 Nisan eylemleri ile bu kısa yükselişinin

doruğuna ulaştı ve o tarihi, mevzi saldırı denemelerine karşın, bugüne dek süren bir durgunluk dönemi izledi.

Gençlik hareketindeki durgunluğu kavramayı zorlaştıran ve ilk bakışta “şaşırtıcı” görünen olgularla birlikte yaşandı bu süreç. Çünkü bu dönem, aynı zamanda bir yandan işçi hareketinin, bir yandan da Kürt ulusal hareketinin yükselişine de tanıklık etmektedir.

İşçi sınıfı ve Kürt ulusal hareketinde artan eylemlilik ve politizasyona karşın ve bu süreçlere paralel bir biçimde gençlik hareketinde yaşanan durgunluk, pek çok devrimci için bir “şaşkınlık”, giderek de “hayal kırıklığı”nın kaynağı olabildi. Tek başına bu hayal kırıklığı dahi, sözünü ettiğimiz tarihsel “illüzyon”un kuvveti hakkında fikir verebilmektedir.

Gençlik hareketindeki tıkanıklığın sınıfsal anlamını kavrayamayan tek tek devrimciler, basiretsiz “devrimci grupları”, tek tek gruplar ise kendi dışındaki “sekte”, “reformist”, “basiretsiz” grupları, bu tıkanıklığın baş “sorumlusu” olarak değerlendirdiler.

Yer yer bizim saflarımızda da etkisi görülebilen bu anlayış, aslında, sorunu tamamiyle tersten ele almaktadır. Çünkü, devrimci gruplardaki “basiretsizlik” ve “tıkanıklık”, genel olarak küçük-burjuva hareketteki ve özel olarak da öğrenci hareketindeki “sinme” ve “tıkanıklığın” nedeni değil, tam tersine bizzat onun sonucudur.

Geçmiş dönemlerde kitlesel aktivitesiyle devrimci demokrat hareketlerin temel kitle tabanı olan öğrenci gençliğin aktivitesindeki bu tıkanma, devrimci demokrat hareketlerin damarlarındaki kan dolaşımını zayıflatan ve onları hızla ve derin bir yaşam kaygısıyla “işçi sınıfı yönelimi”ne zorlayan temel unsurlardan biridir.

Sorunun temel nedeninin yanlış kavranışı, doğal olarak çözüm önerilerinin de daha baştan işlevsiz olmasını kaçınılmaz kılmaktadır. Öyle ki; “grupçuluğun önlenmesi”, “öğrenci derneklerinin merkezileşmesi” vb. gibi, ya imkansız ya da önemli ölçüde gençlik hareketinin yükselmesiyle işlevsel olacak çözüm önerileri, “tıkanıklığı” aşabilmenin güncel yolu olarak gösterilebilmektedir.

Grupçu-sekter yaklaşımları dizginleyebilmenin ve “derneklerin merkeziliğini” gerçekleştirebilmenin öğrenci hareketinin önündeki bazı engelleri kaldıracağı ve harekete nispi bir canlanma getireceği kesindir. Ne ki, iki sorunu unutmamak kaydıyla. Bir: Bu önerilerin gerçekleşmesi esasen öğrenci hareketindeki ilerlemeyle sıkıca bağlantılıdır. İki: Tüm bunlar yine de gençlik hareketinin “geçmiş şanlı günlerine dönmesi”ni sağlayamazlar.

Gençlik hareketinin işçi ve Kürt ulusal hareketindeki yükselişe karşın bir “durgunluk” yaşıyor olmasını kavramak, yukarıdaki iki unsurun anlamını kavramakla doğrudan bağlantılıdır. Birincisi; toplumda küçük-burjuva ve orta-burjuva unsurların önemli bir kesimi “sinmiş” ve politik olarak “ilgisizler” kategorisine, bir bölümü ise daha açık bir biçimde düzene entegre olmuşlardır. İkincisi; öğrenci gençliğin dışında onu etkileyen bir toplumsal hareketlilik bulunmakla birlikte, işçi hareketi bir politik odak olarak toplumsal gündeme girebilmekten henüz çok uzaktır. Bir politik odak olarak ortaya çıkmayan sınıfsal mücadelenin öğrenci hareketini yeterince sarsamadığı görülmektedir. Oysa; (gençlik hareketine katılmıyor olmalarının yarattığı yanıltıcı perde kalksa), bir politik odak olarak kendini ifade eden Kürt ulusal hareketinin, yankı ve yansısını aynı oranda gençlik içinde de yarattığını görmek zor olmayacaktır.

Sorunu anlamayı kolaylaştıracak bir üçüncü faktör ise, kendi dışındaki politik odakların yansısı olmaktan ziyade kendi dışını politik olarak etkilemeye çalışan bir gençlik hareketi döneminin artık kapanmış olmasıdır. Bu “tarihsel illüzyon” nedeninin ortadan kalkmış olması, öğrenci hareketini, kendini kendisi dışındaki sınıfsal-politik odaklara göre tanımlamaya zorluyor.

Tüm bu tarihsel-sınıfsal nedenlere, hala yoğun bir biçimde süren polis baskı ve terörü, PKK sempatisini öğrencilerin hareketlilikte yer almayışı, kuşaklar arasında on yıllık önemli bir kesinti olması ve öğrenci gençlik hareketinin “gelenek” yaratma konusundaki dezavantajları, burjuvazinin devrimci öğrencilerle öğrenci kitlesini birbirinden yalıtma politikasının başarısı vb. nedenler eklendiğinde, öğrenci hareketindeki durgunluğun bugünkü

boyutlara ulaşması daha anlaşılır olacaktır.

* * *

Sorunun bu tarzda kavranışı, aynı zamanda (hala da önemli bir tartışma konusu olan) akademik mücadele ve siyasi mücadele konusunda da doğru bir tutuma sahip olmamızı kolaylaştıracaktır.

Öğrenci hareketinin “akademik mücadele”ye sıkıştığı ya da tersinden akademik mücadeleye yeterince önem verilmediği iddiaları da, öğrenci hareketindeki tıkanıklığı “anlamaya ve aşmaya dönük” olmakla birlikte, kapalı devre ve çözüm üretmeyen tartışmalardan biridir.

Son yılların öğrenci hareketinin öne çıkan özelliklerinden biri hareketin sürekli savunma ve var olma savaşı çizgisinde kalmasıdır. Öğrenci hareketi, dernekleşme faaliyeti ile canlılık kazandı; ne ki, çok uzun dönem faaliyetinin temel eksenini öğrenci derneklerini yasallaştırma ve meşrulaştırma çizgisini aşamadı. Polisin dernek faaliyetine yönelik fiili saldırılarına karşı koyma çabası içerisinde, devrimci öğrenci hareketi (reformizmin etkinliği ile ilk dönemlerde akademik sorunlara yapaylık sınırlarına varan ilgi bir yana), ne akademik sorunlarla ilgili mücadele, ne de genel politik propaganda ve ajitasyon faaliyeti yürütemedi. Hareketini kitleleştiremediği ölçüde ise, polis baskısını geriletme çabası içerisinde daha da daralıp geriledi.

Dolayısıyla, devrimci öğrenci hareketinin akademik sorunlara ilgisizliği kadar politik propaganda ve ajitasyon faaliyetinden uzaklığı da söz konusudur. Komünistler sorunu akademik mücadele mi, yoksa politik mücadele mi ikilemi içerisinde ele almazlar. Sorun komünistler açısından her zaman olduğu gibi bugün de politik propaganda ve ajitasyon ve bunu tamamlayan bir örgütlenme faaliyeti yürütmektir. Akademik sorunlar ve mücadele, politik propaganda ve ajitasyon faaliyetinin alternatifi değil, yalnızca bir unsurdur. Tüm bu nedenlerle, öğrenci hareketindeki tıkanıklığın nedenini “politik propaganda, ajitasyon ve mücadeleye tek yanlı önem verilirken, akademik sorunların önemsenmiyor

olmasında görmek”, ciddi bir sağ yanılıdır.

Oysa sorun etkin bir politik propaganda ve ajitasyon faaliyeti yürütebilmek için akademik sorunları da kucaklayabilmek, akademik mücadeleye, onu politik mücadeleye dönüştürebilmek için müdahale edebilmektir. Burada kastedilen politik çalışma, kuşkusuz yüzü kitleye dönük bir çalışmadır; yoksa bugün olduğu gibi “gruplararası kör dövüşü” değil. Biz öğrenci hareketini politikleştirmek için her imkanı kullanmalı, özellikle de propaganda ve ajitasyon faaliyetini belli bir ısrarla sürdürebilmeliyiz. Çünkü *“siyasal ajitasyon çalışması hiçbir zaman boşa gitmez. Onun başarısı derhal ve bir darbede çoğunluğu kazanmayı ya da koordine politik bir eyleme razı etmeyi sağlayıp sağlamamamızla ölçülemez.”* (Lenin)

* * *

Önümüzdeki dönem, gerek sınıf hareketinin ve Kürt ulusal mücadelesinin derinleşip gelişmesi ölçüsünde ve gerekse de bu mücadelelerin baskısıyla düzenin belirli tavizler vermesi (ve demokratik taleplerin meşruluğunu kabul etmek zorunda kalması) nedeniyle, sınıf dışı kesimlerin ve özelde de öğrenci hareketinin “canlanma” imkanlarının arttığı bir dönemdir.

Kuşkusuz “demokrasi mistifikasyonu”, aslında düzen açısından yeni ve daha etkili bir saldırıyı gerçekleştirebilmenin aracıdır. Dengenin devrim ya da düzen lehine değişmesi, herşeyden önce, işçi sınıfı başta olmak üzere emekçi yığınların “demokratikleşme saldırısını” ne denli göğüsleyebileceğine bağlı olacaktır.

Ne ki, hem düzenin bu adımı gelişen toplumsal muhalefetin baskıncı nedeniyle atmak zorunda kalması, hem de kendi manevrasının başarısı için belirli bir süre “hoşgörü” imajı yaratmaya zorunlu olması, toplumsal muhalefetin suskun kesimlerinin eylemini motive edebilir.

Bu süreç içerisinde, uzun süredir yalnızca devrimci öğrencilerin dar hareketliliğiyle sınırlı kalan, genel kitleleri açısından ise “suskun” olan öğrenci gençliğin de belirli bir canlılık gös-

termesi beklenmelidir.

Komünist hareketin bugün biriktirmiş olduğu güçlerin düzeyi de, gençlik çalışmasına daha yoğun bir dikkat göstermeyi olanaklı kılmaktadır.

Bu nedenle, dikkatimizi sınıf perspektifinden kaydırmamak ve temel sınıf yönelimine bağlı olarak ele almak kaydıyla üniversite, lise (özellikle meslek liseleri) öğrencileri arasındaki çalışmaya daha fazla önem vermek hareketimizin gündemindedir.

15 Aralık '91

Liseli gençlik hareketi ve öğretim sorunları

Öğrenci gençlik hareketinin üniversitelerden liselere kaydığı biliniyor. Bu konuda, ilgilenenlerin elinde oldukça geniş veri birikimi de vardır. Biz en son örneklerden birini anımsatarak başlamak istiyoruz.

Olaylar Sefaköy Lisesi'nde başlıyor. Bu okuldan "dönemlerinin dolduğu" iddiasıyla 5 öğrenci atılıyor. Olayı protesto etmek için okul önünde toplanan öğrenciler polisin coplu saldırısıyla gözaltına alınıyor, yetmiyor, okuldan da 2-5 gün arasında uzaklaştırma cezaları alıyorlar. Olay bununla da kapanmıyor. Üç öğrenci, protesto eylemine katıldıkları gerekçesiyle okuldan atılıyorlar. Bunun üzerine bir grup öğrenci, Demokratik Öğrenci Birlikleri Koordinasyonu'nun düzenlemesiyle, SİP Bakırköy binasında açlık grevi başlatıyorlar.

Bu örneğin de gösterdiği gibi, eğitim yönetimi iflas etmiştir. Liseler, askeri/polisiye tedbirlerle yönetilmeye çalışılmaktadır. Ama bu, burjuvazinin genel yönetim krizinin bu alandaki bir yansımasıdır

sadece.

Ne var ki, krizin öğretim yönetimine yansması, sadece liselerle sınırlı olmadığı halde, mücadelenin liselerle sınırlı (hemen hemen sınırlı) kalması düşündürücüdür. İlköğretim için söyle-nilebilecekler, öğrenciden ziyade vasisi durumundaki aileleri ilgilendireceği için, bu yazıda, öğrenci/gençlik hareketinin alanı olması gereken liselerle üniversiteler irdeleniyor. Liselerdeki durumu, son örneklerden biri üzerinden gösterdik. Yazının girişinde de, “öğrenci/gençlik mücadelesinin üniversitelerden liselere kaydığını” ifade etmiştik. Bu tespitin dayanaklarını göstermek, ülkedeki eğitim politikası ve bu politika doğrultusundaki uygulamaların yarattığı sonuçları sergilemekle mümkün olabilir. Bu nedenle öncelikle eğitim-öğretim politikasından ve sınıfsal yönelimlerinden söz etmek gerekiyor.

TC'nin eğitim-öğretim politikasının kapitalist niteliği, şimdilerde değil, daha kuruluş yıllarında oldukça açıktır. “Muasır medeniyetler seviyesine” çıkarılmak istenen Türkiye’de, yakın geleceğin, müstakbel sanayi ve yedek sanayi ordusunu oluşturacak olan topraksız ve az topraklı köylüyle, yoksul kentlilere yönelik, yaygın ilköğretim uygulanırken, burjuva unsurlara da, bu yakın geleceğin sanayisinin yönetimi için, Avrupa üniversitelerinde, devlet burslarıyla öğretim uygulanıyordu.

Ardından, sanayileşmenin ilk ihtiyaçlarını karşılamak üzere, şu idealist eğitimcilerin öve öve bitiremediği Köy Enstitüleri (iş eğitimi) ve meslek/teknik okullar uygulaması başlatıldı. Birinci taşla iki kuş birden vurulacaktı. İlki, Kürt çocuklarının, ilkokuldan başlamak üzere (yatılı bölge okulları) asimilasyonu. İkincisi, kendi yağıyla kavrulmasını becerebilen, cumhuriyetçi ve devletçi bir eğitimci kuşağı yetiştirmek. Bu öylesine tutmuş bir uygulamadır ki, bu kuşak “devrimci” eğitimcilerden, zihnini “CHP devrimciliği”nden kurtarabilenler parmakla sayılacak kadar azdır. Aynı şekilde bu yolla Türkleştirilen Kürtlerden, aslını inkar etmeyen pek nadirdir. (Şimdilerde hatırlayanlar da, Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkının karşısına “enternasyonalist”çe karşı durarak koruyorlar asimilasyonlarını) Ama, neyi amaçlarsa amaçlasın ve

ne düzeyde başarı elde ederse etsin, işokullarının klasik öğrenime üstünlüğü, öğrencide “bağımsız” kişilik gelişimine yol açmasındandır. Eğitim kurumu, Tevhid-i Tedrisat’la devlet tekeline alınmıştı ve “memur” olarak çalıştırılan eğitimcilerin, Osmanlı geleneğine uygun, kapıkulu özelliğini sürdürmesi arzulanıyordu. Oysa, enstitüler, okuyan, yazan, sorgulayan bir kuşak eğitimci yetiştirmişti. Yukarıda değinildi. Bu sorgulama, temel-yaşamsal konulara inemese de (ki ne zamana kadar inemeyeceğinin hiçbir garantisi de yoktur) memurunun kapıkulluğuna alışmış devleti rahatsız etmeye yetti ve uygulama derhal kesildi.

Enstitüler, sanayi ordusunun eğitimi için değil, bu eğitimi sağlayacak ilk itici güç olarak planlanmıştı. Asıl kapitalist öğretim bundan sonra kuruldu ve adım adım bugünkü rayına oturtuldu. Bu, “adım adım oturtma”, ilk uygulamaların yarattığı pürüzler törpülene törpülene gerçekleştirildi kuşkusuz. Örneğin; ilk yılların ihtiyacıyla, “parasız” ilan edilen devlet okullarına, işçi-emekçi kesimlerden epeyce akım olmuştu. Olanaklarını sonuna dek zorlayarak okumaya/okutmaya çalışan bu kesimin, özellikle üniversitelerdeki varlığı, buraları, dönemin devrimci mücadelesinin merkezleri haline getirmişti. Yüksek öğrenimi, giderek orta öğrenimi, yasalara da aykırı biçimde “paralı”laştırmanın altında ilk olarak bu korku yatar. Paralılaştırma iki yolla gerçekleştiriliyor. Devlet okullarının masrafları artırılıyor ve özel öğrenim yaygınlaştırılıyor.

Gelinen noktada, burjuvazinin yeni nesline, iktisadi ve siyaseti ustalıkla yönetebilmesi için, ilköğretimden başlamak üzere “özel” öğrenim uygulanmaktadır. Özellikle üniversitelerin harçlarını ve diğer giderlerini karşılamak, işçi-emekçi kesimler açısından hemen hemen tamamen olanaksız hale getirilmiştir. Üstelik, masraflar üniversiteye girişle değil, daha lisedeyken, üniversiteye hazırlık kurslarıyla başlar. Yıllardan beri, üniversiteye girişin yolu dersanelerden geçmektedir. Yani, kısacası, yüksek öğrenimin yolları, işçi sınıfına ve yoksul emekçilere iki aşamalı olarak ve hemen hemen kapatılmış durumdadır. Bütün bu engelleme çabalarına karşın yüksek öğrenimde ısrarcı kesimler içinse, lise düzeyi geçekundu üniversiteler kuruluyor ve merkezi üniversitelerde kali-

teli öğrenim gören burjuvalara yardımcı yedek kadroların öğrenimine “izin” veriliyor.

Demek ki, işçi ve yoksul emekçi kesimler için lise düzeyi öğrenim yeterli görülmektedir. Bu kesim, bu düzeyde iki alana kanalize ediliyor. Sanayi için mesleki/teknik öğrenim ve yoksul köylülük için imam hatipler.

Artık, sınıf atlama umutlarını falan yitirmiş, bu anlamda sınıfsal bilinci nispeten gelişmiş sanayi işçileri, çocuklarını mesleki-teknik öğrenime yönlendiriyor. Umutsuzca çırpınan yoksul köylülüğe, öte dünyada kurtulma hayalleri daha kolay empoze edildiğinden ve başka olanakları da bulunmadığından, kuran kurslarıyla parasız yatılı imam hatip liseleri kalıyor. Buralardan da, bir yandan, burjuvazinin, suyu çıkmış sosyal-demokrasinin artık yerine getiremediği koltuk değnekliğini yapmasını sağlamak ve öte yandan ilerici kesimlere “şeriat” öcüsünü gösterip gösterip çekebilecek fanatik bir radikalizme kaynaklık yapmak üzere yararlanılıyor.

Liselerle üniversitelerin bu sınıfsal analizi, son yıllarda gerileyen üniversite mücadelesi ve ilerleyen lise mücadelesinin temelleri hakkında ipucu verebilecektir. Lise ve özellikle teknik/meslek lisesi öğrencileri, hem çoğunlukla bir işçi ailesinin ferdi olmaları ve hem de geleceğin işçisi olmaları yönünden, komünist gençlik örgütlenmesinin esas mevzileri olarak saptanmalıdır.

Yıldız AYDIN

Kasım '93

Demokratik Üniversite Kurultayı Anlık çözümler değil sabırlı siyasal çalışma

Üniversiteli öğrenciler Demokratik Üniversite Kurultayı'nın (DÜK) hazırlıkları içerisinde. Belli ki üniversitelerde sorunların dağ gibi yığıldığı günümüzde öğrencilerin duyarsızlığını kırmak amacıyla böyle bir kurultay toplanmak isteniyor. Mücadelenin yoğunlaştığı bir sürecin daha örgütlü, bilinçli yönelişini hedefleyen bir kurultay olmayacak bu. Dernek faaliyetlerinin dibe vurduğu ya da var olan yapılarıyla iflas ettiği koşullarda Kurultay çalışması yeni bir örgütlenme çabası olarak formüle edilmekte. En azından hem göstergeler böyle, hem de DÜK'ün tanıtım kampanyası bu izlenimi veriyor.

Bu yıl üniversiteler öğretim yılına geçmişe oranla çok daha sönük başladılar. Devletin resmi açılışlarına bir kaç cılız örnek dışında alternatifler yaratamadılar. Tek başına bu bile Kurultay girişiminin hangi koşullarda başladığını göstermeye yeter. Kısacası

son günlerde yurtlarda ortaya çıkan kıpırdanışları dışta tuttuğumuzda üniversiteler pek iç açıcı bir görünüm sergilemiyorlar.

Oysa yüksek öğrenim gençliği her yönden sermayenin saldırısı ile karşı karşıya. Üniversiteler de dahil tüm eğitim kurumlarında burjuva anlamda bile bir bilimsellikten söz etmek hiç olanaklı değil. Çürümüş düzene, yoz beyinler, uzmanlaştığı alanda dahi yetkinleşememiş “aydın”lar yetiştirilmekte. Bir çok öğrenci için, “daha iyi bir iş, daha iyi bir ücret” olanağını sağlayan kurumlar olarak görülen ve binbir çaba ile girilen üniversitelerin bugünkü haliyle kalifiye işsizler ordusu ürettiği de bir gerçek. Dahası sermaye devletinin sözcüleri şimdilerde üniversiteli gençliğe potansiyel asker gözü ile bakmakta. Kürdistan’da devletin yürütmekte olduğu kirli savaş için asker ihtiyacının bir kısmının da bizzat bu kesimden sağlanacağı biliniyor. Gençlik dergilerinin sayfalarını dolduran, yurt ve okul koşullarının bozukluğundan ise hiç söz etmiyoruz. Sorunları alt alta sıralamak gibi bir niyetimiz yok. Çünkü öğrencilerin tümünün her gün bizzat bunları yaşadığının bilincindeyiz. Kaldı ki, bugün devrimci ve sosyalist öğrencileri meşgul eden esas sorun öğrenci kitlesinde var olan umutsuzluğu ve boş vermişliği kırmak, başka bir deyişle onları politikleştirmek, dönüştürmek için nasıl çaba sarfedileceği olgusunda yatıyor.

Bugün öğrenci gençliğin apolitikliği, duyarsızlığı veri alınarak, her ne pahasına olursa olsun kitleleşme hedefi kısır bir döngü içerisinde dönüp durmaktan öte bir fayda sağlamıyor. Kitleyi “ürkütmemek”, “kazanmak”, “somut sorunlarına sahip çıkmak” adına yalnızca akademik-demokratik sorunların tartışıldığı bir kurultay daha baştan öğrencileri sığ ve geri bir bilince mahkum etmek anlamına geliyor. Bunu amaçlayanlar kendilerine “devrimci” adı takmış olsalar bile 1980’li yılların sonunda TİP-SP çizgisinin 1990’daki savunucuları olmaktan kurtulamıyorlar. Devletin, gençliğe yalnızca sınıfta kalma nedeni ile sermayenin çıkarları uğruna kirli bir savaşta ölmeyi dayattığı günümüz koşullarında, öğrencileri bu dar hedeflere hapsetmenin anlaşılır hiçbir tarafı yok.

1980'li yıllar yüksek öğrenim gençliğine dernekleşme hakkının tanındığı yıllar oldu. Asker, polis saldırıları ve YÖK yasası ile bilime ait ne varsa her şey silinip süpürülmüştü. Göstermelik taşra üniversitelerinin açıldığı, daha çok öğrenciye yüksek öğrenim verme adına fakültelere kapasitesinin çok üzerinde öğrenci alındığı, okulların polis kulübeleriyle donatıldığı, öğretim üyelerine yönelen saldırıyla birlikte eğitimin niteliğinin alabildiğine bozulduğu bir ortamda, göstermelik dernek hakkının tanınmasının hemen hiçbir anlamı yoktu. Gasp edilmiş tüm hakların yerine ortaya atılan bir kırıntıdan başka bir şey değildi bu.

Her şeye karşın bir mevzi olarak yüksek öğrenim gençliği tarafından kullanılabilirdi ve öyle de oldu. Bilindiği gibi dernek kurmaya ilk girişenler TİP'liler idi. Derneklerde örgütlenme çalışması okullardaki devrimci öğrenciler için de bir çekim merkezi oldu. Ne yazık ki dernekler bir süre sonra amaçlaştı. Öğrenci kitlesinin dışında solcuların tartışma kulüplerine dönüştü. Haftalarca süren "dernekleri nasıl kitleleseltirelim?" temelindeki kısır tartışmalar gençliğin örgütlenmesine herhangi bir katkı sağlamadı. Nitekim derneklerin işleyişi, tüzüğü vb. üzerine yapılan toplantıların kendisi de bu yapıları geliştiremedi. Bu derneklerde her şey tartışıldı ancak net politik perspektifler konulamadı.

Dernekler öğrenci birliklerinin geliştirilmesi için bir araç işlevi görebilirlerdi. Öğrenci Birlikleri yaratıldığında, işlevleri önemli oranda kendiliğinden azalabilirdi. Her bölümün, sınıfın vb. kendi temsilcilerini seçmesi ve bu temsilciliklerin merkezi bir yapıda toplanması için bir kaldıraç rolü oynayabilirlerdi. Ama bu türden öneriler tartışmalar arasında boğulup kaldı. Ne yazık ki gruplar "kimlerin derneğe üye olabileceği" konusunda aylarca tartıştılar, ancak örneğin gasp edilmiş temsilcilik haklarının geri alınması sorununda aynı oranda duyarlı davranmadılar.

Bugün gerekli olan, adı ne olursa olsun, öğrenci gençliğin doğrudan ve dolaysız katılımının sağlandığı, bizzat okulların içerisinde meşru örgütlülüklerin yaratılmasıdır. Doğal olarak bunlar

burjuva yasallığının dışında olacaktır. Ancak kitleyle bütünleştikleri oranda meşrulaşacaklardır. Unutulmaması gereken ise örgütlerin hedefe varmada birer araç olduklarıdır. Hedefin doğru ve tutarlı bir biçimde saptanması bundan çok daha önemlidir. En ideal örgütlenme modelleri bile öğrencilerin perspektiflerini genişletmeyi, onları siyasi mücadele ve iktidar sorunu ile karşı karşıya getirmeyi amaçlamadığı sürece, içi boş birer reçete olarak kalmaya mahkumdur.

Öyleyse gençlik çalışması hangi perspektifler üzerine oturtulmalıdır?

"Kuşkusuz sorun öğrenci yığınlarının üniversiteye dönük somut akademik ve demokratik istemlerine, bütün bu istemlerin en genel ve ideal ifadesi demek olan özerk ve demokratik üniversite şiarına sahip çıkıp çıkmamak değildir. Bütün bu istemlere ve bu akademik ve demokratik istemlerin eksenini olan 'özerk-demokratik üniversite' şiarına elbette sahip çıkılmalıdır. Bunu reddetmek ya da küçümsemek, öğrenci hareketinin kitlesel temelini geliştirmenin, daha geniş kesimleri mücadeleye çekmenin önemli olanaklarını bir kenara itmek olur." (Ekim, sayı:8, Mart'88)

Ama bu faaliyet yalnızca bir boyuttur. Komünistler gençliğin akademik-demokratik sorunlarına sahip çıkarken bunu iktidar mücadelesine tabi kılarlar. Özerk-demokratik üniversite mücadelesi temel alındığında, hedef bu şekilde belirlendiğinde, tüm sorunlar bu kavram içerisine doldurulduğunda gençliğin önünün açılması mümkün olmayacaktır. Öğrenci gençliğin önünde dağ gibi yığılmış sorunların çözümü bu düzenin yıkılmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Toplumaya yararlı, bilimle donatılmış birer aydın olmak düzen sınırları içinde olanaksızdır. Özerk ve demokratik üniversiteler en nihayet bu düzenin burjuvalarına iyi eğitilmiş uzmanlar sağlar. Kar daha fazla kar prensibi ile ayakta duran kapitalizme bu bağlamda yalnızca taze kan verir. Sorunun çok daha can alıcı boyutu şu şekilde ifade edilebilir:

"Oysa temel devrimci görev, öğrenci hareketinin politik niteliğini geliştirmek, temel devrimci şiarları öğrenci hareketi

içinde yaymak, öğrenci hareketini sermaye egemenliğine karşı mücadele ve devrim ufkuyla donatmaktır.” (Age.)

Öğrenci gençlik içerisindeki faaliyet günübürlük kampanyalarla değil, ısrarlı, kararlı bir çabayla sonuç verici olabilir. Birkaç siyasal ajitasyon ve propaganda çalışmasının hemen ardından elle tutulur sonuçlar beklemek pek gerçekçi olmayacaktır. Düzenin bir on yıldır gençliğe yönelik sistemli saldırısının yarattığı tahribat hiç de azımsanmayacak boyuttadır. Bu bağlamda hedefi oldukça bulanık Kurultay’ı gençliğin bugünkü sorunlarının üstesinden gelecek bir sihirli değnek olarak görmek, tek başına bu girişimin öğrencileri toparlayacağını, örgütleyeceğini düşünmek, dar görüşlülükten başka bir şey değildir. Kurultay amacı ve yönelimi doğru saptandığında, buna uygun gerçekleştirildiğinde öğrenci gençliğin sorunlarının özgürce tartışıldığı bir ortama dönüşebilir. Ama kitlesel, militan bir örgütlülük yaratmak, onları mücadeleye seferber etmek çok daha inatçı ve sabırlı bir çalışmayı gerektirir.

Öğrenci gençlik işçi sınıfının politik mücadelesinin en temel destekçisi konumuna gelebilir, gelmelidir. Kaldı ki, gelişen ve güçlenen politik bir işçi hareketi öğrenci gençlik için en tam ve en gerçek çekim merkezi olacaktır. İçinde taşıdığı devrimci başkaldırı potansiyelini anlamlı ve bilinçli bir biçimde devşirmek demek, onları sosyalizm ve devrim mücadelesine seferber etmek demektir. Yeter ki, akademik-demokratik sorunlarla sınırlı hedeflerin ötesine geçilebilinsin. Yeter ki komünistler gençliğin en diri, en coşkulu kesimine ulaşmayı gerçekleştirebilsinler. Yeter ki, büyük bir sabır ve inatla çalışma becerisi gösterilebilsin.

Aralık ’93

Gençlik hareketinin sorunları

Genel olarak gençlik, özel olarak öğrenci gençlik toplumdaki genel sınıfsal bölünmeyi ve dolayısıyla temel politik eğilimleri içinde barındıran bir toplumsal kategoridir. Ülkemizde gençlik, özellikle '60'lı ve '70'li yıllarda siyasal ve toplumsal sorunlarla yakından ilgilenmiş, düzenden kopuş sürecine girmiş, derin izler bırakan görkemli eylemler gerçekleştirmiştir. Yine bu aynı dönemde gençliğin ileri kesimleri Marksizm'e yönelmiş, devrim ve sosyalizm ideallerini benimsemiştir.

Türkiye'nin yakın geçmişinde iki devrimci yükseliş ve bunların her birini izleyen iki de karşıdevrim dönemi yaşandı. Devrimci yükselişlerin içinde aktif, militan ve kitlesel olarak yer alan gençlik, karşıdevrim dönemlerinde de baskının, terörün, zulmün en ağır sonuçlarıyla karşı karşıya kaldı.

1980'den bu yana burjuvazi zindanları, işkencehaneleri, yasaları, köşe dönmece, bireyci, kaderci zihniyeti propaganda

eden medya organlarıyla gençliğe her koldan bir kuşatma uygulamaktadır. Çürümüş ve tarihsel ömrünü doldurmuş bir baskı ve sömürü düzeninin temsilcisi olan burjuvazi, doğal olarak gençliğe karşı tümüyle güvensizdir. Bu onun kendi geleceği konusundaki güvensizliğini göstermektedir. Burjuvazi gençliği kazanmaktan çok (ki böyle bir şansı yoktur), baskının, dejenerasyonun, güvensizliğin kısılcasında hareketsiz kılmak istemektedir.

Bugün gençlik hareketinde bir durgunluğun yaşandığı bilinmektedir. Sermayenin baskı, terör ve dejenerasyon politikalarının geçici bir başarısıdır bu. Yaratılan yılgınlık ve korku ruh halinin, yoz kültür ve değerlerin gençlik üzerindeki bozucu, sersemletici etkisi görmezlikten gelinemez bir olgudur. Fakat yine de bu, düzenin gençlik "sorunu"nu çözdüğü, geçmişin bu baş ağrısından kendini en nihayet kurtardığı anlamına gelmiyor. Nitekim özgürlük bayrağını yükselten Kürt gençliğini kaybetmiş olmanın ötesinde, örgütlenmiş ve silahlanmış biçimde karşısında bulmuştur. Düzen gençliği geçici olarak kontrol edebilir, fakat onu kalıcı biçimde kazanamaz. Çünkü gençliğin sorunlarını çözmeye, ona olumlu ve ileriye dönük bir şey vermeye muktedir değildir.

Yüksek öğrenim gençliği bugün '80 öncesinin militan-kitlesele hareketlilik düzeyinin çok gerisindedir. Bu olumsuz tablonun ortaya çıkmasında bir dizi etkenin rolü var. 12 Eylül sonrası polis terörü ve YÖK yasası ile, üniversiteleri boğucu bir cendere içine sokmuştur.

'80'li yılların son birkaç yılında üniversiteli gençliğin derneklerde örgütlenme çabası, YÖK'e karşı bir başkaldırı ile birleşmiş, öğrenci gençlikte belli bir kıpırdanışa yol açmıştı. Ne var ki '87 Nisan eylemleri ile nispi bir yükseliş yaşayan hareketi, bugüne dek süren bir durgunluk dönemi izledi. Yüksek öğrenim gençliği 1987'de devletin derneklere yönelik saldırısını geri püskürtmeyi başardıysa da arkasını getiremedi. Dernekler gençlik hareketine müdahale etme iddiasındaki bir çok grubun kısır çekişmelerine sahne oldu. Öğrencilerin geniş kesiminin dışında yapılan bu tartışmalarda temel sorun "derneklerin

kitleselleştirilmesi” idi. Bu kısır ve sonuçsuz bir tar-tışmaydı. Gençlik hareketinin asıl sorunlarını, gelişmesini sınırlayan asıl engelleri, dolayısıyla gerçek ilerleme yolunu gizleyen bir rol oynadı. Gençlik dernekleri doğal olarak kitleselleşemedi ve hareket hala da aşılamayan bir kısırlık dönemine girdi.

Günümüzde har(a)çlar, öğretim masrafları, ağırlaşan ekonomik koşullar, işçi ve emekçi kesimlerin çocuklarını bir yüksek okula yollama olanaklarını kısıtlamaktadır. Kurulan gecekondu üniversiteleri taşra gençliğinin kentlere akışının önünü kesmiştir. Bir yüksek okula girebilmek için özel dersanelere ödenmesi gereken milyonlarca lira yoksul sınıflar gençliği üzerinde ağır bir yükür. Kuşkusuz tüm bu gerçekler bugün yüksek öğrenim gençliğinin bileşiminde geçmişe göre önemli farklılık yaratmaktadır. Bu kesimin gitgide artan bir oranını üst ve orta sınıf mensubu öğrenciler oluşturmaktadır. Bu değişim öğrenci gençliğin düzen karşıtı potansiyelini ve mücadele kapasitesini zayıflatmaktadır.

Yüksek öğrenim gençliğinin tersine liseli gençlik hareketinde son yıllarda bir yükseliş yaşanmaktadır. Kayıt parası adı altında toplanan har(a)çlar, gerici, şoven, ezberci “eğitim”, Kürt öğrencilere yönelik baskılar, faşist disiplin yönetmelikleri, dayak, hakaret vb. liseli gençliğin sorunlarından yalnızca birkaçıdır. Okullar özellikle 12 Eylül sonrası doldurulan gerici-faşist kadroların yönetiminde adeta bir hapishaneye dönüştürülmüştür. Meslek liselerinde ise staj adı altında fabrikalarda öğrenciler ağır koşullarda çalıştırılmakta, yarattıkları değerler sermayedarların kasalarına akmaktadır.

Liseli gençlik tüm bu olumsuzluklara karşın örgütlenmekte, öğrenci birliklerini yaratmaktadır. Ancak bu öğrenci birlikleri daha tam kurulmadan çeşitli sol gruplara mensup öğrencilerin kısır çekişmelerine sahne olmakta, parçalanmakta, bir süre sonra öğrenci kitleleriyle bağını yitirmektedir.

Komünistler için bugün gençlik çalışmasında asıl sorun, gençlik içinde ısrarlı bir politik yığın çalışması örgütleyecek perspektife sahip olmaktır. Geçmişin deneyimlerinden yararlan-

rak ideolojik-politik çizgimiz ışığında gençliğe yönelik özgül bir faaliyet geliştirebilmektir. Onların dikkatini ülkenin genelini ilgilendiren siyasal olaylara çekebilme, bu sorunlar üzerinden seferber edebilme yeteneğidir.

Yüksek öğrenim gençliği içindeki çalışma önemli olmakla beraber, meslek liseleri başta olmak üzere, liselere yönelik daha kapsamlı ve ciddi bir faaliyetin yürütülmesi gerekmektedir. Liseli gençlik çalışması bir bakıma sınıf çalışmasına bir önhazırlıktır. Çünkü bu kesim ana gövdesiyle yarının işçilerine (ve işsizlerine) dönüşmektedir.

İşçi gençlik, komünistlerin en büyük özen ve dikkati göstermesi gereken kesimdir. Türkiye işçi sınıfının içerisinde hiç de azımsanmayacak bir çoğunluğu oluşturan genç işçiler onun en diri, ileriye en açık unsurlarıdır. Sorunları yer aldıkları sınıfın sorunlarından ayrı düşünülemez. Geleceğin en sağlam komünist parti kadrolarının bu kesimden çıkacağına kuşku yoktur. Komünistler sınıf çalışması içinde genç işçilere, gençlik çalışması içinde ise işçi gençliğe ayrı dikkat göstermek zorundadırlar. İşçi sınıfı damgasını taşıyan tüm devrimlerde ya da büyük devrimci hareketlerde sınıfın genç kesimi her zaman özel rol oynamıştır. Lenin'in "*Biz daima devrimci sınıfın gençliğinin partisi olacağız*" demesi boşuna değildir.

İşçi gençliğin bir kesimini oluşturan çıraklar yoğun bir sömürü ve baskı altındadır. Küçük ve orta ölçekli işletmelerde oldukça düşük ücretlerle sigortasız, günde 16 saate varan sürelerde çalıştırılmaktadırlar. Patronların özel hizmetine de koşturlan bu işçiler için dayak olağan bir uygulama haline gelmiştir. Henüz yetişkin bile olmadan bir meslek hastalığına yakalanmakta, ömürlerinin sonuna kadar sakat kalabilmektedirler.

Kapitalizmin gençliğe baskı, sömürü, kültürel yozlaşmadan başka verecek hiçbir şeyi yoktur. Sermaye düzeni gençliğe ait her şeyi kendi denetimine ve tekeline almıştır. Dün olduğu gibi bugün de genç kuşağı ağır bir sömürünün yanı sıra, dayanılmaz maddi ve manevi acılara mahkum etmiştir. Kürt gençliğine ise kirli bir kırım savaşından başka hiçbir şeyi layık görmemektedir.

Kısaca düzen, gençliği her türlü haktan ve güvenli bir gelecekten yoksun bırakmakta, yarınlarını karartmaktadır.

Bu nedenle de sermaye düşünmeyen, sorgulamayan, hakkını aramayan, toplumun sorunlarından uzak duran, yoz değerler içinde tükenen bir gençlik yaratmak istemekte, elindeki tüm iktidar gücünü bu doğrultuda kullanmaktadır.

Gençlik bugününü insanca ve onurluca yaşamak ve geleceğini güvenceye almak istiyorsa, kurulu düzenin karşısına dikilmek, mücadele etmek, kaderini işçi sınıfının kaderi ile birleştirmek zorundadır. Bu bilinci gençliğe taşımak, gençliğin geniş kesimleri içinde bu amaçla politik çalışma yürütmek, komünist gençliğin görevidir.

Gençliği kazanmak, geleceği kazanmaktır.

Ekim Gençliği

Ocak '94

Gençlik çalışması ve görevler

Gençlik çalışması açısından yeni bir döneme başlıyoruz. Amaç, önümüzdeki bu dönemi, geçmiş dönemin eleştirel bir değerlendirmesi zemininde, politik etkinliğimizin ve kitle gücümüzün yaygınlaştırılabildiği bir sürece dönüştürebilmektir...

Bu amaca ulaşabilmek için her şeyden önce, geçmiş sürecimizin zaaflarını doğru bir temelde tespit edebilmeliyiz. İkinci olarak, bu temel üzerinde, gelecek döneme ilişkin hedeflerin hiç değilse genel çerçevesini çizebilmeliyiz.

Bugün gençlik çalışmamız birkaç büyük kent çapında sürüyor. Fakat düne kadar büyük ölçüde İstanbul ile sınırlıydı ve bu nedenle geçmiş sürecimizi daha çok İstanbul üzerinden değerlendireceğiz.

*

Bizde az çok sistemli bir gençlik çalışması son üç yılın işidir. Üstelik bu da yalnızca İstanbul'la sınırlıdır. Kuşkusuz ki, yeni

bir örgüt olmanın doğal güçlükleri, gençlik çalışması açısından da söz konusuydu. Bizim çalışmamızın az çok sistemli bir tarzda başladığı tarihlerin gençlik hareketinin düşüşe başladığı tarihlerle üst üste düşmesi, bu güçlükleri ayrıca kuvvetlendirdi de...

Gençlik çalışması açısından bir başka önemli güçlük daha vardı. Bu alandaki örgütsel çalışmaya yetişmiş/deneyimli bir kadro birikiminden yoksun olarak başladık. Çalışmanın yükünü omuzlamak zorunda olan yoldaşların pek çoğu örgütsel açıdan deneyimsizdiler.

Bu, hareketin toplam süreçlerinin (özellikle de merkezi fonksiyonların) oturmuşluğu koşullarında belki de önemli bir handikap olmayacaktı. Ne yazık ki, tam da bu süreçte hareketin merkezi fonksiyonlarında yaşanan ciddi zaafılar, bu alanın hemen tümüyle yalnız bırakılması gibi bir sonuç doğurdu. Gençlik, çalışmanın başındaki yoldaşlarla birlikte, hareketten yalıtık bir çalışma yürütmek zorunluluğuyla karşı karşıya kaldı.

Tüm bunların yanında, çok önemli bir güçlükten daha söz etmek gerekir. EKİM, gençlik hareketindeki yükselişe paralel olarak, '87-90 döneminde gençlik sorununu bir dizi yazı ile işlemiş olmasına karşın, bu çaba, geniş bir alan olan gençlik çalışmasının ihtiyaçları açısından bakıldığında yeterli olmaktan uzaktı. Üstelik gençlik hareketinin tümüyle durgunlaşmaya başladığı '90 yılından itibaren bu çaba da iyiden iyiye zayıfladı. Bu durum gençlik çalışması açısından ciddi bir boşluk doğurdu. Etkin bir gençlik çalışmasının örgütlenememesinde belirleyici etkenlerden biri oldu.

Bütün bu nesnel ve öznel olumsuzluklara karşın, gençlik bizim için başlangıçtan bu yana asgari bir sürekliliğe ve istikrara sahip bir çalışma alanıdır. Bir dizi zaafı taşısa da, gençlik çalışması, tam da bu üstünlüğü ile gençlik kitlesi içinde belli bir etki alanı yaratabilmiştir. Hareketin gençlik içinde belli bir güç birikimine ulaşmasında ve bu sayede hareketin genel faaliyetine küçümsenmesi gereken bir katkı ortaya koyabilmesinde belli bir başarı sağlayabilmiştir.

Elbette ki bu başarı istediğimiz düzeye asgari ölçülerde de olsa ulaşabildiğimiz anlamına gelmiyor. Bu tümüyle önümüzdeki sürecin sorunudur. Ne var ki, bugün bu hedefe ulaşabilmenin

asgari bir altyapısını da oluşturmuş bulunmaktayız. Söz konusu olan genel bir politik faaliyet olsa da, geçmiş dönemde hareketimiz, sürekli, istikrarlı ve nispeten yoğun bir faaliyetle, gençlik içinde “varlık hakkı”nı tartışmasız bir biçimde kazanmıştır. Gelişmenin maddi zeminini asgari bir temelde de olsa oluşturmuştur.

*

Geçen süreçte organ toplantılarının düzenli periyotlarla aksatılmadan yapılmış olması, organ çalışması açısından önemli bir üstünlüktür. Ne var ki, soruna politikleşmiş/yönetici bir organ çalışması açısından baktığımızda karşımıza çıkan tablo olumlu sayılmayacaktır.

Organın yönetici bir organ çalışması yürütebilmesi, ancak siyasal gelişmelere, hareketin taktik hedeflerine hakimiyeti ölçüsünde söz konusu olabilir. Bu hakimiyetin önkoşullarından birisi, bu doğrultudaki kişisel hazırlıklar ise, asıl önemli olan bir ötekisi, organın bu doğrultuda siyasal gelişmeleri ve gençlik içindeki gelişmeleri temel gündem maddesi yaparak tartışabilmesidir.

İşin bununla bağlantılı başka boyutları da var. Karar alıcı bir organ yaşantısı; hedefli planlı çalışma; ve tüm bunlarla birleşen bir iş bölümü ve iç denetim -organ çalışmasında bu açılardan ciddi eksiklikler ve zaaf lar söz konusudur. Gençlik çalışmasında hedefli ve planlı bir çalışmanın yokluğu, karar alıcı bir organ çalışmasının eksikliği, geçmiş sürecin önemli zaaf noktalarını oluşturmaktadır.

Bir organın tüm tartışmaları eyleme/pratiğe dönüktür. Öyle olmalıdır. Dolayısıyla yapılan tartışmalar bir durum değerlendirme-siyle, genel planda yapılabileceklerle ilgili bir tartışma olmakla sınırlanmamalı, ama aynı zamanda pratiğe dönük somut kararlarla birleştirilebilmelidir. Karar alıcı bir organ çalışması, iş bölümünün, iş bölümü de iç denetimin/çalışma disiplininin yolunu açacaktır. Ve tüm bunlar olmadan yol açıcı bir çalışma örgütleyebilmek mümkün değildir.

Bu zaaf ların çalışmaya yansıyan kaçınılmaz sonuçlarından birisi, belki de en önemlisi, özgüleştirimmiş gençlik çalışmasının yürütülememesidir. Öyle ki, dönüp geçmiş sürece baktığımızda,

doğrudan gençlik alanına yönelik bir propaganda/ajitasyon faaliyetine rastlamak hemen hemen imkansızdır. Gençliğe dönük politika saptamakta, genel politikaları gençlik düzeyinde özgüleştirmekte açık bir yetersizlik söz konusudur.

*

Gençlik çalışması açısından önümüzdeki dönem, olumlu birikimlere yaslanarak olumsuzlukları ve zaafatını aşma dönemi olacaktır, öyle olmalıdır. Şu ana kadar çizilen tablo, önümüzdeki dönemde gençlik çalışması açısından hangi temel halkalar üzerine yüklenileceği konusunda da belli açıklıklar sağlamaktadır. Bu açıklıkları, önümüzdeki dönemin temel görevlerini daha çerçevesi biçimde ifade edecek olursak;

Örgütsel açıdan hedefimiz, sağlam bir organ/birim çalışmasını oturtabilmektir. Yeni dönemdeki çalışmayı, aşağı yukarı tümüyle yenilenmiş bir kadro yapısı üzerinden yürüteceğiz. Bunun kendisi belirli doğal güçlükler de demektir: Ne var ki, işi başından sıkı tutmak kaydıyla, bunlar aşılamayacak güçlükler değildir. Geçmiş dönemde (nispi olumluluklara karşın) bir türlü istenilen düzeye getirilemeyen önderlik-gençlik ilişkisi konusunda atılacak olumlu adımlar, bu konuda belirleyici olabilecektir.

Yönetici organdan altbirimlere kadar, karar alabilen, hedefli-planlı çalışma yürütebilen ve iş bölümü/iç denetim mekanizmalarını işletebilen bir örgüt yaşantısı inşa edilebildiği takdirde, etkin bir gençlik çalışması örgütlemenin de en önemli maddi unsuru yaratılmış olacaktır.

Bu nedenle, daha başlangıçtan itibaren, politik gelişmeleri, MYO'yu, gençlik içindeki gelişmeleri düzenli toplantılarla tartışmayı, bu tartışmalar üzerinden yayın organına katkı yapabilmeyi vazgeçilmez bir "prensip" haline dönüştürebilmeliyiz. Aynı zamanda yine belirli bir periyotla (örneğin iki ayda bir) gençlik çalışması açısından önümüzdeki döneme ilişkin somut hedefler saptamayı, pratik planlar yapabilmeyi de bir kural haline getirebilmeliyiz. (Doğal ki böyle bir çalışma için "mekan" engelinin kesin bir biçimde ortadan kaldırılması gerekir.)

Gençlik ilişkilerinin eğitimi sorunu bu dönem içinde somut

planlama yaparak adım atmamız gereken bir diğerk görevdir. Bu doğrultuda bir eğitim planı hazırlanacak ve gençlik birimleri ile tartışılarak bir takvime bağlanacaktır.

Politik faaliyet açısından ise temel hedefimiz, gençlik içinde, politik bir yığın çalışması örgütleyecek/yürütecek bir perspektifi ve pratik alışkanlığı yerleştirmektir. Örneğin İstanbul'da öğrenci nüfusu 100 binin üzerindedir. 250 gazete dağıtımı, 300-500 bildiri dağıtımı ile böylesine geniş bir kitleyi politik açıdan etkileyebilmek mümkün değildir.

Kuşkusuz yığınlara ulaşabilmek, propaganda ve ajitasyon faaliyetini en geniş kitle üzerinden yapabilmek bir "güç" işidir. Ne var ki "güç"ün sınırlı olması, bizi, şu an yapılanın bu koşullarda yapılabilecek tek şey olduğu sonucuna ulaştırmamalıdır. Tersine, bu bizi, kitlelere ulaşabilmenin değişik yaratıcı yöntemlerini bulmak için seferber edebilmelidir.

Güç sorunu bizi çalışma alanları arasında belirli öncelikler yapmaya zorlayabilir. Zorlamaktadır da... Bu koşullarda öncelikler saptamadan yoğunlaşmış-etkin bir çalışma örgütleyebilmek imkansız değilse bile çok zordur. Önümüzdeki dönem sağlam öncüllerden kalkarak belli alanları seçecek ve bu alanlar üzerinde yoğunlaşmış bir çalışma yürüteceğiz.

Ne var ki, bu, bizim yığın çalışmasına dönük hedef ve perspektiflerimizi karartmamalıdır. Öncelikler saptama, en geniş yığınlara ulaşma perspektifiyle birlikte düşünülmeli ve yürütülmelidir. Örneğin, biz üç alanı öncelikli hedeflerimiz olarak seçtiysek, bunun yaratacağı sonuç, gazete, bildiri vb. propaganda malzemelerinin geçmişe göre azaltılması değil, artırılması olmalıdır. Seçtiğimiz alana dün 200 gazete ulaştırıyorsak, bugün 2000 gazeteyi hedeflemeliyiz. 500 bildiri ulaştırıyorsak, 5000 bildiri hedeflemeliyiz. Gücümüzü o alanları bu cepheden kuşatacak tarzda mevzilen-dirmeliyiz. O alanda yığınlar gazetemizi, bildirimizi okumalı, kuşlarımızla, afişlerimizle, pullarımızla artan yoğunlukta karşılaşmalı. Ama yalnızca bununla da kalmamalı, bizi forum örgütlerken, kitlesel tartışmalar düzenlerken, yığınları her somut durumda eyleme kanallere etmeye çalışırken de görmelidir. Bizim politik varlığımızın

yanı sıra örgütsel varlığımızı da hissedebilmelidir.

Politik faaliyet açısından gelecek dönemde atılması gerekli ve zorunlu bir diğer adım, gençliğe dönük özgüleştirilmiş bir politik çalışmanın yürütülebilmesidir. Unutmamak gerekir ki, gerek gençliğin genel sorunlarına, gerekse tek tek birimlerin sorunlarına dönük müdahaleler olmaksızın, etkin bir gençlik çalışması mümkün değildir.

*

Bu dönemde, gençlik çalışmasının kapsam ve içerik olarak geliştirilebilmesi açısından, atılması gerekli başka bazı önemli adımlar daha var.

Birincisi, lise çalışmasını yaygınlaştırmaktır. Geçtiğimiz birkaç senenin olayları, liselerin politikleşme/militanlaşma potansiyeli açısından, önemli imkanlar taşıdığını yeterli açıklıkta ortaya koymuştur. Oysa biz bu alanda (I. Genel Konferans'ımızın açık direktiflerine rağmen) henüz bilinçli-planlı bir yöneliş içine girebilmiş değiliz.

Bu dönemi, bu alanda da kazanıma dönüştürebilmeliyiz. Liselerle ilişkide olduğumuz bölgelerde, bu çalışmayı belli bir plana bağlı olarak derinleştirmek zorundayız. İlişkili olmadığımız alanlarda ise, önce bir tanıma/ilişki arama çabası üzerinde yoğunlaşmak, sonra belli öncelikler saptayarak liselerle politik/örgütsel bağları geliştirmeye çalışmak, temel görevimiz olmalıdır. Dönem bittiğinde, çalışma yaptığımız bütün alanlarda liselere politik faaliyetimizi az çok sistemli bir tarzda taşıyabilecek bir konuma ulaşırsak, önemli liselerde ilişki yaratmayı başarmışsak, bu alandaki hedeflerimize de ulaşırsak demektir.

İkincisi; illegal gençlik yayın organını oturtmaktır. Bildiğimiz gibi, Ekim Gençlik Özel Sayısı şu ana kadar ancak bir sayı yayımlanabildi. Böylesi bir aracın az çok sürekli bir tarzda kullanılabilmesi gençlik çalışması açısından önemli bir kazanım olacaktır. Bu maalesef başarısız oldu. Bugün *Ekim Gençliği*'nin yayım yaşamına başlaması bu açıdan yeni ve ciddi bir adımdır. *Ekim Gençliği* mutlaka aylık bir periyoda oturtulabilmelidir. Fakat bu tümüyle gençlikte çalışan yoldaşların çabalarına bağlıdır. Şu an çeşitli çalışma

alanlarında ulaşmış bulunduğumuz ilişki düzeyi böyle bir görevi başarabilmemiz için fazlasıyla yeterlidir.

ncs; gençlik çalışması açısından bu dönem aynı zamanda yarının gençlik örgütlenmesinin temel bazı adımlarının da atıldığı bir dönem olmalıdır. Bu temel adımların bir boyutu, gençlik çalışmasını kendi içinde merkezileştirmeye yönelik bazı ilk dzenlemelerse; diğer ve daha önemli boyutu da, böyle bir örgütlenmenin temel ilkesel ve teorik sorunlarında asgari bir açıklığa kavuşmayı hedefleyen bir çabadır. Kuşkusuz bu nc görev, bugün için daha ziyade hareketin merkezi organları tarafından/üzerinden gerçekleştirilebilecektir. Ve bu doğrultuda ilk adımlar atılmaya başlanmış durumdadır.

Ekimci Genç Komünistler, bu perspektif ve görevler doğrultusunda ısrarlı bir çabanın içerisinde oldukları takdirde, bu dönemi bir kazanıma dnştrememek için hiçbir neden yoktur. Atacağımız her adım, başaracağımız her görev bizi gençlik çalışmasında bir atılım yaşamak ve Ekimci Genç Komünistler rgt'n inşa etmek amacımıza biraz daha yaklaştıracaktır.

Bu dönemi kazanalım!

Ocak '94

Çalkantılı dönem ve gençlik

Türkiye bugün ağır bir çalkantının içindedir. Olayların gelişme seyri, bu çalkantıda herhangi bir durulma belirtisi bir yana, onun gitgide ağırlaşacağını göstermektedir.

Türkiye kapitalizmi tıkanmıştır. Bu temel üzerinde düzen her alanda çürümekte, tüm kurumlarıyla dökülmektedir. Bu yeni bir olay da değildir. 24 Ocak kararları ve 12 Eylül askeri darbesi, bir yönüyle de bu tıkanıklığın açık bir ilanı idi. Fakat sermaye, ekonominin “yeniden yapılandırılması”, “ihracata dayalı sanayileşme” stratejisi ve dünya ekonomisiyle “tam bütünleşme” hedefi ile güya bu tıkanıklığa bir çıkış hazırladı. Bu politika değişikliği süngü zoruyla topluma dayatıldı. İşçi-emekçi yığınlar ağır yaşam koşullarına, açlığa ve sefalete mahkum edildiler. Tam da aynı nedenlerle her türlü demokratik siyasal haktan yoksun bırakıldılar. Gençlik de bu karanlık dönemden payına düşeni fazlasıyla aldı. Yalnızca politik baskının (işkencenin ve

zindanın) baş hedefi olmakla kalmadı. İktisadi sömürüden, ağırlaşan yaşam koşullarından, çürüyen ve çöken değerler sisteminden de en çok etkilenen toplum kesiti oldu.

Tüm bunlar, kronikleşmiş bir bunalımı bir kaç on yıldır yaşayan Türkiye kapitalizmine nefes aldirmek içindi. Bugün sonuç ortadadır. Bu politikalar sayesinde sermaye, süngülerin koruması altında bir dönem kuşkusuz rahat nefes aldı, görülmemiş servetler edinerek semirdi. Fakat Türkiye kapitalizmi bunalımdan kurtulamadı. Bugün bu bunalım daha ağırlaşmış olarak, tüm alanlarda ve tüm biçimlerde yaşamayı sürdürüyor.

Türkiye'nin kendi özdeneyimi göstermiştir ki, ekonomide ağırlaşan bir bunalım, işçi ve emekçiler için yoğun sömürü, daha da kötüleşen yaşam koşulları ve bunlara eşlik eden bir baskı, terör ve yasak rejimi demektir.

Ekonomideki son gelişmeler bu açıdan özel bir politik önem taşımaktadır. Mali çöküntü, yüksek oranlı devalüasyon ve peşpeşe gelen zamlar, sermaye çevrelerinde yeni bir iktisadi-politik saldırı paketinin tartışılmasını gündeme getirmiştir.

İşçiler ve emekçiler buna sessizce boyun eğecekler midir? Bir avuç asalak kapitalist rahat etsin ve semirsin diye, açlığa ve yoksulluğa, en sıradan demokratik haklardan bile yoksunluğa katlanacaklar mıdır?

Böyle olacağını düşünmek için bir neden yok. Zira özellikle işçiler ve kamu çalışanları yıllardır geçmişte kaybettiklerini telafi etmeye, yeni haklar kazanmaya, yeni mevziler elde etmeye çalışıyorlar. Bu mücadeleden bile henüz kayda değer bir sonuç almamışken, yeni kayıplara ve yoksunluklara katlanmaları, onlara ancak bir kez daha süngü zoruyla dayatılabilir.

Aslında bugün halen yapılmakta olan, gitgide dozu artırılarak yapılmak istenen de budur. Ordu ve polis aygıtı, 12 Eylül ile birlikte siyasal yönetim alanına daha özel bir ağırlıkla yerleşmişlerdi. '80'li yılların ikinci yarısında tarihsel bir sıçrama yaşayan ve kurulu düzenin tüm dengelerini altüst eden Kürt özgürlük mücadelesinin önünü kesme ihtiyacı ise, yönetimin fiilen ve tümünden onların eline geçmesine yolaçtı. Bugün Türkiye'yi ger-

çekte generaller, MİT ve siyasal polis şefleri yönetiyor. Hükümet, parlamento ve siyasal partiler, yalnızca “siyasal meşruiyet” sağlayan göstermelik kurumlara dönüşmüş birer kukladırlar. T.C'nin bugün bir “kontr-gerilla cumhuriyeti” olarak nitelenmesi boşuna değildir.

Dolayısıyla, olayların bundan sonraki seyri, sermayenin “istikrar politikaları” adına toplumu yeni bir ağır baskı ve sömürü cehennemine mahkum edip edemeyeceği, yığınların bu politikaları boşa çıkarmak için gösterebileceği mücadele ve eylem inisiyatifi ile doğrudan bağlantılıdır.

Kürt halkına her türlü baskı, terör, katliam zaten uygulanmaktadır. Fakat bu mazlum halkın gösterdiği kahramanca direniş sayesinde, devletin başarı sağlaması bir yana, Kürdistan üzerindeki 70 yıllık modern sömürgeci boyunduruk bugün her yanından çatırdamaktadır.

İşçi sınıfı ve kamu çalışanları ise kitlesel politik bir eylemlilik düzeyine henüz ulaşabilmiş değiller. Fakat saflarında büyük bir hoşnutsuzluk vardır. Bunu yıllardır eylemleriyle de ortaya koyuyorlar. Ekonomideki son gelişmelerin ve onu izleyecek yeni “tedbirler”in tahammül sınırlarını aşması, onları politik biçimler de kazanan yeni bir eylemlilik dalgasına itmesi muhtemeldir.

Peki bu bunalım koşullarında gençliğin durumu nedir? Onun bu gelişmeler karşısındaki tepkileri ne olacaktır?

'60'lı ve '70'li yıllarda düzenin saldırıları karşısında en duyarlı ve militan tepkiler gençlik kesiminden gelirdi. İlk harekete geçen genellikle gençlik olurdu. Fakat 12 Eylül'ün damgasını vurduğu '80'li yıllarda, en büyük kaybı gençlik hareketi yaşadı. Bu tartışmasız bir olgudur. Geçmişte geniş kitlesel gücüyle ve militan tutumuyla toplum ölçüsünde sarsıntılar yaratabilen devrimci gençlik hareketi, bugün marjinal kalmaktan kendini bir türlü kurtaramıyor. Yüksek öğrenim gençliği için bu çok açık. Bir süredir ilgilerin ve sınırlı çabaların yoğunlaştığı liseli gençlik hareketinin de durumu, hiç değilse bugün için, henüz çok farklı sayılmaz.

Bununla birlikte, ağırlaşan iktisadi bunalımın sonuçlarından yalnızca aileleri üzerinden etkilenmekle kalmayan, aynı zamanda sermayenin eğitim ve okul politikalarının olumsuz sonuçlarını da doğrudan yaşayan yoksul öğrenci kesimlerinin düzenle karşı karşıya gelmesi için giderek daha uygun bir ortam oluşmaktadır.

Öğrenci gençliğin toplumsal hareketlilikte geçmişte oynadığı türden bir rolü oynaması hiçbir biçimde beklenmemelidir. Türkiye'nin toplumsal mücadelesi tarihinde bu kendine özgü bir evreydi, yaşandı ve artık geride kaldı. Şimdi sahnenin ön planında işçiler var ve onlar oraya bir kez yerleştikten sonra, bu yeri başka bir halk sınıfı ya da katmanı ile değiştirmeleri kolay değildir.

Dolayısıyla sorun, gençlik hareketini geçmiş konumuna yaklaştırmak değil, onu işçi hareketinin yanı sıra, bu harekete güç katacak, destek olacak biçimde mücadeleye çekmektir. İşçi-emekçi hareketindeki her gelişme, öğrenci hareketini geliştirmek için de bir olanaktır. Bu yalnızca genel etkileşim yönünden değil, fakat daha özel planda da böyledir. Babaları ya da anneleri, ağabeyleri ya da ablaları, amcaları ya da teyzeleri işçi, memur ya da kamu çalışanı olarak eyleme geçen, mücadele eden, bir öğrencinin toplum sahnesinden öteye bizzat aile yaşamı üzerinden de mücadeleye yöneleceği gerçeğini görmek zor değildir.

Düzen aslında her yönden gençliği mücadeleye zorluyor. Ona başka bir çıkış yolu bırakabilmiş değil. Genç kuşakların geleceğini karartmasını bir yana bırakıyoruz. Bugünkü yaşam ve eğitim koşulları gençlik için çekilmezdir.

Komünistler gençlik çalışmasında atak ve güvenli olmalıdırlar. Gençlik sorununun her devrim mücadelesinin temel sorunlarından biri olduğunu gözden kaçırmamalıdırlar. Bu yalnızca gençlik gelecektir, gerçeğinden dolayı böyle değildir. Gençlik mensup bulunduğu sınıf ya da tabakanın en diri, en dinamik, mücadelede en atak, fedakarlığa en yatkın kesimidir. Dolayısıyla o yalnızca devrimin geleceği için değil, fakat bizzat bugünkü gelişim seyri içinde de büyük önem taşımaktadır. Devrim için en militan ve taze güçler gençlik içinden, elbette en başta sınıf gençliği içinden devşirilebilir.

İşçi gençliği kazanalım Saflarımıza daha fazla genç işçi!

İnsanlık tarihinin en ileri sınıfı, işçi sınıfıdır. Çünkü o yalnızca kendi emeği ile toplumu sırtında taşımakla kalmıyor. Fakat aynı zamanda kendi sınıfının kurtuluş savaşıyla birlikte tüm insanlığın kurtuluşunu da gerçekleştirebilecek bir toplumsal konuma sahiptir. Sınıfsız bir dünyayı yaratma mücadelesinde önderlik onun omuzlarındadır. Bu, öylesine ileri sürülmüş bir iddia değil, tarihsel sürecin bilimsel yorumuyla ortaya çıkan bir gerçekliktir.

Ülkemizde, gerçekleştirdikleri eylemler ve potansiyel gücüyle her zaman için gündemde olan işçi sınıfının önemli bir kesimini genç işçiler oluşturmaktadır. DPT 1989 verilerine göre, çalışan nüfusun %61,2'si, yani 10 milyondan fazlası gençtir. İşçi gençlik aynı zamanda sınıfın en yoğun sömürü altındaki kesimidir de. Çoğu sigortasız, sendikasız olarak küçük ve orta ölçekli işletmelerde, en ağır koşullarda iliklerine kadar sömürülmektedir.

Genç işçiler genellikle çalıştıkları işlere geçici gözüyle

bakmaktadırlar. Erkekler için zorunlu askerlik, kalıcı bir işin önüne engel olarak çıkmaktadır. Yine aynı şekilde genç kadın işçiler evlilik, çocuk bakımı vb. gibi nedenlerden dolayı aynı işyerinde uzun süre kalamayabilmektedirler. Çoğunlukla genç işçilerin çalıştıkları işyerlerinde, bu durum sendikalaşma mücadelesinin önünü kesmekte, kalıcı bir örgütlülük yaratılamamaktadır.

İşçi gençliğin önemli bir kesiminin içinde yer aldığı çıraklık statüsü, kölelik statüsünden başka bir şey değildir. Resmi kayıtlara göre 2 milyon genç, bu statüde çalıştırılmaktadır. Sendikalar ise ülkemizde 5 milyon kadar çırak olduğunu bildirmektedirler. Çırakların belli bir ücret almakla birlikte, bir mesleği de öğrenmek için çalıştırıldıkları iddia edilse de bu yalnızca söylemde kalmaktadır. Gerçekte, önemli bir ağırlığını din ve ahlak bilgisi gibi derslerin oluşturduğu “çıraklık eğitimi”nden yararlananların sayısı 170 bini ancak bulmaktadır. Bu statü altında genç işçiler küçük ve orta ölçekli işletmelerde her türlü meslek hastalığı ve kazaya uygun ortamlarda, son derece düşük ücretlerle sömürülmektedirler. Angarya ve dayak çıraklar için katlanılır olağan bir uygulama haline gelmiştir. Ülkemizde çıraklığın gerçek anlamı budur.

Sportif ve kültürel etkinlikler ise neredeyse yalnızca burjuva çocuklarının yararlanabildiği pahalı bir uğraştır. Kapitalizmde genç işçiler bu türden özelemlerini yüreklerine gömmek zorundadırlar. Kaldı ki sportif ve kültürel faaliyetin olanakları olsa bile, hafta sonları dahil zorunlu mesaiye bırakılan işçilerin bunlardan yararlanmaları mümkün değildir. Onlara “boş zaman uğraşısı” olarak layık görülen yalnızca maç izleyiciliğidir. Gençlerin düzene karşı öfkesi böylelikle rakip futbol takımına karşı öfkeye dönüştürülmektedir.

Sermaye diktatörlüğü, işçi gençliğin düzen açısından taşıdığı potansiyel tehlikenin bilincindedir. Bu nedenle onun tepkisinin düzen kanalları içerisinde eriyip gitmesine büyük önem verir. Yasalarla elini, kolunu bağlamaya çalışır. Örneğin ülkemizde 16 yaşından küçük işçilerin bir sendikaya üye olabilmesi için ana-babasının onayı şarttır. En ufak bir kıpırdanışını acımasız bir polis terörüyle ezmeye, yok etmeye çalışır vb.

Tüm yaşamı dayak, baskı, küfür, sefalet ve ağır çalışma

koşullarıyla özetlenen genç işçilere bu düzen hiçbir şey veremez. Onlar daha hayatlarının ilk evrelerinde kapitalizmin temel niteliğini yaşayarak öğrenirler. Gözlerini sömürü çarklarının içerisinde açarlar. Bu yönleriyle sınıfın en ileri ve en diri unsurlarıdır da. *Ekim Gençliği*'nin ilk sayısındaki Başyazı'da da vurgulandığı gibi, "*Komünistler sınıf çalışması içinde genç işçilere, gençlik çalışması içinde ise işçi gençliğe ayrı dikkat göstermek zorundadırlar. İşçi sınıfı damgasını taşıyan tüm devrimlerde ya da büyük devrimci hareketlerde sınıfın genç kesimi her zaman özel bir rol oynamıştır. Lenin'in 'Biz daima devrimci sınıfın gençliğinin partisi olacağız' demesi boşuna değildir.*"

Komünistler işçi gençliğin yaşam ve çalışma koşullarını yakından izlemeli, onların özgül sorunlarında önlerini açan perspektifler sunabilmelidirler. İşçi gençliğin enerji ve kapasitesini sosyalizm için mücadeleye seferber etmesini ve sınıfın öncü partisinde örgütlenmesini sağlayacak tarzda faaliyetlerini biçimlendirmelidirler.

Saflarımızda daha çok genç işçi için Ekimciler görev başına!

Şubat '94

Liseli gençliğin sorunları üzerine

Üniversiteler geçtiğimiz yıla oranla yeni öğretim dönemine coşkusuz başladılar. Kurultay girişimi, yurt sorunlarını gündemine alan eylemlilikler, olası bir yeni hareketlilik sürecinin göstergeleri olsalar da, yüksek öğrenim gençliğinin üzerindeki ölü toprağı henüz atamadığı görülmektedir.

Tam da aynı süreçte İstanbul Sefaköy Lisesi direnişi nedeniyle gözler bir kez daha liseli gençliğin mücadelesine çevrildi. Üniversitelerin tersine liselerde örgütlenme çabası bir dizi zaafı taşısa da hızlı bir biçimde sürmekte. Eylemler yoğunlaşmakta.

12 Eylül sonrasında devlet güçlerinin saldırısı, YÖK yasa-sı vb. üniversitelerde ciddi tahribatlar yarattı. Ama bundan da önemlisi işçi, emekçi çocuklarının bir yüksek okula kaydolma şansı oldukça azaldı. Pahalı dershaneler, har(a)çlar, diplomalı işsiz-lerin hızla artması, yaşam koşullarının alabildiğine kötüleşmesi, emekçi yığınlarının üniversiteleri bir umut kapısı olarak görmelerini

hayli zorlaştırmaktadır. Günümüzde özellikle meslek liseleri kolay yoldan iş bulmak, meslek edinmek için yoksul kitlelerin gözünde bir olanak olarak görünmektedir. İşsizliğin %30'lara vardığı ülkemizde bu liselerin nasıl bir olanak olduğu da tartışılır. Ancak özellikle meslek lisesi öğrencilerinin staj adı altında fabrikalarda çalıştırılması, onların daha okuldayken, kapitalizmin sömürü çarkıyla tanışmasına neden olmaktadır. Böylelikle kendi yarattıkları değer bir avuç sermayedarın kasasına nasıl aktığını görmektedirler. Kaldı ki, stajın kendisi de yoğun bir sömürü biçimine dönüşmüştür. Öğrencilerin emeği karşılıksız olarak kullanılmakta, yarattıkları artı-değere kapitalist patronlarca el konulmaktadır.

Kapitalist sistemin ayakta kalması için burjuvazinin okumayan, düşünmeyen, sorgulamayan uysal kölelere ihtiyacı vardır. Kapitalistlerin istediği fabrikada önündeki makinayı çalıştıracak kadar kendini geliştirmiş, işsiz kaldığında bile tanrıya şükredecek, boş zamanlarında ise televizyon dizisi seyredip, futbol maçlarına gidecek insan tipidir. Ama burjuvazi insanların üretimde yer alabilmesi için bazı bilgilere sahip olması, eğitim görmesi gerektiğini bilir. Kapitalistlerin var olabilmesi için “eğitilmiş” ücretli kölelerin varlığı zorunludur. Kısacası sermaye düzeni için sorun yaşadığı dünyayı bilimin ışığında kavrayan, onu dönüştüren bireyler yetiştirmek değildir. Bazı teknik bilgilere sahip, devleti ve sistemi değişmez, mutlak güç olarak gören köleler ordusu yaratmaktır.

Bu tip bir “eğitim” de, yine aynı şekilde yetiştirilmiş öğretmenler tarafından verilmektedir. Dayak atan müdürler, kılık kıyafetle ilgilenmekten başka becerisi olmayan öğretmenler, ispiyoncu okul idareleri, bu işlevleriyle öğrencilerin karşısında düzenin selameti için çırpınıp duran görevlilerdir. Düzen bu şekilde işletilmektedir. Okul idaresi perde arkasındaki sermaye devletinin birer bekçisidir.

Liseli gençlik, başta okullarda öğretim kadrosunun uyguladığı şiddet olmak üzere, kayıt parası adı altında alınan har(a)çlara, yeni kredili sistem uygulamasına karşı, zaman zaman sesini yükseltebilmektedir. Devletin ırkçı, şoven, gerici propagandalarının eğitim diye verilmesini onaylamamaktadır.

Bu “eğitim” sistemine karşı duracak üç önemli güç vardır.

Kendileri de birer işçi-emekçi olan veliler, çocuklarının düzenin çarkları arasında tüm insani değerlerini yitirmemesi için mücadele etmelidirler. Sömürünün ortadan kaldırılması uğruna verilen genel savaşın ile özgür bir eğitim mücadelesi birbirleriyle doğrudan bağlantılıdır. Çünkü her ikisini de elde etmenin yolu kapitalizmi yıkmaktan geçmektedir.

Ama esas görev öğrenci ve öğretmenlere düşmektedir. Birer ücretli köle olan öğretmenler devletin dayattığı iğrenç planları omuzlamamalıdır. Eğitim-Sen'in üye sayısının onbinlerle ifade edildiği Türkiye'de öğretmenlerin liseli öğrencilerin mücadelesine yeterli bir destek verdiklerinden söz edemeyiz. Daha fazla ücret için mücadeleye indirgenmiş bir sendikal örgütlülük, öğretmenlerin kabul edeceği bir şey olmamalıdır.

Oysa örneğin her yıl bütçeden eğitime ayrılan pay oldukça azdır. Devlet okullara kışın yakacak kömür parası bile vermez, okul idarelerini kayıt harcı toplamaya mahkum eder. Ancak tam bir ikiyüzlülikle basına sürekli mesajlar vererek, har(a)ç toplayan öğretmenleri hedef gösterir. Öğretmenler ise oyunun aktörleri olarak kendilerine yönelen bunca muhalefete karşın "aidat"ları toplamaya devam ederler. Bu iğrenç oyun karşısında suskun kalmayı yeğlerler. Yürekli bir karşı koyuş gerçekleştirmezler.

Kürdistan'da her gün köy yakıp yıkan devlet Bosna'daki müslüman kırımını kınama adına öğretmenlere öğrencilerinden imza toplama görevi verir. Bu görevi uysalca ifa eden öğretmenler, kardeş Kürt halkının kırımına suskun kalırlar. Bu düzenin ikiyüzlü, ırkçı, şoven propagandalarının aleti olurlar. Bu onursuzluktur. Sendika tüzüklerine yazmış buldukları "ana dilde eğitim hakkı", ya da sendika yöneticilerinin ürkekçe yaptıkları basın açıklamaları işlenen suçların sessiz izleyicileri oldukları gerçeğini karartmaz.

Son yıllarda Milli Eğitim Müdürlüklerine ve okul idarelerine faşist kadroların doldurulduğu bilinmektedir. Düzenin "eğitim" politikasının uysal yürütücüleri olan bu unsurlar kimi yerlerde okulları tam bir faşist cezaevine çevirmişlerdir. Dayak, baskı, hakaret, gerici, şoven eğitim sistemi kimi öğrencileri mücadeleye iterken, kimilerini de kendini öldürmeye varacak kadar umutsuzluğa

düşürebilmektedir. Başta İstanbul ve Ankara'da olmak üzere mücadeleciler öğrenciler öğrenci birliklerini kurmaya, okullar düzeyinde kendi kısıtlı olanaklarıyla dergi, bülten çıkarmaya çalışmaktadırlar.

Şu ya da bu sol gruba sempati duyan bazı öğrencilerin böylesi örgütlülüklerde daha çok inisiyatif sahibi oldukları görülmektedir. Bunun ilk bakışta öğrenci hareketinin politikleştirilmesinde olumlu bir rol oynayacağı düşünülebilir. Ne yazık ki, bu grupların etkisi öğrencilerin mücadelesine hemen hiçbir yarar sağlamamaktadır. Tersine çoğu zaman onu olumsuz yönde etkileyen bir faktöre dönüşmektedir. Öğrenci birlikleri daha tam kurulmadan kısır çekişmeler nedeniyle parçalanmakta, bir süre sonra öğrenci kitleleriyle bağını yitirmektedir. Liseli öğrenciler, üniversitelerde yaşanan olumsuzluklardan dersler çıkaracağına, oradaki zaafın kör bir takipçisi durumuna düşmektedirler. Oysa liseli gençlik, üniversiteli gençliğe oranla çok daha duyarlıdır. Çünkü hem çoğunluğunu işçi ve emekçi çocukları oluşturmaktadır, hem de meslek liselerinde olduğu gibi bizzat sömürülmektedirler. Ana gövdeleriyle de geleceğin ücretli köleleleridirler.

Liseli öğrenci gençlik örgütlülüklerini geliştirip güçlendirirken, gerici okul idarelerinin düzenin birer aleti oldukları gerçeğinin de altını çizmek durumundadırlar. Dayakçı müdürlere o görevi yaptırtanın sermaye devletinin ta kendisi olduğunu göz ardı etmemelidirler. Sermaye bugün bir çıkmazın içindedir, çürümüştür. Ayakta kalmak için tüm kurumlarıyla saldırmak zorundadır. Sermayeye ve onun devletine yönelmeyen, onu hedeflemeyen liseli öğrenci gençlik mücadelesi kısır kalmaya adaydır. "İyi niyetli" müdürler ve öğretmenler ise kendilerine dayatılan müfredatların ve yönetimliklerin biraz dışına çıkmanın ötesinde ne yapabilmektedirler ki? Kısacası mücadelenin hedefi kötü müdürler, idareler vb. değil, kapitalizmin kokuşmuş eğitim sistemi olmalıdır.

Öğrenci birlikleri öğrencilerin tüm sorunlarına sahip çıkmalı, dayanışmanın ve birlikteliğin gücünü yaşama geçirmelidirler. Öğrenci birlikleri demokratik iç işleyişe sahip kitleler örgütleri olmalıdırlar. Öğrenci gençliğin güçlü mücadele araçları olması

da buna bağlıdır. Ancak tam da böyle si birliktelikler düzeni hedeflediğ i mddetę e kalıcılaşacaklardır. Öğrenci birlikleri ğrenci genęlię in mücadele okullarıdır. Tek başına dayağ a vb. karşı değ il, onu yaratan kaynağ a, kapitalizme karşı savaşımda ğrenci genęlię in yeri, geleceğ in birer işçisi olarak, proletarya saflarıdır.

Komünistlerin liseli genęlik hareketine yönelik perspektifleri böyledir.

şubat '94

*Düzenin ve devletin sivil faşist çeteleri
işbaşında*

**Doğru perspektif,
kararlı ve militan tutum**

Sermaye diktatörlüğü geçmişte yakından tanıdığı olduğumuz bir oyunu yeniden sahnelemeye çalışıyor. Ama bu kez onun tuzağına düşmemek tümüyle elimizde.

Devletin yığınlara dönük tüm politikalarının özü devrimci muhalefetin nasıl bastırılacağı üzerinedir. O, sermayenin saltanatına yönelik en ufak bir kıpırdanışa dahi tahammül edemez. Kapitalizmi korumak ve kollamak devletin var oluş nedenidir.

Türkiye’de 1970 ve ‘80 öncesi askeri darbelerle bastırılan iki devrimci yükseliş yaşandı. Her ikisinde de üniversite gençliği önemli bir yer tuttu. Geniş öğrenci kitleleri büyük bir hareketlilik yaşadılar. Öğrenci hareketi saflarından yiğit devrimci militanlar çıkardı. Bu dönemlerde düzene karşı yükseltile meşru mücadelenin önünü tek başına asker ve polis terörüyle kesemeyen devlet, sivil faşist terör çetelerini devreye soktu. Faşist Türkeş’in MHP’si yönetiminde ülkenin bazı yörelerinde komando kampları oluşturuldu.

Buralarda daha çok kırsal ve kent yoksul kesimlerinden seçilmiş bilinçsiz ve aldatılmış gençler “eğitildi”ler. Kendilerine ülkücü komando diyen bu çeteler, “eğitildikten” sonra devrimcilerin ve yığınların üzerine sürüldüler. Uyguladıkları terörle halkı sindirmeye çalıştılar. Belli bazı yörelerde etkinlik de sağladılar, belirli mevziler kazandılar. Bu çeteler bu dönemde sayısız devrimciyi, ilericiyi, aydını, bilim adamını katlettiler. Devlet MİT ve kontr-gerilla bağlantılarıyla cinayetlerini bu çetelere işletti. Böylece de kendisine tarafsızlık süsü vermeyi bir ölçüde başarabildi.

Böylelikle burjuva medya organlarının yığınların düzene karşı haklı mücadelesini bir “sağ-sol çatışması” olarak yansıtması kolay oldu. Ancak o dönemde devrimcilerin hatalı tutumu da buna bir ölçüde olanak tanıdı. Faşistlerin fiili saldırıları karşısında kendilerini ve elde ettikleri mevzileri korumak zorunda kalan devrimciler, bir süre sonra özellikle okullarda, faaliyetlerinin eksenine, sivil faşist çetelere karşı mücadeleyi oturttular. Bazı gruplar devletin baskı ve terörü ile sivil faşist çetelerin doğrudan ilişkisinin gereklerini pratikte yeterince gözetmediler. Sonuçta faşistlere karşı mücadele, devrimcilerle faşistler arası kısır bir düelloya dönüştü. Bu türden bir mücadele giderek devrimcileri kitlelerden kopardığı gibi, kitlelerin devrimci harekete bakışını olumsuz yönde etkiledi.

Bir süredir başta üniversiteler olmak üzere birçok yerde sivil faşist çeteler polislerin de desteğiyle yeniden piyasaya sürülmekteler. Gerek asker cenazelerinde, gerekse de devrimci infazlarında amigoluk işlevi üstlenmekteler. Devrimci ve Kürt düşmanı söylemleriyle üniversite kampüslerinde devrimcilere saldırmakta, milli maçlarda seyircilere PKK ve Kürt karşıtı sloganlar attırmaya çalışmaktalar. Kimi okullarda yarattıkları terörle belli bir varlık gösterebildikleri, devrimci ve ilerici öğrencileri etkisizleştirdikleri görülmektedir.

Devrimciler geçmişin deneyimlerinden dersler çıkarmalı, o dönemin hata ve zaaflarını yinelemeden, devletin faşist terörüne ve bu arada sivil faşist çetelere karşı izleyecekleri politikayı belirlemelidirler. Kuşkusuz faşistlerin kazanılmış mevzileri yok etmelerine, kitleleri terörize ederek sindirmelerine izin vermemek

gerekir. Devletin ırkçı, şoven politikalarını yığınlar arasında propaganda etme işlevini de sürdüren faşistlerin zehirlerini etrafa saçmalarını engellemek zorundayız. İnsandan yana olan her şeye saldıran faşist düşünce ve onun taşıyıcısı olan çetelerin özgürlük hakkı olamaz.

Ancak faşist teröre karşı mücadele faşistlerin her görüldükleri yerde dövülmesi de değildir. Bu türden bir mücadele yöntemi geçmişin dar çatışma ortamına yeniden dönmek anlamına gelecektir. Her şeyden önce sivil faşist çetelerin hangi amaçla ortaya sürüldüğü kitlelere kavratılmalıdır. Sermaye diktatörlüğünün bu çetelere dolaysız desteğinin altı çizilmelidir. Polis ile faşist çetelerin sıkı işbirliği her seferinde somutça sergilenmelidir. Örneğin bugün okullarda faşistlerin devrimcilere saldırısı öğrenci kesimi üzerinde daha yoğun bir baskı ortamı yaratma olanaklarının sağlanmasına yöneliktir. Ya da, Kürdistan'daki haksız ve kirli savaşa Türk halkının uysalca seyirci kalmasını ve katliama fiilen ortak olmasını kolaylaştırmak içindir. Öyle ki yaratılan ırkçı, şoven ruh haliyle gençler başları önde ölmeye ve öldürmeye gidebilsinler.

Komünistler kitlelerin önderidirler. Bu yığınların ufkunu açmak, onları sermaye düzenini yıkmaya seferber etmek demektir. Hiçbir şekilde iktidar mücadelesi, genel devrimci mücadele faşistlere karşı mücadeleye indirgenmemelidir. Onun yalnızca bir parçası, özel ve aslında tali bir alanı olarak görülmelidir. Faşist çetelerin bize dayatacakları kısır döngünün, düzeni ve devleti kitleler nezdinde perdelemesine izin vermemeliyiz. Faşist çeteler devrimcilerin sermaye devletini yıkmaya mücadelesini engellemede ortaya sürülmüş araçlardan yalnızca biridir. Öte yandan kapitalizmi yıkmadan, yani onun kaynağını kurutmadan faşizmi tarihin çöplüğüne atamayız. Tüm bunları göz önünde bulundurmak, sürekli gözetmek kaydıyla, sivil faşist teröre de hiçbir biçimde papuç bırakmamalıyız. Saldırıları yığıtçe püskürtmeli, öğrenci kitlelerinin bu doğrultudaki desteğini kazanmak için de gereken herşeyi yapmalıyız. Geçmiş deneyim gösteriyor ki, sıradan öğrenci kitlelerine bu çeteler son derece itici gelmekte, onlarda anti-faşist bir tepkiyi ve mücadele isteğini yaratmaktadır.

Öyle bir etkinlik yaratalım ki bizlere bu kadar kolayca saldırmasınlar. Ama temel hedefimizi asla unutmadan, perspektiflerimize gölge düşürmeden. En önemlisi de mücadelemize en geniş kesimleri katarak...

Şubat '94

Mücadele ve Örgütlenme Sorunları

(İkinci Baskı İçin Genişletilmiş Bölüm)

Bugünkü gençlik hareketi ve imkanlar

Türkiye'nin yakın siyasal geçmişinde, özellikle '60'lı yılları izleyen dönemde, gençlik hareketinin son derece özel bir ağırlığa sahip olduğu görülür. '60'lı yıllardan önce de gençlik eylemlilikleri söz konusu olmakla birlikte, bunlar daha sonraki yılların eylemliliklerine göre hem daha dar bir tabana sahiptiler, hem de politik nitelikleri itibarıyla daha düzen içi bir karaktere sahiptiler. Oysa '60'lı yıllardan sonra gelişen gençlik hareketliliği, hem çok daha kitleseldi hem de daha fazla düzen dışı bir karakter taşımaktaydı. '60'lardan önce CHP ve Kemalizm'in gölgesinde gelişen gençlik hareketi, izleyen yıllarda önce TİP, sonra MDD ve en son olarak da DEV-GENÇ bayrağı altında toplanmıştır. '70'lere gelirken ise DEV-GENÇ içinden THKO, THKP-C, TKP-ML gibi devrimci politik örgütler çıkmıştır. 12 Mart askeri faşist darbesi, gençlik hareketine azgın bir terör uygulamış, hareketin tüm önderleri

tutuklanmış, tanınmış liderlerinden pek çoğu ise katledilmiştir.

Bu-azgın teröre karşın '70'li yıllarda gençlik hareketi gerilememiş, tersine daha da gelişip boyutlanmıştır. Bu yıllarda üniversite gençliği devrimci politik örgütlerin en önemli kitlesel tabanı haline geldi. Buna daha sonra liseli gençlik de eklendi. '70-'80 arası on yıllık dönemi kapsayan gençlik hareketindeki bu ikinci yükseliş süreci 12 Eylül askeri faşist darbesiyle noktalandı.

'80 darbesini izleyen günlerde herkes, tıpkı '70'li yıllarda olduğu gibi, gençlik hareketinin kısa bir süre sonra yeniden kitlesel ve militan bir çıkış yapacağı beklentisindeydi. Gençlik kitlesi içerisinde kitlesel bir taban elde etmek, yeniden toparlanmayı bu şekilde gerçekleştirmek hemen tüm devrimci 'demokrat grupların ortak hesabıydı. Nitekim '86-'87 yıllarındaki dernekleşme çabaları ve '87'de nispeten kitlesel sokak eylemleri haline dönüşen kıpırdanışlar, pek çok çevre tarafından bu yeni yükselişin ilk belirtisi olarak kabul edildiler. Ne var ki gelişme tam tersi yönde oldu. '87 yükselişini uzun bir gerileme süreci izledi. Gençlik eylemlerinde '87-'90 arasında da belirli bir canlılık olmakla birlikte, bu canlılık nispeten dar bir kitlenin eylemliliği düzeyindeydi. Hareket gelişme kaydetmek bir yana, bu süreçte giderek daralmakta ve kan kaybetmekteydi.

Yine de uzun süre, hayal kırıklığı ile umut iç içe yaşadı. Devrimci gruplar gençlik hareketinin kısa bir süre sonra yeniden yükselişe geçeceği yönünde samimi bir beklenti içerisinde oldular. Süreç tıkanıklığın daha da derinleşmesi doğrultusunda ilerledikçe umut zayıfladı, yerini hayal kırıklığı aldı. Bu süreçten sonra gençlik hareketindeki gerilemenin nedenleri sorgulanmaya başlandı.

Gençlik hareketindeki gerileme, bir kısmı daha temel olmak üzere, iç içe geçmiş pek çok nedenden kaynaklanmaktaydı. Bir kez, üniversite gençliğinin sınıfsal bileşimi orta sınıflar lehine bozulmuştu. Özellikle büyük şehirlerdeki üniversitelerde bu değişim çok daha belirgindi. Ayrıca orta sınıfların siyasal tercihlerinde de önemli değişimler söz konusuydu. 12 Eylül geniş bir rantıye orta sınıf yaratmıştı. Bunlar, ideolojik ve politik planda açık

bir karşıdevrimci niteliğe sahiptiler. İkinci olarak, '80 öncesinde yüzü sola dönük olan klasik orta sınıf tabakaları ise, devrimci yükselişin ve karşı devrimin soğuk nefesini enselerinde hissettikleri ölçüde devrimci harekete karşı daha düşmanca bir tutum almaya başlamışlardı. Başlı başına bu durum, gençlik hareketliliğinin tabanının daralması anlamına geliyordu.

Altsınıf kökenli öğrencilerin oranı hala küçümsenemeyecek boyutlarda olduğuna göre, yalnızca orta sınıf kökenli öğrencilerin artan oransal ağırlığı gençlik hareketindeki bu genel suskunluğu ve gerilemeyi açıklayabilir miydi? Alt sınıf kökenli öğrencilerdeki bu suskunluk ve hareketsizlik nasıl açıklanacaktı? Bu durum, en temelde, iki yükselişi omuzlamış ve ardından iki ağır yenilgiyi yaşamış küçük burjuva kitlelerdeki genel yorgunluk ve sinmişliğin gençlik hareketi şahsındaki yansımasıydı. Ayrıca buna bağlı olarak, öğrenci gençlik hareketin iki ayrı karşı devrim döneminden, 12 Mart'tan ve 12 Eylül'den hayli farklı sonuçlarla çıkmıştı. 12 Eylül, gençliğe yönelik çok daha özel, sistemli ve şiddetli bir terör ve "rehabilitasyon" politikası uygulamıştı. 12 Eylül rejimi, geçmiş yıllarda öğrenci hareketinin emekçi kesimlerde yaratmış olduğu saygınlığı yok etmek için özel bir çaba sarf etti. Yazılı ve görüntülü basın, sürekli, öğrenci gençliğin "masum taleplerle" başlayan hareketinin ardında "vatan haini" amaçların bulunduğunu propaganda etti. Böylece, öğrenci hareketini daha ilk adımda terörle ezmenin sosyo-psikolojik koşulları yaratılmaya çalışıldı. 12 Eylül dönemi sonrasında, 12 Mart'tan farklı olarak, diktatörlük baskı ve terör politikalarını sonraki süreçte de hiç gevşetmeden sürdürdü. Bilinçli ve sistemli bir terör politikasıyla devrimci gençlik hareketiyle öğrenci gençlik kitlesi birbirinden yalıtılmaya çalışıldı. Devrimci gençlik kitlesi üzerinde "seçmeli ve caydırıcı" yoğun bir terör uygulandı. Böylece geniş öğrenci gençlik kitlesine devrimci gruplarla bağ kurmanın son derece ağır faturaları olacağı mesajı iletmeye çalışıldı. Bu politika oldukça da başarılı oldu.

12 Eylül rejimi, gençlik kitlesine dönük rehabilitasyonu çok yönlü ve kapsamlı olarak uyguladı. Üniversite bünyesinde o ana kadar ilerici olan ne varsa tüm bunları tasfiye eden,

“polis-idare” anlayışının ürünü YÖK sistemi, bu rehabilitasyon amacının en temel kurumsal ifadesiydi. Yoğunlaştırılmış bir müfredatla, vize uygulamalarıyla, atılmalar ve af sarkacıyla, kontenjan sayısındaki artışla, güvenlik soruşturmasıyla vb. öğrenci gençlik politika alanından bilinçli bir tarzda uzak tutulmaya çalışıldı. Buna rağmen uzak durmayanlara ise yoğun bir terör uygulanarak gençlik kitlesinin geri kalanına çizmeyi aşmamaları mesajı verildi.

Tüm bu uygulamalar çok yönlü bir ideolojik saldırıyla da birleşti. ‘80 sonrasında üniversiteye gelen öğrencilerin tümü, orta öğrenim dönemini 12 Eylül koşullarında yaşamışlardı. Korkunç bir baskı altında, gericî bir müfredat çerçevesinde ve gericî bir öğretim kadrosuyla gerçekleşen bir eğitim demektir bu. Ayrıca, 12 Eylül’ü izleyen dönemde iyice yaygınlaştırılan ve normal liselere göre eğitim kalitesi yükseltelen İmam Hatip Liseleri, bu süreçte üniversiteye öğrenci veren en önemli kaynaklardan biri haline gelmişti. Öyle ki, geçmiş dönemde devrimci öğrenci hareketinin “kale”leri sayılan ODTÜ, İTÜ, SBF vb.nde, İmam Hatip mezunu öğrencilerin sayısı son derece önemli bir ağırlık oluşturmaya başlamıştı. Gençliğe yönelik ideolojik saldırının kapsamı yalnızca bunlardan da ibaret değildi. Aynı zamanda sistemli olarak, “köşe dönmeçi”, “iş bitirici”, “faydacı” ve “bireyci” bir gençlik tipi yaratılmaya çalışıldı. Bu süreçte alt sınıf kökenli öğrenciler içerisinde gerek dinsel gericiliğin, gerekse de liberal bireyci ideolojinin önemli bir yankı alanı yarattığı söylenebilir. Tüm bunlara Doğu Avrupa ülkelerinde yaşanan çöküş de eklenince, devrimci akımlar gençlik kitlesi içerisinde dar bir etki alanına sıkışıp kaldı. Bu akımların yaşanan gerilemeyi doğru bir şekilde tahlil edememişleri ve dolayısıyla sürece doğru bir temelde müdahale gerçekleştirememeleri de, giderek bu gerilemeyi tersinden besleyen bir faktöre dönüştü.

Gerileme ve bunalım

Devrimci akımlar yaşanan tıkanıklığı ve gerilemeyi uzun

bir süre adeta görmezlikten geldiler, kabul etmek istemediler. Gerileme yadsınamaz bir safhaya ulaştığında, sorgulama kaçınılmaz bir zorunluluk haline dönüştüğünde ise, 'getirilen açıklamalar yüzeyselliği ve subjektifliği aşamadı. Her bir grup, yaşanan gerilemenin nedenini önce kendi dışındaki grupların "sağcılığında" ya da "solculuğunda" aradı. Dar rekabetçilik, kısır çekişmeler gibi, aslında gerilemenin bir sonucu olan faktörler, sanki gerilemenin nedenleriymiş gibi değerlendirildi. Öğrenci kitlelerinin apolitizmi, 12 Eylül rejiminin öğrenci gençlik içerisinde yarattığı tahribat bir noktadan sonra nihayet görülmeye başlandı. Ama bunun sınıfsal-ideolojik nedenleri konusunda ya tam bir suskunluk, ya da tam bir kavrayışsızlık sergilendi.

Gerileme gerçeğinin görmezlikten geldiği bu ilk dönemde, devrimci gençlik hareketi ağırlıkla kapalı devre bir eylem çizgisi izledi. Bu, gençlik hareketindeki genel gerilemeyi tek tek grupların dar eylemsel aktivitesiyle içgüdüsel bir perdeleme çabasıydı da. Bu süreç, düzenin kolluk kuvvetleriyle dışı dışı mücadele geleneği oluşturmak anlamında, gençlik hareketine olumlu katkılarda da bulundu. Ama bu eylemci tutum gençlik kitlesine dönük aktif bir politik müdahale çabasıyla birleşmediği, tersine, bunu ikame ettiği ölçüde, sonuçta gençlik hareketinin tabanının daralmasına hizmet etmiş oldu. Dahası, düzenin devrimci gençlik hareketiyle gençlik kitlesini birbirinden yalıtma hedefini de objektif olarak kolaylaştırdı. Bu kapalı devre eylem çizgisi kendi darlığı içerisinde bir süre sürdürülebildi. Hareket kısa sürede moral ve fizik açıdan yoruldu. Artık gerileme yadsınamaz, sorgulama kaçınılmaz hale gelmişti.

'90'lı yıllar, devrimci gençlik hareketi içerisinde, bu sorgulamanın yapılmaya başlandığı ikinci bir evre oldu. Hem gerçek nedenlere inilemediği için, hem de genel sınıf mücadelesindeki nispi bir durgunluk ortamıyla üst üste düştüğü için, bu sorgulama süreci büyük ölçüde ileriye değil geriye, liberalizme ve tasfiyeciliğe doğru sonuçlar yarattı. Bu dönemden sonra, akademik mücadeleye önem verilmediği, öğrencilerin özgül sorunlarına yeterince ilgi gösterilmediği için gençlik hareketinin gerilediği tespiti çok yaygın

bir argümana dönüştü. Tıkanıklığı aşmak için grupçuluğun önlenmesi, öğrenci derneklerinin daha da yetkinleştirilip merkezileştirilmesi vb. önerileri ortalığı kaplamaya başladı. İlk başlarda büyük bir horgörüyle yaklaşılan odalar, kulüpler, çeşitli otonom gruplar, giderek devrimci hareketin temel politika alanları haline gelmeye başladı.

Temel eğilim liberalleşmeye doğruydı. Fakat bunun istisnaları da vardı. Var olan bir diğer eğilim de “devrimci bir umutsuzluk”tu. Bu eğilim kendini kimi zaman, “apolitik” kitleden bir kaçış demek olan “kantin devrimciliği” şeklinde, kimi zaman gençlik çalışmasının gerekliliğini reddederek sınıf çalışması yapmak için üniversiteleri boşaltma çağrısı şeklinde ve bazen de gençlik kitlesinin demokratik taleplerine karşı soğukluk, mücadeleyi soyut bir devrim ve sosyalizm propagandasına indirgemek biçiminde gösteriyordu.

Bu dönemde doğru bir çizgi izleyebilmenin ilk koşulu, her şeyden önce, gençlik hareketindeki durgunluk ve gerilemenin nedenini sınıfsal ve ideolojik planda doğru tahlil edebilmektir. Böylece, hem yaşanan gerilemenin doğurabileceği moral bozukluklarından uzak kalabilmek, hem de bu doğru kavrayış üzerinden, yaşanan gerilemeyi sınırlandırabilmek, yeni bir yükselişe hazırlık yapabilmek olanaklı olacaktır. Yüklenilmesi gereken halka, gençlik kitlesinin politikleşmesini hedefleyen bir politik faaliyet çizgisi örgütlemektir. Liberal ideolojinin etkisini kırmak, dinsel gericiliğin etki alanını daraltmak, 12 Eylül’ün yarattığı tahribatı gidermek, depolitizasyon uygulamalarını etkisiz hale getirmek, düzenin devrimci hareketle gençlik kitlesinin yalıtma hesaplarını boşa çıkarmak vb. zorunluydu. Sonuç olarak, gençlik mücadelesinin gelişmesi, kendi içinde derneklerin yetkinleştirilmesi ve merkezileştirilmesi ile, grupçuluğun ve kısır çekişmelerin önlenmesi gerektiğine ilişkin yakınmacı vaazlarla ve akademik mücadeleye önem verilmesi gerektiği türünden liberal ekonomist yaklaşımlarla değil, ancak böyle bir temelde sürdürülen yoğun bir siyasal ajitasyon ve teşhir faaliyetinin başarısı ölçüsünde mümkün olabilecekti. Ancak bu koşulla, böyle bir faaliyetin gençlik

kitlelerindeki politikleşmeyi arttırabilmesi durumunda, dernekler daha etkin hale gelebilecek, grupçuluk ve kısır çekişmelerin yarattığı engeller aşılabilecek ve gençlik kitlesi yığınsal olarak akademik mücadele içine de çekilebilmiş olacaktı. Başka türlü her yaklaşım yalnızca arabanın atın önüne koşulması anlamına geliyordu.

Gençlik hareketinde yeni bir döneme doğru

Gerek tüm toplum düzeyinde birikmiş sorunların düzeyi ve giderek bu sorunların daha da ağırlaşıyor oluşu, gerekse öğrenci gençliğin sorunlarının ve ihtiyaçlarının süreç boyunca, azalmak bir yana daha da fazlalaşmış bulunması, gençlik kitlesi içerisindeki suskunluğun uzun süreli olamayacağını gösteriyordu. Komünistlerin sık sık vurguladıkları gibi "... toplumdaki genel sosyo-politik gelişmeler, sınıf çelişkilerinin keskinleşmesi, emek-sermaye çatışmasının sertleşmesi, işçi hareketinin canlanması, öğrenci hareketinde de; Lenin'in sözleriyle 'toplumun geri kalan kısmından ayrı olmayan', 'aydınların bu en duyarlı' kesiminde de sonuçlarını gösterecek, devrimci öğrenci hareketini besleyecek"ti. İşçi hareketinde yaşanan canlanmaya, kamu emekçilerinin yükselen eylemliliklerine ve büyük bir sıçrama yaşayan Kürt halkının ulusal mücadelesine karşın gençlik hareketinde belirli bir dönem hala suskunluk yaşanmış olması, bu temel gerçekle esaslı bir çelişki oluşturmamaktaydı. Bu, üretimden kopuk olan bu toplumsal kategorinin tam da bu özelliği nedeniyle ideolojik açıdan daha tutarsız, siyasal açıdan ise daha istikrarsız bir yapıya sahip olmasından kaynaklanan bir gecikmeydi. Bununla beraber, bu aynı durum, politikleşmeyen bir sınıf hareketinin gençlik kitlesini yeteri kuvvette sarsamadığını gösteriyordu. Dolayısıyla sınıf mücadelesi sertleştikçe bunun yankıları er ya da geç gençlik kitlesine de ulaşacaktı. Yapılması gereken, dur-gunluğun nedenlerini iyi analiz edip gelecekteki hareketliliğe her cepheden en iyi hazırlıkla girebilmektir.

Yakın dönemde yaşadığımız Ekim ve Kasım eylemlilikleri, ardından faşist saldırılara karşı gösterilen nispeten kitlesel tepkiler ortaya koymaktadır ki sermaye rejimi derin bir krize yuvarlandıkça, krizden kurtulmak için iktisadi ve politik saldırılarını yoğunlaştırdıkça, kitlesel ve militan bir öğrenci gençlik hareketliliğinin de zeminini döşemektedir. Öğretim görevlilerinin özerk demokratik üniversite talebi ekseninde harekete geçmeleri, yer yer ciddi bir kitleselliğe ulaşan açılışlar, faşist saldırılara karşı gerçekleştirilen eylemlere katılımların düzeyi, tüm bu peşi sıra yaşananlar, yukarıdaki yargıyı doğrular nitelikteki olaylardır.

Gençlik hareketindeki politik gruplaşmalar ve imkanlar

Gençlikteki politik gruplaşmaların toplumdaki politik gruplaşmaların bir yansıması olduğu çok bilinen temel bir gerçektir. Bu dün de böyleydi, bugün de böyledir. '70'li yıllarda, marksist-leninist önderliğe dayalı sosyalist bir işçi hareketi yoktu. İşçi hareketi üzerinde reformizm, genel devrimci hareket üzerinde küçük-burjuva sosyalizmi hakimdi. Öğrenci gençlik içindeki politik gruplaşmalar da bu tablonun bir yansıması olarak şekillenmişti. '80 sonrasında ise, tüm toplum düzeyinde liberalizmin ve dinsel gericiliğin etkisi artmış, Kürt ulusal mücadelesi dışında devrimci hareketlerin ise etkisi zayıflamıştı. Gençlik hareketindeki politik kümeleşmeler de bu genel tabloyla uyumlu bir tarzda oluştu. Kapitalist ekonominin artan krizine ve yoğunlaşan sınıf mücadelesine bağlı olarak yaşanan süreçte liberal ideolojinin etkisi zayıfladı. Bu gelişme gecikmeli olarak gençlik kitlesi içerisinde de yansımasını bulmaktadır. Özellikle alt sınıf kökenli öğrenciler arasında liberal ideolojinin genel etkisi zayıflamakta, bu kesimden gelen öğrenciler arasında giderek artan bir politizasyon yaşanmaktadır. Ne var ki, komünist bir önderlik altında gelişen güçlü bir politik işçi hareketliliğinin henüz mevcut olmaması, devrimci hareketin genel zayıflığı ve düzenin, tüm bu sayılanların sağladığı imkanlardan da yararlanarak, yaşanan politizasyonu

devrim-düzen kutuplaşması dışına kanalize etme çabaları nedeniyle bu politizasyon laiklik-irtica, Alevilik-Sünnilik, vb. daha tali çelişki alanları üzerinden yaşanmaktadır.

Üniversite gençliği içindeki politik gruplaşmaların panoraması çıkarıldığında aşağı yukarı şöyle bir tablo karşımıza çıkmaktadır: Dinsel gericilik, Kürt yurtsever hareketi, Alevi kimliği etrafında gelişen ilerici muhalefet ve henüz sınırlı bir güce sahip komünist ve devrimci hareket, alt sınıf kökenli öğrenciler içinde var olan politik gruplaşmalardır. Bunları, geçmişte sosyal demokrasiden etkilenen, ama yüzü devrimci gruplara dönük geniş bir kesim çevrelemektedir.

Kemalizm ise alt ve orta sınıf kökenli öğrencileri kesen, her iki kesimde de belli bir etki alanı bulabilen bir eğilimdir. Kemalizm'in orta sınıf kökenli öğrencilerde bulduğu karşılık ile alt sınıf kökenli öğrencilerde bulduğu karşılık arasında belli önemli farklılıkların olduğunu da belirtmek gereklidir. Orta sınıf kökenli öğrenciler açısından Kemalizm, "irtica"ya karşı "laikperest" bir tepkiden öte bir anlam ifade etmemektedir. Bu kesimler bütün diğer konularda liberal ideolojinin bayraktarı durumundadırlar. Alt sınıf kökenli öğrenciler açısından ise Kemalizm, laiklikle beraber liberalizme karşıt "ulusalcı ve anti-emperyalist" bir dünya görüşüdür.

Orta sınıf kökenli öğrencilerin büyük kitlesi ise liberal ideolojinin etkisi altındadır ve devrimci akımlara karşı düşmanca bir yaklaşım içindedir. Bu kesimlerden gelen öğrenci kitesinin yalnızca çok küçük bir kısmı düzene karşı sorgulayıcı bir tutum içindedir. Bu kesim ağırlıkla, bugünkü otonom gruplaşmaların içinde yer alıyor ve dahası bu gruplarda sürükleyici bir rol oynuyor.

Burada kabaca ortaya konulmaya çalışılan tablo da göstermektedir ki, bugün gençlik içindeki gruplaşmalar, ağırlıkla tali çelişki alanları üzerinden kendini ifade etmektedir. Ne var ki, bugünkü hassas dengeler bu gruplaşmaları hızla devrim ve düzen ana kutuplarına doğru itelemektedir. Doğru bir temelde ele alınıp müdahale edildiğinde, bu dinamikleri devrimci mücadele kanalına akıtmanın imkanları son derece fazladır.

Bugün gençlik kitlesi içerisinde devrimci demokrasinin ve Kürt yurtsever hareketinin tabanı düzenden kopmuş durumdadır. Kendini Alevilik kimliği altında tanımlayan geniş bir kitle de, düzenden kopuşma anlamında çok ciddi bir potansiyel taşımaktadır. Düne kadar sosyal demokrasinin denetiminde olan gençlik kitlesi içerisinde de bu açıdan ciddi bir huzursuzluk ve arayış söz konusudur vb. Bu durum, gençlik kitlesi içerisinde devrimci gelişme imkanlarının küçümsenemez boyutlara ulaştığının göstergesidir. Yeter ki, kitle mücadelesine yönelik bir önderlik düzeyi gösterilebilsin; kitleleri etkileyen Alevilik, dinsel gericilik, Kemalizm, ulusal hareket vb. sorunlarda etkili politik mühadalelerde bulunulabilinsin; güçlü bir devrim ve sosyalizm propagandası yürütülebilsin.

Gelişen faşist saldırılar ve bunun doğurduğu yığınsal anti-faşist tepki de, gençlik kitlesi içerisinde düzen ve devrim kutuplaşmasını hızlandırıcı önemli bir etmen durumundadır. Faşist saldırılar, arayış içindeki gençlik kesimlerinin devrimci saflara akmasını kolaylaştıracaktır. Bu nedenle faşist harekete karşı etkili, doğru bir mücadele yürütebilmek, komünist gençlik hareketinin kitle temelini geliştirebilmesi açısından son derece önemli bir halka durumundadır.

Komünist gençler, hiç kuşku yok ki, anti-faşist mücadelenin en kararlı ve militan unsurları olmak durumundadırlar. Bilindiği gibi, devrimci hareketin anti-faşist mücadeledeki geçmiş deneyimleri, bu alanda ciddi zayıflıklarla yüklüdür. Faşist terör çetelerine karşı meşru savunma, bu temel perspektif zayıflığı nedeniyle mücadelenin yönelimini saptırıcı, hedeflerini daraltıcı bir rol oynayabilmiştir. Bu yıllarda devrimci hareket, faşist terör çetelerine karşı öğrenci kitlelerin tepkisini örgütlemekten çok, çoğu zaman düello mantığına teslim olabilmiş, maceracı bir çizginin tutsağı olmaktan kurtulamamıştır. Dolayısıyla komünistler, devrimci grupların anti-faşist mücadeleyi yeniden aynı kısır ve dar zemine çekmelerine izin vermemeli, bunun için daha bugünden anti-faşist mücadelede inisiyatifini ele almaya çalışmalıdırlar. Her olayda faşist hareketle devlet ilişkisini görmek ve kitlelere göster-

mek, m¼cadelenin esas doğrultusunu hep devlete doğru y¼nlendir-
mek, kom¼nunist gen¼liđin y¼r¼teceđi anti-faşist m¼cadelenin temel
hattı olmak durumundadır.

Mart '95

Gençliği kazanmak devrimi kazanmaktır

Tüm toplumsal altüst oluş dönemlerinde gençlik son derece önemli ve etkin bir rol oynamıştır. Gerek dünya devrim deneyimlerinin gerekse ülkemizde yaşanan devrimci yükseliş dönemlerinin ortaya koyduğu bir gerçektir bu.

Özellikle ülkemizde gençlik devrimci enerjisi, atılganlığı, fedakarlığı, mücadelede kararlılığı ve militanlığı ile devrimci mücadelenin en ön saflarda yerini almıştır. Bunun içindir ki her dönem diktatörlüğün baş hedeflerinden biri haline gelmiştir. Kuşkusuz yaş özelliklerini esas alan soyut bir kategoriden değil, esas olarak ezilen sınıfların gençliğinden söz ediyoruz. Nitekim Türkiye'nin yakın geçmişinde özel bir yer tutan devrimci gençlik mücadelesi de alt sınıflara mensup gençliğin omuzlarında yükselmiştir.

İşçi gençlik: Komünistler için öncelikli alan

Devrimi kazanmak isteyen gençliği kazanmak zorundadır.

Bu yalnızca geleceğin gençliğinin olmasından dolayı böyle değildir. Daha önemlisi ezilen sınıfların gençliği özverisi, inisiyatifi, devrimci enerjisi ve coşkusu ile devrim mücadelesinin en ağır yüklerini omuzlayacak, önüne çıkan güçlükler ve engeller karşısında bu özellikleri sayesinde en direngen ve kararlı davranabilecek kesimdir.

Kuşkusuz esas olarak işçi gençlik bu noktada son derece önemli bir rol oynayacaktır. Diğer devrimci deneyimlerin yanı sıra Rus devrim deneyimi bu konuda yeterince açıktır. Devrimin partisi olan Bolşevik partide genç işçilerin oranı oldukça yüksektir. Lenin her dönemde, özellikle de devrimci mücadelenin yükseldiği dönemlerde, gençlere ve özellikle de genç işçilere gitmekte ve onları komitelere almakta cesur davranın çağrısı yapmış, bu çağrısını defalarca yinelemiştir. Lenin'e göre böylesi dönemlerde mücadelenin geleceğini çok büyük ölçüde genç işçiler belirleyecektir. Ülkemizde de genç işçilerin işçi sınıfı içinde oldukça yüksek bir orana sahip olduğu düşünüldüğünde, işçi gençliği kazanmanın önemi kendiliğinden anlaşılır.

Bu nedenle komünistler bugün özellikle ve öncelikle işçi sınıfının en genç unsurlarına ulaşmaya, onları saflarına çekmeye, eğitmeye ve örgütlemeye büyük bir önem vermek zorundadırlar. Bunun için bilinçli bir çaba ortaya koymak, olabildiğince geniş işçi gençlik kesimlerine ulaşmak, onların devrimci eğitimine özel bir önem vermek durumundayız. En ileri ve en devrimci sınıfın gençliğinin devrimci coşkusu ve enerjisini harekete geçiremeyen, onun en diri, en mücadeleci unsurlarını devrim mücadelesine kazanmayı başaramayan bir partileşme süreci, kendisine büyük bir güç katacak en önemli dayanaktan yoksun kalmış demektir. Zira genç işçiler marksist-leninist dünya görüşüyle ve ihtilalci bir ruh ile eğitildiklerinde, partinin en militan, en kararlı ve özverili savaşçıları olacaklardır.

Gençliğin devrimci bir parti için taşıdığı özel önem ve

anlam konusunda Engels'in şu sözleri ne kadar açıklayıcıdır:

"Bizde, devrim partisinde, gençlerin ağırlıkta olması doğal değil midir? Biz geleceğin partisiyiz, gelecek ise gençliğindir. Biz, toplumu yenileştirenleriz, gençlik, yenileştiricileri seve seve izler. Biz eski kokuşmuşluğa karşı özveri ile yürütülen bir mücadelenin partisiyiz, özveri isteyen bir mücadeleye ilk olarak her zaman gençler hazırdır."

Üniversite gençliği: Abartmadan küçümsemeye mi?

Devrimci mücadelede işçi gençliğe yapılan vurgunun onun sınıfsal konumuyla ilgili olduğu açıktır. Öğrenci gençliğin sınıfsal bileşiminden dolayı ideolojik bakımdan tutarsız ve siyasal bakımdan istikrarsız olduğu bilinmektedir. Ancak bu bizi hiçbir biçimde öğrenci gençlik alanına ilişkin görev ve sorumluluklarımızı ihmal etmeye ya da küçümsemeye götürmemelidir.

Bugün Kürt ulusal hareketinin katettiği mesafeye ve işçi hareketindeki yükselişe paralel bir canlanmanın üniversite gençliği içinde yaşanmaması, bu alandaki durgunluğun süregelmesi komünistler açısından çok da şaşırtıcı değildir. Bunun pek çok nesnel ve öznel nedeni vardır. Fakat en temel olanı, işçi hareketinin, geçmiş dönemden farklı olarak toplumsal muhalefetin odağına oturmasına karşın, politik bir kuvvet olarak henüz ağırlığını koyamamış, bu yönüyle sarsıcı ve sürükleyici bir etkiyi henüz yaratamamış olmasıdır. Öğrenci gençlik alanına yaklaşımda bu gözetilemediği içindir ki, yaşanan durgunluk pek çok gençlik grubunda tam bir hayal kırıklığına yol açmış bulunmaktadır. Düne kadar bu alana yönelik olarak var olan aşırı abartma yerini bu kez de tersinden küçümsemeye bırakmaktadır. Örneğin liselerde yaşanan canlanmayla birlikte sağlıklı bir tarzda bu alana bir yöneliş yaşanmaktadır. Gerek yüksek öğrenim alanından bu kaçış, gerekse de orta öğrenim alanına yöneliş, işin aslında hiçbir köklü değerlendirmeye ve kavrayışa dayanmamaktadır. Uzun bir dönem daha çok derneklerin ve akademik-demokratik mücadelenin dar alanına sıkışan, gençlik hareketinin gelişmesini

dizginleyen temel sorunların çok uzağında kalan tartışmalarda da, aynı kavrayışsızlık ve perspektifsizlik sergilenmişti.

Bugün ülkemizde yüksek öğrenim gençliği alanında yaşanan durgunluk bu kesimin potansiyeli konusunda herhangi bir yanılsamaya yol açmamalıdır. Durgunluk geçicidir. Ağır ve sancılı da olsa bugün toplumda yeni bir hareketlilik yaşanmaktadır. Kitle eylemliliği bir yükseliş çizgisi izlemektedir. Bu yükselişin önünün kesilemediği koşullarda, mücadele toplumun çok daha geniş kesimlerini etkileyecek, peşinden sürükleyecektir. Aydınların en duyarlı kesimi olarak öğrenci gençliğin bunun dışında kalması düşünülemez.

Ancak öğrenci gençlik hareketinin geçmişteki, kitle eylemliliğine küçük-burjuvazinin damgasını vurduğu dönemlerdeki genişliğe ve etkinliğe ulaşması da mümkün değildir. O dönem kendine özgü bir tarzda yaşanmış ve bugün artık geride kalmıştır. Bu nedenle öğrenci gençlik alanına yaklaşımda bu gerçek gözetilmek durumundadır.

Sonuç olarak, diktatörlük uyguladığı bilinçli politikalarla öğrenci gençliği politik yaşamın dışına itmeyi başarmış, fakat onu kazanamamıştır. Kazanma imkanlarına da sahip değildir. Bunun bilincinde olan düzen gençliği mücadele alanından uzak tutmak için her türlü yol ve yöntemi kullanmakta, dinsel gericilik ve faşist çeteler aracılığıyla da bu alan üzerinde etkinlik kurmaya çalışmaktadır. Öğrenci gençlik içindeki politik faaliyeti ihmal etmek, onları bir bütün olarak düzenin etki alanına terk etmek anlamına gelecektir. Geniş gençlik kitlelerine dönük olarak yürüteceğimiz politik faaliyet içinde onların en duyarlı, en diri ve en mücadeleci kesimlerini kazanmalı ve saflarımızda örgütlemeliyiz.

Liseli gençlik: Dinamik ve verimli bir alan

Öte yandan son yıllarda liselerde kendisini yer yer eylemliliklerle ortaya koyan bir canlanma yaşanmaktadır. Henüz dar bir kesimin hareketliliğidir söz konusu olan. Fakat orta öğrenim alanı halihazırdaki tüm geriliğine ve zayıflığına rağmen hızlı

bir politikleşme potansiyeli taşıdığını ortaya koymuştur. Özellikle 12 Eylül sonrasında liselerde yaşanan faşist-gerici kadrolaşma, gerici disiplin yönetmenlikleri, eğitimin gerici-faşist niteliği, okul yöneticileri ve öğretmenler ile polis işbirliği, dayak, hakaret, aşağılanma, öğrencilerden çeşitli adlar altında toplanan haraçlar, en sıradan akademik-demokratik istemlerin polis terörüyle yanıtlanması vb. ile bu alandaki gençlik çok yönlü saldırılarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bunlardan daha önemlisi ise kendilerine kapanan üniversite kapıları ve onları bekleyen işsizliktir. Tüm bunlar ağırlıklı olarak işçi ve emekçi çocukları olan bu kesimin düzenle olan çelişkilerinin derinleştirmekte ve politikleşme olanaklarını artırmaktadır. Komünistler yarının genç işçileri ve işsizleri olarak onları bugünden devrim ve sosyalizm mücadelesine kazanmak perspektifiyle bu alana bilinçli bir tarzda yönelmelidirler. Özellikle de düzene kalifiye işçiler yetiştiren meslek liselerindeki gençlik, staj adı altında, daha öğrencilik yaşamında yoğun bir sömürü ile yüz yüze gelmektedir. Bu nedenle öncelikle de bu liseler gençlik çalışmasının en temel alanlarından biri olarak ele alınmalıdır.

Haziran '94

Demokrasi mücadelesi ve “Özerk-demokratik üniversite!” şiarı

“Özerk-demokratik üniversite” isteminin burjuva-demokratik içerikli bir siyasal reform talebi olduğu, dolayısıyla kendi başına ele alındığında düzen içi bir mücadeleyi aşamayacağı gerçeği, bu talep uğruna mücadelenin nasıl ele alınması gerektiği noktasında kimi yanlış kavrayışlara, hatta kimi yoldaşlar nezdinde komünistlerin bu talep uğruna mücadele edemeyecekleri türünden son derece saçma noktalara varabilmektedir.

Oysa bizim konuya ilişkin yazılarımızda özerk-demokratik üniversite mücadelesinin ne anlama geldiği ve nasıl ele alınması gerektiği yeterli açıklıkta ortaya konulmuş ve bu çerçevede yanlış bakışlar eleştirilmiştir.

“Devrimci öğrenci hareketini ‘özerk-demokratik üniversite’ eksenine oturtmaya kalkmak, bu iş hangi keskin gerekçeler ve sözde ‘devrimci’ çözümler adına yapılırsa yapılsın, reformcu bir platforma indirgemek demektir...”

“Kuşkusuz sorun öğrenci yığınlarının üniversiteye dönük somut akademik ve demokratik istemlerine, bütün bu istemlerin en genel ve ideal ifadesi demek olan ‘özerk-demokratik üniversite’ şiarına sahip çıkıp çıkmamak değildir. Bütün bu istemlere ve bu akademik ve demokratik istemlerin eksenini olan ‘özerk-demokratik üniversite’ şiarına elbette sahip çıkılmalıdır. Bunu reddetmek ya da küçümsemek, öğrenci hareketinin kitlesel temelini geliştirme-nin, daha geniş kesimleri mücadeleye çekmenin önemli olanaklarını bir kenara itmek olur.” (Bkz. *elinizdeki kitap* s.51)

“‘Özerk-demokratik üniversite’ istemine ve mücadelesine sahip çıkıp geliştireceğiz. Ama bilimin ve üniversitelerin gerçek özgürlüğünün de ancak sosyalizmde mümkün olduğunu, kapitalizmin egemenliği, sermayenin köleci iktidarı devam ettiği sürece, paranın gücünün en ‘özerk-demokratik üniversite’de bile özgürlüğü boğup biçimsel hale getireceğini söyleyeceğiz.”

“‘Özerk-demokratik üniversite’ şiarı etrafında akademik hareketi geliştirmek; ama öğrenci yığınlarına, burjuvazinin egemenliği yıkılmadığı sürece en ‘özerk’ ve en ‘demokratik’ üniversitelerin bile özgür olamayacağı gerçeğini hep anlatmak; ve bunu, sürekli bir politik-propaganda ve ajitasyonla birleştirerek, sosyalist proletarya hareketinin yedeği devrimci bir politik öğrenci hareketi geliştirmek...” (s.53-54)

Yukarıdaki alıntılardan da görülebileceği gibi, soruna ilişkin bakışımız yeterince açık ve nettir. Bugün devrimci-demokrasi akademik-demokratik sorunlar eksenli taleplerin en genel ifadesi olarak ileriye sürülen bu mücadele platformunu devrimci gençlik hareketinin önüne asıl hedef olarak koymaktadır. Bu konuda yaşanan kafa karışıklığı öylesine saçma noktalara varmaktadır ki, ancak burjuvazinin egemenliği koşullarında bir anlam ifade edebilen “özerk”liğin bir toplumsal devrimle “gerçek anlamda” gerçekleşebileceği söylenebilmektedir. Kısacası çarpıklık özerk-demokratik üniversite talebinin nasıl ele alındığı noktasında ortaya çıkmaktadır. Demokratizmle sınırlı ufkun doğrudan bir yansıması olan bu tür yaklaşımlar öğrenci hareketinin geriliği ile de beslenmektedir. Mevcut gerilik veri alınarak özerk-demokratik

üniversite gençliğe en ileri mücadele hedefi olarak sunulabilmektedir.

Buradaki sorun tümüyle demokrasi mücadelesinin nasıl ele alınacağı ile ilgilidir. Demokrasi mücadelesi ile devrim ilişkisini ele alıştan kaynaklanan çarpık kavrayışlar ya sağ liberalizm ya da sol sekterizm olarak kendini üretmektedir. Ya sermaye iktidarına karşı mücadele ve onu yıkma perspektifi içinde ele alınması gereken demokratik hak ve özgürlükler mücadelesi temel mücadele programı haline getirilmekte ya da sözde devrimcilik ve “sosyalizm ufku” adına küçümsenebilmektedir. Oysa demokrasi mücadelesi ile devrim ilişkisi doğru kavranamadığı sürece etkin bir politik mücadele yürütmek, en geniş yığınları harekete geçirmek mümkün değildir.

Demokrasi ve özgürlük şiarını ilk yükselten burjuvazidir. Ama daha başından onun içeriğini boşaltan, kitleler açısından koca bir yalana çeviren de yine o olmuştur. Bunun içindir ki, işçi sınıfı ve ezilen sınıflar demokratik hak ve özgürlükler uğruna zorlu mücadelelere girişmişler, bu hakları burjuvaziden zorla koparıp almışlardır. Ve ezilen sınıflar bu mücadeleler içinde burjuvaziye karşı savaşmasını öğrenmişlerdir. İşçi sınıfının demokrasi okulunda okuması bir yönüyle de bunu ifade etmektedir. Bu çerçevede bir mücadelenin düzen içi olması hiçbir biçimde onun önemini azaltmaz. Zira burjuva egemenlik koşullarında (en “demokratik” ülkelerde dahi) gerçek anlamda bir demokrasi ve özgürlük hiçbir zaman mümkün değildir. Burjuva düzenin ikiyüzlü bir yalanı olan özgürlük, eşitlik ve demokrasi ezilen kitleler açısından gerçek içeriğini ancak sermaye iktidarının yıkılması, burjuvazinin sınıf egemenliğine son verilmesi, sosyalist bir toplum düzeninin kurulmasıyla kazanabilecektir. Tam da bu nedendir ki, burjuva-demokratik içerikli siyasal reform istemleri, düzen içine sığınan fakat burjuva egemenliğin kendisine yönelen devrimci bir mücadelenin yan ürünleri olarak kazanılabilecek olan istemlerdir. Tüm sorun yığınlarında uyanan demokratik özlemleri sosyalizm ve devrim mücadelesine kanalize edebilmektir. Bu ise “sosyalizm perspektifini karartıyor” gerekçesiyle bu istemleri

küçümseyerek değil, kitleleri bu talepler doğrultusunda mücadeleye sevk ederek başarılabilir.

Sorun hiçbir biçimde kapitalizm koşullarında bu istemin ne ölçüde gerçekleşebileceği, ya da elde edilebilir olup olmadığı da değildir. Yalnızca bu istem değil, kapitalizm koşullarında “siyasal demokrasi”nin kapsamına giren “tüm istemler ancak kısmen ‘gerçekleştirilebilir’, ve o da ancak çarpıtılmış bir biçimde ve istisnai durumlarda” (Lenin). Fakat bunun kendisi yığınlarda demokratik özelemleri daha da geliştirir, onların düzenle olan çelişkilerini daha da derinleştirir. Önemli olan en geniş kitleleri bu istemler uğruna harekete geçirebilmek ve bu mücadeleye önderlik edebilmektir. Böyle bir mücadele içinde harekete geçen yığınları devrimci bir temelde eğitmek, reformlar uğruna mücadeleyi devrim mücadelesine tabi kılabilirdir .

* * *

Gençlik mücadelesinin sorunların ilişkin yürütülen tartışmalarında, gençlik kitlelerinin politikleştirilmesi sorununun temel önemde bir sorun olduğunu sürekli vurguladık. Akademik-demokratik propaganda ve ajitasyonu öne çıkaran anlayışları sürekli eleştirdik. Akademik-demokratik istemlerin genel ve ideal bir ifadesi olan “Özerk-Demokratik Üniversite” mücadelesinin gençliğe temel hedef olarak sunulmasının ne anlama geldiğini ortaya koyduk. Fakat öte yandan geniş gençlik kitlelerini mücadeleye çekebilmek için demokratik bir istem olan Özerk-Demokratik Üniversite istemine sırt çevirmeyeceğimizi de önemle belirttik.

O halde demokratik haklar mücadelesine küçümseyici yaklaşımlar nereden kaynaklanıyor?

Bu doğrudan demokrasi/sosyalizm, reform/devrim ilişkisinin doğru ele alınamayışı ile ilgilidir. Küçük-burjuva demokratizmine tepkinin de bir ürünü olarak, demokrasi ile sosyalizm sorunu karşı karşıya konulabilmektedir. Açıktır ki, küçük-burjuva demokrasisinin ufku “siyasal demokrasi”yi elde etmekle sınırlıdır. Bu temelde onun “Özerk-Demokratik Üniversite” istemini temel bir şiar haline getirmesinde ve bunu gençlik yığınlarının önüne temel

bir mücadele platformu olarak koymasında anlaşılmayacak bir şey yoktur. Onların temel yanlışları kendi perspektifleriyle ilgilidir ve bizim eleştirimiz tam da bu noktadadır. Fakat bu perspektifi eleştirmek hiçbir biçimde “Özerk-Demokratik Üniversite!” istemini küçümsemeyi, ondan uzak durmayı getirmemelidir. Bu tersinden vahim ve budalaca bir hatanın ifadesi olur. Tüm sorun bu mücadeleyi daha geniş bir perspektife oturtabilmek, yani devrimci bir tarzda formüle edebilmektir.

Temel sorunumuz gençliği, toplumumuzun tüm temel sosyal ve politik sorunları üzerinden ve onların gerçek bir çözüm yolu olarak, devrim ve sosyalizm mücadelesine kazanmaktır. O halde gençliğe devrim ve sosyalizmin propagandasını götürmek zorundayız. Peki, genel ve stratejik planda doğru olan bu bakışımız nasıl yaşam bulacaktır? Kitlelere devrim ve sosyalizm propagandasını nasıl götüreceğiz? Onları eylemlilik içine nasıl çekeceğiz? Gençlik alanında yürüttüğümüz faaliyette yalnızca soyut bir sosyalizm ve devrim propagandası ile yol almamız mümkün müdür? Stratejik hedefimiz olan sosyalizme, doğru taktiklere sahip olmadan, tüm demokratik istemler uğruna sürekli ve kararlı bir mücadele vermeden, bu doğrultuda kitlelere önderlik etmeden ulaşabilir miyiz? Bu tür soruları çoğaltmak mümkündür.

“Sosyalist devrim tek bir hareket, bir cephede tek bir muharebe değil, çetin sınıf savaşlarının yer aldığı bütün bir çağ, tüm cephelerde, yani ekonomi ve siyasetin tüm sorunları üzerine uzun bir muharebeler dizisidir. Bu muharebeler, ancak burjuvazinin mülksüzleştirilmesiyle sona erebilir. Demokrasi uğruna savaşımın, proletaryanın dikkatini, sosyalist devrimden başka yöne çekeceğini, ya da bu devrimi gözden gizleyeceğini, ikinci plana iteceğini vb. sanmak büyük bir yanlış olur. Tam tersine, nasıl ki tam demokrasiyi uygulamayan başarılı sosyalizm olmazsa, aynı şekilde proletarya, demokrasi uğruna, bütün alanlarda tutarlı bir devrimci savaşım yürütmeden burjuvaziyi yenilgiye uğratamaz.” (Lenin, *Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı*)

Sorun burada son derece sade ve özlu bir biçimde ortaya konmuştur.

Kitleleri eylemlilik içine çekecek, onların düzenle çelişkilerini derinleştirecek tüm demokratik talepleri formüle etmek, bu doğrultuda kitleleri harekete geçirmek komünistlerin bir an için bile vazgeçemeyecekleri temel görevleridir. Sosyalizm mücadelesini kazanmanın başka bir yolu da yoktur. Önemli olan öne sürülen talebin ileri ya da geri olması değildir. Zira temel sorun kitlelerin düzenle olan çelişkilerinden yararlanmak, onları düzenle karşı karşıya getiren bir mücadelenin/eylemliliğin içine çekebilmektir. Ancak böyle bir mücadele içinde kitlelere devrim ve sosyalizm propagandası taşınabilir. Bunun devrimci-demokrasinin önce demokrasiyi kazanıp sonra sosyalizme ulaşmak türünden aşamalı-menşevik bakışı ile hiçbir ilişkisi yoktur. Tam tersine en sıradan bir hak talebi bile bizim devrim ve sosyalizm propagandamız için bir olanaktır. Gençliği politikleştirmek temel görevi de ancak bu çerçevede bir gerçeklik haline gelebilir ve böyle ele alınmadığı takdirde ise keskin ama boş bir laf olarak, bir lafazanlık olarak kalır.

Kuşkusuz gençliğin düzenle olan çelişkileri akademik-demokratik alanla sınırlı değildir. Bizim öğrenci çalışmamızda hedef kitemiz alt sınıflar gençliği olduğuna göre, toplumun tüm temel sosyal-politik, kültürel sorunları, bu sorunların devrimci çözümü onları ilgilendirmektedir. Ne var ki akademik-demokratik mücadele özellikle gençliğin geniş kesimlerini harekete geçirmede önemli bir olanaktır. Bu olanaktan yararlanmak ve bunu düzene karşı mücadelenin bir aracı haline getirmek, bu doğrultuda etkin bir faaliyet yürütmek görevini hiçbir zaman küçümsememeliyiz. Bu bizi ne akademizme düşürür ne de sosyalizm perspektifini karartır. Burada kritik sorun yürütülecek propagandanın içeriğidir. En sıradan bir hak talebinin dahi devlet terörüyle yanıtlandığı bir ülkede, kendi sorunları için harekete geçen gençliğe, demokratik hak ve özgürlüklerden yoksunluğun tüm ezilen sınıfların sorunu olduğu, işçilerin ve emekçilerin en basit istemlerinin nasıl polis copu ile karşılandığı, bir baskı ve sömürü düzeni olan kapitalizmin varlığını sürdürebilmek için şiddeti temel bir politika olarak kullandığı vb. propagandasını götürmenin hiçbir güçlüğü yoktur.

Türkiye'nin toplumsal-siyasal gerçekliği bunun için fazlasıyla malzeme sunmaktadır. Dolayısıyla akademik-demokratik çerçeve gençliği politikleştirmenin en elverişli aracı değildir. Fakat o geniş gençlik kesimlerini harekete geçirmede önemli bir olanaktır. Nitekim akademizm de, gençliği akademik-demokratik istemler temelinde harekete geçirmede değil, esas olarak gençliğin henüz politik mücadeleye uzaklığını veri alarak, yürütülecek propaganda ve ajitasyonu akademik-demokratik çerçeveye sınırlamada ifadesini bulur.

Komünistler açısından yeterince açıktır ki, toplumsal sorunlara en duyarlı tepki verebilen kesim olarak tanımladığımız gençliği akademik-demokratik çerçeveye sınırlanan bir propaganda-ajitasyon faaliyetiyle politikleştiremeyiz. Gençlik hareketinde yaşanan canlanmanın ilk adımından itibaren soruna bu perspektifle yaklaştık ve bu temel görevin altını ısrarla çizdik. Fakat aynı ölçüde açık olan bir başka nokta vardır; kendi sorunları doğrultusunda harekete geçirilemeyen, mücadeleye çekilemeyen bir gençliği diğer toplumsal sorunlara karşı duyarlı hale getirmek, bu temelde harekete geçirebilmek de oldukça güçtür.

Öte yandan öğrenci gençliğin sorunları hiç de öğrenim yaşamı içerisinde karşı karşıya kaldığı sorunlardan ibaret değildir. Somut bir örnek vermek gerekirse, bir diplomalı işsizlik sorunu onu tehdit eden önemli bir başka sorundur ve kapitalizmin teşhiri açısından son derece elverişli bir propaganda-ajitasyon konusudur. Ya da yurtlarda bayan öğrencilerin karşı karşıya kaldıkları sorunlar... Yurtlarda kapitalizmin kadına bakış açısını ortaya koyabilmek açısından son derece çarpıcı olaylar yaşanmaktadır. Bunları en iyi bir biçimde değerlendirmek, kadının kurtuluşu sorununu buradan giderek işlemek, bunu etkin bir propaganda-ajitasyon faaliyetinin konusu haline getirmek... Bu örnekler çoğaltılabilir.

Gençlik kitlelerini akademik-demokratik istemleri temelinde harekete geçirmek doğrultusunda yürüteceğimiz propaganda-ajitasyon faaliyetinde, bizim sorunumuz hiçbir biçimde zaten gençliğin kendisinin fazlasıyla farkında olduğu sorunların çevresinde dönüp

durmak değildir. Tüm sorun gençliğin düzenle olan çelişki noktalarını yakalamak, bunların diğer toplumsal sorunlarla olan bağını kurarak bu sorunları üreten asıl kaynağı ortaya koymaktır.

Kasım '94

*Öğrenci gençlik hareketinde
yeni bir olgu:*
Otonom örgütlenmeler

Yüksek öğrenim gençliği saflarında son yıllarda gö-
en dikkate değer olgulardan biri, otonom örgütlenmelere doğru
akışı ifade eden yaygın bir eğilimin ortaya çıkmış olmasıdır.
Sözünü ettiğimiz bu gelişme, öğrenci gençlik hareketinin son
30 yılının özellikleri gözetilerek düşünüldüğünde, oldukça yenidir.
Bu, 1980 yenilgisinin ardından gelişen öğrenci gençlik hareketi
ile 1971 yenilgisini izleyen gençlik hareketi arasındaki belirgin
bir farklılığın ortaya çıkardığı sonuçlardan biri olarak da görülebilir.
Ne var ki, bu temel ve basit gerçek, devrimci demokrat hareket
tarafından halen de görülebilmiş ve anlaşılabilmiş değil. Bu
nedenle otonom örgütlenmelerin ortaya çıkış nedenleri, öğrenci
gençlik hareketinin '80 sonrası evrimi ve bu zemin üzerinde
kendini var eden zaafarla/sorunlarla değil, birbirlerinin varlığı
ve "küçük-burjuva platformları" ile izah ediliyor. Böylesi bir
izah çabasının isabetsiz, ürettiği müdahalenin ise sonuçsuz kalacağı
açıktır.

12 Eylül'ün gençlik alanındaki tahribatı

Gençlik hareketinde tümüyle yeni bir olgu ve gelişmenin ifadesi olan otonom gruplar neden ve nasıl ortaya çıktılar? Öğrenci gençlik içinde çalışan “politik yapıların gerilemesi”nin mi, yoksa “öğrenci derneklerinin işlevsizleşmesi”nin mi bir sonucudurlar? Bu sorular, aynı zamanda, küçük-burjuva devrimci grupların sorunu nasıl izah ettiklerini de ortaya koymaktadır. Bu bakış açısı yalnızca bir kavrayışsızlığın, öğrenci gençlik hareketine geriden bakmanın bir göstergesidir.

Otonom grupların ortaya çıkışının bugünkü görünümü ne olursa olsun, bu yeni olguyu anlamak ve kavramak için '80'lerin başına dönmek gerekiyor. Bu bize hem gençlik hareketinin '80 sonrası yaşadığı değişimi ve hem de otonom örgütlenmelerin var oluş nedenlerini verecektir.

Bir yerde düzenin baskı-terör ve ideolojik saldırı politikası karşısında, “kaçış ve çaresizliğin” de ifadesi olan otonom grupların ortaya çıkışını hazırlayan nesnel etkenleri kabaca özetlemek istiyoruz. Bunu yaparken, EKİM I. Genel Konferansı'nın *Değerlendirme ve Kararlar*'ının konuya ilişkin metinlerinden genişçe yararlanacağız.

Her şeyden önce, “12 Eylül rejimi, geçmiş yıllarda öğrenci gençlik hareketinin toplumun emekçi kesimlerinde yaratmış olduğu saygınlığı yok etmek için özel bir çaba sarfetti.” Yoğun bir karşı-devrimci propaganda ile “ilk öğrenci hareketini terörle ezmenin koşulları yaratılmaya çalışıldı.” Önemli ölçüde başarılı da bu.

Öte yandan, “Bugün üniversite öğrencisi olan kuşak, bütün öğrenim hayatını 12 Eylül rejiminde gerçekleştirmiş bulunmaktadır. Bu yoğun bir baskı ve depolitizasyon altında geçirilmiş bir eğitim hayatı demektir. Bu dönemde öğrenciler gerici bir müfredata uygun olarak ve gerici bir öğretim kadrosu tarafından yetiştirilmiştir.”

“Ayrıca, bu dönem içerisinde imam hatip okulları yaygınlaştırılmış, bu okul mezunlarının bütün fakültelere girebilmesi sağlan-

mış, dahası mesleklerinde nispeten başarılı öğretmenler bu okullara kaydırılarak, imam hatip mezunlarının üniversitelere akışı kolaylaştırılmaya çalışılmıştır. 12 Eylül rejiminin bu amacında oldukça başarı kazandığı ise kuşkusuzdur... Bugün öğrenciler arasında dinsel gericilik oldukça önemli bir güce ulaşmış bulunmaktadır.”

“Gençliğin depolitizasyonunun sağlanmasında YÖK sistemi özel bir önem taşımaktadır.” Çünkü 12 Eylül rejiminin hedeflerinden biri de, “yoğun bir teknik müfredat aracılığıyla politikayla uğraşmaya vakti kalmayacak bir öğrenci gençlik yetiştirmek”ti. “YÖK, öğrenci hareketinin baskı ve terörle bastırılmış olmasının verdiği imkanlardan da yararlanarak, bu planı, tüm üniversitelerde gerçekleştirmeye çalıştı.” Bunun öğrenci gençlik hareketi üzerindeki olumsuz sonuçları biliniyor.

“Kontenjan sayılarındaki artış ve hızla çoğalan ‘gecekondu’ üniversitelerinin de öğrenci hareketi üzerinde olumsuz etkileri olmuştur.” İş imkanlarının azlığı ve bunun mezuniyet sonrası yarattığı rekabet, ayrıca güvenlik soruşturması ve disiplin cezaları adı altında düzene muhalif gençlere iş verilmemesi de öğrencilerin politik mücadeleye kayıtsızlıklarını daha da geliştirdi. Öte yandan, “‘gecekondu üniversiteleri’ ... öğrenci gençliğin politize olmaya en yatkın kesimi olan yoksul ve Kürt öğrencilerin büyük şehirlere akışını sınırladı ve onları kendi bölgesinde tutabildi.”

“1970-80 döneminde orta sınıf ailelerinin çocukları öğrenci gençlik mücadelesi içerisinde aktif bir rol oynamaktaydılar. 12 Eylül döneminde toplumun bu kesimlerinin çok çabuk depolitize olduğu ve düzenle birleştiği görülmektedir.” Öğrenci gençlik hareketini darlaştıran önemli etkenlerden biridir bu.

“YÖK sistemi aynı zamanda ‘paralı eğitim’ uygulamasını gündeme getirerek, özellikle büyük şehirlerdeki üniversitelere ailesi alt sınıflara mensup öğrencilerin girişlerini ve girseler dahi öğrenime devam etmelerini zorlaştırdı. Bu uygulamanın üniversite öğrencilerinin sınıfsal bileşimlerinde üst ve orta sınıf mensubu öğrenciler lehine yarattığı değişiklik, öğrenci hareketinin geri düzeyinin nedenlerinden biri olmaktadır.” Buna, son 14 yıldır liselerden üniversitelere doğru politikleşmiş bir gençlik

kitlesinin akmamış olduğunu da eklemek gerekiyor.

“Bütün bu uygulamalar aynı zamanda gençlik kitlesinde önemli bir ‘değer erozyonu’ yaratma gayretiyle el ele yürüdü; öğrenci gençliğe yönelik ideolojik kampanya yalnızca dinsel gericiliğin arttırılması değildi, aynı zamanda ‘faydacı’, ‘köşe dönmeye’ hevesli bireyci bir gençlik yaratmak 12 Eylül rejiminin gençlik politikasının temellerinden birini oluşturuyordu.” (EKİM I. Genel Konferansı/Değerlendirme ve Kararlar, s.231 ve sonrası)

Düzenin öğrenci gençliğe yönelik bu saldırı planının belirli bir başarıya ulaştığı bir gerçektir. Nitekim ‘84-‘88 yılları arasındaki nispi canlanma sayılmazsa, öğrenci gençlik hareketi uzun yıllar boyunca oldukça ciddi bir daralma ile durgunluk ve gerileme içinde olmuştur.

Yukarda ana hatlarını verdiğimiz etkenlerden dolayı, bugünün öğrenci gençliği ile öğrenci gençlik hareketi, 1960’lar ve ‘70’lerin öğrenci gençliği ve öğrenci gençlik hareketlerinden oldukça farklıdır. Düzen içi arayışlar sanıldığından da fazla etkili ve güçlüdür. Apolitizm, politikaya uzak duruş, yaygın ve ana eğilimdir. Burjuva gençlik grupları ile akımlarının yaygın ve geniş bir etki alanı mevcuttur. Dünden farklı olarak, bugün, gençlik örgütsüzdür. Sınırlı etkiye sahip politik bir gençlik örgütü bile yoktur. Dahası, gençliğin, günlük ve sıradan talepleri için mücadelesini örgütleyecek herhangi bir örgütü dahi mevcut değildir. Hepsinden önemlisi de, çok sınırlı bir gençlik kitlesini saymazsak, geniş gençlik yığınları devrimci örgütlere karşı derin bir güvensizlik içindedir. Sosyalizmin yaşanmış deneyimlerinin yenilgisinin yarattığı olumsuz tablo da sosyalizme karşı kuşku ve inançsızlığa yol açmıştır. Burjuva ideolojisi gençlik yığınları üzerinde “bireycilik”, “misticizm”, “kişisel özgürlük”, toplumsal sorunlara karşı “yabancılaşma”, “kültürel yozlaşma”, “kimliksizlik” vb. biçimler altında hiç de küçümsenmeyecek bir etki kurmuştur.

İşte gençlik hareketi tarihinde otonom grupların ilk defa, “yerden mantar biter gibi” ve “şaşırtıcı” bir şekilde hızla ortaya çıkıp yaygınlaşmalarının ve bünyelerinde küçümsenmeyecek sayıda gençlik kitlesini toplamalarının nesnel temeli budur.

Otonom örgütlenmeler: Neden '88 sonrasında?

Fakat burada cevaplandırılması gereken bir soru daha var. Peki ama bu gruplar neden başka bir tarihte değil de '88'lerden sonra ortaya çıktılar? Bu bir tesadüf müdür? Yoksa daha başka ciddi nedenleri mi var? Bu soruları cevaplandırmak için yeniden '80'li yılların ortalarına dönmemiz gerekiyor.

12 Eylül rejimi baskı-terör ve ideolojik saldırı politikaları ile önemli bir başarı kazanmış, öğrenci gençlik hareketini ezmek ve sindirmek hedefine ulaşmıştı. Ancak bu, sınırları belli olan bir başarıydı. Çünkü gençliğin sorunlarını çözmek üzerinde değil, zorla sağlanmış bir sessizlikti bu. Sorunlar daha da ağırlaşmış, buna yenileri eklenmişti. Bu, gençlik saflarında hoşnutsuzluğu, öfkeyi ve kitlesel bir çıkışın temellerini hazırlamıştı. Düzenin 12 Eylül rejimi ile sağlamış olduğu başarıyı, yarattığı sessizliği ve uyguladığı planları boşa çıkarmak için oldukça elverişli koşullar ile olanaklar bir araya gelmişti.

Nitekim '84 yılından sonra öğrenci gençlik mücadelesinde belirgin bir canlanma görülmeye başlandı. İmza kampanyaları, boykotlar ve yürüyüşlerle başlayan hareket, kısa bir sürede devlet güçleriyle karşı karşıya geldi. '70'li yılları hatırlatan militan ve nispeten kitlesel eylemler ortaya kondu. Bu hareketlilik içinde hızla öğrenci dernekleri kuruldu, yaygınlaştı. Hatta başlangıçta sınırlı da olsa belirli bir kitlenin örgütlenmesi başarılabilirdi.

Ne var ki, yeni dönem gençlik hareketi daha en baştan oldukça ciddi zaafı taşıyordu. Hareket ancak devrimci öğrencilerin dar tabanı ile dönem dönem ortaya koydukları eylemlerle kendini üretebiliyordu. Devrimci öğrenciler ile geniş bir öğrenci kitlesi arasında ciddi bir kopukluk vardı. Rekabetçilik, kısır ve verimsiz tartışmalar giderek hareketin geleceğini tehdit eden bir noktaya vardı. En önemlisi de, '80 sonrası gençlik hareketinin sorunlarının ve yaşadığı değişimlerin devrimci öğrenciler tarafından kavranamamasıydı. Sonuçta, '88 yılının sonuna gelindiğinde, bu ve benzer zaafı devrimci öğrencilerle geniş öğrenci kitlesi arasındaki bağın hemen hemen bütünüyle kopmasına yol açtı.

Devrimci öğrenciler marjinalleştiler, içe kapandılar ve yalnızca kendilerine ait gündemler ve eylemlerle ayrı bir yolda yürümeye devam ettiler. Bu, güçleri tüketti ve sorunlar karşısında tam bir çaresizlik, boşluk ve inançsızlıkla noktalandı.

12 Eylül rejiminin öğrenci gençlik saflarında yarattığı derin sarsıntı ve tahribat ile küçük-burjuva platformların etkinliği üniversite gençliği üzerinde ciddi olumsuz etkiler yarattı. Sıradan öğrenciler zaten politikadan “soğumuş” ve uzaktılar. Devrimci öğrencilerin eylemleri, tartışmaları ve gündemleri onlara yabancıydı, iticiydi ve tepkilerini topluyordu. Bu nedenle devrimci propaganda-nın etki alanının dışına çıkmışlardı. Devrimci öğrenciler ile örgütler onlara güven vermiyordu. Bu devletin saldırıları ve propagandasıyla da birleşince, “kendi yollarında” yürümeye karar verdiler. Bireycilik, içe kapanma, çaresizlik ve sorunlardan kaçış anlamına geliyordu bu. Devrimci öğrencilerle öğrenci kitlesi birbirlerinden tümüyle soyutlandı.

İşte otonom gruplar bu sürecin bir ürünü, ‘88 yılının sonu ile ‘89 yılının ortalarına doğru öğrencilerin arayış ve tepkilerinin, kendiliğinden muhalefet girişimlerinin bir ifadesi olarak ortaya çıktılar.

Burada konumuz açısından önem taşıyan bir başka tartışmalı noktayı ele almakta yarar var. 12 Eylül rejiminin ve daha sonraları devletin, öğrenci gençliğe yönelttiği saldırıların yarattığı tahribat ile gençlik hareketinde yaşanan “değişim”, küçük-burjuva sol hareket tarafından kavranamadı. Geçmişin ciddi hiçbir muhasebesi yapılmadan, “nerede kalmıştık?” dercesine, kalınan yerden çalışılmaya devam edildi. Gençliğe ‘70’lerin kaba ve iğreti bir tekrarı, karikatürü olan politikalar, çalışma tarzı ve örgüt biçimleri ile gidildi. Ancak yanlışlığı ve işlevsizliği yeterince kanıtlanmış olan bu politikalar ve örgüt anlayışının başarılı olması mümkün değildi.

Bütün bu gerçekler orta yerde duruyorken, otonom grupların “öğrenci derneklerinin işlevsizleşmesi” ve öğrenci gençlik içinde çalışan “politik yapıların gerilemesi”nin bir sonucu olarak ortaya çıktığını iddia etmek sorunun daha derindeki nedenlerini gözden

kaçırmak olduğu kadar, sebep sonuç ilişkilerini de karıştırmaktır. Bu izah tarzı hem düzen politikalarının öğrenci gençlik üzerinde yarattığı tahribatı gizlemektedir ve hem de küçük-burjuva sol hareketin izlediği çizgi ile bu politikalara sağladığı kolaylığı... Ayrıca görüntünün yarattığı yanılsamalara aldanmamak gerekiyor. Çünkü “derneklerin işlevsizleşmesi” ile “politik yapıların gerilemesi” bir neden değil, sonuçtur. Otonom gruplar; düzen politikaları ile öğrenci gençlik hareketinin engellerinden biri olan küçük-burjuva platformların ters yönlerden çakışması, öğrenci gençlik hareketini bozup dağıtması zemini üzerinde ortaya çıkmışlardır. Bu basit ama inkar edilmez gerçeği artık görmek ve kabul etmek gerekiyor.

Otonom örgütlenmelerin özellikleri

Otonom grupların en dikkate değer özellikleri nelerdir?

Otonom örgütlenmeler, düzenin gençlik üzerindeki terörü ve ideolojik saldırısının sosyalist bir önderlik boşluğu ile birleştiği ortamda, gençliğin kendiliğinden/tepkisel muhalefetinin ürettiği bir örgüt biçimidir. Bu yönü ile, de *Ekim Gençliği*'nin 5. sayısında bir yoldaşın da isabetle işaret ettiği gibi, öğrenci kitlesinin içinden “ileriye doğru bir arayış girişimi”dir. Çünkü devletin baskı ve terörü, düzen tarafından karşılanamayan talep ve özlemler, içten içe biriken bir hoşnutsuzluk ve öfke yaratmıştır gençlik saflarında. Sorunlarının çözülmesini, taleplerinin karşılanmasını istemektedirler. Ancak bu yöndeki bilinçleri bozuk ve şekilsizdir. Bir başka ifade ile, ne düzenden hoşnutlar ve ne de kendi başlarına kitlesel bir karşı koyuş gücü bulabilmektedirler. Zira, döneme uygun devrimci politikalara sahip olan ve kendisini eğitip “aydınlatacak”, önderlik edip örgütleyecek güvenilir bir alternatifine sahip değildirler. Dolayısıyla öğrenciler “kendi başlarına yolunu bulmak”, sorunlarını çözmek veya tartışarak çözümler üretmek zorunluluğu ile karşı karşıyadırlar. Bu nedenle otonom gruplar, öğrenci gençliğin kendiliğinden bir arayışı, sorunlarına çözüm bulma ve örgütlenme girişimi ve dolayısıyla politikleşmeye doğru atılmış bir adımı olarak da

ifade edilebilir. Fakat bu aynı zamanda baskı ve terör karşısında sinmeyi ve kaçıışı, düzen tarafından karşılanmayan talep ve özlemlerin varlığı ortamında, çaresizliği ve çözümsüzlüğü de simgeliyor. Bu bir çeşit ara yol girişimi, saldırılar ile özlemler arasında bir dengeleme tutumu ve örgütsüzlüğün yarattığı boşluğu kapatma çabasıdır. Sonuç itibarıyla otonom gruplar, bu yönüyle, düzen karşısında çaresiz kalan öğrenci gençliğin içe kapanarak bir çeşit kendini savunma pozisyonuna geçmesi olarak da görülebilir.

Bu özellikleriyle otonom gruplar, politikleşmeye yatkın örgütlenmelerdir. Bünyelerinde topladıkları gençler daha ileri bir düzeye sıçrama, devrimci bir platform etrafında birleşme potansiyeli taşımaktadırlar. Bu, “otonomcu gençler”in, tümüyle apolitik olan gençlere göre sosyalist propagandaya daha fazla açık oldukları, ikna edilip dönüştürülmelerinin daha kolay olduğu anlamına geliyor. Dolayısıyla bu örgütleri ve gençleri dışlamak yerine sosyalizme kazanmak, etkin bir sosyalist propaganda ile devrimci bir platforma çekmek ve daha ileri örgütsel platformlar üzerinde birleştirmek olanaklıdır. Kuşkusuz bu, dünya ve ülkedeki temel ve güncel sorunları kendine konu edinen güçlü bir ideolojik-politik mücadele yürütmek demektir aynı zamanda. Dolayısıyla bu örgütlere ilişkin politikamızı “eleştir, dönüştür ve birleş!” olarak formüle edebiliriz.

Ayrıca sorunun bu yönüne ilişkin olarak tartışılan bir başka nokta daha var. Otonom grupların “örgütsel biçimlerinin uyumlu birliğini sağlamak” olanaklı mıdır? Evet, otonom gruplar içinde “proleter sosyalist bir perspektifle çalışmak” ve devrimci bir platformda “bunların örgütsel biçimlerinin uyumlu birliğini sağlamak” mümkündür. Bu iyi bir ilişki, yapıcı ve etkin bir ideolojik mücadele, zamanında ve isabetli bir politik müdahale ile pekala gerçekleşebilir. Bunun gerçekleşmesi, öğrenci gençlik hareketinin anlamlı bir sıçrama yapması demek olacaktır. Bunun için çalışmalı ve mücadele etmeliyiz.

Fakat şu da unutulmamalıdır: Otonom gruplar her şeye rağmen gençlik hareketinin bugünkü geri düzeyinin bir ifadesidirler. Bu nedenle, öğrenci gençlik hareketinin kat edeceği yol ve gelecekte alacağı ileri düzeye bağlı olarak kalıcı değil, geçici örgüt biçimleri-

dirler. Ya gençlik hareketindeki ilerlemeye bağılı olarak kendiliğinden kaybolup giderler ya da dönüştürülerek devrimci bir platform etrafında daha ileri örgüt biçimleri halini alırlar. Bu onların her iki durumda da ortadan kalkmaları anlamına gelecektir. Kuşkusuz bunun nasıl gerçekleşeceği konusunda şimdiden bir şey söylenemez.

“Örgüt sorunu” kitle hareketinin dışında ve kitlelere rağmen, onlar adına çözülemez. Ancak çok genel sınırlar içinde nasıl bir yol ile hangi biçimler alacağı söylenebilir. Burada önemli olan, “örgüt sorunu”nun öğrenci hareketinin belirli bir gelişmişlik düzeyi ile taban hareketliliğine dayanılarak, yani politik bir öğrenci gençlik hareketi geliştirerek çözülebileceği gerçeğinin hiçbir koşul altında unutulmamasıdır. Bu temel perspektife sahip olduktan sonra, buraya varmak için, olanaklı her yol ile gerçekleşebilir bütün biçimler hiçbir zaman reddedilemez. Ancak, bugün gerçekleşebilir olanla daha sonra gerçekleşebilir olanı birbirine karıştırmamak koşuluyla. Dolayısıyla bugün sorun otonom grupları hemen ve alelacele biraraya getirmek değil, bunun gerçekleşmesi için çalışmaktır. Kuşkusuz bu çalışma içinde, uygun koşullar ve olanaklar ortaya çıktığında, işlevli olması, gençlik hareketini ileriye taşıması, kitlesel bir gençlik örgütünü yaratmaya hizmet etmesi ve onun bu anlamda dayanağı olması kaydıyla, farklı gençlik gruplarının çeşitli biçimler altında bir araya getirilmesi reddedilemez. Ancak, böylesi ara biçimleri/oluşumları gençlik örgütü vb. olarak görmemek ve ilan etmemek şartıyla.

Otonom grupların bir diğer belirgin özelliği ise, devrimci politikadan uzak duruşun bir ifadesi olmalarıdır. Kuşkusuz bu tümüyle apolitik bir pozisyonda oldukları anlamına gelmiyor. Politikayla ilgileri, sınırları belli bir entellektüel ilgi düzeyindedir. Çünkü otonom gruplar, düzenin terör ve ideolojik saldırısının baskısı altında boy veren örgütlenmelerdir. Ortaya çıktıkları dönem gençliğin örgütsüz olduğu, politik bir platform üzerinde birleşip örgütlenemediği, politikleşemediği bir dönemdir. Dolayısıyla bu yönleri ile, politikadan ve devrimci örgüt fikri ile pra-tiğinden kaçışın da bir ifadesidirler.

Söz gelimi 1960 ve '70'li yıllarda bu tür örgütlenmeler

yoktu. Dolayısıyla bu grupların, '60'lı ve '70'li yıllardan farklı olarak '80'lerin sonlarından itibaren öğrenci gençlik hareketinde görülmeye başlanmaları nedensiz değildir.

'60'lar gençlik hareketinin en belirgin özelliği, "Dev-Genç ve DÖB gibi gençlik kitlelerini kucaklayabilen ve kitle inisiyatifli temelinde yükselen" örgütlülüklere sahip olmasıydı. Ayrıca bu dönemin öğrenci gençlik hareketi reformizmden hızla kopuyordu. Ve düzen dışı bir özellik kazanmaya başlamıştı. Bu dönem gençlik hareketinin Türkiye sol hareketinin yeniden doğuşuna kaynaklık etmesi tam da bundan dolayıdır.

'71 sonrası gençlik hareketi ise savaşıarak alınan bir yenilgi üzerinde gelişti. Bu yüzden "özgüven ve moral üstünlüğüne" sahipti. "1970-80 döneminde gençlik hareketi sürekli bir genişleme çizgisi izleyerek, orta öğrenim kurumlarındaki öğrencileri de kapsayan bir kitleselliğe ulaştı. Dahası devrimci-demokrat akımların temel örgütlenme alanı ve kadro kaynağı haline geldi." (*EKİM I. Genel Konferansı/Değerlendirme ve Kararlar*, s.229-237)

Bugünkü gençlik hareketinin darlığı ve marjinalliği ise biliniyor. İşte otonom örgütlenmelerin devrimci politika ile devrimci örgüt fikri ve pratiğinden uzak duruşunun nesnel temeli budur. 1960-70'li yılların gençlik hareketinde otonom örgütlenmelerin olmamasının nedenidir bu. Bir başka ifadeyle otonom gruplar, bu yönleri ile öğrenci gençliğin toplumsal gelişmelerden ve politik sorunlardan uzaklaşmanın bir göstergesidirler. Dolayısıyla "karşı taraf"ın baskısının bir çeşit gençlik içindeki yankısı olarak görülebilirler. Kuşkusuz "karşı taraf"ta oldukları anlamına gelmiyor bu. Burjuva dünya görüşünün, değer erozyonunun, kişilik yozlaşmasının, faydacı, köşe dönme ve bireyci fikirlerin gençlik içindeki gücü ve etkisini gösteriyor. Bu otonom grupların ikili yönlerinden bir diğeridir; geriye dönük yüzü ve özelliğidir.

Soruna ilişkin şu noktanın altını çizmek gerekiyor. Otonom gruplar her şeyden önce nesnel bir olgudur. Doğal bir oluşuma ve işleyişe sahiptir. Sektör tutumları içine girerek "ortadan kaldırmak", "dağıtmak" veya "yıkarak" hem gereksizdir ve hem de yanlıştır. Onları ciddiye almak, devrimci bir diyalog geliştirmek,

içinde çalışmak, eleştirmek ve değiştirerek daha ileri bir biçime/örgütlülüğe kavuşturmak gerekiyor. Tam da burada devrimci eleştiri silahı, sosyalist dünya görüşü harekete geçirilmelidir. Otonom grupların üzerinde şekillendiği nesnel zemin ile fikirleri ısrarlı, yapıcı ve etkin bir şekilde eleştirilmeli, çözüm yolu bilimsel bir yolla izah edilmeli, çözümsüzlükleri gösterilmeli ve ileriye doğru çıkış yolları sağlanmalıdır.

Küçük-burjuva sol grupların etkisindeki devrimci öğrenciler arasında sorunun bu yanına ilişkin olarak, zararlı bazı eğilimler geliyor. Üniversiteler ile fakülte yönetimleri “apolitik olmaları şartı ile klüpleri kendi belirlediği sınırlar dahilinde” örgütlüyor gerekçesiyle, “klüplerin teşhir” edilmesi gerektiği savunuluyor ve içinde çalışılması reddediliyor. Kuşkusuz fakülte yönetimleri, değişmez bir politika olarak, her zaman tepkileri zararsız kanallara akıtıp dağıtmaya çalışacaklardır. Bunda anlaşılacak bir şey yoktur.

Fakat radikal ve “direniş”çi görünmek adına öğrencileri düşmana terk etmeye ne demeli? Fakülte yönetimlerinin gerici çabalarını boşa çıkarmak, “her türlü imkan”ları sundukları ve örgütledikleri kulüpleri onlara ve düzene karşı politik bir mevziye dönüştürmek, öğrenci gençlik hareketinin ve devrimin hizmetine sunmak pekala olanaklıdır. Bunu başarmamak için de, siyasal dar kafalılık ve siyasal körlük dışında, herhangi bir neden yoktur. Saçma sapan bir “teşhir” yerine, düzen temsilcilerinin işini kolaylaştıran politikalar üzerinde düşünülmelidir. Sözelimi fakülte yönetimi nasıl oluyor da, “derneğin dağılık ortamı ve diğer öğrenciler üzerindeki etkisizliğinden” yararlanabiliyor? Fakülte yönetimleri, neden ilk elden “öğrenci derneği çevresinden soğu-muş insanları, kendi belirlediği sınırlar dahilinde örgütlüyor?” Ve çok kısa bir sürede ve “her ilgi dalında bir klübün oluşturulması” nasıl izah edilmeli? Küçük-burjuva sol hareket, öğrencilerin “her ilgi dalı”na neden cevap veremiyor? Ve bütün bunlardan sonra, dernekler nasıl oluyor da “alternatif çalışmaları hayata geçirdiğimiz politik örgütlülüğümüz” olabiliyor?

Soruları çoğaltmak mümkün, fakat gereksiz. Ama kesin olan

şu ki; küçük-burjuva sol gruplar, öğrenci gençlik hareketinin gelişmesini engelleyen barikatlardan biri haline gelmiştir artık. Onları aşmak, sosyalizmi gençlik hareketinde etkin bir kuvvet durumuna getirmek gerekiyor.

Ekimci Genç Komünistler, bu onurlu ve tarihsel göreve pratik ve politik tek adaydır.

Ocak '95

Gençlik hareketi ve görevlerimiz

Gençliğin siyasal mücadelede yerini alması, genel mücadelenin almış olduğu boyutla doğrudan ilgilidir. Gençlik hareketi motive edici gücünü toplumsal-siyasal gelişme ve sorunlar karşısında konumlanışıyla bulur. Salt iradi çabalarla ya da ikameci eylem ve örgüt biçimleriyle bir gençlik hareketi yaratılamaz. Kaldı ki eylem ve örgüt biçimleri ancak kitle dinamiklerinin ifadesi ve kanalları olabildikleri ölçüde kitleler tarafından benimsenir. Onların mücadelelerinin taşıyıcı bir aracı ahline gelebilir. Yakın siyasal tarihimizin ilk iki devrimci yükselişinde gençliğin oynamış olduğu özel rol bu zeminde kavranabilir. Nesnel sınıfsal ilişki ve çelişkilerin toplumsal patlama dinamikleri biriktirdiği bu iki evrede, gençlik hareketi de, örgütlü ve politikleşmiş bir güç olarak gelişebilmiştir.

Bu soruna girmemizin temel nedeni şudur: Türkiye'de gençlik hareketleri önemli ölçüde öğrenci hareketi olarak doğmuş ve

gelişmiştir. Ancak birbiri ardına iki devrimci yükseliş (ve yenilginin) yaşandığı bu iki evrede, ilk göze çarpan olgu, gelişen toplumsal hareketlilik özellikle de işçi hareketliliği ile birlikte bir gençlik hareketinin geliştiğidir. 1980 sonrası ilk gençlik direnişi yine üniversiteler bünyesinde ortaya çıkmıştır. Ne var ki devrimci hareket saflarında oluşan beklentilerin aksine, '84-'88 döneminin nispi kitleliliği dışta tutulursa kitlese bir devrimci gençlik hareketi gelişmemiştir. Olduğu kadarını karakterize eden ise, devrimci hareketin dar sempatzan çerperinde yaşanan marjinal bir hareketliliktir. Bu olgu, devrimci gençlik örgütlerinde, öğrenci hareketinin "tıkanıklığı" problemi etrafında gelişen biktırıcı bir tartışmayı doğurmuştur. Sorunun özüne inilemediği ölçüde, "tıkanıklığın" gerçek nedenleri anlaşılamadığı gibi, çözüm arayışı olarak eylem ve örgüt biçimleri alanına sıkışılıp kalınmıştır. Örgüt ve eylem biçimleri üzerinde yürütölen tartışmalar, kitle hareketlerinin itici dinamiklerinin diyalektik bir kavranışı üzerine oturabilseydi, bu temel üzerindeki bir tartışma bir ölçüde anlamlı olabilir, sorunun özüne inilmesini kolaylaştırabilirdi. Fakat "demek" ve "merkezileşme" üzerine oturan bir tartışma ve pratik politikaların, sorunu daha da kısırlaştırıp yozlaştırmaktan öte bir işlevi olamadı.

Komünist gençlik ise, soruna daha ilk andan itibaren, "kitleleşmenin politikleşmeden geçtiği" temel perspektifi ışığında yaklaşmıştır.

Komünist gençlik, devrimci hareketin ve reformist akımların dayattığı bu tür sağlıksız ve saptırıcı "tartışma" gündemlerine politik mücadelenin ihtiyaçları çerçevesinde bir müdahalede bulunmalıdır. Fakat bir tuzağa dönüşen bu tür tartışma gündemlerini aşabilmek için, süreçlere komünist platformun perspektif ve ilkelerinin ışığında yüklenebilmeli, politik iradesini pratik olarak ortaya koyabilmelidir.

Esasında sorunun kendi başına soyut bir "kitlelilik" ekseninde ele alınması politik iktidar perspektifinden yoksunluğun ürünüdür. Sorun şöyle ortaya konabilir: Politik bir gençlik hareketi geliştirmek ve düzenin karşısına dikmek. Talepleri, ufku, özlem ve hedefleri

kurulu düzenin toplumsal-siyasal çerçevesini aşamayan, düzen içi bir platforma sıkışan bir kitle hareketi, durulma, giderek de küllenme akıbetiyle yüzyüzedir. Zira süreklilik, kök bulma ve gelişme dinamizmi özünü, kurulu düzen karşısında alınan toplumsal-siyasal ret tutumunda bulur. Tüm militan kitle (ve gençlik) hareketlerinin itici dinamikleri, her zaman kurulu düzene karşı alınan siyasal tutumdan beslenmiştir. Yakın dönem siyasal tarihimizin ilk iki devrimci yükselişi içinde gençliğin oynamış olduğu özel rol ancak bu zeminde mümkün olabilmiştir. Düzen için bunaltıcı bir “baş ağrısı” olmuş gençlik hareketlerinin örgütlü gücünün, militan karakterinin ve tüm toplum katlarında yankı uyandıran politik etkisinin kaynağını, doğrudan düzene politik cepheden alınan tutum beslemiştir.

Buradan çıkarılması gereken temel sonuç, gençlik hareketinde yeni bir militan yükseliş sayfasının açılabilmesinin gençliğin devrimci doğrultuda politikleşmesine bağlı olduğudur. Politik bir mücadele ve örgütlenmenin kanalları örülmeden, düzenin gençliğin bilincine ördüğü ideolojik ağlar, yüreğine saldırdığı korku duvarları parçalanmadan, ikameci ve suni eylem ve örgüt biçimleriyle gençlik hareketindeki “tıkanıklık” aşılamaz. Devrimci gençliğin bilince çıkarması gereken ilk temel sonuç budur.

*

Devrimci gençlik grupları üniversite gençliğinin ‘84-88 dönemindeki akademik-demokratik istemlerinin gerek dile getirilmesinde gerekse de bu yönde sıcak bir mücadele pratiği sergilemesinde göstermiş olduğu duyarlılığı bugün neredeyse yitirmiş durumdadır. Özellikle ‘90 sonrasına artık tümüyle dar grupsal kaygılara endekslenmiş bir faaliyet egemendir.

Gençlik kitesine seslenebilmek, onu toplumsal-siyasal sorunlar üzerinden kuşatabilmek alanında yaşanan “tıkanıklık”, devrimci bir gençlik hareketinin potansiyel unsurları durumunda olan bir bölüm gençliği otonom “siyasal” kümelenmelere yöneltmiş ya da sınırlı kültürel etkinliklere hapsedmiştir.

Bu olgular komünist gençliğin faaliyeti açısından iki göreve işaret etmektedir. Birincisi, geniş gençlik yığınlarını kucaklayan

dinamik bir politik faaliyet kapasitesi ortaya koyabilmek. İkincisi, duyarlılığı, dikkat ve enerjisi kültürel etkinliklere ya da otonom kümelenmelere vb. hapsolmuş gençlik kesimlerine ulaşmak, onları devrimci mücadele alanına çekmek.

Komünist gençlik, öğrenci gençlik hareketine yaklaşımdaki iki temel savrulmaya karşı da mücadele vermelidir. Bu, öğrenci gençliğin “akademik-demokratik” istemlerine yaklaşımdaki iki karşıt eğilimdir. Birincisi, akademik-demokratik mücadele alanını tümünden ihmal eden sol yaklaşımdır. İkincisi ise, bu alanı amaçlaştıran reformist-revizyonist yaklaşımdır.

Akademik-demokratik alanın dar sınırlarına sıkışmış bir propaganda ajitasyon faaliyeti ve eylem çizgisinin, gençlik yığınlarının bilincini geliştirmekte ve onları politikleştirmekte oynayacağı rol son derece sınırlıdır. Dahası bu zemin politik perspektifi karartmaya, kısırlaştırmaya da müsaittir. Ancak üniversitelerin kışlaya döndüğü, liselerde gerici ve faşist eğitim terörünün ayyuka çıktığı bir ülkede, öğrenci gençlik potansiyel bir patlama dinamiğidir. Öğrenci gençliğin akademik demokratik istemlerine ve bütün bu istemlerinin en genel ve ideal ifadesi demek olan “Özerk-Demokratik Üniversite!” şiarına sahip çıkmak bu açıdan özel bir önem taşımaktadır. Fakat bu yapılırken, gençliği politikleştirmenin, kitle mücadelesini geliştirmenin yolunun, gençliğin dikkatini öncelikle toplumsal-siyasal sorunlara yöneltmekten geçtiği bir an bile unutulmamalıdır.

Liseli gençlikte giderek boyutlanan bir protesto hareketi gelişmektedir. Kişiliğini ezmeyi ve silikleştirmeyi amaçlayan faşist disiplin yönetmelikleri, yoğunlaşan baskılar, dayak, boğucu müfredat, faşist-ırkçı ideolojik kuşatma vb. gencecik kişilikler üzerindeki tüm bu çağdışı fizik ve moral/psikolojik terör uygulamaları liseli gençlikte bir tepki birikimine yol açmaktadır.

Ne var ki, liseli gençlik bünyesinde gelişen protesto hareketi, üzerinde estirilen ve tahammül sınırlarını zorlayan fizik, ideolojik ve moral terörün yanı sıra daha da köklü bir nedenden beslenmektedir. Özellikle 12 Eylül sonrasında çeşitli politika ve uygulamalarla eğitimde fırsat eşitsizliği daha da derinleştirildi. Emekçi katmanlara

mensup öğrenci gençliğin yüksek öğrenim olanakları neredeyse imkansız hale getirildi. Eğitimdeki fırsat eşitsizliğinin somut pratik sonuçlarını tüm eziciliğiyle üzerinde hisseden gençlik gelecek ümidini giderek yitirmektedir. Düzenin katı gerçekliği gençliğin üzerine bütün ağırlığı ile çökmekte, onu gerçek yaşamın sorunlarıyla daha şimdiden yüz yüze bırakmaktadır.

“Gençlik gelecektir!” Gençlik devrimci ideallere ve enginleri fethetme ufkuna sahip değilse, o gelecek ufkundan da yoksun demektir. Bu durumda payına düşecek olan, düzenin çürümüşlüğü-
nün ve yozlaşmışlığının taşıyıcısı ve yayıcısı olmak olacaktır.

Öyleyse gençlik devrimci ise, gelecektir. Gençliğin geleceği işçi sınıfında ve sosyalizmededir. Komünist gençliğin görevi, proletaryanın devrimci ideallerini gençlik kitlelerine taşıyarak onları devrim ve sosyalizm kavgasına hazırlamaktır.

Kasım '95

Örgütlenme sorunu tartışmaları

'80'lerin ortalarından bu yana devrimci öğrenciler arasında sürekli bir tartışma konusu olan, hemen her dönem değişmez bir gündem maddesi olarak kalan sorunların en başta geleni, "örgütlenme sorunu"dur. Ne var ki, yıllardır kendini tekrarlayan bu tartışmalara, yer yer öne çıkarılan çeşitli örgüt biçimlerine ve gündeme getirilen çözüm önerilerine rağmen, sorun yine de orta yerde duruyor hala.

Her şey bir yana, yılları bulan bu arayış ve tartışma zenginliği, hiç de belirli bir gelişme göstermiş bir öğrenci hareketinin örgütlenme sorunlarına cevap arama/verme girişimini ifade etmiyor. Aslında bütün fikir çeşitliliğine rağmen, tartışmaların kendisi tali sorunlar ve yapay ikilemler üzerinde sürdü. Bugüne kadar da böyle devam etti. Bu ise, kaçınılmaz bir şekilde ve hiç de şaşırtıcı olmayan bir sonuçla, çözümsüzlükle sonuçlandı.

Devrimci-demokrat hareketin değişik kanatları arasında

“örgütlenme sorunları” ekseninde süren ve aşağı-yukarı on yıldır benzer fikirler etrafında dönüp duran bu tartışmaların ortaya çıkardığı çıplak bir olgu var. Yıllardır süren tartışmalar, bu geleneksel akımın devrimci gençliğe tutarlı bir dünya görüşü sunmak, onun devrimci siyasal eylemini doğru bir çizgide yönetmek ve doğru hedeflere yöneltmek konusundaki yetersizliğini, tutarsızlığını ve yeteneksizliğini göstermiştir yalnızca.

* * *

Aradan geçen zaman, bugün devrimci-demokrat hareket saflarında, bu sorunda, birbirine zıt gibi görünmesine rağmen, aslında aynı ideolojik platform üzerinde var olan ve aynı sonuçta birleşen, iki temel zaafın ifadesi iki ana eğilimin var olduğunu ortaya çıkarmış bulunuyor. Bu ana eğilimlerin temsilcileri, geleneksel devrimci-demokrat hareketin, kuşkusuz çok daha temelli nedenler üzerinde, kendi içinde liberal ve devrimci eğilimler yönünde ayrışmasının da kutuplarıdır aynı zamanda.

Devrimci-demokrat hareketin liberalleşen kesimi, bugün, öğrenci gençliğin kendiliğinden arayışlarının ortaya çıkardığı muhalefet girişimlerinin peşine takılmış durumda. Bir dizi başka daha temel nedenlerin de yanında, öğrenci gençlik hareketinin zayıflığının ve geriliğinin beslediği bu liberal kuyrukçu eğilim, şimdilerde “yeni sürecin dinamikleri”, “öğrenci gençlik hareketinin motor gücü”, “kitleleşme”, “kitleleşen öğrenci hareketinin yaratılması” adı altında, otonom grupları -kol, oda, topluluk vb.-, belirsiz tanımlamaların arkasına da sığınarak, “öğrenci örgütleri” olarak ilan etmiş bulunmaktadır.

Aslında öğrencilerin, verili bilinç ve örgüt düzeyi ile aynılaştan bu yeni liberal eğilim, “kitleleşme” ve “kitleleşen öğrenci hareketinin yaratılması” adına, gerçekte gençlik yığınları üzerinde oldukça kuvvetli bir etki alanına sahip olan reformizmi ve düzen içi eğilimleri güçlendirmekten başka bir şey yapmış olmuyor. Geleneksel devrimci-demokrat hareket içinde oldukça geniş bir yelpazeye dağılmış olan bu liberal eğilim, esasen öğrenci gençliğin ana gövdesinin bugünkü geri tutumunun devrimci öğrenci ve

sol gruplar şahsında kendini ifade etmesinden başka bir şey değildir. Dolayısıyla bu eğilim şahsında karşımıza çıkan, gerçekte kaba bir kitle kuyrukçuluğudur. Ortaya çıkan pratik-politik sonuç ise, öğrencilerin geri bilincine tabi olmak, böylece devrimci bir öğrenci hareketini geliştirmenin önüne yeni bir engel olarak çıkmaktadır.

Geleneksel devrimci-demokrat hareket içindeki ana eğilimlerden ötekisi ise, örgüt sorununda, "kitle kuyrukçuluğu"nun eleştirisi arkasına da sığınarak, devrimci öğrencileri geri kalan ana kitleden koparan bir davranış çizgisindedir. Öğrenci hareketinin devrimci kanadının içinde yer alan bu ikinci eğilim, dar bir çevre içine sıkışmış olsa da politik mücadelede radikal olan, belli bir politik ve örgütsel etkinlik gösteren, fakat öte yandan politik-örgütsel alanda kitle dışılığı teori düzeyine çıkaran çeşitli gruplardan oluşuyor. Radikalliği ve liberal eğilimlere gösterdiği pratik direnç kendi içinde belli bir değer taşısa da, eylem ve örgütlenme çizgisiyle devrimci öğrencileri öğrenci kitesinden kopardığı için, sonuçta kitlesel ve politik bir militan öğrenci hareketinin geliştirilmesi çabasına fiilen zarar veriyor.

Geleneksel devrimci-demokrat hareketin iki belirgin ana eğilimini oluşturan bu gruplara karşı etkili bir ideolojik mücadele yürütmek önümüzdeki dönemin görevleri arasındadır. Bu iki nedenden dolayı gerekli ve zorunludur. İlk küçük-burjuva demokratizminin devrimci öğrenciler üzerindeki etkisini kırmak için. İkinci olarak ise, ilkinde doğrudan bağlı olarak, politik bir gençlik hareketini geliştirmenin sorunları konusunda devrimci öğrenciler arasında bir ideolojik açıklık sağlamaktır.

* * *

Bugün devrimci gençlik hareketinin temel sorunlarından biri örgütsüzlük olduğuna göre, o zaman, bu alan üzerinde yapılacak müdahalenin sorunlarına ilişkin olarak açık ve net değerlendirmelere sahip olmak ayrı bir önem taşımaktadır. Doğru ve tutarlı bir örgütsel müdahale, ancak müdahalenin sorunları konusunda açıklığa kavuşmak ölçüsünde olanaklıdır.

Esasen biz, devrimci demokrat grupların kısır tartışmalarının aksine, ilk çıkış yıllarımızdan itibaren bu alandaki sorunları,

onları yaratan ve besleyen temel etkenleri ve nasıl bir müdahale gerektiği sorununu çeşitli vesilelerle ele aldık, tartıştık. Böylece gençlik hareketinin üzerinde gelişeceği sosyalist bir platform ortaya koyduk. Ne var ki bu perspektifi devrimci öğrenci hareketi içinde etkin kılmakta başarılı olmadık. Dolayısıyla bugün de, bu sorunda, devrimci öğrenciler arasında tam bir ideolojik kavrayışsızlık ve belirsizlik sürüyor halen. Kuşkusuz, küçük-burjuva demokrat hareketin politik etkinliği, tersinden proleter sosyalizmin gençlik içinde politik bir etkinliğe ulaşamaması ile doğrudan ilgilidir bu.

Uzunca bir dönemdir “kitleleşme”, “platformlar”, “kurultay” vb. sorunlar üzerinde süren ve dönüp duran bu sığ tartışma, aslında görünürdekinden çok daha temelli nedenlere ilişkindir. Tartışmanın özü şudur: Öğrenci gençlik hareketine hangi platform üzerinden ve nasıl müdahale edilecektir? Sorun, mücadele biçimleriyle örgüt biçimleri arasındaki diyalektik ilişkinin kendisiyle ilgilidir. Devrimci demokrat hareketin bir on yıldır gözden kaçırdığı ise tam da budur. Onlar sorunu, bu gerçek çerçeve üzerinden değil, fakat öznel tercihler ve içerikten koparılmış biçimler üzerinden tartıştılar.

Öğrenci gençlik hareketinin politikleştirilmesinde ve gelişiminde mesafe alınamadığı sürece, onun örgütlenmesinde de mesafe alınamaz. Gençlik hareketinin eylem dinamizmi, düzeyi, gelişme seyri ve bu seyrin değişik zamanlarda aldığı biçimler hesaba katılmadığı sürece, gençliğin örgütlenmesi sorununa kendi içinde yapay müdahalelerle çözüm getirilemez. Çünkü örgütün kendisi kitle hareketliliğe, onun kapsamına, niteliğine ve düzeyine dolaysız olarak bağlıdır. Örgüt sorunu, bu diyalektik ilişki üzerinden ve kitle eylemi dinamizmi içerisinde kavranamazsa, onun belirli bir biçimine belirli bir anda getirilen açıklama, ya hareketin seyri içinde boşa çıkar, ya da kitle hareketinin dinamizmi üzerine oturmadığı için baştan ölü doğar, işlevsizleşir ve o yapay biçim bile yozlaşarak dağılıp gider. Öncüyü yığınlardan koparır ve yalıtır.

Eğer bir örgüt kitle hareketinin ürünüyse, onun sonucunda

ortaya çıkmış veya “yaratılmış”sa, bu eylemliliğin kendisi ona yeni olanaklar sunar. Kuşkusuz örgüt de eylemliliği yeni bir düzeye çıkarır. Bu diyalektik ilişkinin bir sonucu olarak yeni bir düzeye ulaşmış kitle hareketliliği eski örgüt biçimini boşa çıkarır; ona farklı bir içerik, nitelik ve işlev kazandırır. Dolayısıyla örgüt biçimleri donmuş, asla değişmez kalıplar değildir.

Öğrenci gençlik hareketinin yakın tarihine bu gözle bakıldığında, bu evrensel tecrübenin doğrulanması açıkça görülebilir. Ayrıca öğrenci gençlik hareketinin ‘80 sonrası dönemi ve bugünü de, bu gerçeğin olumsuz girişimler üzerinden, yani tersinden kanıtlanmasından başka bir şey değildir.

Şubat ‘95

Liseli Öğrenci Birlikleri Üzerine

Parçalanmışlık ve dağınıklık bugünün temel özelliğidir

Liselilerin yeni bir öğrenim dönemine başlamasının üzerinden kısa bir süre geçti. Ancak liseli gençliğin durumunda bir önceki yıla göre sözü edilebilir bir farklılık yok. Sorunlar daha da ağırlaşmış olarak sürüyor. Öte yandan liseli gençlik hareketi gelişmesini engelleyebilecek ciddi zaaflarla karşı karşıya. Bu zaafılar ile sorunlar aşılmazsa hareketin dar bir öğrenci çevresine sıkışıp kalması, kısırlaşarak marjinalleşmesi ile sonuçlanacak bir yöne doğru hızla evrilmesi tehlikesi var.

Bu öğrenim döneminde de (geçtiğimiz birkaç yılda olduğu gibi) liseli devrimci öğrencilerin tartıştığı sorunların başında, liseli gençliğin kitlesel örgütlenmelerinin nasıl gerçekleşeceği sorunu geliyor. Yeni bir tartışma değil bu. Bundan birkaç yıl önce, öğrenci birliklerinin ilk ortaya çıkışı ile başladı bu tartışmalar.

Tartışma konuları olan sorunlar hemen hiç değişmedi. Aynı eksen üzerinde ve güncel sorunlarla da iç içe geçerek bugünlere taşındı. Tartışılan sorunlar aynı, tartışan taraflar aynıdır. Bu yanıltıcı bir değerlendirmeye yol açmamalı. Liseli gençlik hareketinin ortaya çıkardığı sorunların yarattığı bir zenginliğin değil, çözümsüzlüğün bir göstergesidir bu tartışmalar. Tartışanlar ayaklarına dolanan sorunlar yaratmışlardır.

Şüphesiz bu tüketici tartışmaların bir öncesi var. '90 yılının başlarından itibaren, liselilerin hareketlenmesine ve buradaki ilk politik canlılığına bağlı olarak, devrimci-demokratların hemen tümü bu alana üşüştiler. Sağladıkları sınırlı etkiye dayanarak her biri kendine bağlı ve kendisine uygun liseli öğrenci birlikleri kurdu. Bunlara hem aynı ve hem de farklılığın göstergesi olması gereken, bunun bir kanıtı olan çeşitli adlar verildi. Kendine ait herhangi bir örgütü olmayanlar ise, çeşitli gerekçeler uydurarak mevcut oluşumlardan ayrıldılar. Uygun bir adla da bunu "meşrulaştırma" yolunu seçtiler. O günün koşullarında, bugüne göre nispi bir sessizlik ile durgunluğun olduğu o ortamda, bütün zaaflarına ve yanlışlığına rağmen, bu girişimlerin yine de kendi içinde belli bir değeri ve anlamı vardı. Bir ilk hareketlenmenin ürünüydüler. Liselerdeki politik canlanmanın da yardımı ile suni parçalanmanın geçici olacağı ve sona ereceği düşünülüyor veya varsayılıyordu. Ancak gelişmeler parçalanmanın kalıcılaştırılması yönünde seyretti. Ve dolayısıyla bu girişimler ile oluşumlar, liselerdeki devrimci öğrencileri ve lise mücadelesini parçalayan, zayıflatarak güçten düşüren bir dayanağa dönüştürüldü. Aslında farklılığın kanıtı olarak öne sürülen bütün gerekçelerin tersine, hepsi aynı ortak program ve talepler üzerinde ortaya çıkmış ve şekillenmişlerdi. Dahası ayrılığın bahanesi olarak ortaya atılan eleştiriler, ilginçtir, eleştiri sahipleri için de geçerliydi. Onlara da aynı eleştirileri yöneltmek gerekiyordu. Kısacası zaaflar ortaktı. Grupçuluk, rekabetçilik, benmerkezcilik ve kısır çekişmeler ile tartışmalar, vb. Yine ilginçtir; bu parçalanma ile güçleri dağıtmanın tüm sorumluları, başını çektikleri bu oluşumların "liseli gençliğin kitlesel örgütü" olduğunu iddia ve ilan ediyorlardı. Bu ad ve

örgüt zenginliği, gerçekte liseli öğrencilerin tercihinin ya da kitle mücadelesinin düzeyinin bir göstergesi değil, devrimci demokratların “kendine ait örgüt” sahibi olma çabalarının bir ifadesidir. Bugünkü durum da aynıdır.

Liseli devrimci gençlik hareketindeki parçalanma fiili bir durumdur artık. Aynı bölgede ve hatta tek bir lisede, adları hem benzer ve hem de farklı (!) olan çeşitli oluşumlar/gruplar mevcut. “Öğrenci Birlikleri” bunların başlıcaları. Bugünlerde ise bunlara, iddia başka olsa da, “Demokratik Lise Kurultayı” adıyla yeni bir oluşum daha eklenmek üzere. Daha önceleri de çeşitli vesilelerle ifade ettiğimiz gibi, bu bölünmeyi yaratanlar, alışageldiği üzere, parçalanmışlık ve güçlerin dağınıklığına son vermek tartışmalarına dalmış bulunuyorlar. Bu tartışmanın kendisi ise muhtemelen yeni bir parçalanmaya, yeni platform önerilerine konu olacak gibi görünüyor. Kısır bir döngüdür bu ve hazin bir tükenmeyle sonuçlanacak.

Liseli Öğrenci Birlikleri nasıl oluşular ve hızla “çoğaldılar”?

Liseli Öğrenci Birlikleri kitlesel örgütlenmeler değildir. Bugün öğrencilerin çok küçük bir kesimi ile, devrimci öğrencilerle sınırlıdır. Birkaç bin kişilik okullarda en fazla “15-35 öğrenciyi” kapsamaktadırlar. Eylemlere katılım ise “50 ile 100 öğrenciyi” aşamıyor. Nesnel bir gerçektir bu ve hemen bütün devrimci öğrencilerin ortak görüşüdür. Yayımlanan gençlik dergilerinde de, bazen reklam için abartılı rakamlar verilse de, bu verilere rastlanabilir. Dolayısıyla Liseli Öğrenci Birliği’ni “liseli gençliğin kitlevi öğrenci birliği” olarak tanımlamak bugün doğru değildir. Abartılı ve zararlı bir değerlendirmedir bu. Bu oluşumlar liseli gençliğin kitlesel örgütünün yaratılmasında bir ilk girişim, bir ilk hazırlık çabası olarak görülmelidir. Halihazırdaki durumları da böyledir zaten.

Liseli Öğrenci Birlikleri bugün belli bir kısırlaşma tehlikesi ile karşı karşıya bulunuyorlar. Basın toplantıları, çeşitli vesilelerle

düzenlenen eylemler bir canlılığın göstergesi gibi görünmesine rağmen, aslında gerçek durum tam tersi yöndedir. Eylemler tabandan kopuk olarak geliyor ve örgütleniyor. Dahası, devrimci öğrencilerin kitle bağlarını geliştirmelerinde önemli zaaf lar var. Ya buna önem vermiyorlar veya içinde buldukları /yer aldıkları oluşumları kitle örgütü olarak görmeleri bu yöndeki çabalarını zayıflatıyor. Ayrıca çeşitli oluşumlar içinde parçalanarak dağılmış olmaları, onlar arasında grupçuluğu, rekabetçiliği ve kısır tartışmaları körükleyen bir işlev de görüyor. Bu sorunların gerçek boyutları ile görülmesini engelliyor. Anlık ve geçici çözümler peşinde koşmayı körüklüyor. Dolayısıyla sabırlı ve ısrarlı bir çalışmayla gençliği politikleştirmek, düzen dışı bir kanala yöneltmek görevine, bu asıl can alıcı göreve sırt çevirmekle sonuçlanıyor.

Kuşkusuz bu zaaf lar bugünle sınırlı veya şimdi çıkmış değil. Kökleri çok daha öncelere, liseli öğrenci hareketinin ilk şekillendiği günlere uzanıyor. Çünkü Liseli Öğrenci Birlikleri'nin ortaya çıktığı dönem, aynı zamanda liseliler arasında bir ilk hareketlenme ile canlanmanın görüldüğü dönemdir. Bu politik canlılığı yakından ve hayranlıkla takip eden devrimci-demokratlar hemen müdahale ettiler. Alan boştu ve liseli devrimci öğrencileri, hiç olmazsa bir kesimini, herkesin kendi payına "kazanması" ve örgütlemesi oldukça kolaydı. Üstelik üniversite gençliğinin kısırlığı ile kıyaslandığında verimli bir alandı da burası. Etrafına beş-on öğrenciyi toplayan hemen bir grup kurdu. Arkasından da "Öğrenci Birliği" olarak ilan etti. Geriye durumu teorize etmek kalmıştı. Bu daha da kolaydı. Zira; "Öğrenci Birliği" kurulurken ve kuruluşundan çok kısa bir süre sonra kitlesellik kazanacağı şeklinde bir hayal beslenmemeli"ydi. "Bu liseli gençliğin bugünkü genel durumuyla çelişen bir beklenti olur"du. "Herhangi bir lisede dar güçlerle de bir öğrenci birliği kurulabilir"di. Bazıları bir adım daha attı; ve "25-30 kişiyi kapsayan" bu oluşumları kitle örgütü olarak görmek gerektiğini, bunun zaten doğal olduğunu ilan ediverdi. Çünkü "başlangıçta hep böyle olurdu". Devrimci-demokratların hemen tamamı böyle davrandılar.

Dolayısıyla, bugün liseli gençlik hareketinde görülen darlık

ve devrimci öğrencilerin geriye kalan öğrenci kitlesinden kopması, doğal bir sürecin sonucu olarak ortaya çıkmadı. Tam tersine, devrimci-demokratların geleneksel zafiyetlerini, grupçuluklarını, rekabeti, kısır tartışmaları ve küçük-burjuva platformları taşımalarının bir sonucu olarak boy verdi bu durum.

Bugünkü duruma nasıl müdahale edilebilir?

Şüphesiz ki, daha ilk oluşum günlerinden itibaren duruma müdahale edilmiş olsaydı, süreç böyle işlemeyebilirdi. Bu ortaya çıkan olanakların devrimci bir tarzda değerlendirilmesi, hareketin kitle tabanına oturması ve parçalanmanın mümkün olan en alt düzeyle sınırlanması demek olacaktı. Ancak bugün gerçek başkadır. Öyleyse o zaman, bugünün en öncelikli görevlerinden biri, devrimci demokratların liseli gençlik hareketini tahrip etmesinin, darlaştırarak marjinalleştirmesinin önüne geçmektir. Komünist gençliğin harekete etkin bir politik ve örgütsel müdahalede bulunması ile olanaklıdır bu. Ve böylesi bir müdahale için koşullar oldukça elverişlidir.

Liseli Öğrenci Birlikleri daha oluşumlarının en başında ve ilk günlerindedirler. Oldukça dar ve sınırlı sayıda öğrenciyi, devrimci öğrencileri kapsamaktadırlar. Öncelikle bu darlık hızla aşılmalı ve parçalanmalıdır. Bu amaçla, liseli öğrencilere yönelen ve onları politikleştirmeyi amaçlayan yaygın ve sistemli bir politik çalışma yürütülmelidir. Bu Liseli Öğrenci Birlikleri'nin milyonlarla ifade edilen dev bir kitleye yönelmesi, onunla birleşmeyi hedeflemesi demek olacaktır. Meşrulaşma bu kitleyle birleşilebildiği ölçüde olanaklıdır. Bu yapılmadığı sürece kısırlaşma, yozlaşarak dağılma ve erime kaçınılmazdır.

Öte yandan, dar gündemleri ile yol açıcı olmayan tartışmalardan ve kısır gruplararası çekişmelerden de hızla sıyrılmak gerekiyor. Bu devrimci öğrencilerin enerjisini asıl sorunlar üzerinde yoğunlaştırmalarını, geniş bir öğrenci kitlesi ile ilişki kurmalarını ve onlarla bütünleşmelerini sağlayacaktır. Tam da bu yüzden sorun, "Liseli Öğrenci Birlikleri'ni merkezileştirmek" olarak ortaya konamaz. Çünkü sözü edilen sorunlar "merkezleşme",

“komisyonlar”, “platformlar” vb. işlevsiz girişimlerle çözülemez. Ayrıca gençlik yığınlarının dışında gerçekleşen ve onlar adına kurulan böylesi örgütlerin veya girişimlerin başarılı olduğu da görülmemiştir. Öyleyse “kafadan çözümler”le liseli öğrencilere rağmen kotarılmış işlevsiz projeler peşinde koşmaktansa, birim çalışmalarını güçlendirmek, yığınlara dönmek ve onları politikleştirerek kitleselleşmeyi hedeflemek en doğrusudur. Kitlesel-militan-politik bir gençlik hareketi yaratmak demektir bu.

Ayrıca şu basit gerçek hiçbir zaman unutulmamalıdır. Yığın örgütleri kitle hareketinin belirli bir gelişme düzeyi üzerinde ortaya çıkarlar. Dolayısıyla “dışardan” zarar verici dayatmalarda bulunmaktansa, gençlik kitlesinin eylem ve örgüt ihtiyacını, iç dinamiklerini, hareketinin mevcut durumu ve gelişme yönünü, kusurlarını ve zayıflıklarını dikkate alan bir politik çizgi ve müdahale tarzını esas almak gerekiyor. Liseli Öğrenci Birlikleri’ni kitleselleştirecek, gençlik kitleleri nezdinde meşrulaştıracak olan da budur.

”Merkezileşme”, “bölgesel platformlar” vb. öneriler, bugün için liseli gençlik hareketinin gelişme düzeyinin ortaya çıkardığı ihtiyacın bir ürünü değildirler. Bu öneriler “sıçrama” ve “atılım” sağlamak bir yana, zamanın ve güçlerin, enerjinin boş yere harcanması, devrimci öğrencilerin gereksiz gündemlerle uğraştırılıp asıl sorunlardan uzaklaşmasına neden olacaktır. Bu, gelişmeleri kendiliğinden gelişen bir süreç bıraktığımız anlamına gelmez. Fakat iradi müdahalelerin de, hele eğer söz konusu olan kitle örgütleriye, gençliğin kitlesel hareketliliği ile birlikte ve bu canlılığın belirli bir düzeye ulaştığı koşullarda değiştirici olabileceği unutulmamalıdır. Ötesi, merkezileşmenin ve kitleselleşmenin gençlik eyleminin dışında ve onlara rağmen “iradi vuruşlar”la çözülebileceği düşüncesi, ya küçük-burjuva dar kafalılığın ya da ideolojik kavrayışsızlık ve siyasi körlüğün bir ifadesidir. Bu sonuçsuz bir çaba olarak kalacaktır.

Biz, Ekimci Genç Komünistler, soruna Liseli Öğrenci Birlikleri’nin, bugün ulaştığı düzey ve taşıdığı anlamı abartmadan, kusurlarını ve zayıflıklarını görmemizle kalmayıp ve bu oluşumun

ları küçümsemeden, gençlik hareketinin bugünkü düzeyi ve gelişme yönüne bağlı olarak yaklaşıyoruz. Liseli gençlik hareketi için taşıdıkları önemli politik rollerinin herkesten daha fazla bilincindeyiz. Gençlik hareketinin alacağı mesafenin bir sonucu olarak kitleselleşeceklerini düşünüyoruz. Merkezileşme ancak bu sürecin belli bir yerinde gündeme gelebilir ve gerçekten de olumlu bir işlev görebilir.

Dolayısıyla, gençlik yığınlarının ve gençlik hareketinin genel gelişme düzeyinin dışına düşmeden ve her dönemde bunu gözetten bir politik çizgi ile, Liseli Öğrenci Birlikleri'ne müdahale edeceğiz. Liseliler kitlesini, devrimci-demokratların gençlik hareketini tahrip eden zararlı rolleri konusunda sürekli uyaracağız.

Biz Ekimci Genç Komünistler bu bakış açısı ile Liseli Öğrenci Birlikleri'ni örgütleyeceğiz.

Aralık '94

İşçi gençlik çalışması ve görevlerimiz

Genç işçilere yönelik politik ve örgütsel çalışmamızın yoğunlaşacağı işyerleri küçük ve orta ölçekli işletmeler olacaktır. Şüphesiz birkaç nedeni var bunun. Her şeyden önce genç işçilerin ana gövdesi, oldukça büyük bir kesimi, orta ve daha çok da küçük ölçekli işletmelerde çalışıyor.

Resmi devlet verilerine göre çalışan nüfusun 10 milyonu gençtir. Öte yandan, Türkiye’de işyerlerinin oldukça önemli bir kısmı orta ve özellikle de küçük sanayi işletmeleridir ve son 20 yıl içinde küçük ölçekli üretim, büyük tekellerin ihtiyaçlarına da bağlı olarak, belirli ölçülerde bir yaygınlık kazanmıştır. Toplam sanayi üretimi içindeki yerleri önemsiz olsa da, bu işletmeler, çalışan genç işçi sayısı bakımından üzerinde dikkatle durulması gereken yerler durumundadırlar.

Ayrıca kapitalist gelişmenin doğrudan bir sonucu olarak, küçük ölçekli işletmeler tekellerin ihtiyaçlarını daha iyi karşılaya-

bilmek vb. açısından, özellikle sanayi şehirlerindeki büyük sanayi kompleksleri ile şehir merkezleri çevresinde sanayi siteleri içinde toplanmışlardır. Bu, aynı zamanda, genç işçilerin sanayi sitelerinde yoğunlaşmaları demektir.

Kapitalist üretimdeki gelişmenin bir sonucu olarak ortaya çıkan bu yoğunlaşma, hiç kuşku yok ki, bizim için önemli olanaklar ile elverişli bir ortam demektir. Birincisi, sanayi siteleri, en az yüzlerce küçük ve nispeten az oranda da orta boy işletme ile adeta “tek bir fabrika” görünümündedirler. Dolayısıyla çeşitli bölgelere serpiştirilmiş yüzlerce küçük işletmede çalışmanın pratik güçlüğü ve verimsizliği bizzat kapitalizmin kendisi tarafından ortadan kaldırılmıştır. Böyle olunca da, tek tek küçük işletmelerde çalışmak yerine sitenin tümüne yönelmek, bütün bir siteyi kapsayan ve hedefleyen politik ve örgütsel bir faaliyet planlamak, en doğru ve isabetli tutum olacaktır.

İkincisi, binlerce genç işçinin tek bir sanayi sitesinde toplanarak yoğunlaşması bile kendi başına oldukça önemli bir imkanın varlığı demektir. Zira bu gelişmenin kendisi süreç içerisinde genç işçiler arasında sınıfsal özellikleri geliştiren, onları disipline sokan, yakınlaştıran ve tek bir sınıfın ortak üyeleri olarak davranmalarını ve düşünmelerini sağlayan bir işlev görecektir. Kuşkusuz sınıfsal özelliklerin gelişme süreci büyük fabrikalardaki gibi hızlı bir biçimde işlemeyecektir. Burada sanayi sitelerinin son yıllarda kurulmuş olmaları da süreci geciktirici bir etkidir. Ama her şeye rağmen, yine de yürüteceğimiz propaganda faaliyetinin daha kolay bir biçimde etki alanı bulabilmesini kolaylaştıracaktır.

Ayrıca binlerce genç işçinin bir arada olması (sanayi sitelerinde 5 ile 40 bin arasında işçi çalışmaktadır) daha geniş, etkili ve kitlesel direnişlerin ortaya çıkmasını kolaylaştıracaktır.

Kuşkusuz örgütleyeceğimiz faaliyetin önünde bir takım ciddi nesnel güçlükler de bulunuyor. Genç işçilerin işlerine geçici gözüyle bakmaları, işsizliğin yarattığı rekabet, iş güvencelerinin olmaması, işyerlerini meslek öğrenecekleri bir yer olarak görmeleri vb. etkenler bu güçlükler arasında sayılabilir. Başka etkenlerin yanı sıra tüm bunlar genç işçiler arasında sınıf özellikleri ile

bilincinin şekillenerek gelişmesini geciktiriyor ve onlar üzerinde bozucu etkiler yaratıyor. Ne var ki bunun sanıldığı gibi, genç işçilerin “küçük-burjuva karakteri yoğun yaşamaları” ile bir ilişkisi yoktur. Bu bozulmanın bir yönü genç işçilerin üretim süreci içindeki konumları ile ilgilidir. Bir diğeri de düzenin gençlik politikasının yarattığı sonuçlardır. Yoksa, burjuvazi-nin 10 milyonu bulan dev bir işçi ordusunu son derece ağır çalışma koşulları altında ve oldukça düşük ücretlerle rahat ve sorunsuz çalıştırabilmesinin “sırrı” anlaşılabilir.

İşçi gençliği yozlaştırmak, manevi değerlerini bozarak çürütmek ve böylece düzen sınırları içine çekerek eritmek ve teslim almaya çalışmak!... Düzenin temel politikalarından biridir bu. Dolayısıyla genç işçilerde görülen dejenerasyon, lümpenlik, bireycilik vb. burjuva değerler, onların küçük-burjuva karakterlerinin bir göstergesi değildir. Mücadele ve örgütlenme geleneklerinin olmamasının da sağladığı kolaylıkla, düzenin, gençliğe yönelik saldırı politikasının yarattığı sonuçlar sayesinde sağladığı geçici bir başarı olarak değerlendirilmelidir.

Peki, çalışmalarımızda herhangi bir zorluk yaratmayacak mıdır bu? Kuşkusuz büyük fabrikalardaki faaliyete oranla daha fazla güçlükler taşıyor. Ne var ki, söz konusu güçlükleri aşmadan adına layık bir işçi gençlik faaliyeti örgütlemek de olanaklı değildir. Dahası, genç komünistlerin yaratıcılığı, ataklığı ve “engelleri fethetme ruhunu” en iyi sergileyecekleri alan burasıdır.

* * *

“İşçi gençlik komünistlerin en büyük özen ve dikkati göstermesi gereken kesimdir... Geleceğin en sağlam komünist parti kadrolarının bu kesimden çıkacağına kuşku yoktur.” Şüphesiz ki genç işçilere yönelik kapsamlı, sürekli ve sistemli bir politik ve örgütsel çalışma olmadan gerçekleştirilemez bu. Dolayısıyla bu sorunu pratik bir çözüme kavuşturmak üzere gündemimize almak, hangi alanlara nasıl yöneleceğimizi netleştirmek ve güçlerimizi bu çalışmanın ihtiyaçlarına uygun bir biçimde düzenlemek görevi ile karşı karşıyayız.

Burada geçici bir takım güçlükler ile sorunlar mutlaka olacaktır. Bunların bir kısmı nesnel zorluklar olmakla beraber, önemli bir kısmı gençlik çalışmamızın daha çok öğrenci gençlikle sınırlı olmasıyla ilgilidir. Bu sorunun bir yanısıdır. Diğer yanı ise, bu sınırlılığa bağlı olarak güçlerimizin böylesi bir çalışmaya yeterince yatkın olmamasıyla ilgilidir. Bugün gençlik içindeki güçlerimizin hemen tümü sınıf dışıdır. Bu, genç işçilere uzaklığı besleyen, onlarla “birleşme”yi zorlaştıran ve bazı sınıf dışı eğilimlere yol açan bir işlev görmektedir.

Bugün ulaştığımız noktada, genç işçiler içinde yürütülecek politik ve örgütsel çalışmanın taşıdığı kritik önemi göremeyen, sınıfın en diri ve en atak kesimi ile devrimci bir tarzda birleşme gücü ve yeteneği gösteremeyen, bu eksene oturmayan bir genç komünistler çalışması düşünülemez. Ekimci Genç Komünistler, bugün bu temel devrimci görevi yerine getirmek sorumluluğu ile yüz yüzedirler.

Halihazırda işçi gençlik çalışmasının sorunları ile ihtiyaçları konusunda gençlik örgütümüzün pratik alanda pek fazla deneyimi yoktur. Fakat bu, örgütsel çalışma içinde aşılabilecek bir eksikliklerdir. Lenin’in ifadesiyle, “korkmadan, daha geniş ve daha yürekli bir biçimde, durmadan daha da geniş ve daha da yürekli bir biçimde” savaşa atılmak gerekiyor.

O halde, işçi gençlik çalışmasının ihtiyaçları doğrultusunda kendimizi yenilemek, mevcut bütün güçler ile ilişkilerimizi düzenleyerek yeniden konumlandırmak ve ilk adımları geciktirmeden hemen atmak zorundayız. Bunu başaramayan bir komünist gençlik çalışması, bunun taşıdığı yaşamsal anlamını yeterince değerlendiremeyen bir genç komünist düşünülemez.

Ataklık, hırs, savaşa atılma cesareti ve ruhu ancak bu temel ideolojik kavrayış üzerinde hedefleri kazanıcı bir içerik kazanabilir. (...)

Haziran '94

Burjuva eğitim sistemi ve din

Türk eğitim sisteminin üzerinde şekillendiği ideolojik öğelerden biri de dindir. Özellikle '80 sonrasında din derslerinin zorunlu hale getirilmesi, imam hatip liselerinin büyük bir hızla çoğalması, tarikatların yarıresmi devlet kurumları haline getirilerek desteklenip güçlendirilmeleri, üniversitelerdeki eğitimin "Türk-İslam sentezi" üzerinde yeniden örgütlenmesi bu gerçeğin bir kaç çarpıcı örneği durumundadır. Bugün bütün bunlara, doğrudan devlet himayesine alınarak ve yasal değişikliklerle resmileştirilerek bir yenisi daha ekleniyor: Kuran kursları.

Şubat ayı başında, burjuva basında da yer alan ve bir kesiminin tepkisini çekerek tartışmalara neden olan yeni bir adım daha atıldı. Devlet sözcülerinin açıklamalarına göre; "başbakanlık tarafından Kuran kursları yönetmeliğinde yapılan bir değişiklikle bu kursların açılması kolaylaştırılacak" ve "Kuran kursları programına 55 yeni seçmeli ders eklenecek". Bunun, bu kurslarda

eğitilen gençleri “ortaokul mezunu sayma girişiminin tekrarı” ve bir önhazırlığı olduğu söyleniyor. Burjuva basının bir kesimi ile liberal burjuva aydınların tepkisine yol açan da, gelişmenin daha çok bu yanı oldu. Bir kaç yıl önce gündeme getirilen ve tepkilere yolaçtığı için geri alınan bu girişim, bugün tekrarlanarak Kuran kursları zorunlu temel eğitim kapsamına alınmaya çalışılıyor, bunun ilk adımları atılıyor.

Ancak iddiaların tersine, Kuran kurslarının açılmasının devlet eliyle kolaylaştırılması yeni bir olgu değildir. Çok daha öncelere dayanıyor. Nitekim devlet sözcülerinin açıklamaları, değişikliğin niteliği ve kapsamı ile burjuva basındaki tartışmalar da bunu ortaya koyuyor. Bu yöndeki ilk adımlar 1946 sonrasında ve DP hükümetleri döneminde atılmıştı. AP de, DP'nin bu doğrultudaki politikalarını olduğu gibi sürdürdü. Bazı büyük tarikatlar bu partinin bünyesinde yuvalandılar. '70'li yılların hemen başında MNP'nin kurulmasıyla dinsel gerici bir partiye ve örgütlü bir politik güce kavuştu. Bu partinin kapatılmasının ardından MSP kuruldu. Bütün bu dönem boyunca, Kuran kursları çeşitli adlar ve biçimler altında hep var oldu. Bizzat devlet eliyle teşvik edilip örgütlendi.

Ne var ki, asıl patlama 12 Eylül sonrasında yaşandı. 12 Eylül rejimi, dinsel akımın ve Kuran kurslarının gelişmesinde, tam bir dönüm noktasıdır. Toplumsal muhalefeti etkisizleştirmenin bir aracı olarak dinsel gerici, toplumsal yaşamın her alanında örgütlendirildi, yaygınlaştırıldı ve güçlendirildi. Kuran kurslarının mali olarak finanse edilmesi, kurulmalarının teşvik edilip yasal değişikliklerle pekiştirilmesi, devlet politikasında özel bir yer tuttu. Bizzat MEB ve Diyanet İşleri aracılığıyla, bu kurumlara büyük miktarlarda para aktarıldı. Alevi köylerine bile cami açma kampanyaları düzenlendi. Kırsal kesimden ve kentlerdeki gecekondu mahallelerinden çocukları toplama seferberliği başlatıldı. Hem okuma olanağı olmayan ve hem de aileleri dinin etkisinde bulunan ilkokul ve ortaokul yaşına gelmiş çocukları, ailelerini kandırarak ve onlara çeşitli olanaklar sunarak, bu kurslarda topladılar. Bu çocuklar, verilen gerici-faşist eğitimle toplumsal sorunlara ve

demokratik değerlere yabancılaştırıldılar. Böylece kendi sınıflarına ve toplumsal muhalefete karşı kullanılacak olan etkin bir “din ordusu” yarattılar. Tam bir beyin yıkama ve hafıza silme programı uygulandı. Binaları, giyimleri, davranışları ve yaşam tarzlarıyla tümüyle farklı bir ortamda bir araya getirilen bu gençler, toplumsal yaşamdan koparılmış bir eğitime tabi tutuldular. Öyle ki, beyin yıkama çabasının hiçbir engelle karşılaşmaması için buradaki gençler ailelerinden bile koparıldılar. Eğitildikleri binadan uzaklaşmaları, dışarı çıkmaları özel izne bağlı tutuldu. Aileleri ile ancak birkaç ayda bir görüşebiliyorlardı. Para, yemek, giyim, “ders kitabı” vb. ihtiyaçları karşılanarak “dışarıyla ilişkiye geçme ihtiyacı” ortadan kaldırıldı. Birkaç belirgin özelliği sıralan bu “eğitim programı”, neredeyse TV filmlerindeki ajan yetiştirmek için uygulanan programları andırıyor.

Dolayısıyla bu kurumların devlet tarafından desteklenmesi yeni döneme ilişkin değildir. Fakat bugün bu gerici kurumlar öylesine yaygınlaştırılmışlardır ki, bizzat devlet temsilcileri sayılarını bilmediklerini söyleyebilmektedirler. Şu anda yeterli veri olmamakla birlikte, buralarda eğitilen gençlerin sayısının yüz binlerle ifade edilebilecek bir sayıya ulaştığı açıktır. Diyanet İşlerinin verdiği rakama göre (ki gerçeği yansıtmıyor), yalnızca İstanbul’da 232 Kuran kursu bulunuyor ve bu kurslarda 20 bin genç eğitiliyor. Yine açıklanan bir rakama göre, ‘90 yılında bu kurslarda “görev” yapan öğretmen sayısı 620 civarındaydı. (Bu kurslardaki gençlere indirimli yolculuk etmeleri için kolaylıklar sağlandığı bir dönemde, üniversite öğrencilerinin mediko hakları gasp ediliyor, orta öğretimde ise “eğitimde katkı payı” uygulaması gündeme getiriliyordu!)

Kuran kurslarına seçmeli derslerin konulması ise, zorunlu temel eğitime dahil edilebilmeleri için önden yapılmış bir hazırlıktır. Bugün yükselen tepkiler karşısında bunu gizlemeye çalışsalar da, asıl hedef budur. Nitekim Köksal’ın MEB olduğu dönemde, “Kuran kursları mezunlarına fark derslerini vermeleri halinde ortaokul diploması verilmesi” düşüncesi ortaya atılmıştı. Bu çerçevede hazırlanan yasa taslağına göre, “bu kurslar zorunlu eğitimden sayılacak” ve mezunları ortaokulu bitirmiş kabul edilecekti. Bu

yasa taslağı sonradan geri çekildi. Kuşkusuz bu muhalefet ve tepkileri yatıştırmaya dönük bir “geri adım” idi. Fakat bu adımın arkasında devlet kurumlarını Kuran kurslarına daha fazla açmak ve onlara yeni olanaklar tanımak yatıyordu. Nitekim yönetmelikte yapılan son değişikliklerle bunun önündeki yasal güçlükler de ortadan kaldırıldı. Artık Kuran kurslarında orta öğretim kurumlarında verilen dersler okutulacak. Ayrıca halk eğitim merkezleri kursların hizmetine sunulacak ve seçmeli derslerin okutulması için orta öğretim kurumlarındaki öğretmenlerden yararlanılacak.

Yönetmelikteki son değişikliklerle zincirin bir başka halkası daha tamamlanmış oluyor. İmam hatip okulları ‘70’lerde lise düzeyine çıkarılmışlardı. Şimdi de bunu tamamlayan bir başka adım atılarak Kuran kurslarının ortaokul düzeyine çıkarılmasının hazırlıkları yapılıyor. Geriye camilerdeki kursların ilkökul eğitimi olarak sayılması kalıyor! Bir dönem sonra cami imamları öğretmen, buradaki kurslar da ilkökul eğitimi haline getirilecek olmalı!

* * *

Eğitim sisteminin dini temeller üzerinde şekillendirilmesinde imam hatip liseleri de önemli bir rol oynamıştır. Bu yöndeki ilk adım ilk kez 1946’ların sonunda DP hükümeti döneminde atıldı. Din dersleri ilk olarak ilkokullarda “seçmeli ders” haline getirildi. ‘50’lerin başında ise “zorunlu ders” yapıldı. Din derslerinin orta öğrenimde zorunlu ders haline getirilmesi ise 12 Eylül rejimi dönemine rastlar. Bu aynı zamanda eğitim sisteminin “Türk-İslam sentezi” olarak adlandırılan karşı-devrimci ideoloji etrafında yeniden biçimlendirilmesini ifade etmektedir.

İmam hatip liseleri 1950’li yılların başında ilk olarak birkaç ilde açıldı. ‘71’de bu liselerin sayısı 72’ye çıktı. ‘70’li yılların sonunda sayıları artmaya başladı ve ‘80’li yılların başında bu liselerin sayısı 240’a yükseldi. Asıl patlama ise ‘80 sonrası dönemde yaşandı. ‘88 yılına gelindiğinde imam-hatip liselerinin sayısı 290’a, bu liselerde okuyan öğrencilerin sayısı 300 bine yükselmişti. ‘90’ların başında bu artış daha da hızlandı ve ‘94 yılında okul sayısı 426’ya, öğrenci sayısı ise 450 bine ulaştı.

İslami ideolojinin devletin ideolojik temellerinden biri haline getirilmesini ifade eden bir diğer gelişme de imam hatip liselerinin eğitim kademesindeki yerinin sürekli yükseltilmesi olmuştur. Menderes döneminde ilkokul düzeyinde idiler. '60'lı yılların sonu ile '70'li yılların başında ortaokul, daha sonra da lise düzeyine çıkarıldılar. Ayrıca '80'li yıllara kadar imam hatip mezunları ya üniversiteye giremiyorlardı ya da bazı fakülteler için sınırlı bir hak tanınmıştı. '80 darbesi ile birlikte üniversitelere girmelerini sınırlayan engeller tümüyle ortadan kaldırıldı ve üniversitelere girmeleri özel olarak teşvik edildi. Bugün bütün yüksek öğrenim kurumları imam hatip mezunlarıyla doldurulmuş durumdadır. Ayrıca mesleklerinde nispeten başarılı olan öğretmenler bu okullara kaydırılmaktadırlar. Devlet liselerine MEB bütçesinden ayrılan pay ortadan kaldırılırken, bu okullara artan bir biçimde mali ve teknik olanak sunulmaktadır. Böylece imam hatip mezunlarının üniversitelere akışı büyük ölçüde kolaylaştırılmış bulunmaktadır. Devletin bu amacında başarıya ulaştığı açıktır.

Bu politikanın birbirini tamamlayan bir kaç amacı var. Birinci olarak imam hatip liseleri gençliği düzene bağlamanın ve böylece gençlik hareketini etkisizleştirmenin bir aracı olarak kuruluş yaygınlaştırıldılar. Böylece devlete öğrenci gençlik hareketini daha rahat bir biçimde depolitize etme ve yeniden toparlanmasını engelleme olanağı sunuldu. Yüksek öğrenim gençliği içinde dinsel akımın ulaştığı politik etkinlik ile militan bir dinci-gerici gençlik hareketinin varlığında ifadesini bulmaktadır bu. Nitekim geçmiş devrimci öğrenci hareketinin merkezleri sayılan ODTÜ, İTÜ, SBF vb.'de bugün öğrenciler arasında dinsel gericilik önemli bir güce kavuşmuş bulunmaktadır.

Ayrıca bu okullar devlet bürokrasisini kadrosal bakımdan tahkim edip güçlendirmenin de bir aracıdırlar. İmam hatip mezunlarının burjuva devletin çeşitli kademelerinde görev yapacak yönetici kadroları hazırlayan fakültelere girmesi de bunun bir ifadesidir.

Gerek Kuran kursları gerekse imam hatip liseleri şu açık gerçeği bir kez daha kanıtlamaktadır: Türk eğitim sistemi uzun bir dönemdir dinsel temeller üzerinde yeniden biçimlendirilmektedir.

Gelinen noktada bu doğrultuda oldukça önemli bir mesafe alınmıştır. Burjuva devletin toplumsal muhalefete ve gençlik hareketine karşı kullandığı etkili bir silah olma işlevini yerine getirmektedir. Devlet ve eğitim sistemi laik değildir. Din, inanç ve vicdan özgürlüğü yoktur. Eğitim bu alanda da zorbalığın ve eşitsizliğin bir aracı olarak kullanılmaktadır.

Özgürlük işçi sınıfı iktidarıyla, sosyalizmle kazanılacaktır. Sosyalizmde eğitim; din, vicdan ve inanç özgürlüğünü baskı altına almanın bir aracı olmaktan çıkarılacak, bilimsel, özgür ve laik temeller üzerinde yeniden örgütlenecektir. Böylece işçi sınıfı ve emekçilerin sınıfsal çıkarlarını savunmanın ve pekiştirmenin bir aracı haline getirilecektir.

Haziran '95

Öğretim görevlilerinin eylemleri üzerine **Eylemin nedenleri, anlamı ve sınırları**

Üniversiteler açılır açılmaz yeni bir hareketliliğe ve protesto eylemliliklerine sahne oldular. Ama bu kez öğrencilerin değil, öğretim görevlilerinin öncülüğünde ve inisiyatifinde.

Yeni öğretim yılının başında bir bölüm öğretim görevlisi tarafından gerçekleştirilen protesto eylemleri, üniversitelerin 12 Eylül faşizmi ve onun yüksek öğrenimdeki keskin kılıcı olan YÖK ile içine itildiği sorunları yeniden güncelleştirdi. Bu kuşkusuz beklenmedik bir “sürpriz” gelişme olmuştur. Herhalde en çok da sermaye iktidarı ve YÖK kurmayları için.

12 Eylül, YÖK ve öğretim görevlileri

12 Eylül faşist cuntasının eğitim-öğretim kurumlarına yönelik 1402'lik operasyonundan sonra, üniversiteler tek kelimeyle teslim alınmıştır. Faşist cuntanın “hizaya getirmek” için operasyona

giriştiği ilk iki toplumsal kurumdan biri üniversiteler olmuştur. (Diğeri ise işçi sendikalarıydı). Üniversitelerin tepesine oturtulan YÖK'ün esas işlevi gerici ve faşist bir kurumsallaşmayı ve disiplini yeniden tesis etmektir. Bir "üniversite cuntası" olan YÖK ile birlikte, kazanılan tüm haklar bir çırpıda gasp edilmiş, üniversitelerin düzen sınırları içinde bile olsa akademinin doğasında olan "özgün" yönleri tümüyle budanmıştır.

Yüksek öğrenim kurumlarının hemen bütünüyle resmi ideolojinin ve resmi tarihin üretim ve propaganda merkezleri haline getirilmesinde, hiç kuşkusuz, öğretim elemanlarının üniversitelere ve kendilerine biçilen YÖK giysisini utanç verici bir uysallıkla benimsemelerinin büyük payı vardır. Yalnızca rektörlük ve dekanlıklar değil, bütün bölümler, anabilim dalları ve birkaç istisna dışında bütün öğretim görevlileri, YÖK düzeninin dışına dönüşmüşlerdir. Çoğu öğretim görevlisinin bilinçli bir biçimde üniversitelerdeki gerici ve faşist kurumlaşmanın ajanı olması ile bazı öğretim elemanlarının "demokratik" kişiliklerini ve pasif eğitimci özelliklerini koruyarak YÖK çemberine kendi çaplarında direnç göstermeleri, elbette ki aynı kefeye konulamaz. Nedir ki, amfibi duvarları arasında yankılanmakla sınırlı kalan bir direnç, özünde hem bir uzlaşmayı, hem de bilimsel cesareten yoksunluğu ifade eder. Üniversiteyi (bütünü) kuşatan anti-demokratik ve faşist çemberi parçalamayı doğrudan hedeflemeyen bir çabanın, kendi sınırlı dünya (parça)sındaki yarattığı dönüştürücü atmosfer, sonuç itibarıyla, elde edilmiş bir statükonun korunmasından öte bir değer taşımayacaktır.

Kısacası, öğretim görevlileri, üniversiteye dayatılan kışla düzenine, ona uygulama gücü kazandıran bilim dışı, şekilci öğretim yöntemlerine, çağdışı, gerici, faşist disiplin yönetmeliklerine, son yıllarda ise polisin üniversiteleri alenen işgal etmesine karşı, en küçük bir direniş bile ortaya koymamışlardır. Devrimci-demokrat öğrencilerin direniş faaliyetlerine ise, birkaç istisna dışında, en küçük bir destek vermek bir yana, yer yer boşa çıkarıcı bir tarzda karşı tutumlar sergilemişlerdir.

Bugünkü eylemliliğin gerçek nedenleri ve sınırları

Bugün yeni yeni seslerini yükselten öğretim elemanlarının protesto eylemliliklerinin ardındaki temel gerçeklik şudur: Düzenin içinde bulunduğu onulmaz nesnel çelişkiler, kaçınılmaz diyalektik sonuçlarını üretmeye başlamıştır. Özellikle, Kürt halkına ve onun özgürlük mücadelesine karşı yürütülen kirli savaşın her geçen gün daha da derinleştirdiği iktisadi buhran, düzeni toplumsal yaşamın her alanında tasarruf tedbirleri almaya zorlamaktadır. Krizin faturası şimdiye kadar hemen tümüyle işçi ve emekçi sınıfların sırtına yüklenmiştir. Bundan sonra da öyle olacak. Ancak sermaye düzeni, kapitalistlerin, spekülâtörlerin, tekellerin, kolluk kuvvetlerinin ve bürokrat uşaklarının çıkarlarını zedelemeden, yeni “kaynak” alanları yaratmak zorunda. Halihazırda bütçedeki payı trajik ölçülerde olan sağlık ve eğitim gibi toplumsal hizmet kurumları ise, tasarruf kapsamına alınan öncelikli alanlardır. Üniversiteler de, özellikle son yıllarda bundan paylarını almaya başlamışlardır: Eğitim ve araştırma için ayrılan ödeneklerin gittikçe kısıtlanması, YÖK sisteminin yarattığı sorunların sistematik olarak üzerinden atılması, özlük haklarındaki gerileme ve buna bağlı olarak bilimsel araştırma ve kültürel donanım araçlarını asgari düzeyde bile karşılayamaz duruma gelme vb...

Öğretim görevlileri “dersleri boykot” şeklinde sergiledikleri protesto eylemlerinin amacını “özlük hakları ve özerk-demokratik üniversite için” mücadele olarak açıklamaktadırlar. Nedir ki, onları harekete geçiren asıl etkenin “özlük hakları” olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ekonomik-sosyal ve akademik koşullardaki statükonun aleyhlerine bozulmaya başlaması, eylemlerine ekonomik ve buna bağlı sınırlar içinde akademik bir karakter vermektedir. Henüz açıklamalarında ortaya koydukları biçimiyle özerk-demokratik üniversite talebi soyut ve kavramsal bir düzeydedir. Özerk-demokratik üniversiteden ne anlaşıldığı ve bunun önündeki barikatlar somut olarak ortaya konmuş değildir. Bu ise, her şeyden önce YÖK’ü doğuran ve besleyen siyasal etmenleri,

doğrudan ve cesaretle hedef almak demektir. YÖK'ün bütün uygulama ve sonuçlarıyla ortadan kaldırılması demektir. Polisin, jandarmanın ve son uygulamayla "özel güvenlik birimleri"nin, öğrenim özgürlüğü ve can güvenliği için, üniversite dışına atılması talebinin ısrarla ve tavizsiz olarak yükseltilmesi demektir.

Öğretim görevlilerinin bu perspektife ve buna uygun bir kararlılığa ne ölçüde sahip olduğunu (daha doğrusu olmadığını) ortaya koyan verilerden biri de, protesto eylemliliğini başlatan öğretim elemanlarının boykota son verirken yaptıkları açıklamadır. "Eylemimizin amacına ulaştığını düşünüyorum. İş bundan sonra diğer üniversitelerin olayı iyice kavrayıp değerlendirmeleri ve mücadeleyi sürdürmesine bağlı olacak. Kamuoyu ve ilgililerin uyarılması ve bilgilendirilmesi gerçekleşmiştir. Mesajımız yerine ulaştı ve madem ki bir eğitim kurumuyuz, bunun da gereklerini yerine getirmemiz lazım." Açıklama bireysel olsa da, tipik bir uzlaşma platformunu yansıtmaması bakımından anlamlıdır. Üniversitelerin bugün yüz yüze olduğu sorunlar karşısında kiminle ve nasıl mücadele edilerek mesafe alınacağı konusunda da kaçak güreşin ifadesidir.

Öğretim görevlilerini blok olarak protesto eylemliliğine iten asıl sıkıntı kaynağı konusunda sermaye iktidarının mesajı doğru algıladığına hiç şüphe yoktur. Yanıtını Başbakan Tansu Çiller şöyle vermiştir: "Öğretim görevlilerimiz sabırlı davransınlar. Onlara özelleştirmeleri yapınca bol para vereceğiz."

Sermaye iktidarı öğretim elemanlarına bazı tavizlerde bulunsa dahi, toplumsal-siyasal yapının yapısal sorunları ve ekonomik krizin kendisi, sorunları beslemeye devam edecektir.

Eylemliliklerin yarattığı atmosferden yararlanmasını bilmeliyiz

Öğretim görevlilerinin blok olarak protesto eylemliliklerine girmesi, bunun oluşturduğu elverişli atmosfer yüksek öğrenim gençliğinin mücadelesinin ve örgütlenmesinin geliştirilmesi için önemli olanaklar demektir. Yeter ki doğru bir temelde etkin

olarak değerlendirilebilir.

Her şeyden önce şu görülmelidir: Üniversitelerin içinde bulunduğu sorunlara karşı mücadele ve özerk-demokratik üniversite talebinin yükseltilmesi, şimdiye kadar, devrimci-demokrat öğrenci çeperinin dışına taşabilmiş değildi. Marjinal bir mücadele ve örgütlenme platformunda sıkışıp kalmışlık, düzenin, mevcut mücadele platformunu demagojik eylemlerin eşliğinde kolayca manipüle etmesine, mücadeleciler üzerindeki ise polis-idare terörünü sınırsızca kusmasına yol açıyordu. Bugünse geniş öğrenci yığınlarının politik duyarlılığını artırmak, onları mücadeleye çekmek, yaygın bir propaganda-ajitasyon için uygun bir zemin doğmuştur. Bu yalnızca özerk-demokratik üniversite mücadelesini geniş öğrenci kitlelerinin gözünde meşrulaştırmak ve onları bu mücadeleye çekmek açısından değil, üniversitelerde politik bir cereyanın estirilmesi bakımından da önemli bir fırsattır. Zira protesto eylemleri, içeriğinden bağımsız olarak, 12 Eylül'den bu yana uyutulmuş, uyuşturulmuş geniş öğrenci kitesinin politik duyarlılığını arttırmaktadır. Bu ise, devrimci propaganda ve ajitasyon için uygun bir zemin yaratmaktadır.

Ancak öğretim görevlilerinin başlattıkları protesto gösterilerine destek verirken hiçbir yanılısamaya da kapılmamalıdır.

Öğretim görevlilerinin mevcut mücadele platformu sığ, uzlaşmacı ve kaypaktır

Onları blok bir eylemliliğe iten, özlük haklarıdır. Bu talepleri belirli bir karşılık bulduğunda, hareket büyük oranda geriye çekilecek ve genel havası kırılacaktır. Mevcut mücadele platformunun dar sınırlarını parçalamak, ancak insiyatifin devrimci öğrenciler tarafından hiçbir grupsal çıkar ve kaygı gütmeyen ele alınmasıyla mümkündür. Doğru bir perspektif ve kararlı bir tutum, bugün her zamankinden daha yakıcı bir öneme sahiptir. Her şeyden önce özerk-demokratik üniversite mücadelesi doğru kavranmalıdır. Üniversiteler toplumsal siyasal sorunlar karşısında bilimsel çözümler üreten ve bu sorunlar karşısında demokratik bir baskı oluşturabilen

bir ortama çekilebildikleri ölçüde, demokratik bir yapıdan söz edilebilecektir. Bu perspektiften koparılan, kendi içinde amaçlaştırılan bir özerk-demokratik üniversite talebi ve mücadelesi, gelişebilmek bir yana, hızla' yozlaşma akıbetiyle yüz yüze kalacaktır. Amaçsızlığın ve hedefsizliğin bulanık sularında boğulup gidecektir. Üniversitelerin mevcut sorunlarla yüklü yapısı ve sistemi, kurulu toplumsal-siyasal yapının sorunlarının dışında ve ondan bağımsız değildir. Organik bir ilişki söz konusudur. Bu bakımdan, öğrenci gençliğin mücadelesi üniversitenin akademik sınırlarını olduğu gibi, kurulu düzenin sınırlarını da aşmalıdır. Özgür ve demokratik bir üniversite, özgür bilim, özgür eğitim, ancak özgür bir toplumda, özgürleştirici bir sistemde olanaklıdır. Kapitalizm ise, doğası gereği eskiyi, çürümeyi, yok oluşu temsil eder. Gelecek ise sosyalizmdir. Eğitimde, bilimde ve toplumsal yaşamda özgürlük ancak sosyalist bir sistem içinde başarılacaktır.

Eylemliliklere destek verilmeli, fakat zayıflıklarla mücadele edilmelidir

Bugün objektif olarak "ileri" bir çıkış yapan öğretim elemanlarında, mücadele düzenin sınırlarını zorladığı ya da en azından düzenin güçleriyle açık bir çatışma pozisyonunda karşı karşıya geldiği zaman, savrulmalar, geriye düşmeler, ayak bağına dönüşmeler olacağı ortadadır. Ayakta kalması ve mücadeleye devam etmesi ise, işçi sınıfı ve emekçi yığınlarından esen güçlü, militan bir cereyanın itilimiyle ve içinde buldukları statükoyu parçalamalarıyla olanaklı olabilecektir. Bugün için önemli olan, geniş öğrenci kitlelerine dönük müdahale için oluşan elverişli ortamın yozlaştırılmadan, doğru ve isabetli bir tarzda değerlendirilebilmesidir. Burada devrimci-demokrat öğrencilerin sorumlu tutumları ve inisiyatifleri belirleyici olacaktır. Hiçbir grupsal kaygı ve sekterliğe düşülmeden en geniş mücadele ve eylem platformları yaratılmalıdır. Yaygın ve sürekli bir propaganda ve ajitasyon örgütlenmelidir. Forumlar, amfi toplantıları vb. ile sözlü ajitasyon en etkin bir şekilde yürütülmelidir. Ve bu çalışma amfileri temel alan bir birim ça-

lışması üzerine oturmalıdır. Öğretim görevlilerinin protesto eylemlerine, aktifçe katılımın en geniş örgütlendiği eylem ve gösterilerle sahip çıkılmalıdır. İniyatifi ele almak, kararlılığı korumak ve hedefi daha ileriye taşımak yalnızca buradan geçer.

Gelişmelerin önderliği ve yönlendiriciliği, fiili olarak ele geçirilemediği, eylemliliklere militan ve politik bir karakter kazandırılmadığı bir yerde, kaçınılmaz olarak mücadeleye damgasını vuracak olan, öğretim görevlilerinin mevcut ekonomik-akademik mücadele platformu olacaktır. Bu ise yalnız bugün için değil, orta vadede de öğrenci kitlelerinin bilincinde geri ve bozucu sonuçlar doğuracaktır. Politikleşmelerinin önünde bir engele, bir handikapa dönüşecektir. Ancak bu, tersinden, öğretim görevlilerinin başladıkları protesto eylemliliklerine karşı sekte bir tutuma, uzak bir duruşa yol açmamalıdır. Aksine, devrimci-demokrat öğrenciler, örgütleyecekleri protesto ve eylemliliklere yalnızca geniş öğrenci kitlesini değil, öğretim görevlilerinin de desteğini sağlamaya çalışmalıdır. Protesto ve eylemlilikler olabildiğince birlikte örgütlenmelidir.

Aralık '94

Yeni dönem hareketliliği ve üniversiteler

Üniversiteler, 1987 Nisan eylemliliklerinin ardından gelen gerileme ve uzun durgunluk döneminden bu yana ilk defa dikkate değer bir hareketlenme yaşıyorlar. Bazı üniversitelerdeki coşkulu ve kitlesel alternatif açılışlarla birlikte, öğretim elemanlarının özlük hakları ve özerk-demokratik üniversite talepleriyle başlattıkları protesto eylemleri bu hareketlenmenin ilk belirtileridir. İzmir 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’de başlayan boykot ve eylemler Ankara, İstanbul, Adana gibi illere sıçramakta, bir dizi üniversite ve fakülteye yayılmaktadır. Öğretim görevlilerinin bu çıkışı giderek daha geniş öğrenci kitlelerinin eylem alanına çıkarılabilmesine olanak tanımakta, öğrenciler ile öğretim görevlileri ortak eylemler doğrultusunda adımlar atmaktadırlar.

Üniversitelerde gelişmekte olan bu hareketliliği ve içinde barındırdığı mücadele dinamiklerini doğru kavramak, olanak ve koşullarından en iyi şekilde yararlanmak devrimci bir mücadelede

bulunmak için özellikle önemlidir. Hareketin yükseldiği zemin, genişleme ve düzen karşıtı bir muhteva kazanmasının olanak ve koşulları, zaaf ve handikapları doğru anlaşılmalıdır.

12 Eylül'de zapturapt altına alınan, YÖK uygulamasıyla, kazanılmış tüm hakları ve nispi özgürlükleri gasp edilen, gerici-faşist bir kadrolaşmayla ve açık bir idare-polis işbirliğiyle içten ve dıştan kuşatılan üniversiteler, son gelişmelere dek tüm bu uygulamalara karşı öğretim görevlilerinin en ufak bir direnişine şahit olmamıştır. Aksine, öğretim elemanları yalnızca, bilimselliği katleden, kürsüleri resmi ideolojinin saldırı araçlarına dönüştüren YÖK sisteminin uysal bir parçası olmayı kabul etmekle kalmamışlar, öğrenci gençliğin mücadelesinin de hep uzağında, hatta karışısında olmayı tercih etmişlerdir. Aydın onurunu taşımakta direnen meslektaşlarının üniversitelerden sistemli bir tarzda temizlenmesine seyirci kalmışlardır. Kısacası onlar, karşı devrimin tartışmasız zaferi karşısında diğer küçük-burjuva sınıfdaşlarıyla aynı kaderi paylaşarak dejenerasyon ve teslimiyeti yaşamışlardır.

Ancak yıllardır sermaye devletinin, başta Kürt halkı olmak üzere toplumsal muhalefete ve emekçi sınıflara karşı yürüttüğü azgın saldırılarını suskun izleyen, hatta çeşitle düzey ve boyutlarda faşist rejimle işbirliği yapan görevlileri bugün kirli kabuklarını kırmaktadırlar. Yılların biriktirdiği hoşnutsuzluk, toplumsal itibarlarını tümüyle yitirme tehlikesi kriz ekonomisi çerçevesinde maaşlarının hızla erimesiyle birleşince nihayet eyleme dökülebilmiştir.

Öğretim görevlilerinin protesto eylemlilikleri, giderek daha belirgin bir kıpırdanma içinde olan küçük-burjuva katmanların genel hareketliliğinin bir parçası olarak ele alınmalıdır. Düzenin, ekonomik krizine koşut olarak gündeme getirdiği saldırı politikaları gelinen aşamada yalnızca emekçi kitleleri açlığa ve sefaletle mahkum etmekle kalmamakta, küçük burjuva sınıf ve katmanların çıkarlarını da giderek daha ciddi boyutlarda tehdit etmektedir. Kapitalizmin orta katmanları sürekli eriterek proletaryanın saflarını kalabalıklaştırması bugün çok daha yakıcı bir biçimde hissedilmektedir. Elinde avucunda olanı yitirdiğini gören küçük-burjuvazide bu durum yoğun bir hoşnutsuzluğa dönüşmekte, muhalif bir

hareketliliğin kaynağını oluşturmaktadır. Öte yandan, sömürgeci sermaye devletinin Kürt ulusal mücadelesi karşısında saklanamaz hale gelen çözümsüzlüğü, kemalist ideolojinin emekçi kitleler nezdindeki iflası, devletin kontr-gerilla içyüzünün giderek daha çıplak tarzda su yüzüne çıkması, adeta mafyalaşan devlet kurumlarından iğrenç çürümüşlük kokularının yükselmesi... Tüm bunlar dün safını burjuvaziden yana belirleyen küçük-burjuva katmanların düzen tarafından denetim altında tutulmasını gittikçe zorlaştırmaktadır. 12 Eylül'le birlikte resmi ideolojinin borazanı olmayı (birkaç önemsiz istisna dışında) kayıtsız-şartsız kabul etmiş öğretim görevlilerini bugün bir "kişilik" mücadelesine iten, onların da bu koşullardan paylarını almalarıdır. Geline aşamada onlar, sermaye diktatörlüğünün tiksinti verici faşist-ırkçı uygulamalarıyla kendi konumları arasında bir sınır çizme ihtiyacı duyuyorlarsa, bunun ardında düzenin ekonomik ve siyasal tükenmişliği yatmaktadır.

Kısacası, bugün özelde öğretim elemanlarını, genelde ise küçük burjuva katmanların değişik kesimlerini hareketliliğe iten bizzat düzenin içinde bulunduğu onulmaz kriz ve onun uygulamalarıdır. Ekonominin yapısal sorunlarına kalıcı bir çözüm üretemeyen burjuvazi günden güne pervasızlaştırdığı terör ve saldırılarıyla kaçınılmaz olarak önümüzdeki dönemde de küçük-burjuva katmanlardaki hoşnutsuzluğu artıracak, çelişkileri derinleştirecektir. Bu, yalnızca öğretim görevlileri açısından değil, ondan çok daha önemlisi, geniş öğrenci kitleleri içerisinde biriken mücadele dinamiklerini uyaracak, daha yaygın, daha militan tepki ve eylemleri kışkırtacaktır.

Öğretim görevlilerinin başlattıkları protesto eylemliklerine damgasını basan bugün için ekonomik hak ve taleplerdir. Umudunu parlamentoya ve düzen partilerine bağlayan öğretim elemanları mücadele perspektiflerinin sığılğını ve burjuva karakterini en açık tarzda, 7 Kasım genel boykot gününde cüppeleriyle Ankara'da Anıtkabir'e yürüyerek, İstanbul'da Atatürk heykeline çelenk bırakarak, İzmir'de öğrencilerin polislerce dövülmesine sessiz kalarak yeterince gösterdiler. Ancak talepleri sığ ve eylem biçimleri geri de olsa, gündemlerine aldıkları "özerk-demokratik üniversite"

talebinin kendisi söz konusu eylemlere özel bir dikkatle eğilmeyi gerektirmektedir. Hareket özerk-demokratik üniversite çerçevesinde bir demokrasi perspektifiyle sınırlıdır. Üstelik daha çok ekonomik taleplerle yola çıkan öğretim görevlileri bu çerçeveyi savunmak konusunda da tutarsızdılar. 12 Eylül sonrası üniversitelere yerleştirilen gerici-faşist, düzen adamı kadroların tartışılmaz ağırlığı, diğerlerinin sindirilmişliği vb. göz önüne alındığında ve öğretim görevlilerini sarsabilecek bir öğrenci hareketinin de olmadığı bugünün koşullarında düzene yönelen tutarlı bir değişimin kısa vadede beklenmemesi gerektiği ortadadır. Bu durum, düzenin denetim olanaklarını artırmakta, ancak öğretim görevlilerinin tutarlı bir özerk-demokratik üniversite mücadelesine çekilebilmelerinin ve toplumsal muhalefete katılabilmelerinin olanaklı olmadığı anlamına da gelmemektedir. Açıktır ki hareketin düzen içi eğilimleri, düzene bağlı olan ayağı düzenden kopma ve muhalefete katılma olanaklarından çok daha güçlüdür. Ne var ki ülkenin genel durumu üniversiteleri de fazlasıyla etkilemekte, kaynayan birer yaraya dönüştürmektedir. Özerk-demokratik üniversite talebi öğretim görevlilerinin de sırtlarını dönemeyeceği bir sorun olmaktadır.

Diğer taraftan, daha da önemlisi, öğretim görevlilerinin bu eylemlilikleri, uzun zamandır durgun olan geniş öğrenci kitlelerinin de kendiliğinden hareketlenmesine ve politik propaganda ve ajitasyona açık hale gelmesine yol açmaktadır. Öğrenci hareketi düzenle olan çelişkileri bakımından çok daha güçlü dinamikler taşımaktadır. Düzenin öğrenci kitleleri üzerinde yarattığı apolitizasyonu kırmak, yaygın bir faaliyet yürüterek öğrenci hareketini politikleştirmek bu dinamiğin açığa, düzen karşıtı bir düzeye çıkması için kilit önemdedir. Bugünün olanakları kullanılabilir ve hareketlilik sağlam örgütlenmelere taşınabilir-lidir.

Kuşkusuz ki, sınırları akademik olan “çatışmayı bilinçli bir politik çatışmaya dönüştürmek” sorunu, dışarıdan bir siyasal ajitasyon ve propaganda ile yeterli kalınarak çözülemez. Mücadelelerin içinde olmak, doğru bir önderliği yaşama geçirmek gereklidir. Komünist öğrenciler etkin bir inisiyatif ve önderlik pratiği ile hareketliliğe politik müdahalelerini yapmalıdırlar. Grupsal sekterliğe

düşmeksizin en geniş eylem birliğini örgütlemek, öğrenci kitlelerini mücadeleye katmak için çalışmalıdırlar. Koşullar geniş öğrenci kitlelerinin dikkatini günübirlik, dar akademist sınırlardan çekebilmek ve düzenin temel sorunlarına yönelterek politikleştirmek açısından geniş imkanlar sunmaktadır. YÖK, parasız eğitim, polis ve faşist güçlerin okulları işgali konularının yanında kirli savaş, ekonomik ve “demokratik” saldırılar üzerinden sömürgeci kapitalist düzenin teşhiri ve öğrencilerin, üniversite çalışanlarının sosyalizm mücadelesine kazanılması çalışmaları yoğunlaştırılmalıdır.

Kasım '94

*Sermaye sivil faşist terör çetelerini
yeniden piyasaya saldı*

Faşist saldırılar ve devrimci perspektif

Her cepheden sıkışan düzen, işçi ve emekçiler ile Kürt halkı üzerindeki saldırılarını buna paralel olarak her alanda yoğunlaştırmakta, baskı aygıtlarını tahkim etmektedir. Düzenin saldırı politikaları bugünden de öte, geleceğe, muhtemel bir iç savaşa dönük olarak şekillenmektedir. Biriken toplumsal patlama dinamiklerini terörize ederek yıldırma bu saldırı politikalarının temel amacıdır.

TC'yi bugün geldiği noktada katksız bir kontr-gerilla cumhuriyetine dönüştüren, sermaye düzeninin içine düştüğü onulmaz yapısal sorunlardır. Kürt özgürlük mücadelesinin çok yönlü etkisi ve bunun önünü almak için yürütülen kirli savaş, sermaye cumhuriyetinin toplumsal-siyasal yaşamını ve ekonomik temellerini derinden sarsmıştır. Kısacası sermaye düzeni her alanda bir kaos ve sıkışmışlık içindedir.

Bu noktada savunma mekanizmalarını ve özellikle de militarist

ve ideolojik aygıtlarını yeniden tahkim etme çabası kurulu düzen için bir zorunluluktur. Başta Kürt düşmanlığı üzerinde şekillendirilen şovenizm ve Türk milliyetçiliği, TC'nin ideolojik tahkim çabasının esas yönüdür. Bugün toplumsal-siyasal yaşam Türk şovenizminin/ırkçı milliyetçiliğin basıncıyla kuşatılmış bulunmaktadır. Bu "milli" görevin "sivil" bayraktarlığı MHP'ye verilmiştir. MHP en saldırgan ve ırkçı bir şovenizm temeli üzerinde yükselttiği Kürt düşmanlığı ile, bir yandan toplumu saflaştırmak ve terörize etmek, ama öte yandan da "değişimci", "yenilikçi", "liberal" cilalarla en geniş bir tabanı faşist bir çizgide birleştirmek misyonu üstlenmiştir.

Peki neden MHP? Bu sorunun yanıtı yalındır ve cumhuriyetin ideolojik temelinde ve 70 küsur yıllık pratiğinde saklıdır. Cumhuriyetin ideolojik dayanağı olan "kemalist inkılaplar"ın cıvası kazındığında, 'ortaya militarist/karşıdevrimci bir şiddet üzerine kurulu devletçilik ile Türk şovenizmine dayalı milliyetçilik çıkar. Geriye kalan ise sosyal demagojiden, popülist makyajdan ibarettir. Bugün MHP'de çizgileşen şoven milliyetçilik ve katıksız emek düşmanlığına dayanan karşıdevrimci şiddet, kemalist burjuva rejiminin daha kuruluş döneminde emekçi sınıflara ve onların temsilcilerine yönelttiği karşıdevrimci şiddetin bugünkü çürüme aşamasında aldığı en uç biçimdir. Bugünkü çürüme ve çöküş aşamasında düzenin ihtiyacı kaçınılmaz olarak bir kontrgerilla cumhuriyeti ve onun bir parçası olarak MHP stratejisidir.

Kürt özgürlük mücadelesi karşısında çözümsüzlüğün kıskacında sıkışan düzen, emekçi sınıfların yükselen hak talepleri ve mücadelesi karşısında daha şimdiden terlemeye başlamıştır. Düzene karşı Kürt özgürlük cephesinin yanında örülen bir emek cephesi, sermaye diktatörlüğü için sonun başlangıcıdır. Toplumsal-siyasal yaşam üzerinde estirilen şovenizm ve Türk milliyetçiliği cereyanı, düzen cephesinin "böl-yönet" taktiğinin başlıca ideolojik dayanağıdır. Bir yandan, emekçi sınıfları Kürt özgürlük mücadelesine karşı düzen platformunda saflaştırıp yedeklemeyi ve böylece emek cephesini bloke etmeyi, öte yandan da Kürt halkına karşı yürüttüğü sömürgeci kirli savaşı emekçiler nezdinde de meşrulaştırmayı

amaçlamaktadır.

Ancak MHP'nin asıl işlevi, sivil faşist çetelerin genel karargahı olmasındadır. Onları emekçi yığınların ve gençliğin üzerine sürerek yükselen mücadelesini gelişmeden boğmayı, mücadele dinamiklerini terörize ederek yıldırılmayı hedefleyen sermaye devleti, öte yandan perde gerisinde "devlet baba"yı, "sınıflarüstü devlet"i oynayacaktır. Yığınların tepki ve öfkesinin asıl yönelmesi gereken yere, sermaye düzenine ve onun devletine doğrulması, sivil faşist çeteler ve MHP ile bloke edilmek istenecektir. Sermayenin faşist diktatörlüğü, devletin terörist kimliğini perdelemeye çalışacaktır. Kısacası MHP ve sivil faşist çeteler, sermayenin toplumsal-siyasal yaşam üzerinde estirmeye hazırlandığı açık şiddet rejiminin hem terör ve provokasyon mangalarını, hem de sermayenin siperi rolünü oynayacaktır. Sermaye MHP ile hem nalına hem mihına vuracaktır.

Faşist saldırılara karşı devrimci direniş

Sivil faşist çetelerin öğrenci gençliğe yönelik saldırılarının giderek yoğunlaşması ve oklarını direnişteki işçilere de doğrultmaya başlaması, sermayenin hazırlandığı ve artık uygulamaya koyduğu oyunun somut kanıtlarıdır.

Bu saldırılarda göze çarpan ilk olgu, polis ve idare işbirliği ile organize edilmesidir. Faşist saldırılar, polis terörü, gözaltılar ve idari baskı ile tamamlanmaktadır. Saldırılar özellikle Özgür Ülke'nin bombalanmasını izleyen süreçte yoğunlaşmış ve silahlı (satırlı-bıçaklı) biçimler almıştır. Kuşkusuz bu, hiç de tesadüf olmayıp, bombalama olayı ile birlikte yükselen öfke ve protestolara, gelişen anti-faşist direniş platformlarına karşı faşist cenahtan verilen karşı uyarıdır.

Özgür Ülke'nin bombalanması, devlet terörünün pervasızlıkta almış olduğu boyutu teşhir etmekle kalmamıştır. Yanı sıra, Kürt özgürlük mücadelesine karşı yürütülen sömürgeci-kirli savaşın hiçbir kural tanımayan boyutlarını sergilemesi bakımından da TC'yi "suçüstü" yapmıştır. Değişik toplum katlarında olduğu gibi, öğrenci gençlik içinde de kin ve öfke damarlarını kabartmış,

yeni mücadele dinamiklerini harekete geçirici bir sonuç doğurmuştur.

Kuşkusuz bir diğer önemli gelişme ise devrimci-demokrat öğrenci gençliğin faşizme karşı bir mücadele platformunu gündemine almasına yol açmasıdır. Yıllardır dağınık ve birbirleriyle olan diyalogları neredeyse kopuk olan devrimci-demokrat öğrencilerin sömürgeci kirli savaşa ve faşizme karşı bir mücadele ve direniş platformunu örmeye başlaması, öğrenci gençliğin mücadelesi açısından bugün en önemli gelişmedir. Bugün öğrenci gençlik bünyesinde anti-faşist komiteleşmeler oluşmakta ve bunlar giderek yaygınlaşmaktadır. Komünist gençlik düzene karşı devrimci bir çizgide ve konumda saflaşan her mücadele platformunda yerini almalı ve öncü inisiyatifi sergilemelidir.

Saldırıları püskürtmede doğru perspektif

Nedir ki faşizme karşı mücadele sorununun can alıcı halkası, yürütülen mücadelenin içeriğidir. Faşist saldırı ve provokasyonlara karşı anında bir savunma ve direniş çizgisinin oluşturulması ve bunu olanaklı kılan örgütlenmelerin yaratılması önemlidir. Ancak faşist saldırılara karşı oluşturulan savunma ve direniş çizgisi, anti-faşist mücadelenin kendisi haline gelmemelidir. Başka bir ifadeyle, faşizme karşı mücadele, faşist saldırılara karşı bir savunma çizgisine indirgenmemelidir. Savunma çizgisi üzerinde yükselen bir anti-faşist mücadele platformu, daha baştan inisiyatifin yitilmesi, hareket alanının daraltılması demektir. Zira, savunma çizgisi her şeyden önce edilgen bir direniş pozisyonunu tanımlar. Bu bir. İkincisi, faşizme karşı mücadelenin sivil faşistlere karşı mücadeleye indirgenmesi, yürütülen mücadelenin daha baştan kötürüm olmasına neden olur. Zira ilişki sığ ve çarpık kurulmuştur. Sıhğı, faşizme karşı yürütülen mücadelenin sivil faşist çetelere indirgenmiş olmasındadır. Çarpıklığı ise, faşizmin sermaye diktatörlüğü ve devleti ile olan bağımlı karartmış olmasındadır. Devrimciler başlangıçta faşistlerin fiziki saldırısı karşısında kendilerini ve elde ettikleri mevzileri korumak için savunma platformu oluşturdular

ve bunu karşılayacak örgütsel biçimler yarattılar. Ne var ki, bu olgu giderek faşizme karşı mücadele çizgisine dönüşmüştür. Devrimci faaliyet yer yer sivil faşist çetelere karşı mücadele eksenine oturmuştur. Böylesi bir mücadele platformu ise devrimcileri kitlelerden koparmakla kalmayıp, perspektiflerinin daralmasına da yol açmıştır. Sıcak çatışma atmosferinin sürükleyici gücü ise, devrimci mücadelenin içine düştüğü dar çember içinde iyice sıkışıp kalmasını koştandırmıştır.

Kuşkusuz ki kazanımlar/elde edilen mevziler korunmalıdır. Amacı kitleleri terörize ederek yıldırma olan faşist saldırılar püskürtülmelidir. Örgütleri dağıtılmalı, faşist çeteler bertaraf edilmelidir. Ancak faşizme karşı mücadele konusunda temel perspektif asla karartılmamalıdır. '80 öncesinin deneyimleri gözetilmelidir. Devrimci mücadelenin anti-faşist mücadeleye, anti-faşist mücadelenin ise sivil faşist çetelerin terörüne karşı bir savunma çizgisine dönüşmesine/indirgenmesine fırsat verilmemelidir. Aksi halde geçmişin sığ ve çarpık mücadele platformuna yeniden düşmek, "düello" çatışma ortamında kilitlenmek kaçınılmaz olur.

Faşist çeteleri süpürüp atmalıyız

Tam da bu nokta, komünist gençliğin özel sorumluluk ve görevlerine işaret eder. Yeniden piyasaya sürülen sivil faşist çetelerin hangi amaçla iplerinin çözüldüğü kitlelere kavratılmalıdır. Faşizmin sınıfsal niteliği ve misyonu, düzen ve devletle bağı kitlelere ısrarla açıklanmalıdır. Propaganda ve ajitasyon faaliyeti, her somut durumda ve fırsatta, bunların teşhirine bir araç haline getirilebilmelidir. Ancak bu çaba asıl anlamını yığınların örgütlü eylemine dönüştüğü oranda bulmuş olacaktır. Zira, faşist saldırıları etkisiz kılacak olan gerçek temel, kitle hareketliliğinin geliştirilmesi ve militanlaşmasıdır. Bu nedenle, devrimci faaliyet faşist çetelerle "düello" çizgisine değil, kitle mücadelesinin hazırlanması ve geliştirilmesi çizgisine yaslanmalıdır.

Bu temel perspektifin ise, "Faşistler şimdi saldırıyor ama, kitleler yarın örgütlü bir güç olduğunda onların hakkından gelecek.

Bizim şimdi yapabileceğimiz bir şey yok” şeklinde pasifist ve reformist bir yaklaşımla yozlaşmasına ve koflaşmasına da izin verilmemelidir. Bu emek ve halk düşmanlarıyla sürecin her safhasında hesaplaşmazsak, onları bulduğumuz alanlardan söküp atmazsak, kitlelerden tecrit edemezsek, “o gün” asla gelmeyecektir. Anti-faşist hareketin geliştirilmesinde pratikte alınacak her tutumun rolü iyi kavranmalıdır. Canlı ve başarılı bir teşhirin çoğu kere en etkili ajitasyon olabileceği ise unutulmamalıdır.

Somut durumların teşhiri bu emek ve insanlık kasaplarının geçmiş sicilıyla birleştirilmelidir. Bu çok önemlidir. Toplumsal duyarlılığın köreltildiği bir zemin faşist harekete manevra alanı yaratacaktır. Tersinden ise toplumsal belleğin korunması, onların teşhir ve tecritini hızlandıracaktır.

Faşist çeteler yalnızca örgütlü ve organize olarak değil, aynı zamanda taktik olarak hareket etmektedir. Mücadele güçlerinin az-çok geliştiği noktalara yönelmek, taktiklerinin ana halkasıdır. Burada amaçlanan mücadele dinamiklerini terörize edip yıldırarak mücadelenin gelişmeden boğulmasıdır. Bu söz konusu alanlarda çatışmanın sert bir seyir alabileceğinin işaretlerini sunuyor. Demek oluyor ki, bu mevzilerin sıkı tutulması mücadelenin gelişme seyrini koşullayacaktır.

Komünist gençlik, yalnızca doğru perspektifleriyle değil, öncü inisiyatifiyle de mücadele dinamiklerinin ve kitlenin yönlendirici ve sürükleyici öncülüğünü yüklenmelidir. Öncülük doğru perspektif, politik inisiyatif ve hız ile pratik iradenin kesinleşmiş birliğidir.

Ocak '95

Gençlik hareketinin sorunları

1980 sonrası öğrenci gençlik hareketinin en belirgin özelliği, '84-88 arası nispi canlanma sayılmazsa, genel bir durgunluk ve gerilemedir. Bu, aynı zamanda, 1970-80 dönemi gençlik hareketi ile '80 sonrası gençlik hareketi arasındaki en belirgin, en temel farklardan biridir. Bu temel farka bağlı ve onun bir sonucu olarak, son birkaç aydır belirli bir canlanmanın olduğu liseli gençlik hareketi bir yana bırakılırsa, uzun yıllardır yüksek öğrenim gençliği alanında yaşananın tam bir kısır döngü ile devrimci gruplar arası bir kör dövüşü olduğu söylenebilir. Zira '70'li yılların tersine, "bugünkü öğrenci hareketi, ancak devrimci öğrencilerin dar tabanı ile dönem dönem ortaya koydukları eylemlerle kendini üretebilmektedir." Tıkanıklığın aşılması adına yapılan ve bizzat eylemleri örgütleyip düzenleyenlerce de eleştirilen ve yakınma konusu haline gelen bu durum, gelinek yerde, gençlik hareketinin ortaya çıkardığı sınırlı sayıdaki güçleri ve eldeki

olanakları da tüketip heba etmekle sonuçlanmak üzere.

Son 10 yıldır, kapalı devre bir eylemlilik ve militanlık içine sıkışan devrimci öğrenci hareketi ile yüzbinleri bulan oldukça geniş bir öğrenci kitlesi hemen tümüyle ayrı yerlerde duruyor. Bu ise devrimci öğrencileri gençliğin gerçek sorunlarından koparan, geniş bir öğrenci kitlesinden uzaklaşmayı derinleştiren ve marjinalleşmenin de ifadesi olan dar bir zemine sıkışıp kalmaları ile sonuçlanıyor.

Ancak '84 yılından bu yana biriken bir yığın soruna ve yaşanan bunca deneyime rağmen, öğrenci gençlik içinde çalışan devrimci grupların bu basit ama önemli gerçeği gördüğü söylenemez. İstisnasız bütün küçük-burjuva devrimci grupların "kitleleşme sorununun yakıcılığı ve nedenleri" üzerine yürüttükleri tartışmaların sonuçta gelip dayandığı yer, "öncünün kafası"nda var olan "örgüt ve eylem biçimleri"nin kitlelere mal edilmesi ve kitlelere rağmen "kitlelerle kotarılması" oldu! Söz gelimi yayınlanan gençlik dergilerine toplam olarak bir göz atıldığında görülen şudur: Yıllarca tartışılan çoğu kez dernekleşme, merkezileşme ve "taktiğimiz" gibi sorunlar olmuştur. Öğrenci kitlesinden uzaklığın ve gerçek sorunlardan, yaşamdan, sınıf mücadelesinden kopmanın bir ifadesidir bu. Bu tartışmayı yürüten gruplardan her biri, "merkezleşmenin merkezine oturmak" adı altında, doğal olarak, üzerlerine oturdukları o dar zemini bile hızla grupçu bir kör dövuşü alanına çevirmiş bulunuyorlar.

Ayrıca öğrenci gençliğin "gündem"i olduğu iddia edilen "öğrenci gençliğin merkezi örgütü", "merkezi öğrenci derneği", "öğrenci gençliğin örgütlenme sorunları" vb. tartışma konusu sorunlar ise, geniş bir öğrenci kitlesinin gündemi olmaktan çok, gerçekte ve yalnızca sol grupların taraftarları olan ve sayıları onlarla ölçülen devrimci öğrencilerin gündemi olarak kaldı. Dolayısıyla, işlevi yalnızca gündem saptırmak ve gerçek sorunların üstünü örtmek olan bu tür tartışmalar, sayıları yüz binlere ulaşan geniş bir öğrenci kitlesinin dışında ve onlardan habersiz yürütülmektedir. Bu bir yandan dar bir çevreye sıkışan küçük-burjuva devrimci grupların tartışma tüketmelerinin bir ifadesidir; öte yandan

öğrenci gençlik hareketi için gerçek bir ilerlemenin yolunu hazırlayacak doğru bir perspektiften yoksunluklarının bir göstergesidir.

Yıllardır süren içi boş tartışmalara “gündeme girebilmek için yapılmış öneriler”e, “örgüt ve mücadele biçimleri” üzerine süren “sağ ve sol taktik savaşları”na rağmen, bugün varılan yer hiç de iç açıcı değildir. Ortaya çıkan bu iç karartıcı durum, boş böbürlenmeler ve dergi sayfalarına sığmayan sözde başarılar bir tarafa bırakılırsa, kendileri tarafından da görülüyor değil. Zira bugüne kadar tartıştıkları sorunları kendi tarzlarında çözmek yönünde bile herhangi bir mesafe almış değiller.

Ancak bütün çarpıcılığı ile son dönemlerde iyice ortaya çıkan bu olumsuz tabloya rağmen, devrimci gruplar, öğrenci gençlik içinde güç kaybı, erime ve marjinalleşmeyle sonuçlanan bu olumsuz gidişin nedenlerini anlamak yeteneğini halen gösterebilmiş değiller. Dolayısıyla kendiliğindencilik, teorik sığlık ve kısırlıkla karakterize olan, kendilerinin de ifadesiyle “Takvim gündemli devrimcilik” olarak nitelenen bu durum, aynı zamanda ideolojik bir belirsizlik ve dağılmayı da anlatıyor. Zira ülkedeki genel politik gündeme bağlı olarak şekillenen öğrenci gençlik hareketinin gerçek sorunları ve gündemi anlaşılamadığı için, gençlik hareketindeki tıkanıklığa sağlam bir perspektifle ve doğru bir zemin üzerinden yapılabilecek bir müdahale de daha işin başında engelleniyor. Dolayısıyla devrimci öğrenciler kitleden koptukları ölçüde, bu, “demekleşme”, “merkezileşme” vb. sorunlar etrafında dönen anlamsız ve sığ bir tartışma ve faaliyet ile kiteselleşmenin sağlanacağı, öğrenci gençlik hareketinin önünün açılacağı gibi gerçekte yalnızca çözümsüzlük ve dağılma ile sonuçlanacak tartışmalar ve girişimlerle birleşebiliyor.

Sol grupların öğrenci gençlik hareketinin gerçek gündemine yani devrimci politik gündeme değil de birbirlerinin gündemine, bir başka ifadeyle sol içi gündeme girme çabasını anlatan ve iktidar perspektifinden yoksunluğu ifade eden, muhalefet ruh halini yansıtan ve küçük-burjuva sınıf temeli ile mantığının bir göstergesi olan bu dar kafalı yaklaşım ve müdahale tarzı, bugünlerde bir başka biçimde yeniden gündeme getirildi. Örgütleyenler

tarafından işlevi “üniversite gençliğinin politik duyarlılığını artırıp geliştirmek, politik sürece müdahalesini kitlesel bir tarzda sağlamak için, örgütlenme aracı” olarak tanımlanan “Devrimci Mücadele Birliği” (DMB), yaşanan bu olumsuz sürece sözüm ona müdahalenin şimdilik son halkası. Ve ön yıldır sürdürülen iddiaların tersine, çözümsüzlük yarattığı kesinleşen geleneksel tutumun bugün yeniden tekrarlanmasından başka bir şey değildir.

Öte yandan DMB türü girişimlerin “gençliğin birleşik devrimci örgütü” olarak ilan edilmesi, gerçeği ifade etmemesi bir yana, öğrenci gençlik hareketindeki darlık ve tıkanmanın, öğrenci gençlik örgütlenmesine ilişkin doğru olmayan yaklaşımların üstünün örtülerek gizlenmesine de neden olduğu/olacağı için zararlıdır. Dahası “siyasal örgütlerin çalışmalarının merkezinde DMB olmalı ve kendilerini buna göre konumlandırmalıdır” çağrısının hiçbir ciddiyeti yoktur. Kitle dışılığın, devrimci öğrencileri sonuçsuz tartışmalar ve girişimlere, gerçekte olmayan ve böyle bir nitelik de taşımayan sözde cephelere davet etmenin yeni bir örneğidir.

Kuşkusuz, doğru tanımlanması kaydıyla, devrimci grupların eylem birliği platformları oluşturması kendi başına bir olumluluktur. Eğer doğru ele alınır, bu çerçevede tanımlanır ve devrimci grupların inisiyatif sağlama alanına/aracına dönüştürülmezse, bir ilerlemeyi de ifade ediyor. Ancak bugün gerçekte devrimci grupların eylem birliğinden başka bir şey olmayan, çeşitli siyasal akımların etrafında toplanmış devrimcileri güç birliği vb. biçiminde bir araya getirmekten öte bir değer de ifade etmeyen böylesi girişimleri “politik gençlik örgütü” olarak görmek, bu ve benzer girişimlerle kitleselleşmenin sağlanacağını, tıkanmanın aşılabileceğini sanmak açık bir yanılgı olacaktır. Çünkü öğrenci gençliğin dinamizmine ve taban hareketliliğine dayanmayan, belirli bir gelişmişlik düzeyinin üzerine oturmaya böylesi girişimler “politik sürece müdahaleyi kitlesel bir tarzda sağlamak” bir yana, kitleden kopukluğu geliştiren, kitlesel gençlik örgütlerinin oluşturulmasını güçleştiren bir işlev görüyorlar.

Anlaşıldığı kadarıyla yüksek öğrenim gençliğini pek verimli bulmayan ve ümidini kesen, biktırıcı netleşme ve birleşme çağrılarını yapmaktan yorulan bu aynı gruplar, şimdilerde, bu aynı tartışmaları bir başka biçimde yapmak üzere liseli gençliğe yönelmiş bulunuyorlar. Ne var ki, öğrenci gençlik hareketindeki çözümsüzlük ve tıkanmayı aşmak açısından önemli bir dinamizme sahip olan, güçlü bir kitleselleşme ve militanlaşma potansiyeli taşıyan liseli gençlik hareketini, sol gruplar, geleneksel zafiyetleri ve grupçulukları ile kısırlaştırıcı bir zemine taşımaya çalışıyorlar. Devlet saldırılarının yaratabileceği olası gelişmeler bir yana, liseli öğrenci gençlik hareketinin daralarak güçten düşmesine yol açabilecek olası tehlikelerden biridir bu.

Son birkaç yıl içindeki gelişmelerin de gösterdiği gibi liseli gençlik hareketi, ciddi bir kitleselleşme eğilimi gösteriyor. Düzenle kitlesel militan bir çatışma içine girme yönünde kuvvetli bir dinamizm taşıyor. Ne var ki, liselerdeki hareketlenmenin yardımı ve yarattığı olanaklarla buraya yönelen küçük-burjuva devrimci gruplar, her şey bir yana, küçük-burjuva pratikleri bu kez olduğu gibi liseli gençlik içinde de tekrarlamaya çalışıyorlar. Bunun ilk belirtileri daha şimdiden ortaya çıkmaya başladı. Bir ilk hareketlenmenin ifadesi olan eylemlerden hemen sonra bazılarının kendi beyanları ile “25-30 kişiyi kapsayan” ve yalnızca bir ilk girişim, bir ilk hazırlık çabası olarak belli bir değeri olan adımları ÖB’leri olarak ilan etmesi de gösteriyor bunu. Söz gelimi bu pratiğin sahiplerine göre “ÖB’leri meşrulaşmış ve kabul görmüştür.” Fakat yine de ne hikmetse, bu, “örgütlenmeyle taçlandırılmış değil.” Ve taçlandırılmış bu temel zaaf alanı üzerinde yoğunlaşılacağına kendi etraflarında kümelenmiş öğrencilerle sözüm ona ÖB’leri kuruyor ve geniş bir öğrenci kitesinden kopuk, yığınlara rağmen ve onlar adına, birikmiş potansiyeli ve kitleselleşme eğilimini dağıtıcı eylemler esas alınabiliyor. Bunun, yine kendi ifadeleri ile, “ÖB’lerinden haberdar ve sempatiyle bakan”, “eylemlere dönem dönem katılan”, öğrencileri devrimci öğrencilerden uzaklaştıracağı, gelecekte gerçekte meşru örgütler olacak olan Öğrenci Birliklerini yozlaştırma/kısırlaştırma tehlikesi ile karşı

karşıya getireceği açıktır.

Ayrıca küçük-burjuva devrimci grupların o bilinen rekabetçi, dar ve sığ yaklaşımı, liseli öğrenci gençlik hareketi içinde şimdiden belli bir bölünme de yaratmış durumda. Yüksek öğrenim gençliği içinde hem kendileri tarafından yaratılan ve hem de en fazla kendilerince yakınma ve eleştiri konusu yapılan “gençlik örgütleri”ni inisiyatif sağlama araçlarına dönüştürme çabası liseli öğrenci hareketi içinde de olduğu gibi tekrarlanarak fiili bir bölünme yaratılmış durumda. Bir ilk girişim ve adım olarak dikkate değer olan, güçlü bir kitleleşme ve öğrencilerin nezdinde meşrulaşma potansiyeli taşıyan Öğrenci Birlikleri daha oluşumlarının ilk aylarında ve işin başında hızla parçalandılar. Bu bölünmeyi bizzat yaratanlar ise, alışlageldiği üzere “parçalanmışlık ve güçlerin dağınlığına son vermek” tartışmalarına dalmış bulunuyorlar. Bu tartışmanın kendisi ise muhtemel yeni bir parçalanma ve dergilerin sayfalarında sürecek yeni “platform önerileri”ne konu olacak gibi görünüyor.

* * *

Bizim, Ekinci Genç Komünistlerin, devrimci küçük-burjuva hareketlerin bu geleneksel dağıtıcı ve öğrenci gençlik hareketini güçten düşürücü rolü karşısındaki tavrı oldukça açık ve kesindir. Sol gruplar tarafından “gündem tartışması” biçiminde veya başka adlar altında öğrenci gençliğe, devrimci öğrencilere dayatılan gündem saptırıcı platformlara ve tartışmalara kesin bir şekilde karşı durmak gerekiyor. Zira öğrenci gençlik hareketindeki tıkanma ve durgunluğun çözümü, hiç olmazsa şimdilik, “merkezleşme” ve “dernekleşme” sorununda yatmıyor. Sol gruplarca yüksek öğrenim gençliğinin bugünkü durumunun nedeni olarak örgüt sorununun öne çıkarılması problemin anlaşılmadığını gösteriyor. Var olduğu iddia edilen ve devrimci çevrelerin “kendi örgütleri” olan girişimler bir yana bırakılırsa, örgüt sorunundaki tıkanmayı, da’ ı doğrusu öğrenci kitlesinin örgütsüzlüğünü çok daha temelli nedenlerde aramak gerekiyor. Açıktır ki, devrimci grupların bugüne kadarki örgüt ve politik faaliyet pratiğinin de gösterdiği gibi,

kitleselleşmek ve geniş gençlik kitlelerini örgütlemek -devrimci grupların tarftarlarını bir araya getirmek değil- yığınların dışında sözde gençlik örgütleri kurmakla veya örgüt sorunundan işe başlamakla gerçekleşmeyecektir.

Bugüne kadar bu zemin üzerinde yürüyen tartışmaları aşmak gerekiyor. Bu, aynı zamanda, devrimci hareketin gençlik hareketine zarar veren platformunun aşılması ve kendi gündemimizin, devrimci öğrenciler de dahil olmak üzere, en geniş öğrenci kitlesine militan bir tarzda taşınması anlamına da gelir. Şüphe yok ki bu hareketimizin ideolojik çizgisi üzerinde yürüyen güçlü ve etkili bir ideolojik mücadele eksenini üzerinde gerçekleştirecek militan bir örgütlenme çalışması, bir gençlik faaliyeti demektir.

Bugün bize gerekli olan “merkezileşme” ve sözde “politik örgütler” değil, sabırlı, ısrarlı ve derinlemesine gelişerek yayılan militan devrimci bir siyasal çalışmadır. Zira sorun az-çok politikleşmiş küçük bir azınlığı örgütlemek değil, yüz binlerle ifade edilen, geniş bir öğrenci kitlesini politikleştirmek ve örgütlemektir. Öğrenci gençlik örgütleri ancak bu çalışmanın yarattığı temel üzerinde oluşabilirler. Çünkü, *“sorun adı ne olursa olsun, öğrenci gençliğin doğrudan ve dolaysız katılımının sağlandığı, hizzat okulların içerisinde meşru örgütlülüklerin yaratılmasıdır. Doğal olarak bunlar burjuva yasallığın dışında olacaklardır. Unutulmaması gereken ise örgütlerin hedefe varmada birer araç olacaklarıdır. Hedefin doğru ve tutarlı bir biçimde saptanması bundan çok daha önemlidir. En ideal örgütlenmeler bile öğrencilerin perspektiflerini genişletmeyi, onları siyasi mücadele ve iktidar sorunu ile karşı karşıya getirmeyi amaçlamadığı sürece, içi boş birer reçete olarak kalmaya mahkumdur.”* (Ekim, sayı: 87, s.11)

Bizleri, Ekimci Genç Komünistler’i bekleyen en temel görevlerden biridir bu. Gündemimizi savaşıarak dayatmalı ve kazanmalıyız.

Mayıs ‘94

Birleşik-politik bir gençlik hareketi için **Olanaklar ve dinamikler**

Son yıllarda liseler üniversitelerden farklı olarak belirgin bir hareketliliğe sahne oldu. Liseli öğrenciler başta paralı eğitim sistemi, gerici-faşist müfredat, dayak ve baskıya karşı olmak üzere, çeşitli talepler uğruna eylemlilikler düzenlediler, öğrenci birlikleri etrafında hızla örgütlendiler.

Liseli gençlik mücadelesinin itici gücü, gelinen aşamada, liseli gençliğin geleceğe ilişkin her türlü umudunu yok eden kapitalist sistemin içinde bulunduğu kriz olmuştur. Normal liselerde okuyan öğrenciler için üniversite ve buna bağlantılı olarak geleceğini garanti altına alma hayali, giderek derinleşen fırsat eşitsizliği gerçeği karşısında tuz-buz olmuştur. “Altın bilezik” sahibi olma umuduyla meslek liselerine doluşanlar ise zorunlu staj sayesinde en ağır sömürü koşulları ile yüz yüze gelerek, kısa sürede fabrika ve vasıflı işçi olma gerçeğiyle tanışmışlardır. Kısacası liseli gençlik daha okul sıralarında ücretli kölelik ve işsizlik kabusuyla karşı

karşıya gelmiştir. Normal liselerde ve meslek liselerinde okuyan öğrenciler, zengin burjuva çocuklarının okuduğu özel liselerin aksine çoğunlukla zaten işçi ve emekçi kökenlidirler. Buralarda biriken mücadele dinamikleri yalnızca gelecek korkusuyla beslenmekle kalmamakta, ayrıca emekçi ailelerin bugün içinde buldukları ekonomik ve sosyal durumdan da güç almaktadır. Liseli gençliğin bu yapısı onu daha bugünden işçi hareketine yakınlaştırmakta, proletarya önderliğinde gelişen bir gençlik hareketinin yaratılması için zengin olanaklar sunmaktadır.

İçinde bulunduğumuz toplumsal süreç, üniversite gençliğinin de yeniden canlanma yaşadığı bir evreye girmektedir. Öğretim elemanlarının özlük hakları ve özerk-demokratik üniversite talebi uğruna başlattıkları eylemlilikler, son yıllarda giderek kısırlaşan ve marjinalleşen yüksek öğrenim gençliğinin mücadelesine yeni bir itki olmuştur. Her ne kadar öğretim elemanlarını harekete geçiren ekonomik istemler ve mücadele perspektifleri son derece sığ ve dar da olsa, çıkışın kendisi üniversite gençlik hareketini geniş öğrenci kitlelerine taşımak, öğrenci gençliği politikleştirmek açısından bir kaldıraç işlevini görebilir. Doğan fırsat iyi değerlendirilebilir, düne kadar marjinal sınırlar içerisinde sıkışmış akademik-demokratik platform (tam da bu taleplerin öğretim görevlilerin eylemlilikleriyle oluşan kamuoyu sayesinde geniş öğrenci kitleleri nezdinde “meşru” görülmesinden yararlanılarak) düzen karşıtı, politik bir mücadelenin kaldırıcına dönüştürülebilirse üniversitelerde yeni ve güçlü bir hareketliliğin yolu da açılmış olacaktır. Bugün bundan öte, düzene cepheden yönelen bir yüksek öğrenim gençlik hareketinin nesnel zemini de hızla olgunlaşmaktadır. Zira düzenin her geçen gün derinleşen yapısal krizi yalnızca emekçi sınıfları değil, gelinen aşamada küçük burjuva katmanları da derinleşen bir hoşnutsuzluğa itmektedir. Düne kadar üniversiteler, küçük-burjuva kökenli geniş öğrenci kitleleri açısından sınıf atlama hayalinin canlı olduğu ortamlardan biriydi. Dört-beş sene dış sıkıp hem toplumsal itibarı, hem ekonomik cazibesi yüksek bir meslek sahibi olma umudu henüz diriydi. Ne var ki, küçük-burjuva katmanları da zorlamaya başlayan paralı eğitim koşulları

ve derinleşen kriz ortamıyla birlikte geleceğe ilişkin hayallerin bir bir sönmesi bu gerçeği büyük ölçüde değiştirmiştir. Bugün üniversite gençliği objektif olarak hem akademik-demokratik mücadeleye daha açık ve hem de politikleşmeye daha yatkındır.

Lise ve üniversitelerde mayalanan mücadele dinamikleri, yoğun-kuşatıcı bir politik propaganda ve ajitasyon faaliyeti ile komünist bir gençlik örgütünün yaratılması temel görevlerinin altını bir kez daha çizmiştir. Ancak bunun yanı sıra, güçlü bir gençlik hareketinin yaratılması herşeyden önce lise ve yüksek öğrenim gençlik hareketlerinin birleştirilmesine, işçi sınıfı hareketini destekleyici bir güç olarak toplumsal kurtuluş mücadelesi alanına çıkmasına bağlıdır.

Son yıllarda yükseliş eğrisi çizen liseli gençlik mücadelesinin, üniversitelerde yeni yeni gelişen canlılıkla çakışması birleşik bir gençlik hareketinin yaratılması için son derece zengin olanaklar sunmaktadır. Bugün hem liselerden, hem üniversitelerden yükselen taleplerin birçoğu örtüşmektedir. Akademik-demokratik istemler birbirine dolaysız bağlantılıdır. Gerici-faşist eğitim, polis ve sivil faşist güçlerin can güvenliğini tehdit etmesi, faşist yönetmelikler, paralı eğitim sistemi, eğitimin özelleştirilmesi, işsizlik tehdidi, söz-düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün olmaması ve benzeri sorunlar ortaktır.

Bugün yalnızca üniversitelerde değil, liselerde de tüm olumsuzluğuyla yaşanan devrimci gençlik hareketinin grupçu sektör yaklaşımları kırabildiği ölçüde, söz konusu ortak sorunlar etrafında ortak bir mücadele ve eylem platformunun oluşturulması hiç de zor değildir.

Ne var ki, asıl güçlük ortak bir politik platformun yaratılmasında düğümlenmektedir. Birleşik bir öğrenci gençlik hareketinin yaratılması, örtüşen akademik-demokratik talepler etrafında bir mücadele örgütlemeye indirgenildiğinde, ortak bir eylem hattı oluşturulabilse dahi, bu hem kısa vadeli bir birliktelik olacaktır, hem de gençliğin gerçek mücadele dinamiklerini asla taşıyamayacaktır. Can alıcı halka, tam da birbiriyle bağlantılı ve örtüşen akademik-demokratik sorunlar etrafında bir araya gelebilen liseli

ve yüksek öğrenim gençliğini birleşik bir tarzda bu sorunların kaynağında yatan kapitalist sistemin karşısına dikebilmektedir. Bu ise akademik-demokratik taleplerin sahiplenilmesini gerektirdiği gibi, ondan çok daha önemlisi gençliğin dikkatini topyckün toplumsal sorun ve çelişkilere yönlendirmekte ifadesini bulacaktır. Geniş öğrenci kitlelerine akademik-demokratik mücadelenin kendi sınırları içerisindeki ufuksuzluğu ve kısırlığı göstermek, sanılabileceğinin aksine bu mücadeleye yüz çevirmekle değil, ama tam da onun kaynağındaki yapısal sorunların gün ışığına çıkarılmasıyla olanaklıdır. Öğrenci gençliğin özgül sorunlarına eğilen bir politik faaliyet komünist gençlik çalışmasını hem marjinalleşmekten, hem de kısır ve yüzeysel bir sosyalizm ajitasyonundan kurtaracaktır. Lise ve üniversite gençlik hareketlerinin birleştirilmesinin önemi niceliksel bir güç yaratılması noktasında değil, fakat asıl olarak işçi sınıfı hareketiyle canlı organik bağları olan, onu destekleyen nitel bir politik gücün yaratılması noktasında düğümlenmektedir. Bu açıdan liseli gençlik hareketinin (ve özellikle de meslek lisesi öğrenci kitlesinin) sahip olduğu avantajlar, üniversite gençliğinin dikkatini sınıf hareketine ve toplumsal sorunlara yöneltmek için özel bir anlam taşımaktadır. Liseli gençliğin objektif olarak işçi ve emekçi katmanlara yakınlığı bir bütün olarak öğrenci gençlik hareketini sınıf hareketine yakınlaştırmamanın bir olanağına dönüştürülmelidir.

Ancak, öğrenci hareketini yedekleyecek olan sınıf hareketidir. Kuşkusuz öğrenci hareketinin işçi ve emekçi sınıfların sorunlarına göstereceği duyarlılık bu doğrultuda atılacak önemli bir adım olacaktır. Fakat tayin edici olan proletaryanın kendi dışındaki ve özelde de gençlik hareketinin sorunlarına eğilebilmesi, onlara sahip çıkabilmesidir. Bu ise bir bütün olarak sınıfın politikleştirilmesi sorunudur. Sesini duyurabilen, sınıfa seslenen, onu desteğe ve dayanışmaya çağıran birleşik bir gençlik hareketinin yaratılması bu sürecin esas halkasını oluşturmamakla beraber, onu hızlandıran ve kolaylaştıran bir faktör olacaktır. Bu doğrultuda yine toplumsal köken olarak emekçi-işçi sınıfına dayanan liseli gençliğin, özellikle de fabrikalarla doğrudan bağ içerisinde olan meslek liselilerin

öğrenci hareketi içerisinde motor bir rol oynayacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Yakıcı ve acil görev birleşik ve politik bir öğrenci gençlik hareketinin yaratılması, liseli ve yüksek öğrenim gençliğinin sınıf hareketimizi destekleyici bir gücü olarak birleşik bir tarzda düzenin karşısına dikilmesidir.

Kasım '94

**EKİM 3. Genel
Konferansı
Tutanaklarından...**

EKİM 3. Genel Konferansı
Tutanaklarından...
Gençlik Sorunu

Devrim: 1. Genel Konferanstan sonra gençlik alanında yaşanan belli değişiklikler ya da belli yeni dinamikler üzerine bir durum tespiti yapmak gerekiyor.

Birincisi, orta öğretim gençliği alanında ortaya çıkan hareketlilik. Öncelikle bu hareketliliğin kaynaklandığı yeri açıklamak gerekiyor. Bilindiği gibi '80 sonrası devrimci gençlik hareketi '80 öncesindeki gibi bir kitleliliğe sahip değildir. Üniversitelerdeki hareketlilik son derece dar bir kesimi kapsamaktadır. Ancak bu, Türkiye'deki devrimci gençlik potansiyelinin gerilemesinden gelmiyor. Bu, '80 sonrasında, üniversitelere akan orta ve üst sınıflara mensup gençlik katmanlarının bileşim olarak büyük artışından geliyor. Alt sınıflardan gelen kesim buraya akmadığı ölçüde, üniversitelerde beklenen politizasyon yaşanmıyor. Bu şekliyle bir politizasyon daha erken bir evrede, yani orta öğrenim safhasında ortaya çıkıyor. Liselerdeki hareketliliğin temel dinamiklerinden

biri budur.

Orta öğrenim gençliği hareketi, doğal olarak, başlangıcından itibaren, ağır baskı ve disiplin koşullarında kışla haline gelen liselerdeki ortama karşı akademik-demokratik talepler üzerinde ortaya çıktı. Bu talepler uğruna mücadele nedeniyle liseler başından itibaren düzenle karşı karşıya gelen bir pozisyon aldı. Bunun arkasında, liselerdeki yönetmeliklerin, eğitimin içeriğinin ve bunların tamamlayıcısı orta öğretim kurumunun yapısal özellikleri var. Üniversiteler, herşeye rağmen, yapısal özellikleriyle belli bir mücadeleyle fiili, nispi bir özgürlük ortamının yakalanabilmesi şartlarına daha çok sahip. Düzen burada yükselen mücadele karşısında belli tavizler verebiliyor. Oysa orta öğrenimde durum daha farklı. Örneğin orta öğrenim gençliğinin faşist disiplin yönetmeliğinin kaldırılması doğrultusunda bir talebi olabilir. Fakat bu çok da kolay olmuyor. Nitekim orta öğrenim gençliği hareketi, belli bir kitleselliğe ulaşmasına rağmen, bunları elde edebilecek fiili ortamlardan yoksun kaldı.

'84'de üniversitelerde başlayan hareketlenme, başlangıçta daha çok bir dernekleşme çalışması ve çabasıydı. Bu biçimiyle üniversite içerisinde belli bir demokratik hakkın elde edilmesi anlamına geliyordu. Bu, yönetime katılma şeklinde olmasa bile, üniversite içerisinde belli sınırlar içinde fiili bir politik özgürlük ortamı yaratmaya da karşılık geliyordu. '87'de düzenin tek tip dernek yasasına karşı verilen mücadele, bunun bir biçimde fiilen alınmasıyla da sonuçlandı. Polisin üniversitelerdeki pozisyonunun geriletilmesi, kampüsler içerisinde nispi bir politik ortamın sağlanmasıyla başarıldı. Ne var ki bu kazanımlar belli bakımlardan korunamadı. Zira kendiliğinden yükselen bir hareket belli kazanımlar elde etse de, kendisini ileriye çekebilecek bir önderliğe sahip olamadığı, dolayısıyla politik bir mecraya akamadığı koşullarda, bu kazanımları korumayı başaramaz ve geriler.

Orta öğrenim gençliği hareketi de böyle bir kendiliğindenci yükseliş yaşadı. Devrimci demokrasi, aynen üniversitelerde olduğu gibi, bu kendiliğinden yükselişin içerisine daldı. Bu hareketlilik düzenin sert bir karşı baskısıyla karşı karşıya kaldığında bir

militanlaşma da yaşandı. Ama hakları elde etme doğrultusunda belli bir mesafe alamadığı koşullarda da yorulmaya başladı. Politik bir liseli gençlik hareketi olarak geliştirilemediği ölçüde, yorgunluk eğilimi giderek güçlendi. Burada küçük-burjuva devrimci hareketin önderliğinin bozucu etkilerini özellikle belirtmek gerekiyor. Üniversitelerde daha uzun bir sürece yayılan kısır ve yapay tartışmalar buralara da taşındı. Konunun ilkesel çerçevesi, dernekler, merkezi dernek vb. tartışmalar... Başlangıçta örgütlenme biçimi olarak öğrenci birliklerinin temel alınması belli bir olumluluk taşıyordu. Ama öğrenci birliği halini alabilmek için de hayli bir yol kat etmek gerekiyordu. Bir biçimde bulunan belli ilk güçlerin öğrenci birliği olarak tanımlanması, fakat öte yandan geniş kitlelere ulaşma ve onları politikleştirme faaliyetinin önemsenmemesi söz konusuydu. Bu hareket gerçek anlamda politik bir mecraya akamadığı ve kendi içinde kapandığı içindir ki, doğal olarak belli bir noktadan sonra yoruldu.

Burada düzenin fiili baskısı hareketin gerilemesinin, daha doğrusu yorulmasının esas nedeni değildir. Daha çok bir sonuç olarak düşünölmek zorundadır. Zira düzenin kolluk kuvvetleriyle uyguladığı baskı, hareketin baştan militan bir karakterde gelişmesine de yol açtı. Ama hareketlilik ileriye taşınmadığı koşullarda, polis baskısının da etkisiyle, 700-800 kişinin bulunduğu okullarda, 15-20 ya da 30 kişiyi kapsayan örgütlenmeleri kendilerini öğrenci birlikleri olarak tanımlamak zorunda kaldılar. Bu ise, öğrenci birliğinin karikatürize edilmesi anlamına geliyordu.

Bunlardan çıkarılması gereken bazı sonuçlar ve görevler var. Biz, hareket politikleşmediği ölçüde, çalışma bir hareketin politizasyonuna yardım etmediği ölçüde, çalışmanın kendini öğrenci birliği olarak ifade etmiş olmasının kendi içinde fazla bir anlam taşımadığını hep vurguladık. Belli örgüt modellerinin kısır ve doktriner bir tarzda tartışılmasının hareketi geliştirmediği de çok açık göröldü. Liselerde alt sınıflardan gelen kesim büyük çoğunluğu oluşturduğu ölçüde, bu, ülkedeki emekçi dinamiklerinden dolaysız bir etkilenmeyi de getiriyor. Bir işçi sınıfı mücadelesinin, bir Kürt ulusal mücadelesinin son derece ciddi etkileri var. Tam da

bu noktada toplumdaki kamplaşmayı temel alan bir politizasyon, bu doğrultuda bir politikleşme saldırısı büyük bir önem taşıyor. Hareketin öncü kuşağına yönelik olarak, bu hareketin neden gerilediğini çözümleyen, buradaki politik kavrayışların sınırlılığını ortaya koyan bir propaganda faaliyeti yürütmek gerekiyor. Örneğin öğrenci birliklerinin nasıl ele alınması gerektiğini ortaya koymalıyız. Bilebildiğim kadarıyla bizim bu alana ilişkin fazla bir deneyimimiz yok. Ancak, seçilmiş belli liselere yönelik bir politik çalışmanın, dışardan dövmeyle birleşen, orada ilk teması yakalamaya yönelik belli çabaların anlamlı sonuçlar üretebileceği de ortaya çıkıyor.

Hareketliliğin gelişmesine yol açan demokratik haklar sorunu hala ortada duruyor. Ağır baskı koşullarını oluşturan, dolayısıyla öğrencileri düzenle karşı karşıya getirme zeminine sahip olan bir alan bu. Bu nedenle ajitasyonumuzda en sıradan demokratik talepleri bile ısrarla kullanmamız gerekiyor.

Eğitimde özelleştirme sorunu, liseli gençlik ile üniversite gençliğinin ortak mücadelesini geliştirmede önemli bir imkandır. Bu aynı zamanda öğrenci gençliği, ülke genelinde işçi sınıfıyla ya da diğer toplumsal kesimlerle özelleştirme saldırısına karşı mücadele içinde birleştirme olanağı da demektir. Bunun harekete başından itibaren net bir politik karakter kazandırmak bakımından da özel bir önemi olduğunu düşünüyorum.

Yüksek öğrenim gençliğine gelince. Üniversitelerdeki devrimci hareketlilik bir süreklilik ögesine sahip. Ama kitlelerden kopukluk, sol eylemlilik vb. aslında bu kesimleri de kendi içinde yordu. Bu ise son dönemlerde giderek akademizm eğiliminin gelişmesine yol açtı. Bugün devrimci hareketin gençlik alanındaki militan pratiğinde bir gerileme söz konusu. Akademizm üzerinden bir reformist eğilim geliyor. Örgütlenme biçimi olarak seçilen dernekler bugün karikatürleşmiş biçimini dahi koruyamıyor, tam bir tasfiye yaşıyor. Şu anda bu noktada tam anlamıyla bir boşluk var. İşte bu boşluk ortamında, son birkaç yılın özelliklerinden biri olarak, kısmen alt, ama ağırlıklı olarak orta sınıflardan gelen gençlik kesiminin bulduğu bir politik arayışının ifadesi olan ve daha çok da entellektüel bir nitelik taşıyan otonom gruplar ortaya

çıktılar. Bunlar kendilerini dergiler, kulüpler, sosyal gruplar vb. şeklinde ifade ediyorlar. Son birkaç yıldır bazı üniversitelerde belli bir yaygınlığa ve genişliğe ulaşmış da bulunuyorlar. Bu, devrimci gruplarda onları birleştirmeye yönelik eğilimlere yol açıyor, ya da bu bizzat otonom grupların kendi içinde bu tür eğilimler yaratabiliyor. Yoldaşın ODTÜ'den verdiği örnek son derece önemli. ODTÜ için 6000 kişilik bir eylemden bahsediyor. ODTÜ gibi bir kampüste 6000 kişiyi içinde barındırabilen bir yapılanmaya dönüşebiliyor. Bu nedenle de devrimci gruplar arasında bunları en azından bulunduğu kampüslerde merkezileştirmeye yönelik ciddi eğilimler var. Ancak bu gruplara henüz hiçbir devrimci grubun devrimci bir yaklaşımı yok. Onları var olduğu şekliyle kabullenmek anlayışı var. Oysa ki, politik bir arayış eğilimi taşımaya rağmen, devrimci politizasyonla karşılaşmadığı noktada, bu arayışların bir süre sonra gerilediği ya da bir mecra bulamadığı noktada kendini statükocu bir konuma ittiği de açık. Devrimci bir platform oluşturabildiğinde ise, bu gruplarda yer alanların kadrolaşmaya hayli açık olduğunu da bizim ilk sınırlı deneylerimiz gösterdi.

Üniversitelerde geçen eğitim yılının başından beri, kitleselleşme ve politik bir gençlik hareketi geliştirme açısından hayli önemli yeni olanaklar ortaya çıktı. Öğretim üyelerinin özlük hakları temelinden başlattığı, ama "özerk demokratik üniversite" talebine de cılız da olsa ulaştığı Kasım süreci, aslında geniş kesimlerin politikaya belli bir ilgi gösterdiği bir dönem oldu. Öğrenci kitleleri akademik sorunlara kendi politizasyon düzeylerinden ilgi gösterdiler. Ama son dönemlerde, örneğin bir Sivas katliamı, üniversite gençliğinin kendine meşru ifade alanları bulduğunda devrimci politizasyona açık olduğuna dair belli işaretler de sundu. Öte yandan, işçilere yönelik sivil faşist saldırılara karşı düne kadar izleyici iken, bugün devrimci önderlik boşluğuna rağmen militan tarzda bir anti-faşist kitle direnişine eğilim göstermeleri, politik arayışlarının basit bir entellektüel ilgi olmadığını da gösteriyor.

Gençlik alanında devrimci önderlik iddiasında olanların yaptıklarına gelince. Bugün devrimci gençlik hareketinde güçlü bir a-

kademizm eğilimi geliyor. Bu ise, yeni kitlesel hareketlilik içine giren kesimlerle devrimci tarzda buluşmaya önemli bir engel. Örneğin, kitlesel alternatif açılışlarda politik sloganlardan uzak duruluyor. Örneğin, öğretim üyeleriyle anlaşabilmek için, bazı devrimci grupların okulda pankart asması yasaklanabiliyor; asıldığında ise buna fiilen engel olamaya yönelik tutumlar geliştirilebiliyor vb. Bu ise devrimci öncülük iddiasıyla çaba gösteren grupların sayısını hayli sınırlıyor.

Gençlik içindeki güçlerimiz hayli sınırlı. Bu ise, harekete müdahale açısından son derece sınırlı olanaklar anlamına geliyor. Çünkü gençlik kendini hareketlilik olarak rahat ve kolay ifade edebilen bir kesim. Buradaki ajitasyon-propaganda faaliyeti örgütlenme faaliyetiyle birleşmediği ölçüde, genelde sadece bir seslenme eğilimi taşıyor. Bunun bizi kitlelere tanıtan bir işlevi var, ama tek başına yeterli olamayacağı da açık. Genel seslenme, örgütlenme ve organizasyon yetenekleriyle birleştirildiğinde orta vadede hayli anlamlı sonuçlar alabileceğiz. Gençlik alanında organizasyon, örgütlenme ve eylem etkinliğinin son derece önemli olduğu tespit etmek gerekiyor. Bunların yanı sıra, militan karakterli bir anti-faşist kitle direnişi eğilimi, devrimci grupları bu harekete önderlik etmek açısından belli olanakları sundu. Bunu değerlendirebilmek gerekiyor. Devrimci hareketin ortaya koyduğu blok davranma eğilimini de isabetli bir biçimde değerlendirdiğimizde, bu alanda gerçek anlamda bir kitle önderliğini yaratabilmek için sıçrama yapma olanakları var. Çünkü bizim belli seçilmiş merkezlere yönelik sürdürdüğümüz politik faaliyetle, illegal-militan bir çalışma tarzıyla belli bir süreklilik sağladığımızdan da bahsedebiliriz. Bu bize belli olanaklar sunuyor gençlik alanında.

Bu alanda özellikle yarı legal ve legal araçların kullanılması hayli anlamlı sonuçlar yaratabilecektir. Bu tür araçlarla doğrudan seslenebilmek gerekiyor. Öğrenci gençlik alanındaki ideolojik mücadelenin özel önemi de düşünülürse, bildirilerle, MYO ile ya da gençlik gazetesiyle yapılan müdahalelerin sınırlılıkları açıktır. Bu nedenle legal ya da yarı-legal araçlarla sürdürülen çalışmaya önem vermek gerekiyor. Ancak bizim bu konuda yaşadığımız

olumsuz denebilecek bir deneyimimiz var. İlegal politik çalışma açısından belli bir zorlanmanın yaşandığı bir kampüse bizim legal politik yayın üzerinden bir müdahalemiz oldu. Bu tür bir müdahale orada illegal örgütsel birimler için düşündüğümüz unsurları legal dergi çalışanları haline getirdi. Yani bu tür bir çalışma illegal örgütsel birimler yaratmak açısından ciddi zaafılar doğurabiliyor. Bu nedenle legal ve yarı legal araçları kullanarak yürüteceğimiz faaliyetin legal alan merkezli bir çalışma haline gelmemesine şimdiden dikkat etmemiz, ama bu araçları da mutlaka kullanabilmemiz gerekiyor. Zira gençlik alanı gerçekten hızlı bir politizasyon ve hızlı bir devrimci kitleselleşme yaşayabilme olanaklarını içten içe biriktiriyor. Bu noktada hazırlıklarımızın hızlı bir biçimde ve gerçekten bir sıçramaya karşılık gelebilecek bir tarzda yapılabilmesi gerekiyor.

Kazım: Gençlik sorununun örgütümüz açısından iki temel alanı olduğunu düşünüyorum. Birincisi, bugün belki pratikleşmiş bir sorun olmasa bile, partileşmeye bağlı olarak yarı pratik somut bir sorun, bir örgütsel hedef, bir yönelim olarak önümüze koyacağımız komünist gençlik örgütü, bir başka ifadeyle Ekimci Genç Komünistler örgütüdür. Bu sorunun şu anda bizim açımızdan pratik boyutu, daha çok bunun ideolojik ve örgütsel esaslarını açmak, bu noktada örgütü buna hazırlamaktır. Bir diğeri, örgütteki toplam gelişmeye bağlı olarak, bunun altyapısını hazırlamaktır. Kadrolaşma sorununa bağlı olarak bunun altyapısını hazırlamaktır. Dolayısıyla, konferansımızın bugünkü gündemi açısından henüz önümüzde pratik bir sorun olarak durmuyor. Bu bizim örgütsel hazırlık düzeyimize ve kat edeceğimiz mesafeye bağlı bir sorun olarak görünüyor.

Bunun ötesinde, gençlik içerisinde çalışmanın bugün için iki temel alanı var: Yüksek öğrenim gençliği ve liseliler... Yüksek öğrenim gençliği açısından soruna çok genel çerçevede bakıldığı zaman, bir 1. Genel Konferansımızın değerlendirmelerinde ortaya konulan temel perspektiflerdir. Yanı sıra geçmiş dönemde MYO'da ve gençlik dergisinde yayımlanan yazılardan oluşan bir kitabımız var bu konuda. Orada ortaya konulmuş perspektifler var. Gençlik

hareketindeki son güncel değişmeler de göz önüne alınarak söylene-
bilecek anlamlı bazı yeni şeyler de şüphesiz vardır. Ancak temel
perspektifler bakımından ortaya koyduğumuz dü-şüncelerin, gençlik
hareketinin bugünkü politik örgütsel yönelimleri ve ihtiyaçları
açısından belli bir temel açıklık yaratmak bakımından yeterli
olduğunu düşünüyorum. Bundan sonraki dönem-de de, bir temel
ideolojik zemin olarak bizim önümüzde güçlü bir silah oluşturuyor
bu değerlendirmeler.

Bunun üzerinden bakıldığında, yüksek öğrenim gençliğinin
sorunlarına ilişkin olarak 1. Genel Konferansta ve sözünü ettiğimiz
derleme kitaptaki değerlendirmelere eklenebilecek yeni şeyler
olmadığını düşünüyorum. '80 öncesi gençlik hareketinin durumu
nedir? '80 sonrasında nasıl değişimler yaşanmıştır? Bu değişimlerin
gençlik hareketi açısından ifade ettiği politik anlamları, örgütsel
anlamları nedir? Geleneksel sol hareketin gençlik hareketine
müdahalesi hangi düzeydedir veya hangi biçim, hangi ideolojik
içerik, hangi örgütsel araçlarla yapılan bir müdahaledir? Bunun
gençlik hareketi içerisinde yarattığı sonuçlar nelerdir? Tüm bunlar
genel kapsamıyla orada ortaya konulmuştur. Artık bizim açımızdan
sorun, bu açıklıklar temeli üzerinde politikalarımızı özgüleştirerek
pratiğe taşımaktır. Bizim saflarımızda bir dönem tartışma konusu
olan otonom gruplar buna bir örnektir. Dolayısıyla, sorunun
ana çerçevesi üzerinden bakıldığında, eklenebilecek fazla bir
şey olmadığını düşünüyorum.

Bugün bizim çalışmamız açısından öne çıkan sorun nedir?
Birincisi, gençlik hareketini nasıl politikleştirebileceğimiz sorundur.
Genel çerçevesiyle bu sorun ortaya konulmuştur. Yüksek öğrenim
gençlik hareketine politik müdahale sorunu bugün de hala önümüz-
de duran somut ve temel bir görevdir.

Bir diğer sorun ise şudur. Gençlik çalışması, aslında bir
yerde yarı-açık bir çalışmadır. Onu tümüyle illegal temelde ör-
gütlemek ne olanaklıdır, ne de onun üzerinden politik bir gençlik
hareketi geliştirilebilir. Şimdi bunun birkaç tane müdahale alanı
vardır. Bir tanesi burada da tartışılan otonom grupları üzerinden
bir müdahaledir. Bir diğeri başka yarı-açık imkanları kullanmaktır.

Genellikle bizde soruna bu yönüyle bakılmıyor. Çok değişik yarı-açık imkanlar kullanılabilir. Yaratıcı bir tarzda yaklaşıldığında, oldukça zengin biçimler bulunabilir. Ancak bu araçları gençlik hareketine yönelik etkili bir politik müdahalenin üzerinde, yarı-açık çalışma biçimini uygulamak gerekiyor.

Bir diğer sorun, gençlik hareketinde “örgüt” sorunudur. Böyle tanımlamak ne kadar isabetliyse tabii... Bizim 1. Genel Konferans değerlendirmelerinde bu sorunun genel çerçevesi çizilmiştir. Gençlik hareketi kitleleşmesi konusunda bir mesafe alınmadığı sürece, bu sorunu kendi içinde tartışmak, kendi içinde çözümler getirmek gençlik hareketine bir mesafe aldırtamayacaktır ve aldırtamıyor. Sorunun bu boyutu konusunda yeterli bir açıklık taşıyoruz. Sorunun “örgüt” boyutu gençlik hareketi politikleştiği ölçüde çözülebilecektir. Bu nedenle bugünden çok somut biçimler, çok kesin şemalar belirlemek isabetli değildir. Örneğin otonom gruplar üzerinden bakıldığı zaman da doğru değildir bu. Bunlar gençlik hareketinin geneli üzerinden ortaya çıkan biçimlerdir. Bir yerde kuşkusuz belli bir politikleşme arayışını ifade ediyorlar. Ama geri biçimlerle ortaya çıkan girişimlerdir. Yarın, gençlik hareketinin kat edeceği politik gelişme düzeyine bağlı olarak, bu biçimlerin kalıcı olup olmayacağı konusunda belli bir kesinleme yapmak doğru değil. Belki de çok farklı bir dönüşüm yaşayarak politik bir kimlik de kazanabilirler. Ancak soruna öncelikle gençlik hareketini politikleştirmek üzerinden yüklenmek gerekiyor.

Bu noktada, faaliyetimizi çok daha etkili, çok daha kuvvetli bir şekilde yürütmeliyiz. Değişik araç, yöntem ve biçimleri kullanmalıyız. Bu faaliyetin kendisine konu edeceği sorunlar bellidir. Bir tarafta gençlik hareketinin kendine özgü akademik-demokratik sorunlarıdır; diğer tarafta ülkedeki genel politik gelişmelerdir, işçi hareketidir, kamu emekçilerinin hareketidir, Kürt sorunudur vb. Genel politik gelişmeler zemini üzerinde yürüyen, iç içe geçmiş etkili bir politik çalışmayı çeşitli biçimlerde yürütmek gerekiyor. Bildirilerin, kuşlamaların yanı sıra daha değişik biçimleri, daha başka örgütsel araçları kullanmaktır.

Sorunun biraz daha dar, daha özgün bir alanda ortaya çı-

kan boyutu da şudur: Gençlik hareketine bizim dışımızda müdahale eden çeşitli politik kuvvetler var. Bunun bir tarafı geleneksel halkçı harekettir. Bir tarafında dinsel gericilik vardır. Son dönemlerde sivil faşist hareketlerdir. Sivil faşistlere ve dinsel gericiliğe karşı gençlik alanında etkili bir ideolojik mücadele yürütmek gerekiyor. Özellikle dinsel gericilik nezdinde etkili bir ideolojik mücadele gerekiyor. Sivil faşist harekete dünkü deneyimler üzerinden yaklaşılmalı. Bugün düzenin ona biçtiği yeni bir misyon vardır. Bu misyonun kendisini belli bir açıklıkla tanımlamak ve onun üzerinden bir müdahale yapmak gerekir. Ama öte yandan da ona karşı etkili militan bir gençlik direnişini örgütlemeye çalışmalıyız. Gençliği politikleştirmede bir mesafe alınmadığı sürece, sivil faşist saldırılara karşı etkili, militan bir karşı koyuş örgütlemenin kendi içinde taşıdığı belli güçlükler vardır. Kritik sorun budur diye düşünüyorum.

Cihan: Bunun kendisi arzuladığın şeyi sağlamaz mı?

Kazım: Kuşkusuz sivil faşist saldırılar, Türkiye gençlik hareketinin geçmiş mücadele tarihine bakıldığı zaman, militan politik bir gençlik hareketinin geliştirilmesi konusunda önemli bazı avantajlar ve olanaklar sağlıyor. Bu noktada bizim işimizi kolaylaştırıyor. Bu saldırının karşı koyuşu örgütleyerek gençliği politikleştirmek noktasında önemli bir olanaktır. Son bir iki ay içerisindeki gelişmeler bunun ilk işaretlerini vermiştir.

Bunlara kuşkusuz başka şeyler de eklenebilir. Örneğin; Kasım dönemindeki eylemler. Bu eylemler belli bir kesintiye uğramış olsa bile, Türkiye'deki politik gelişmelerden hareketle, onun taşıdığı dinamizm konusunda belli bir fikir vermektedir. '80 sonrasındaki değişimle de bağı içerisinde söylüyorum; bugünün gençlik hareketi, gerçekten etkili bir işçi hareketine bağlanamadığı sürece, kendi iç dinamikleri nispeten zayıftır. Bu, gençlikteki sınıfsal bileşimin değişimiyle yakından ilgilidir. Sonraki süreçte sivil faşist saldırıların yaratacağı değişim, işçi hareketinin yaratacağı değişim, bu dinamiği ne kadar etkiler? Ne kadar ileri çıkarabilir? Hangi düzeyde ileri çıkarabilir? Bu ayrı bir tartışma konusudur.

Dinsel gericiliğin geçmişten farklı olarak, gençlik içerisinde

bugün belli bir politik etkinliğe sahip olduğu görülüyor. Bu alanda onlara karşı yürütülen ideolojik mücadelenin önemini ortaya koyuyor bu. Gençliğe yönelik politik çalışmada bu noktada belli yetersizlikler vardır. Dinsel gericiliğin kitle temelini oluşturan gençlerin, eğer denilenler bir gerçeği ifade ediyorsa, tam da daha çok alt tabakadan gelenler içerisinde hiç de küçümsenmeyecek bir etkinlikleri var. Bu aslında, gençliğin talep ve özelemleri devrimci bir önderlik tarafından karşılanamadığı zaman, tersten demagojik bir şekilde bunu sahiplenen politik bir akım ortaya çıktığında, onu kendi kitle temeli haline getirebildiğini gösteriyor.

Sivil faşistler açısından da geçerlidir bu. Şöyle bir bakıldığında semtlerde, özellikle liselerde, bir taraftan sivil faşist kadrolaşma var. Bir taraftan Türk-İslam sentezi üzerinde yükselen eğitim sisteminin getirdiği sonuçlar var. Bir başka tarafı devletin daha başka demagojik saldırılarıdır. Muazzam bir yaygınlık da kat ediyor bunun kendisi. Tam da bu noktada, sol hareketin bu alandaki konumuna karşı etkili bir ideolojik mücadele örgütlemek durumundayız. Özellikle şunun altını özenle çizmek gerekiyor. Sivil faşistlere karşı mücadele gençliği politikleştirme amacı ve hedefi üzerinde yükselmeli, ona bağlanmalıdır.

Bence herşeyden önce yüksek öğrenim gençliği, hem politik bir gençlik hareketini örgütlemek üzerinden, hem de bu temel hedeflere bağlı olarak kadrolaşmak açısından, önemli dinamikler taşıyan bir alandır. Bize önemli olanaklar sağlayan bir alan olarak görülmelidir. I. Konferans Belgelerinde, bu, daha çok gençliğin en ileri tabakasını örgütlemek ve oradan kadro çıkarmak olarak da tanımlanıyordu. İsbetli bir tanımdır.

Liselere gelince; bizim açımızdan nispeten yeni olan bir alandır bu. Dinamiklerine bakıldığı zaman önemli olanakların ortaya çıktığı, politikleşme eğiliminin yüksek öğrenim gençliğine göre, belli ölçüler içerisinde nispeten daha kuvvetli olduğu bir alandır. Kuşkusuz bunun belli sınıfsal dinamikleri vardır. Özel liseler vb. bir kenara bırakmak gerekirse, düz liseler ve meslek liseleri, daha çok alt tabakadan gelen gençlerin okuduğu okullardır. Buradaki kitle işçi ve emekçi sınıflarına mensuptur. Bir yerde,

düzenin işçi ve emekçi sınıflara yönelttiği saldırı onları da derin ve dolaysız bir şekilde etkiliyor. Ama diğer taraftan da liseli gençliğin temel problemleri vardır. Bunlar eğitim sistemidir, daha başka sorunlardır; çok geniş bir çerçevesi var bu sorunların. Bunun kendisi, bu sınıfsal zemin üzerinde, burada politikleşme bakımından hem daha kolay, hem daha etkili bir hareket örgütlemek açısından dinamiklerin genişliğine işaret eden önemli etkenlerden bir tanesidir.

Bu alanda '89 yılından sonra anlamlı bazı gelişmeler yaşandı, belli sınırlılıklar içerisinde. Belki kitlesel olarak da tanımlanabilecek bir liseli gençlik hareketi ortaya çıktı. Ancak bu hareket birbirine bağlı birkaç temel etkene bağlı olarak, son bir yılın deneyimleri ve gözlemi üzerinden bakıldığında, kendi içinde ciddi bir kısırlaşma tehlikesi de taşıyor. Hatta belli ölçülerde belli geri adımlar da attı. Yalnızca İstanbul düzeyinde de değil; Türkiye genelinden bakıldığında durum budur. Bunun birkaç nedeni var. Bir tanesi yaşanan politikleşmenin yetersiz oluşudur. Kaldı ki, tümüyle kendiliğinden yaşanmış bir politikleşmedir bu. Bir diğeri, politikleşme düzeyi ve onun aldığı eğilim biçimlerine bağlı olarak, devletin oraya yönelttiği saldırı, aslında biraz daha şiddetlidir. Bu liseli gençlere, biraz yaş sorunu gözetilerek de düşünüldüğü zaman, saldırının kendisi orada daha kuvvetli bir etki yaratabiliyor, geriletebiliyor onları. Yine sivil faşistlerin son dönemlerde saldırıları söz konusudur. Bir diğer önemli etken, bütün bunlarla birleşen ama o zemin üzerinden belli bir anlamı olan, sol hareketin biraz bu alandaki olanakları çarçur etmesiyle ilgili olan tarafıdır. Aslında liselerdeki pratik de, yüksek öğrenim gençliğine yönelik pratik müdahalenin basit bir tekrarıdır. Biraz da özgünleşmiş basit bir tekrarının ötesine geçememiştir.

Liseli gençliğe yönelik politik bir çalışmayı gündeme almak, bunu pratikleştirmek, kuşkusuz gündemimizdedir. Bunu daha etkili bir şekilde örgütlemek gerekiyor. Bu noktada önemli olanaklar da var. İşimizi kolaylaştıran daha başka ek etkenler var. Örneğin bir özelleştirme saldırısıdır; liseli gençlik içerisinde kuvvetli, düzen açısından belli alanda uygulamaları vardır. Mesela düz

liseler ve meslek liseleri hemen hemen biçimsel hale getirilmiştir artık. Anadolu liseleridir, özel vakıf liseleridir, hatta ortaokul ve ilkokullara kadar giren bir özelleştirme vardır. Bunun kendisi sınıfsal eşitsizlikleri çok çıplak bir şekilde ortaya çıkarıyor. Bunun liseli gençliğe çok daha somut, çok daha anlaşılır bir şekilde gösterilmesi açısından çok önemli bir olanağa işaret ediyor. Hem bunun üzerinden, hem de liseli gençlik hareketinin temel talepleri üzerinden bakıldığı zaman, güncel akademik taleplerine sahip çıkmak, bu taleplerin üzerinde politik bir mücadele örgütlemek, bunu bizim politik perspektifimize bağlamak gerekiyor.

Bunun en özlü ifadesi demokratik lise mücadelesidir. Nasıl ki üniversitelerde de bu özerk-demokratik üniversite talebi ve mücadelesiye... Kuşkusuz bu düzen dışına çıkmayı hedeflemeyen taktik bir taleptir. Ancak bu taleplere sahip çıkmayan bir liseli gençlik çalışmasının başarı şansı yoktur. Bu noktada perspektiflerimizi ortaya koymak ve derinleştirmek durumundayız. Bunu çeşitli düzeylerde şiarlaştırmak gerekiyor. Bir diğer sorun, liseli gençliğin politikleşmesine bağlı olarak, onun gündemine kendiliğinden bir şekilde, bir yerde de sol hareketin belli bir müdahalesiyle girmiş olan bir "örgüt" sorunu vardır. Kuşkusuz bir yerde bir mücadele ve eylem olduğu zaman bunun kendisi bir örgüt ihtiyacı ortaya çıkarır. Bunlar liseli öğrenci birliği olarak ifade ediliyor. Ancak bu kitleselleşmeyi başarabilmiş bir örgüt biçimi değil bugün için. Daha çok devrimci öğrencilerin toplandığı bir yer. Dolayısıyla da hem o dinamikleri heba etmek anlamına geliyor, hem de gelecekte politik bir liseli gençlik hareketi örgütlendiği zaman, onun örgüt biçimleri konusunda belli güçlükler de yaratıyor. Kuşkusuz mücadelenin belli bir ivme ve düzey kazanması, bu sorunu çözmek açısından belli bir kolaylık sağlayacaktır. Sloganlarla bu alana müdahale etmek, somut politikalar ortaya koyarak bunu gençliğin gündemine getirmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Mesut: Yapılan tartışmaları hayli anlamlı bulduğumu söylemek istiyorum. Özellikle iki yoldaşın konuşması da gençlik sorunu çerçevesinde özellikle belirtilmesi gereken bir takım unsurların altını çizen, bizim gençlik politikamızı daha da netleştirmemizde

kolaylık sağlayan konuşmalar oldu. Bunlara ek olarak söylemek, altını çizmek istediğim bazı unsurlar var.

Bizim gençlik hareketine ilişkin değerlendirmemizde iki ana öğe vardı. Birincisi; gençlik hareketinin neden '80 sonrasında '80 öncesi türünden bir yükseliş yaşayamadığına ilişkin pek çok nesnel ve öznel etmen sayıyorduk. Ama kuşkusuz, bunların içerisinde en belirleyici olan bileşimin orta sınıflar lehine değişmiş olmasıydı. Ne var ki, bu bizi hatalı bir tutuma iterek, bazı olguları gözden kaçırmamıza yol açtı. Bunun, özellikle üniversite gençliği içerisinde, '80 öncesine göre ciddi denge farklılıkları olmakla beraber, hala önemli bir alt sınıf gençliği kitlesi bulunduğu gerçeğini yeterince işleyemememiz, bunların politizasyona niçin giremediği konusundaki tahlilimizi derinleştiremememiz gibi bir sonucu oldu.

Burada söylediğimiz bir temel unsur vardı kuşkusuz. '80 öncesinde gençlik hareketinin, genel küçük-burjuva dalga içerisinde ve onun en temel unsuru olarak, kendi dışındaki toplumsal kesimleri bile etkilediğini söylüyorduk. Bugün bunun artık olanaklı olmadığını vurguluyorduk. '80 sonrasında artık, gençlik hareketi, kendi dışındaki toplumsal kesimlerin hareketlenmesi koşullarında bir politizasyon süreci yaşayabilecektir. şimdi bu sorunun temel noktalarından bir tanesi.

Lenin'in gençlik hareketini, gençlik içerisindeki gruplaşmaları, oradaki politizasyon ortamını tahlil ederken, ortaya koyduğu çok temel bir gerçektir. Gençlik hareketi içerisindeki politik gruplaşmalar, aslında toplumdaki politik gruplaşmaların yansımasından ibarettir. Dolayısıyla biz, devrimci bir sınıf hareketliliğinin, ya da genel devrimci bir hareketlenmenin varlığı koşullarında, gençlik içerisinde de bir devrimci komünist kimliğin, komünist bir gruplaşmanın oluşturulması ağısından, köklü bir değişiklik yaratılabileceği vurgusunu, daha sonraki süreçte yer yer yapmaya başladık.

Bence bu, hem sorunu daha net bir çerçeveye oturtmak, hem de üniversite gençliği içerisindeki alt sınıfa mensup gençlik gerçekliğini tahlil edebilmek ağısından önemliydi. Geçen yaz

yaptığımız genel gençlik toplantısında, bu noktada yoldaşların da ortaya koyduğu veriler çerçevesinde, gençlik içerisindeki dinamikleri ve gruplaşmaları kendi içerisinde tasnif etmeye çalıştık. Bu tasnifin aslında, Lenin'in tahlilini doğrular biçimde, toplumun genelinde var olan politik akımların kendi güçleri oranındaki yansımalarının, bir biçimde gençlik hareketi içerisinde de var olduğunu gördük. Bu grupları yoldaş biraz önce tanımladı. Özellikle alt sınıflardan gelen kitle içerisinde hakim olan gruplar açısından sayarsak, bu gruplardan bir tanesi dinsel gericiliktir. Bir tanesi Kürt yurtsever hareketidir. Bir tanesi de, daha sınırlı olmakla birlikte devrimci demokrat akımlardır.

Bunların dışında ve bunların çerperinde, bir de politikleşmeye yatkın bir kesim var. Örgütlü mücadeleye bugün soğuk bakan, ama politikleşmeye yatkın bir kuşak bu. Hem alt sınıfları hem orta sınıfları kesen bir akım olarak bu, kemalist eğilim olarak ifade edebileceğimiz özellikler taşıyor. Bunu sosyal-demokrasi, sosyal-demokrat eğilim olarak ifade etmek doğru değil. Çünkü sosyal-demokrasiye yakın olan, ama kemalist ideolojik etkiyi kendi içerisinde çok da barındırmayan keşimler aslında bugün de var. Bunların devrimci politizasyona çok daha yatkın oldukları net olarak görülebiliyor. Ama bir de kendini kemalist ideoloji üzerinden tanımlayan, hatta sosyal-demokrasi dışında bazı partilere oy veren kesimler de var. Bunlar da kendi içerisinde ikiye ayrılabilir. Biri Kemalizm'i salt liberal bir tanımlama içerisinde laiklik olarak gören ve dinsel gericiliğin etkisine karşı tepki duyan, bu tepkiyi ifade eden bir kesim. Ama bu kesim bunun dışında, özelleştirme konusunda, globalleşme konusunda, küreselleşme konusunda, hakim liberal ideolojik çizgiyle bütünleşebiliyor. Öte yandan, kendini sosyal-demokrasi içerisinde de bir biçimde ifade eden, işte özelleştirmeye de karşılığıyla. dinsel gericiliğe de karşılığıyla, yer yer anti-empyralist görünümlü bazı sloganlarla ifade edebilen bir akım da var. Bir de, bunu özellikle belirtmek gerekiyor, Alevici bir kitle. Alevilik ekseninde etrafında bir araya gelen bir gruplaşma var.

Kısacası, gençlik içinde belli ana politik gruplaşmalar var.

Yanı sıra Alevilik, laiklik temeli üzerinde gruplaşmalar var. Kültürel kimlikler üzerinden kendini gösteren ve tam bir politik akımı ifade etmeyen belli gruplaşmalar var... Biz bu dinamikleri tasnif ederken, orta sınıflar içerisinde hakim olan eğilimin, genelde aslında bir liberal eğilim olduğunu, çok büyük ağırlıkla düzenin bugünkü liberal söylemlerinin yansıması olan bir geniş orta sınıf kitlesi olduğunu tespit edebiliyoruz. Fakat bunların içerisinde de, henüz sınırları dar olan, muhtemelen gelecekte de dar kalacak olan bir kesim var. İdeolojik planda bu liberal ideolojinin etkilerinden kurtulmaya çalışan, hatta kendini otonom gruplar şeklinde ifade eden, düzeni sorgulamaya başlayan bir kesim bunlar. Bunlar kuşkusuz alt sınıflardan bazı insanlarla da birleşiyorlar. Ama bu otonom gruplara asıl rengini veren daha çok orta sınıf kökenli insanlar oluyor.

Biz bu tasnifi şu açıdan yapıyoruz. Bir, burada ideolojik mücadele alanlarımız nelerdir? Gençlik hareketi içinde demokratik haklar mücadelesi kuşkusuz son derece önemlidir. Komünistler ve devrimciler, aynı zamanda demokratik haklar mücadelesinin en kararlı savunucuları olduklarını göstererek de kitleleri etkilemelidirler. Ama bugünkü konjonktürde, toplumdaki genel politik ortam içerisinde, salt bununla kitleleri etkilemek mümkün değildir. Bunun yanı sıra sosyalizm propagandasını yapabilmek gerekiyor. Ama bu kuru bir sosyalizm propagandası olmamalı, kapitalizmin genel bir teşhirini yapmakla sınırlı kalmamalıdır. Bizzat o güncel gerçeklik üzerinden ideolojik ve politik mücadeleyi öne çıkarmak zorundayız.

Üniversite gençliği içerisinde özgül olarak böyle bir mücadelenin belli bir ağırlığı ve önemi var. Bu nasıl yapılmalıdır? Bizzat alt sınıfları etkileyen ideolojik-politik kuvvetlere karşı, son derece etkili ve sürekli bir ideolojik politik mücadele hattı tutturabilmek, bizim gençlik çalışmamızın ana eksenini olmalıdır. Dinsel gericiliğe karşı yürütülecek mücadele, Alevilik konusunda bir tutum, Kemalizm karşısında bir tutum, Kürt yurtseverliği konusunda bir tutum, devrimci demokrasi konusunda bir tutum gereklidir. Ama özellikle bu politik odaklar konusunda bir tutum, gençlik kesiminin alt

sınıfını etkileyebilmek, kazanabilmek açısından önemli bir sorundur. Bu nedenle bizim buradaki politik faaliyetimizin yöneleceği ana eksenleri oluşturmak durumundadır.

Burada bizim ilk planda hedef kitlemiz kimdir? Kuşkusuz devrimci demokrasinin kitesidir. Belli sınırlar içerisinde yurtseverlerin kitesidir. Ama dinsel gericiğin etkilediği kitle de belli sınırlar içerisinde hedef kitemizdir. Ama bizim bir dinsel gericilikten ya da Kürt yurtsever hareketinden kısa vadede büyük güç kazanmamız mümkün değildir. Fakat özellikle güç kazanabileceğimiz iki kesim var. Bunlar, kendisini Alevilik temeli üzerinde ifade eden kesim ve geçmişte sosyal-demokrat bir politik bakışa sahip aile kökeninden gelen, fakat bugün bu noktada umutsuzluğa düşmüş kesimlerdir. Bizim özellikle kazanabileceğimiz, ilk elde etkileyebileceğimiz bir kitle kuşağını oluşturuyorlar bunlar. Bu alana yönelik başka grupların da belli etkileri, belli çabaları olduğu düşünüldüğünde, işimiz çok kolay değil. Örneğin Kemalizm. Alevilikten etkilenmiş alt sınıfları Kemalizm bayrağı altında düzene yeniden çekmeye çalışan bir akım var. Biz, özellikle bu hedef kitleyi kazanmak açısından düşündüğümüzde, politik faaliyetimizin içeriğinde, propaganda çizgimizin ağırlığında, öncelikle bunları gözetken bir yaklaşım biçimi oluşturmak ve bunu süreklileştirmek durumundayız. Geleceğe ilişkin çalışmamızda da, sosyalizm propagandasının yanı sıra, genel akademik-demokratik haklara sahip çıkan bir çizgi izlemeliyiz. Bir harç sorunundan yemekhane sorununa kadar gündelik sorunlara kararlı bir biçimde sahip çıkan tutum içinde olmalıyız. İdeolojik mücadeleyi ve sosyalizm propagandasını, özellikle bizim etkilememizin kolay olacağı hedef kitleyi de gözetken bir tarzda yoğunlaştırabilmemiz gerekiyor. Böyle çok parçalı ifade ediyorum ama, hayatın içerisinde bu kadar parçalı değildir. Ben sadece bunları tasnif edebilmek, imkanlarımızı ortaya koyabilmek, önceliklerimizi doğru saptayabilmek açısından bunu yapıyorum.

İkincisi, orta sınıf kökenden gelen ve belli bir dinamizm de ifade eden kesimlere, bunların oluşturduğu otonom gruplara dönük olarak bir faaliyetimiz olmalıdır. Bu potansiyeli özellikle

bir kadro kaynağı olarak değerlendirmek, bunu temel faaliyet besleyen bir yan alanı olarak örgütlemek durumundayız. Bu ikisini birbirine uyumlu bir tarzda yürütmeliyiz. Otonom gruplar üzerine yoğunlaşmak adına temel politik görevleri bir kenara bırakmak kabul edilemez. Tersinden otonom grupları görmememizden gelen, oradaki dinamikleri de atlayan bir tutum içerisinde olmamak gerekir. Burada esas olanağı doğru kavrayarak, devrimci politik çabayı esasa koyarak, onun yönelmesi gereken konuları, alanları doğru saptayarak, buraya yoğunlaşmak, diğerini de bunu destekleyen bir faaliyet alanı olarak örgütlemek gerekir. Uyumdan bunu kastediyorum.

Bence devrimcileşme potansiyeli olan kitleleri devrimci ve komünist hareketin saflarında toplamaya uygun bir ortam da geliyor. Örneğin faşist saldırılar, bir Alevi kitesinin Kcmalizm bayrağı altında değil devrimci demokrasi ya da komünistlerin bayrağı altında toplanmasını kolaylaştıracak bir etkidir. Öte yandan sosyal-demokrasinin arayış içinde olan ve devrimciliğe daha yatkın olan kesimi, devrimci gruplara bakan, onun çevresinde dolaşan, ama belli güvensizliklerden ya da kendilerinde bugün var olan belli geriliklerden dolayı onunla organik olarak birleşmeyen kesimi, giderek devrimci hareketlere ve komünist harekete daha yakın bir pozisyona geçecektir. Nitekim yaşanan kısa dönemli sürece bakıldığında, bunun pratik olarak da böyle gelişmeye başladığı görülüyor. Burada faşist harekete karşı etkili, doğru bir mücadele yürütebilmek, kitle temelini geliştirebilmek açısından son derece belirleyici bir halkadır. Önümüzdeki süreçte, diğer görevlerle beraber, buna bu görev de ekleniyor. Ve bu görev, daha önc çıkan bir mahiyet kazanıyor.

Faşizme karşı mücadele sorunu üzerinde bir genel perspektifimiz vardır. Bunu burada çok fazla tekrarlamaya gerek yok. Elbette biz anti-faşist mücadelenin en önünde olmalıyız, en militan tarzda bu mücadelenin önünde olmak zorundayız. Bu mücadeleyi biz örgütlemek durumundayız. Ama bunu yaparken de, faşist hareketle devlet ilişkisini görmek ve göstermek, kuşkusuz bu tepkiyi sermaye devletine de yönelen bir mücadele haline dönüştür-

mek perspektifiyle hareket etmek zorundayız. Bunun propagandasını yürütmek durumundayız. Her somut olayda bunun ilişkilerini göstermek durumundayız. Faşist çetelerin polisin önünden rahatça girip çıkmaları gibi basit olaylardan tutun, çok daha karmaşık olaylar içerisinden, biz hep faşist hareketle devletin ilişkisini ortaya koyup, bunun devletin bir saldırısı olduğunu vurgulamalıyız. Devletin sivil faşist güçler eliyle öğrenci hareketine saldırısı olduğu gerçeğini göstermek, dikkatleri ve mücadelenin ana doğrultusunu sermaye devletinin kendisine yöneltmek zorundayız.

Bu genel etkinin yanı sıra, faşist hareket niye bugün öne çıkarıldı, bu gerçeği de tahlil etmek gerekiyor. Bu saldırılar birdenbire arttı. Oysa bugün için ortada politize olmuş çok geniş bir devrimci hareket yok. Yine Kürt yurtsever hareketinin gençlik içerisinde yürüttüğü bir faaliyet, ya da bir genişleme, bu anlamda bir tehdit olma unsuru yok. Bu durumda, bunun bir boyutu, düzenin daha genel plandaki hesapları olabilir. Gündemi değiştirmek, özellikle öğrenci gençlik içerisinde böyle provokatif bir ortam yaratarak, kendisinin terör saldırısını daha da meşrulaştırmanın imkanlarını sağlamak olabilir. Bir başka boyutu, (kuşkusuz bunlar çok netleşmiş şeyler değildir, yeterli verileri yoktur), gerçekten okullarda ve öğrenci gençlik içerisinde kaynayan dinamizmi görmek olabilir. Bu çerçevede ikili bir amacı, bir, faşist hareketle saldırarak şimdiden şindirmeye çalışmak; iki. bunu vesile bilerek şimdi yaptığı gibi, okullara daha güçlü bir biçimde resmi güçleriyle de yerleşmek. Bugün örneğin Marmara Üniversitesi ya da İstanbul Üniversitesine bakıldığında, orada tam bir kuşatma vardır. Bir biçimde meşrulaştırılmıştır da bu durum. Böyle bir hedefleri de olabilir. Bu hedeflerin ne olduğunu anlamak ve bunu devletle bağı üzerinden teşhir edebilmek gerekir. Bence faşist harekete karşı mücadele. onun devletle bağlantısını gösterebilmek, gençlik mücadelesi açısından özel bir önem taşıyor.

Liselere gelince; liselerde demokratik haklar mücadelesinin, üniversitelerden farklı olarak, çok daha özel bir öneme sahip olduğunu düşünüyorum. Bu oradaki alt sınıf olma gerçeğiyle de bağlantılı olduğu gibi, bu hareketin devrimcileşme, sosyalizme

yönelme dinamizminin çok daha güçlü olduğunun ilk işaretleriyle ortaya çıkmasına da bağlı. Üniversitede de siz demokratik haklar için mücadele verirsiniz. Ama orada insanlara sosyalizm konusunda belli bir bilinç vermeden, bugünkü gerçeklik içerisinde, onları kazanmak kolay olmuyor. Bu, orta sınıf gerçeği ya da liberal ideolojinin çok daha etkili olmasıyla bağlantılı bir olay. Ama liselerde böyle bir durum yok. Ne orta sınıf ağırlığı var, ne de genel liberal ideolojinin liseli gençlik içerisinde çok güçlü bir etkisi var. Bütün çıkışlar, bu alt sınıfların ağırlıklı olmasıyla da bağlantılı olarak, gündelik talepler üzerinden geliyor. Bunlar alt sınıflardaki yoksullaşma ve düzenin saldırısıyla beraber, eğitimi sürdürmekte her geçen gün çok daha büyük zorluklarla karşı karşıya kalıyorlar. Bunlara sahip çıkmadan orada mücadeleyi ilerletmek mümkün değildir.

Bugün bu mücadele belli bir tıkanıklık yaşıyor olabilir. Kuşkusuz bu güçler dengesiyle bağlantılıdır. Hiç de demokratik hakların savunulmasıyla bağlantılı bir olay değildir. Mücadele içinde bir hareket geriye çekilir, dinlenir, dinamiklerini, gücünü toparlar. Sorunlar sürdüğü, bu nedenle canlılığını koruduğu ölçüde, gene demokratik haklar ve talepler üzerinden çok daha büyük bir yeni sıçramayı gerçekleştirir. Bugün o açıdan bakıldığında, demokratik haklar mücadelesinin en genelde önceminin arttığı bir sürece giriyoruz. Çünkü düzen bir iktisadi kriz içerisinde. İktisadi kriz, iktisadi saldırıyı ve demokratik haklara saldırıyı daha da artırıyor. Bu noktadaki her türlü taleple gösterilebilecek ciddi bir direniş, sermaye devletiyle açıktan ve militan bir tarzda yüz yüze olmayı gerektiriyor. Dinamik buradadır. Buradan biz bu çabayı örgütlemeye başladığımızda, gerçekten devrimci önderliğe sahip politik bir işçi hareketliliğinin oluşması ya da öğrenci hareketliliğinin liselerde oluşması açısından çok büyük imkanlar vardır. Bugün bunların gerilemesi, tam da en sıradan demokratik hakkı için, en sıradan iktisadi hakkı için verebileceği mücadelede dahi, polis terörüyle, devletin terörüyle yüz yüze kalacağını çok açık kavramasından, bu noktadaki önderlik yoksunluğunun acısını çekmekten kaynaklanıyor. Yoksa, sanılabileceği gibi, demokratik

mücadele propagandasından değil.

Elbette, gençlik alanı bizim genel taktik yönelimimiz açısından öncelikli değil. Ama şunu da görmek gerekiyor. Bugün politikleşecek, militan karakteriyle devrimci bir temelde ortaya çıkacak bir gençlik hareketi, işçi hareketinin de militan bir karaktere sıçrayabilmesi, onda da bu dinamikleri harekete geçirebilmesi açısından, son derece özel bir role sahiptir. Bu noktada, gençlik hareketinde alınacak mesafenin, ona militan bir karakter kazandırmanın genel sınıf mücadelesi açısından da özel bir öneme sahip olduğunu düşünüyorum.

Helin: Mesut yoldaşın konuşmasını bütün tartışmaya açıklık getiren bir konuşma olarak değerlendiriyorum. Konuşmasının ilk bölümünde, bizim siyasal faaliyetimizin yoğunlaşması gereken eksen üzerine söylediklerine, şunu eklemek istiyorum. Bizim yalnızca siyasal faaliyetimizin eksenini değil, aynı zamanda kadrolaşma politikamızın esas eksenini, tam da bizim bu siyasal faaliyetimizle bağlı olarak, bu kesim olmak durumundadır. Bu, otonom gruplardaki kadro kaynağını görmezlikten gelmek, ona bir değer vermek anlamına gelmiyor. Ama ben, tam da bu siyasal faaliyet içerisinde öne çıkan unsurları kadrolaştırmak yoluna gitmemiz gerekir diyorum. Gençlik içinden kadrolaşmak hedefimiz tam da buradaki kesim olması gerekiyor.

Ekleme istediğim diğer bir nokta şu. Devrimci gençlik hareketi içinde özellikle faşist saldırılar karşısında birlikte davranma, anti-faşist komiteleşmeler veya platformlar kurma doğrultusunda belli bir eğilim var. Bu bugün zayıf da olabilir, ama olumlu bir gelişmedir. Bu kuşkusuz grupçuluğunun aşılması anlamına gelmiyor. Ama bu tarzın bir yere götürmediğinin sezilmesinden de kaynaklanan böyle bir eğilim var. Bu eğilimden Ekimci genç komünistler yararlanmak zorundadırlar. Çünkü tam da buradan hareketle, ideolojik mücadelenin yanı sıra onları kitlesel bir faaliyetin içerisine çekerek önemli güçler devşirebiliriz. Ben gençlik alanındaki potansiyelin dönüşmeye çok daha açık olduğunu düşünüyorum.

Bugünkü sonuçların ışığında bakıldığında, düzen "sorun"u bir anlamda ve belli sınırları içerisinde çözmüş görünüyor. Hangi anlamda ve hangi sınırlar içinde? Bu sorunun yanıtına burada girmiyoruz. Zira elinizdeki kitapta, bu yanıt, az çok ayrıntılı olarak ve kendi karmaşıklığı içerisinde ortaya konulmaya çalışılmaktadır. Burada şu kadarını söyleyebiliriz. Düzen gençliği kazanarak değil fakat onu politik yaşamın dışına itmevi başararak yalnızca zaman kazanmıştır. Geçmişte güçlü bir gençlik hareketini yaratan tüm sorunlar, bugün geçmişle kıyas kabul etmez ölçüde ağırlaşarak yerli yerinde durmaktadır. Bu genel bir işçi ve emekçi hareketi için olduğu kadar bu alt sınıflara mensup ya da yakın gençlik yığınlarının yeni bir devrimci hareketleniş için de uygun bir maddi zemindir. Gençlik düzenin başını yeniden ağrıttacaktır, birçok veri bunu ortaya koymaktadır. Kürt gençliğinin ise sözünü bile etmiyoruz. Zira o bugünkü özgürlük mücadelesinin asıl yükünü çekmektedir ve Kürt halkının onuru olduğunu çoktan kanıtlamış bulunmaktadır.